Raftul Denisei

„Tash Aw e un povestitor extraordinar."
Doris Lessing

Tash Aw

Fabrica de mătase

roman

II 395.887

HUMANITAS fiction

Povestea lui Johnny, negustor de țesături și erou local din Kinta, Malaysia, se întinde pe aproape șaizeci de ani, dar rămâne până la sfârșit o enigmă. Cine e acest om pe care unii îl văd ca pe un monstru, iar alții ca pe o victimă? Trei naratori – Jasper, fiul lui, Snow Soong, soția sa, și Peter, sfătuitorul și prietenul său cel mai bun – ne sunt ghizi în trei călătorii diferite, care urmează însă firul aceleiași povești. O poveste care începe în toamna anului 1941, pe când britanicii se agață cu ultimele puteri de Asia de Sud-Est, iar japonezii invadează Manciuria și traversează Siamul în drumul lor spre Malaysia. Însoțiți de viitorul șef al poliției japoneze, care va rămâne în istorie ca „Demonul din Kampar", și doi englezi – Frederick Honey și Peter Wormwood – la fel de diferiți pe cât pot fi un colonist odios și un îndrăgostit de Orient, Johnny și Snow pornesc în luna de miere spre Insulele celor Șapte Fecioare, arhipelagul malaez fermecat, care se topește la orizont când apune soarele, înghițindu-i pe călătorii rătăciți și toate certitudinile lor... Construit ca un mozaic în jurul acestei călătorii și al vieții greu de descifrat a lui Johnny, romanul cu reflexe schimbătoare ca ale mătăsii, țesut din fire narative întortocheate, are o grație și o armonie impresionante.

Raftul
Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

TASH AW

Fabrica de mătase

Traducere din engleză de
FLORICA SINCU

HUMANITAS
fiction

Coperta
ANGELA ROTARU
Redactor
IUSTINA CROITORU

TASH AW
THE HARMONY SILK FACTORY

Copyright © Tash Aw 2005
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2008, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
AW, TASH
Fabrica de mătase / Tash Aw; trad.: Florica Sincu. -
București: Humanitas Fiction, 2008
ISBN 978-973-689-263-9
I. Sincu, Florica (trad.)
821.111-31=135.1

Pentru părinții mei

PARTEA ÎNTÂI
Jasper

1. Introducere

Fabrica de mătase Armonia e numele casei cu prăvălie cumpărate de tatăl meu în 1942 ca să aibă o acoperire pentru afacerile lui murdare. Aspectul clădirii nu atrage cu nimic privirea trecătorului. Construită pe la începutul anilor '30 de muncitori chinezi itineranți, asemenea acelor culi din care mai mult ca sigur că mă trag și eu, este cea mai încăpătoare construcție de pe strada care străbate orașul de la un cap la altul. Dincolo de fațada modestă, spoită cu var, se întinde o vastă încăpere întunecată ca o peșteră, unde ar fi trebuit să fie utilaje de țesut și câțiva salahori anonimi. De jur împrejurul camerei se află până și acum etajerele din lemn de tek instalate de tata când a cumpărat fabrica. Fuseseră amenajate pentru depozitarea și etalarea baloturilor de pânză, însă din câte pot să-mi aduc eu aminte n-au fost niciodată folosite pentru așa ceva. În schimb, pe ele erau stivuite cutii cu lenjerie de damă importate din Anglia și furate de taică-miu prin oamenii lui din docuri. Mult mai târziu, când avea să ajungă putred de bogat și cunoscut de toți cei din Vale drept Fratele cel Mare, etajerele au folosit la expunerea colecției lui de arme vechi. Cea mai importantă piesă era un kris impozant, a cărui lamă vălurită într-un fel aparte i-ar fi dezvăluit proveniența. După spusele tatălui meu, îi aparținuse lui Hang Jebat, războinicul legendar care, după cum se știe, a luptat în secolul al șaisprezecelea împotriva colonizatorilor portughezi. Ori de câte ori le spunea povestea asta vizitatorilor, vocea lui, de obicei monotonă, devenea gravă, aproape teatrală, făcând impresie cu asemănarea dintre el și Jebat, doi bărbați de seamă ridicați împotriva asupritorului străin. Mai erau cuțite nepaleze kukri, cu lamele lor încovoiate, în stare să sfârtece

cu o singură mişcare pântecul duşmanului şi, îndeosebi, săbii japoneze de samurai ori pumnale din Rajasthan cu mânere incrustate cu pietre preţioase. Astea din urmă erau cele mai admirate de musafiri.

Fabrica de mătase Armonia a fost, vreme de aproape patruzeci de ani, cea mai cunoscută întreprindere din regiune. Acum e pustie, tăcută şi acoperită de praf. Moartea şterge orice urmă, orice amintire a celor care nu mai sunt printre noi, le şterge cu totul şi pentru totdeauna. E ceea ce-mi spunea tata din vreme-n vreme. Cred că acesta e singurul adevăr rostit de el vreodată.

Noi locuiam într-o clădire despărţită de prăvălie printr-o curticică năpădită de muşchi şi niciodată destul de însorită. În decursul timpului, pe măsură ce tata primea tot mai mulţi vizitatori, casa a început să fie şi ea cunoscută drept Fabrica Armonia, pe de-o parte, din comoditate, pentru că la noi nu venea nimeni decât pentru afaceri, pe de altă parte, pentru că feluritele interese ale tatălui meu începuseră să cuprindă organizarea unui soi mai aparte de distracţii şi de petrecere a timpului liber. Aşa că era mai lesne pentru vizitatori să spună „Am ceva treburi la Fabrica de mătase", sau chiar „O să trec pe la Fabrica Armonia".

Casa noastră nu era nici pe departe un loc unde intră oricine are chef. De fapt, nu se venea decât poftit, astfel încât numai o mână de privilegiaţi îi treceau pragul. Un invitat trebuia să fie ca tata, adică mincinos, escroc, trădător şi pe deasupra şi afemeiat. De cea mai joasă speţă.

De la fereastra mea de la etaj mi se dezvăluia totul. Fără să mi se fi spus vreodată ceva, eram mai mult sau mai puţin la curent cu învârtelile lui taică-miu şi cu cei cu care intrase în cârdăşie. Nici nu era prea greu. Făcea îndeosebi contrabandă cu opiu, cu heroină şi cu Hennessy XO. Le revindea la negru în Kuala Lumpur, cu mult, mult mai mult decât le oferea la graniţă soldaţilor thailandezi, pe care de altfel îi mituia cu ţigări americane şi cu geme de calitate inferioară. O dată a trecut pe la noi un general thailandez. Purta o cămaşă cenuşie oarecare şi avea dinţi de aur, aur curat, lucitor. Nu prea arăta el a militar, însă venise într-un Mercedes Benz pe a cărui banchetă din spate stătea o

femeie cu tenul foarte deschis, aproape alb, de nuanța întinderilor de sare de pe coastă. Fuma o țigaretă kretek, dintr-acelea cu cuișoare, iar în păr își pusese o crizantemă albă.

Tata mi-a cerut să urc la etaj. Mi-a spus: „A sosit prietenul meu, Generalul!"

S-au închis în camera blindată, unde erau păstrați banii, așa că, nici după ce am ridicat un colț de linoleum și mi-am lipit urechea de podeaua de lemn, mare lucru tot n-am auzit, în afară de un ușor clinchet de pahare și de un sunet slab, înăbușit, despre care știam încă de pe atunci că era al diamantelor neșlefuite care se rostogoleau pe masa acoperită cu pâslă verde.

I-am făcut un semn cu mâna femeii din mașină. Era tânără și frumoasă, dar când mi-a zâmbit am văzut că avea dinți mărunți și cafenii. Încă mai zâmbea și când mașina a pornit în trombă, lăsând în urmă un nor de praf și claxonând bicicliștii în cale. Pe atunci, arareori se vedeau pe acolo mașini de lux și femei din marile orașe, iar dacă erau, trebuia să fi fost prin preajma casei noastre. Totuși niciodată nu m-a băgat în seamă vreun vizitator, nici unul, în afară de femeia aceea cu fața albă ca laptele și cu dinții stricați.

I-am vorbit tatei de zâmbetul acelei femei. A reacționat cum mă așteptam. Mi-a apucat o ureche și a strâns-o zdravăn, până când a stors-o de sânge. A zis: „Nu mai umbla cu povești de-astea".

Și mi-a tras și două palme.

Ca s-o spun pe-a dreaptă, mă cam obișnuisem cu pedepsele de felul acela.

De învârtelile lui am devenit conștient încă de mic. Mândru nu prea eram eu, dar nici nu-mi păsa. Aș fi preferat să fi fost fiul unui mincinos, al unui escroc oarecare, pentru că, după cum am spus, el era mai mult de atât. Dintre toate ticăloșiile pe care le săvârșise, cea mai abjectă se petrecuse cu mult înainte de vremea mașinilor de lux, a femeilor frumoase și a Fabricii de mătase Armonia.

Acum e momentul potrivit să-i spun povestea. În cele din urmă, am găsit o excelentă folosință a educației mele plătite cu crime. Ca să ajung să cunosc întâmplările acelea, așa cum s-au

petrecut ele în realitate, am citit fiecare pasaj din cărțile, din ziarele ori din revistele în care e menționat numele tatălui meu. Trecând din bibliotecă în bibliotecă, ba chiar și prin birouri guvernamentale, am consacrat acestui scop mai mulți ani din viața mea lipsită de rost. Am dat dovadă de o sârguință surprinzătoare. Trebuie să recunosc că n-am fost niciodată prea studios, dar vremea din urmă a dovedit că sunt capabil de lucru rațional, organizat, în ciuda părerii lui taică-miu, care credea că am să rămân veșnic un visător și un pierde-vară.

Mai e o cauză pentru care mă simt acum în stare să dezvălui adevărul vieții tatălui meu. Un cititor atent va simți de îndată că scoaterea la iveală a acestui adevăr mi-a adus în mod ciudat o mare liniște. Nu mi-e rușine să recunosc că asta am căutat toată viața. Acum, în cele din urmă, cunosc adevărul și nu-mi mai pasă. La drept vorbind, sunt împăcat.

Pe cât a fost cu putință, am alcătuit o imagine limpede și completă a faptelor care circumscriu trecutul teribil al tatălui meu. Spun „pe cât a fost cu putință" pentru că oricine știe că reluarea unei întâmplări nu are cum să fie riguroasă, mai cu seamă când lipirea bucăților de poveste e făcută de o persoană cu o inteligență cumpătată, așa cum este a mea. Acum însă, în sfârșit, sunt gata să vă ofer această „Adevărată istorie a infamului chinez numit Johnny".

2. Adevărata istorie a infamului chinez numit Johnny (anii de început)

Unii spun că Johnny s-ar fi născut în 1920, pe vremea tulburărilor din Taiping provocate de conflictul între hakka și hokkieni pentru drepturile de minerit asupra unui zăcământ de cositor descoperit pe atunci în apropiere de Slim River. De părinții lui nu se știe nimic. Probabil că erau muncitori originari din sudul Chinei, aduși de englezi în Malaysia pe la sfârșitul secolului al nouăsprezecelea ca să lucreze în minele din vale. Englezii îi numeau *coolies*, vorbă despre care se crede că ar fi o

pronunțare stricată a numelui *kulhi*, un trib originar din statul Gujarat din India.

Fugind de inundații, de foamete, de sărăcia cumplită, acești oameni fără carte se aventurau să traverseze Marea Chinei de Sud ca să ajungă la bogatele pământuri ecuatoriale despre care avuseseră veste. Veneau mai cu seamă bărbații, adesea toți tinerii dintr-un sat. Soseau numai cu dorința să câștige atât cât să aibă ce trimite familiilor lor, ca să-i urmeze. De cele mai multe ori considerați de către aristocrația instruită din nordul imperial al Chinei țărani încă neieșiți cu totul din sălbăticie, acești chinezi din sud deveniseră de-a lungul secolelor capabili să supraviețuiască în cele mai grele condiții. Noua lor viață nu devenea astfel mai puțin aspră, dar găseau un loc care le dădea speranță, un loc care putea să le aparțină, fie și numai într-o anumită măsură.

Ei numeau locul ăsta Nanyang, adică, pur si simplu Mările Sudului.

Chinezii meridionali au o înfățișare net deosebită de frații lor din nord. Dacă nordicii sunt galbeni ca ceara și au trăsături reci, unghiulare, care trădează înrudirea lor cu mongolii, sudicii par să fie mai vânjoși și au o piele care prinde grabnic soarele. Chipurile lor sunt mai pline, trăsăturile mai calde, iar trupurile mai bine legate. În cazul unora ca tatăl meu, mai mult decât îngăduitori cu ei înșiși, se îngreunează odată cu trecerea anilor.

Desigur că toate astea nu sunt decât o generalizare menită să servească drept ghid sumar celor care nu sunt familiarizați cu deosebirile principale dintre rase. Drept mărturie a impreciziei acestui sistem de măsură cu palma, luați seama la trăsăturile mele, mai degrabă nordice decât sudice, dacă cel puțin ar putea fi socotite chinezești. De fapt mi s-a zis că arăt a prinț japonez.

Am mai spus o dată că strămoșii mei veneau probabil din sudul Chinei, ceva mai precis de undeva de prin provinciile Guangdong și Fujian, dar ar mai fi ceva de adăugat, anume că până și în aceste două mari regiuni se vorbesc limbi diferite. Faptul nu e lipsit de importanță, pentru că după limbă pot fi deosebiți prietenii de dușmani. În orașul nostru se vorbește mai cu seamă hokkien, dar sunt și vorbitori de hakka, cum ar fi

unchiul Tony, soțul mătușii Baby. Hakka înseamnă „poporul oaspete", ei fiind descendenți ai triburilor înfrânte în bătălii din alte vremuri, obligați să trăiască în afara zidurilor cetății. Acești hakka erau văzuți de hokkieni și de alți chinezi din regiune drept făpturi josnice și cu vădite apucături criminale. Nu e nici o îndoială că tradiționalele relații încordate și vrajba dintre ei și hokkienii de pe aici s-a produs din vina lor. Singurul lor bun, adesea folosit cu șmecherie și vicleșug, e asemănarea dintre limba vorbită de ei și mandarina, nobila și ceremonioasa limbă a Curții Imperiale, fapt care le îngăduie să își ascundă stirpea îndoielnică. În felul ăsta, unchiul Tony, care a devenit un magnat al hotelăriei („un hotelier", cum zice el), s-a aranjat să-i convingă pe bancheri și, în general, pe toți cei din jur, că ar fi om cu studii (la Școala liberă din Penang și la Institutul de Economie din Londra), când de fapt, ca și tatăl meu, n-are școală și nici brumă de cultură. Spre cinstea lui, a reușit totuși să se debaraseze de cel mai elocvent semn al înapoierii unui hakka, adică de înlocuirea – foarte caraghioasă de fapt – a sunetului „h", pe care nu îl au în limba lor, cu „f", atât în mandarină, în malaeză, cât și în engleză ori în orice altă limbă ar vorbi. De pildă:

Eu (intenționat, pe când eram puști): „Azi, lângă râu, am plătit o fată ca s-o pipăi".

Unchiul Tony (pe când nu era încă magnat): „Farul lui Fristos să te ferească de făul și de focurile Gefenei!"

Se convertise la creștinism, uitasem să vă spun.

Firește, numele adevărat al tatălui meu nu e Johnny Lim. La început era cunoscut drept Lim Seng Chin, nume comun și fără vreo semnificație aparte. Johnny și-a zis el pe la sfârșitul anului 1940, când împlinea douăzeci de ani. Numele l-a luat de la Tarzan. Știu asta pentru că, printre puținele hârtii rămase după moartea lui, erau câteva fotografii vechi, pătate și cu colțurile rupte, decupate cu grijă de prin reviste și strânse laolaltă cu o agrafă ruginită. În toate e același bărbat, cu o fâșie de pânză cam lălâie în jurul șalelor, adesea ținând în brațe o femeie nostimă, ai cărei sâni generoși, pe gustul american, sunt strânși în

brasieră. Într-una dintre acele fotografii, sunt amândoi urcați pe o buturugă de decor și au mâinile agățate de niște liane. Cu ochii mijiți, el scrutează orizontul după o primejdie necunoscută, în vreme ce ea își contemplă iubitul. În spatele lor, o pânză pictată de parcă ar fi fotografie reprezintă niște coline împădurite. O altă poză, de data asta un portret care îl prezintă pe același tip pieptos, cu broboane de sudoare pe umeri, poartă inscripția „Johnny Weissmuller, campion olimpic".

Nu m-am dumirit eu bine din ce cauză i-o fi plăcut Johnny Weissmuller lui taică-miu. Asemănări între ei nu sunt. Iar dacă te gândești bine, comparația e de-a dreptul caraghioasă. Johnny Weissmuller: american, musculos, cu succes la femei. Johnny Lim: scund, îndesat, taciturn, un singuratic chel și fără speranță, cu comportament stângaci printre străini. De fapt, s-ar putea chiar spune că eu am mai multe trăsături comune cu Johnny Weissmuller, pentru că cel puțin sunt înalt și am păr des. Fața mi-e colțuroasă, am mai spus-o, iar nasul curios de mare și de ascuțit pentru un chinez. În zilele mele bune, sunt unii care mă găsesc chiar arătos.

Nu e ceva neobișnuit la cei din generația tatălui meu să fi adoptat nume nepotrivite de-ale vedetelor. Printre prietenii tatei au fost un Rudolph Chen, un Valentino Wong, un Cary Gopal și asociatul lui, Randolph Muttusamy, un Rock Hudson Ho, un Montgomery Hashim, cel puțin vreo trei Gary (Gary Goh, „Crazy" Gary și încă unul pe care nu-l mai țin bine minte, Gary Picior-de-lemn). În ceea ce-i privește pe cei cu numele James erau mai mulți decât aș putea eu să înșir aici. Dacă nu e nici o îndoială că acei Gary despre care vorbesc erau numiți așa după Gary Cooper, nu e tot așa de limpede în privința celor care se numeau James: se luaseră după Dean sau după Stewart? Îi priveam când veneau în vizită la fabrică. Observam cum pun pasul, cum țin țigara, cum își poartă hainele. Oare James Dean avea gulerul ridicat sau nu în *La Est de Eden*? Nu puteam să fiu sigur. Știam că unchiul Tony își luase numele după Tony Curtis. Chiar el a recunoscut asta, într-un fel sau într-altul, luându-mă de șase ori cu el la *Unora le place jazzul.*

Vedeți, una peste alta, am avut noroc.

Numele meu a fost ales de tata. Mi-a zis Jasper.

La şcoală am aflat că venea de la numele unei pietre, un fel de mineral. Dar asta n-are nici o legătură cu ce vorbim.

Aşadar, întorcându-mă la povestea lui Johnny, se ştie că şi-a luat numele ăsta la douăzeci sau la douăzeci şi unu de ani. Unele articole ocazionale (şi fără importanţă) despre activitatea Partidului Comunist Malaez, publicate prin 1940, amintesc de cursurile şi de pamfletele unui tânăr activist numit „Johnny" Lim. Prin 1941 ghilimelele dispar, iar „Johnny" Lim devine Johnny Lim pentru totdeauna.

Înaintea acestui hotar în timp, viaţa lui Johnny e în mare parte pierdută în ceaţă. Iar asta pentru că e existenţa tipică a ţăranului dintr-un sătuc oarecare de pe-aici. Aşa că nu prea sunt informaţii scrise care să-l privească direct. Ce se găseşte, sunt de fapt doar istorii locale, deci de luat în seamă cu prudenţă. Ca să vă dau o idee despre ce fel de viaţă va fi dus el, sunt în măsură să vă ofer câteva dintre datele mai interesante din cea mai importantă lucrare pe tema asta, studiul magistral din 1954 al lui R.St.J. Unwin, intitulat *Satele din Malaysia de Jos*, care poate fi consultat la Biblioteca Generală din Ipoh. Unwin a fost timp de câţiva ani funcţionar în regiunea nordică, rurală, a statului Johor, iar observaţiile lui sunt îndeobşte considerate cele mai amănunţite şi mai exacte în materie. Firește, l-am parafrazat ca să evit acuzaţiile de plagiat, dar recunosc sursa cu gratitudine:

- În comparaţie cu nivelul de viaţă apusean, viaţa comunităţilor rurale e puţin dezvoltată, simplă, spartană, trebuie să recunoaştem.
- Prin anii '20, nu exista electricitate în afara unui perimetru de patru, cinci kilometri în jurul capitalelor administrative ale celor mai multe state din Malaysia.
- Consecinţe: o iluminare proastă, care a dus la boli de ochi; nici un divertisment după căderea serii, de fapt nici un fel de divertisment; dependenţă de lumina lumânărilor şi a lămpilor cu petrol; frecvente incendii.
- În consecinţă, copiii nu ştiau ce-i aia „joacă".

- Ei erau ținuți să participe la munca manuală pentru care erau angajați părinții lor. Cum Malaysia rurală era o societate exclusiv agricolă, asta însemna că de obicei lucrul se desfășura în orezării, pe plantațiile de cauciuc sau de palmieri. Ultimele două activități prezentau unele avantaje, pentru că asemenea proprietăți aparțineau englezilor sau francezilor. Pe o scară mai mică, se putea lucra și în livezi sau în alte domenii, cum ar fi turnarea plăcilor de cauciuc pentru export în Europa, împletirea sacilor de iută sau producerea ilegală a rachiului de palmier. Orice activitate era asociată într-un fel sau altul agriculturii. Nu ca în ziua de azi, când mai peste tot la țară se fabrică semiconductori sau aparatură de aer condiționat, până și în Batu Gajah.
- Pe colinele răcoroase și umede care formează coloana vertebrală a țării există plantații de ceai. Mă întreb uneori dacă Johnny a fost vreodată la cules de ceai pe dealurile Cameron. Lui îi plăcea să bea ceai. Și-l prepara de obicei slab, cu gust de portocală, atât de slab și de palid, încât prin lichid se vedeau crăpăturile fine de pe fundul ceainicului de porțelan cu smalț verde. Când prepara ceaiul nu se grăbea, iar ca să-l bea avea nevoie de și mai mult timp, o eternitate între două sorbituri. Făcea asta când credea că eu nu sunt prin apropiere, de parcă dorea să rămână singur cu ceaiul lui. Când termina, eu examinam ceștile, ceainicul, frunzele de ceai de pe fund, tot sperând să găsesc o indicație oarecare (dar despre ce, nu știu). N-am găsit niciodată.
- Așadar, copiii de la țară erau încă de mici deprinși cu greutățile. Amenajări cât de cât decente pentru necesitățile fiziologice nu existau, nici în casă, nici în curte.
- Closetul era o platformă de lemn sub care se găsea un vas mare. Sub platforma asta se strecurau animale, mai cu seamă șobolani, dar și șopârle monitor, care mâncau atât șoareci, cât și excremente. Distracția preferată a acelor copii simpli de la țară era să prindă șopârlele. Reușeau, cu un laț atârnat deasupra oalei de noapte: când șopârla își băga capul în oala cu excremente aburinde, i se strângea lațul

în jurul gâtului. Apoi șopârla devenea ori animal de companie ținut într-un laț legat de un stâlp, ori (cel mai adesea) era vândută la piață pentru carnea și pielea ei. Această practică era încă destul de obișnuită pe când eram băiețandru. Trecând noi cu mașina prin sate, vedeam astfel de șopârle, lungi de peste un metru, râcâind triste în țărână, încercând să scape de sfoara din jurul gâtului. Cele mai multe erau cenușii ca pietrele, dar erau și unele mai mici, cu pielea parcă bătută în diamante, mii și mii de giuvaiere sclipitoare albe și negre care le acopereau fiecare centimetru de piele. Adeseori sfoara le intra în carnea gâtului, încât parcă ar fi purtat coliere de sânge.

- Sătenii cei mai săraci mâncau orice fel de carne. Proteine nu prea se găseau.
- Cei mai mulți copii erau subnutriți. De aceea tata a avut toată viața picioarele și brațele subțiri, chiar dacă mai târziu făcuse burtă din pricina lipsei de stăpânire. Hrana proastă e de asemenea motivul pentru care în generația tatălui meu sunt mulți pitici. Mai cu seamă în comparație cu mine. Eu sunt cu mai bine de treizeci de centimetri mai înalt decât tata.
- Scorbutul, rahitismul, poliomielita sunt foarte des întâlnite la copii. Bineînțeles, febra tifoidă, malaria, frigurile sau gripa tropicală. Chiar holera.
- Școli nu sunt în aceste zone rurale.
- Am spus un neadevăr. Câteva școli există, dar sunt rezervate aristocrației sau copiilor din familiile avute, cum ar fi cele ale funcționarilor de stat. Școlile au fost create de englezi. „Dominând cele mai minunate priveliști, aceste clădiri ale școlilor sunt superbe exemple ale experiențelor arhitecturale din colonii, îmbinând stilul edwardian cu cel malaez" (citez direct din lucrarea domnului Unwin). Cel care trece pe lângă vreuna dintre ele constată că într-adevăr domină peisajul înconjurător. Pajiștile lor netede și terenurile de joc din fața verandelor cu coloane albe se întind ca niște oceane verzi, strălucitoare, în mijlocul junglei înconjurătoare, de un verde cenușiu. Aceste bastioane ale

educației au fost edificate în mod expres pentru clasa stăpânitoare din Malaysia. Numai fiii celor mai bogați chinezi pot să meargă acolo. De exemplu, fiul lui Johnny avea să se ducă la una dintre ele, la Colegiul Clifford din Kuala Lipis.

- Acolo elevii învață să vorbească englezește. Engleza corectă, vreau să zic.
- Citesc și Dickens.
- Pentru acești băieți, viața e frumoasă, dar nu întotdeauna. Trăiesc momente minunate. Dar și momente cumplite.
- Ca să revin la subiectul latrinei: de fapt, platforma a fost păstrată până prin anii '60. Dar asta nu m-a privit și pe mine. În 1947 tata a instalat primul closet la care se trăgea apa și prima fosă septică de la nord de Kuala Lumpur, la Fabrica de mătase Armonia. Înainte aveam oale de noapte emailate. Preferata mea era una pe care erau pictați de mână peștișori de aur vărgați cu roșu și cu negru.
- Imaginați-vă, prin urmare, un copil ca Johnny, care crește la marginea unui sat de pe lângă, să zicem, o plantație de cauciuc. El se ocupă cu colectarea latexului și cu prinsul animalelor pentru câțiva bănuți. Probabil că n-are nici o idee despre lumea înconjurătoare. Nu-i cunoaște decât pe copiii celorlalți colectori de cauciuc. Sunt singurii cu care s-a amestecat vreodată. Uneori vede mașina neagră a proprietarului plantației făcându-și drum prin sat spre Clubul Plantatorilor de la oraș. Zgomotul motorului, o hârâială metalică, îi umple urechile. Poate chiar să vadă fața rozalie a domnului și haina lui albă când trece mașina în goană pe lângă el. Nu e cu putință ca ei să-și vorbească vreodată. Johnny n-avea să vorbească nici măcar cu vreunul dintre chinezii bogați, cei care locuiesc în case mari, pline de servitori, de fețe de masă și de generatoare electrice.
- Ca un băiat ca Johnny să ajungă negustor de pânzeturi e o poveste de necrezut. Chiar că este. O ciudățenie a naturii.
- Nu-i de mirare că mulți dintre chinezii săraci devin comuniști. Nu toți, dar mulți. La fel fac și copiii lor.

Excelenta carte a domnului Unwin creionează un tablou plin de viață. Este, totuși, un studiu general, privitor la toate satele de-a lungul țării, nu ia în considerație o anume regiune sau o anume comunitate. Aceasta nu e o critică, nu sunt într-o poziție care să-mi îngăduie să fac observații unui asemenea învățat, însă există un lucru de o anumită însemnătate care lipsește din tratatul menționat: cositorul strălucitor, argintiu, îngropat adânc în solul bogat al Văii Kinta.

3. Valea Kinta

Valea Kinta e o fâșie îngustă de pământ care de fapt nici măcar nu e vale. Lungă de vreo sută zece kilometri, lată de treizeci în locul cel mai larg, se întinde de la dealul Maxwell la nord până la Slim River la sud. Spre răsărit, hățișurile junglei acoperă masivele calcaroase prezente mai peste tot în Vale: mici formațiuni muntoase presărate cu găurile negre ale intrărilor în grote, asemenea unui obraz ciupit de vărsat. Prin junglă sunt poteci care urcă la aceste peșteri. Ele s-au format de-a lungul anilor pe urmele lăsate de animale. Căprioarele sambar, cerbii lopătari, taurii sălbatici, mistreții și gaurii au coborât de pe coline să găsească hrană acolo unde pădurea întâlnește bogatele plantații de fructe.

Când crescusem mai măricel, mă plimbam adesea pe potecile astea. Jungla e umedă și răcoroasă, razele soarelui n-o pătrund, dar învățasem unde să pun piciorul, cum să ocolesc rădăcinile groase și vizuinile, unde e atât de ușor să îți scrântești glezna. Când am dat prima oară de o peșteră, am înaintat în ea atât de departe, încât am rămas fără lumină. Am pipăit în jur ceva pe care să mă așez. Pământul și pereții erau umezi și plini de guano. Plutea în aer un miros stătut de fum, de parcă ar fi fost pe-acolo cenușă de la vreun foc de lemn dulceag. Nu se auzea nimic în afară de clipocitul molcom al apei. Întunericul masca orice mișcare. Nu-mi vedeam nici măcar mâinile sau picioarele. Nici respirația nu mi-o auzeam. Parcă încetasem să exist. Am stat acolo câteva ore bune, nu știu exact cât. Nu știu nici cum

am mai găsit drumul înapoi ori ce m-o fi îndemnat să plec de acolo. Când am ieșit, se făcuse noapte, dar nu mi se părea să fie întuneric. Spre casă, până și lumina palidă a semilunii mi s-a părut prea puternică.

Cam cu vreo sută de ani în urmă, primii culi chinezi au descoperit aceste peșteri și au ridicat în ele altare budiste. Pentru ei peșterile reprezentau un loc confortabil unde găseau mângâiere și adăpost. Câteva dintre templele mai mari sunt acolo și în ziua de azi. Templul meu preferat este Kek Loong, în care se află un enorm Buddha râzând. Se zice că expresia lui e a iubirii nesfârșite și a înțelepciunii, dar mie mi s-a părut întotdeauna că e doar un tânăr care chicotește obraznic pentru că a făcut o poznă.

Oricine se așteaptă ca o vale să fie mărginită de două șiruri de munți, dar nu e și cazul Văii Kinta. Spre apus, de îndată ce se traversează râul Perak, încep mlaștinile de mangrove. Terenul e plat și noroios, se întretaie pe el pârâuri molcome. Spre coastă, treci pe lângă plantații de cocotieri și sate de pescari. Peste tot se văd stative șubrede de lemn pe care se înșiră pești puși la uscat și la sărat la soare și în briza marină. E greu de știut unde se sfârșește pământul și unde începe marea. Linia de coastă e întreruptă de mii de brațe minuscule, o tapiserie complicată de golfulețe. Pe aici, în inima pădurii de mangrove, se ascundea vestitul pirat din secolul al nouăsprezecelea, Mat Hitam. De acolo, făcea raiduri rapide împotriva sutelor de corăbii comerciale care, împinse de alizee, își urmau drumul liniștit prin strâmtoarea Malacca, cea mai rentabilă fâșie de mare din lume timp de vreo trei secole. Strâmtoarea era, și este încă, adăpostită și calmă, ruta ideală între India și China pentru un vas încărcat cu ceai, bumbac, mătase, porțelanuri sau opiu. Oamenii de pe astfel de corăbii găseau acolo odihnă pentru sufletele lor istovite de veghe. La adăpost de vicleșugurile apelor deschise ale Oceanului Indian, își făceau curaj să înfrunte Marea Chinei de Sud. Pescarii ori marinarii de pe vasele de comerț declarau că strâmtoarea asta e locul cel mai frumos de pe pământ. Marea e destul de calmă, astfel încât până și o barcă de copil poate naviga fără griji, iar valurile blânde prind culoarea de chihlimbar a asfințitului, în timp ce briza călduță și egală împinge vasele cu o viteză

constantă, încât se spunea că marinarii erau de-a dreptul hipnotizaţi. Unii susţineau că se simt în preajma lui Dumnezeu.

În cadrul acesta idilic dădea lovitura acel Mat Hitam împreună cu oamenii lui. Timp de aproape douăzeci de ani, ambarcaţiunile lui mici şi iuţi au terorizat corăbiile impozante încărcate cu mărfuri preţioase. Însuşi Mat Hitam, a cărui cruzime inspira groază, devenise în ochii multora o făptură aproape supranaturală. Se ştie doar că un om ca el, un chinez negru, nu putea fi întâlnit pe toate drumurile. Nimeni nu ştia de unde se ivise. După unii ar fi fost originar din provincia Yunnan, din sudul Chinei. Se crede însă că era mai degrabă de prin partea locului, nu un străin exotic. Oricum, eu nu am nici o îndoială că înfăţişarea lui ciudată îl servea de minune. A murit în 1830 sau cam pe-acolo, în zilele de început ale stăpânirii britanice în Malaysia. Ultima lui victimă a fost un misionar iezuit, un oarecare Juan Fernández de Martín, care, în vreme ce i se tăia gâtul, îl blestemase atât de cumplit, încât, două săptămâni mai târziu, Mat, Piratul Negru, murea de încurcătură de maţe. La moarte, i se scurgea sânge din ochi, iar chipul îi era „gol ca pustia şi plin de furie".

Spiritul lui Mat Hitam continuă să trăiască prin adâncul golfurilor ferite privirii şi în satele de pescari aparent adormite care se înşiruie pe coastă. Poliţia nu are ce să le facă. Pe acolo a izbutit Johnny să introducă în ţară douăzeci de mii de tone de orez de contrabandă din Sumatra în timpul secetei din 1958. Mi s-a spus că acolo ancorează zilnic mici ambarcaţiuni încărcate cu emigranţi indonezieni ilegali. Sunt încredinţat că Johnny, dacă ar mai fi în viaţă, ar găsi el un mijloc să facă parale din asta.

Sunt totuşi vreo două locuri de pe coastă unde marea se înfăţişează imaculată şi neîntreruptă de vreun golf. Aşa este Remis, unde m-a dus cândva tata să înot. A fost prima oară când intram în mare. În drumul spre plajă, acele fine şi uscate de casuarina împrăştiate pe nisip trosneau sub tălpi. Toată ziua fusese zăpuşeală şi nisipul alb era orbitor şi fierbinte chiar dacă soarele după-amiezii se mai potolise. Când apa îmi ajunsese până la brâu, m-am întors să-l privesc pe tata. El rămăsese în umbra copacilor. Mă urmărea cu braţele încrucişate şi cu ochii

mijiți din pricina soarelui. Am înaintat spre larg până când n-am mai simțit fundul decât cu vârfurile picioarelor, apoi am pornit să înot cu mișcări cam nesigure de bras. După o vreme am renunțat și am început să calc apa și să plesnesc ușurel unda cu brațele întinse. Marea era de un verde-închis, culoarea jadului vechi, întunecat. Atunci mi s-a întâmplat prima oară să devin conștient de culoarea pielii mele. Nici cafenie nu era, nici gălbuie, nici albă, de nici o culoare de fapt, pe fondul acela bogat și misterios al apei verzi din jur. M-am întors să mă uit la tata. De-abia se mai vedea în umbră, rămăsese tot acolo, cu o mână în șold, cu cealaltă ferindu-și ochii de soare.

Pe drum spre casă l-am întrebat dacă ar putea să mă mai ducă și altă dată să înot. Cred că aveam doisprezece ani și doream să văd insulele din jurul Pangkorului. Auzisem că pe acolo soarele transforma firele de nisip în mici cristale strălucitoare. Voiam să văd și Cele Șapte Fecioare, acele insule despre care legenda spune că dispar la apusul soarelui. Eram atras de apele lor fierbinți. Dar tata a refuzat.

— Locurile alea nu mai există, mi-a spus. Sunt doar o parte dintr-o poveste, o poveste veche și fără rost.

— N-am putea să mergem și noi acolo măcar o zi? am îndrăznit eu. Tu le-ai văzut vreodată, tată?

— Ți-am spus, nu pot să sufăr insulele.

— De ce?

— De fapt, nu-mi prea place marea, a răspuns.

Știam că nu e bine să-i pun răbdarea la încercare când era într-o asemenea stare de spirit. Și am mai observat că, deși petrecusem după-amiaza la soare, pielea mea era tot albă în comparație cu a lui. Nu prea se întuneca, rămânea pală, fără cusur, ca o foaie de hârtie pe lângă brațele lui pătate de soare cu mulțime de pistrui.

Niciodată nu se oprește cineva să viziteze Valea. Autobuzele trec în goană spre nord, spre Penang și se opresc pentru câteva minute la Parit sau la Taiping să se mai răcorească pasagerii. Ei se instalează timp de vreo zece minute la tejghelele de zinc ale barurilor unde se opresc camioanele, sorb o Fanta sau mestecă biscuiți cu gust de pui, apoi pleacă din nou, grăbiți

să scape de partea plicticoasă, plată, a Văii și să ajungă la promenadele luminate cu neon de pe malul mării, la Georgetown. La Ipoh, când eram adolescent, putea să se scurgă o săptămână întreagă fără să auzi nici măcar un singur cuvânt în engleză. Nimeni n-avea televizor pe vremea aia, în afară de noi, de bună seamă. Atunci, ca și acum, vizitatorii occidentali erau rari. Singurii albi pe care i-am văzut vreodată în Vale erau cei siliți de treburi să se afle acolo: plantatori alcoolici și nefericiți funcționari de stat.

Doar o dată țin eu minte să fi văzut un turist. Dar nici atunci n-am fost sigur că era acolo cu intenția să viziteze Valea. Eram cățărat pe ramurile mai joase ale uriașului banyan care domina tot malul râului în apropierea Fabricii Armonia, distracția preferată în copilărie. Mă agățam de o creangă mai groasă și mă legănam din ce în ce mai sus, până când vedeam cerul ametitor. Apoi lăsam ramura și cădeam în apa caldă. Când am scos capul din apă, am văzut așezat în apropiere de mal un englez cu brațele încrucișate sprijinite de genunchi. Pe umeri îi atârna un mic rucsac flasc de pânză. Ceilalți copii s-au oprit din joacă. Se stropeau doar, fără zgomot, ascunzându-și jenați goliciunea în apa opacă. Eu voiam să urc malul și să mă arunc din nou în apă, însă englezul era la baza trunchiului, cocoțat incomod pe rădăcinile noduroase ieșite din pământ. Dar nu m-am sinchisit de prezența lui. Am urcat pur și simplu malul lunecos înspre copac, am trecut pe lângă el și am băgat de seamă că era cu privirea pierdută în depărtare. Nici măcar n-a întors capul să mă vadă. Nu era în vârstă, însă chipul lui, ca și al tatei, era însemnat de o oboseală pe care arareori o mai văzusem. Părea să-și fi pierdut drumul. Sunt convins că rătăcea din greșeală prin Vale. M-am cocoțat în grabă pe ramuri, târându-mă până la capătul unei crengi mai mari, iar când m-am lăsat să cad i-am zărit părul des și argintiu. Când am ieșit iar din apă, nu mai era acolo. Ceilalți copii cântau și strigau din nou. Englezul acela era un spion, am convenit noi printre hohote de râs, un spion sau un țicnit. Sau poate, cum a zis Orson Lai, vreo fantomă care s-a întors să bântuie locul unei crime groaznice. Da, am decis noi vorbind în șoaptă din teamă copilărească, era cu siguranță o fantomă. Niciodată nu se-apuca cineva să viziteze Valea de plăcere.

În ziua de azi e și mai puțin trafic prin orășelele din Valea Kinta. De când a fost turnată autoruta nord-sud, oricine poate să o străbată în mai puțin de trei ore. Călătoria e calmă, fără incidente. În confortul aerului condiționat se poate dormi în tihnă, nu ai ce pierde. Printre dealuri, nici marea nu se zărește, peisajul e plat, fără ceva remarcabil. Privirea nu găsește nimic pe care să se odihnească, în afara numeroaselor rămășițe ale minelor de cositor părăsite și inundate de ploi. Sunt mai peste tot în Vale, niște bazine calme, mohorâte, pline de apă neagră. Cândva le căutam pe cele mai mari, atât de întinse, încât să pot pretinde că ar fi oceane. Iluzia nu avea însă întotdeauna efect. Era o apă fără fund, care acoperea locul de muncă al strămoșilor mei. Odată trecut de marginea cu noroi călduț care înconjura bazinul, apa era rece ca gheața. În fiecare an se înecau băieții în bazinele astea. Șocul termic le paraliza mușchii. Așa a murit și Ruby Wong. Era singurul meu prieten din copilărie, un excelent înotător, unul dintre cei mai buni. Deși nu era la fel de puternic ca mine și nici la fel de robust, înota cu mișcări armonioase. Abia lovea apa, însă înainta lin și cu mare viteză. Putea să înoate și o oră fără să iasă la mal. O dată am traversat apele maronii și pline de vârtejuri ale râului Perak, cu el în frunte. Nici măcar nu gâfâiam când am ajuns pe malul celălalt.

De data aceea aleseserăm să înotăm în vechea mină, nu departe de Castelul lui Kellie. Se știa că doar cei mai curajoși înotau în bazinele mari. Și puține erau mai mari decât acela. Aveam paisprezece ani, dar nici unul n-a stat pe gânduri. Începuse să se lase seara când am ajuns la bazin. M-am dezbrăcat la repezeală, dornic să simt apa. Când înoți pe întuneric altfel te simți, mai aparte, și, pe deasupra, în lipsa luminii, pielea mea părea mai puțin palidă. Cerul se acoperise cu nori cenușii. Nu răsărise luna, totul era întunecat. Când am intrat în apă, nici crețurile apei nu se vedeau.

La fel ca și în alte dăți, nu era nici o miză la mijloc, nu ne puseserăm în gând prostește să ne întrecem în felul „cine ajunge primul câștigă". Doar înotam. La câțiva metri de la marginea apei, unde se termina malul înclinat, m-am pregătit să întâmpin frigul. Mi-am simțit corpul strâns și stors de aerul din piept.

Mă sufocam, dar senzațiile acelea nu-mi erau străine, așa că dădeam în continuare din mâini. Trage. Zvâcnește. Trage. Zvâcnește. Ca un ecou, am auzit respirația sugrumată a lui Ruby, însă am continuat să înaintez cu ochii închiși.

— Jas! m-a strigat el prima dată. Vocea lui parcă-mi respira numele, nu-l rostea. *Jas!*

Am deschis ochii și am încercat să-l zăresc prin întuneric.

— Ruby? l-am strigat, dar am înotat mai departe.

Până să-mi dau seama, doar la câteva secunde, că nu mai e prin preajmă, era prea târziu. Am înotat cu disperare într-o parte și-ntr-alta, fără să am idee unde să mă uit, încotro s-o iau. În noaptea aia fără lună mi-au venit în minte puii de găină din spatele casei. Nu știu de ce m-am gândit la ei. Când intram în coteț să prind unul pentru tăiat, zburătăceau fără să știe de cine încearcă să scape. Victima avea întotdeauna o expresie goală, nu era nici înfricoșată, nici măcar tristă, doar pierdută.

Soarta a vrut să fie tocmai mașina tatei prima peste care am dat după vreo oră de mers pe drumul pustiu. Așa s-a întâmplat, să mă întâlnească chiar el, gol, cum eram și cu privirile rătăcite. I-am relatat întâmplarea cu Ruby urlând. Nu știu cât era de limpede ce spuneam.

— Nu-și bate cumva joc de tine, a rostit tata.

Așa vorbea el, nu punea întrebări, afirma.

— Nu, sunt sigur că nu! am țipat eu.

— Nici tu nu spui povești.

Nu mai era nevoie să răspund.

— Asta înseamnă că e mort, a adăugat în vreme ce deschidea portiera să intru în mașină. Mergem mâine după hainele tale.

Mi-a fost frică să nu se înfurie că din pricina mea se întoarce acasă, pentru ca apoi să refacă drumul până la Kampar, unde se ducea seara să joace cărți. Mi-a fost frică, așa că am tăcut chitic.

Cam așa i-a fost dat să moară prietenului meu Ruby Wong, mai mult sau mai puțin.

Aici, prin urmare, se află Valea Kinta, strânsă între dealuri și mlaștini. Asta e valea care a devenit micul imperiu al lui Johnny, locul unde a copilărit, unde a crescut, unde și-a întemeiat o

familie, unde a fost cândva respectat de cei din neamul lui, unde a distrus totul.

4. Cum a devenit comunist infamul Johnny și alte întâmplări

În 1933 s-au petrecut două lucruri. Prețul cauciucului brut s-a prăbușit la patru cenți livra, iar Johnny a omorât un om. Acela a fost primul său asasinat, iar dacă zvonurile pretind că fusese legitimă apărare, eu cred că fapta aceea mârșavă putea la fel de bine să fie făcută și cu sânge-rece, cu premeditare, ceea ce, după câte știu, se consideră crimă. În orice caz, întâmplarea nu e întru totul limpede, iar raportul depus la Curtea de Justiție din Taiping a fost făcut de mântuială.

La vremea aceea, Johnny lucra la mina de cositor Trei cai, în apropiere de drumul care duce de la Siput la Taiping. Mulți tineri, bărbați și femei, începuseră să muncească la minele astea. Prețul cauciucului era atât de mic, încât mulți proprietari de plantații, până și englezii sau francezii, erau constrânși să renunțe. Pe plantații lucrul înceta, iar terenurile erau grabnic invadate de jungla înconjurătoare. Clopotele care îi treziseră din zorii zilei pe muncitori amuțeau, iar lămpile cu petrol care luminaseră scoarțele sfârtecate ale copacilor erau stinse. Pe plantații nu se mai găsea nimic de făcut. Așa că tinerii se duceau tot mai departe în căutare de lucru. Și cel mai adesea îl găseau la vreo mină.

Johnny era un tânăr apreciat din toate punctele de vedere. Nu dădea din gură fără rost, era ascultător și fără imaginație, așadar la locul lui într-o mină. Deși doar adolescent, nu mai era un simplu muncitor manual. Avansase. Nu săpa solul umed și greu douăsprezece ore pe zi, nu căra coșurile pline cu minereu de la nivelul de jos al minei până la locul de depozitare în așteptarea topitului. Nu avea de făcut așa ceva pentru că, în absența unui cap luminat, Johnny avea un dar înnăscut: pricepea funcționarea oricărui fel de mașinărie și de instalație.

Circulă o poveste despre felul în care și-a descoperit Johnny priceperea pentru montarea și funcționarea instalațiilor. Există

mai multe versiuni. Pe scurt, lucrurile s-au petrecut în felul următor: Johnny avea treisprezece ani. Băuse niște rachiu de palmier cu alți câțiva băieți de teapa lui și îi plăcuse. Era ceva nou, se simțea împrospătat ca o dimineață însorită după o noapte de muson. S-a dus să se vadă cu un bătrân indian care trăia la marginea unei plantații și care prepara băutura după metoda tradițională, singura folosită pe atunci, ba chiar și acum, ilegal, pe furiș, în jungla pe jumătate cufundată în întuneric. Omul își culegea de unul singur florile proaspete de palmier; le punea la înmuiat în apă și cumpăra plămada de la Cold Storage, magazinul universal din Georgetown. Se ocupa de fermentarea florilor tot așa cum s-ar fi ocupat de educația unor copii. Își amintea data de umplere – de *naștere* – a fiecărui butoi, ținea minte ziua, până și ora. Știa cum fusese vremea la data respectivă și ce efecte putea să aibă asupra gustului fiecărei cuve. Știa care băutură avea să fie dulce, care mai amăruie sau doar tare și fără gust. De câte ori producea ceva remarcabil, de o limpezime deosebită sau cu un gust mai aparte, îi dădea un nume: ceva în genul „Alba Lakshmi" sau „Țâța mamii".

Johnny era captivat. Îl vizita adesea pe bătrân și de asemenea bea adesea. Însă în tot acest timp se frământa să afle cum era preparată băutura. Nu-i plăceau canistrele vechi de petrol pe care le folosea bătrânul pentru fermentare. Unele erau ruginite, altele aveau capace nepotrivite. Bătrânul îi repeta că *așa se face* și că trebuia de fiecare dată să iasă altceva. Fiecare înghițitură ar fi trebuit să procure senzația unui plonjon de pe o stâncă fără să știi ce te așteaptă jos. Bătrân nebun, își zicea Johnny. El nu accepta așa ceva. Pentru el, fiecare înghițitură trebuia să fie la fel de bună ca și cea mai delicioasă băutură gustată vreodată. Nu-l amuza să descopere ceva amar sau ceva nou, cu totul neobișnuit. Mai știa și că oamenii se îmbolnăveau uneori de la băutura aia, își pierdeau vederea, mureau. Peste toate astea, într-o zi, pe când umpleau sticlele, au găsit în fundul unui butoi un șobolan. Zăcea acolo legănându-se printre sedimente, încovrigat și conservat în alcool. Nici măcar pisica nu l-a atins când l-au aruncat în ierburile înalte.

Așa că Johnny s-a dus acasă și a rămas îndelung pe gânduri. A făcut schițe pe nisip, crochiuri naive de instalații, distracție de după-amiază. N-avea idee cum să procedeze, dar simțea că ceva avea să iasă până la urmă din toate astea.

În Vale se mai povestește și acum despre invenția lui Johnny. Se zice că nimic atât de miraculos nu s-a mai realizat pe aici de atunci încoace.

Nici chiar sufrageria rotativă din casă, de la Fabrica Armonia, construită pe când eu abia trecusem de zece ani, nu a rivalizat cu prima creație instinctivă a lui Johnny. Asta e o laudă însemnată, pentru că sufrageria a fost ea însăși ceva care s-a bucurat de multă admirație. Podeaua se despica în întregime și dintr-o pivniță urca un perete care împărțea camera în două. Ascuns în tavan, în spatele pereților și sub podea era un mare mecanism, simplu, dar foarte eficient, ca de ceas. Pereții erau acoperiți cu panouri lustruite de mahon, care atrăgau atenția asupra decorului, nu a construcției, mai cu seamă dacă cel venit era polițist sau vreun „om de afaceri" rival. Pe pereți erau atârnate în rame aurite copii realizate de meșteri din Penang după capodopere europene. Când am ajuns la școală, le-am căutat în diverse cărți și am descoperit cele două tablouri preferate ale mele *Căderea lui Icar* de Bruegel și *Moartea lui Acteon* de Tițian. Una din camere, a doua, mai mică, era amenajată în grosimea zidului din spatele Fabricii și oferea o perfectă izolație fonică și securitate maximă. Ideea inițială fusese crearea unui ascunziș la nevoie. Construcția a fost concepută când în regiunea noastră fusese numit un nou comisar de poliție, hotărât să stârpească orice încălcare a legii, de la micile furturi până la crima organizată pe scară mare. Noul Sir, cu mustața lui stufoasă, roșie ca o flacără și dichisită, cu pielea lui de englez, galbenă ca lumânarea, neatinsă de soarele puternic, putea fi adesea văzut trecând cu pași mari pe strada principală a orășelului nostru. Nu vorbea cu nimeni. Oamenii începuseră să-i știe de frică. Atunci a fost pusă la punct sufrageria noastră rotativă. S-au făcut nenumărate schițe, au fost comandate piese în Singapore, toți tâmplarii din regiune s-au pus pe treabă, s-au tăiat copaci tocmai din nordul insulei Borneo. Până ce s-au instalat

însă toate mașinăriile, Johnny devenise prieten la toartă cu Malcolm, comisarul cu pricina. Acela venea la Fabrică și bea coniac Napoleon până seara târziu. Își găsise și o metresă chinezoaică, Wendy. Când a trecut o dată pe la noi, am observat că Sir avea la mână un ceas de aur cu un cadran negru ca abanosul. Părea nou-nouț.

Însă cea mai cunoscută și mai trainică născocire a lui Johnny a fost totuși prima lui creație, Uimitoarea Instalație de Produs Rachiu de Palmier. Deși nu sunt numeroși cei care s-o fi văzut cu ochii lor, a avut o reputație enormă. Iar produsul ei și mai și. Miezul invenției era o cuvă mare de sticlă, în care se amestecau feluritele materii prime. Totul se putea vedea cu ochiul liber, reacția chimică inițială, culoarea și consistența, astfel controlul procesului era mult ușurat. Nimic nu era lăsat la voia întâmplării. Transparența îngăduia fabricantului să intervină dacă ceva i se părea în neregulă. Cuva se închidea ermetic, astfel încât era ferită de impurități, pentru a nu mai pune la socoteală animalele. Pe măsură ce sistemul căpăta amploare, Johnny a găsit și o metodă să crească producția: s-au atașat ceva tuburi de sticlă, s-au pus în legătură mai multe cuve, în toate bolboroseau ingrediente în felurite etape de fermentare. La un moment dat a fost adăugat și un sistem de distilare care a făcut ca produsul final să fie limpede și delicat ca apa de izvor. Câtăva vreme, doar ca noutate, rachiul a fost filtrat picătură cu picătură prin straturi de cărbune de lemn de mangrove. Oamenii erau nedumeriți de noul gust, dar și încântați, astfel încât s-au adăugat la repezeală și alte tuburi și cuve. În zilele ei de glorie, se zice că instalația avea aparența unui micuț munte de cristal strălucind de o viață proprie.

Talentul lui Johnny pentru instalații mi s-a părut întotdeauna indiscutabil. Încă de copil, știam că există oameni în stare să demonteze un motor de mașină și apoi să refacă totul. Nimeni însă n-o făcea ca Johnny. Nu conta atât ce face, ci cum ducea treaba la bun sfârșit, perseverent și cu blândețe, într-un ritm al lui. Piesele motorului erau ca mătasea în mâinile lui. Ținea între degete un șurub plin de unsoare de parcă ar fi fost un pui de găină abia ieșit din găoace. Stăteam și mă uitam la

el când repara vreun lucru oarecare. Mai cu seamă dacă era vorba de o pendulă, asta-mi plăcea mie mai mult decât orice. Degetele lui scurte de țăran, neîndemânatice în orice altă împrejurare, făceau mișcări delicate, ca ale unui țesător. Unde alții ar fi folosit pensete sau șurubelnițe ori alte unelte, Johnny dădea impresia că nu lucrează decât cu degetele. Eu mă prefăceam că sunt ocupat, că doar trec prin cameră, că sunt cu ochii într-o carte. N-a știut niciodată că-l priveam.

Instalația de fabricat rachiu de palmier a marcat începutul unui episod special din viața lui Johnny. Ceea ce urmează.

Înarmat cu acest talent, cu această pricepere, Johnny devine celebru. Oameni din toată Valea aud vorbindu-se despre rachiu, despre tânărul care l-a produs. Minele au nevoie de oameni ca să lucreze, dar vin vremuri grele pentru minele chinezești. Ele sunt aici de cincizeci-șaizeci de ani, cu mult înainte de construcția căii ferate dintre Port Weld și Butterworth. Sunt mine mari, de suprafață, cu pompe demodate pentru pietriș, cărora nu le mai merge bine, pentru că mai peste tot în Vale s-au înființat mine noi. Mine britanice.

Ceea ce deosebește minele britanice de celelalte e faptul că ele nu au nevoie de sute de muncitori. Asta pentru că în inima minei se află un colos mecanic, necunoscut până atunci prin părțile astea. E vorba de o dragă în stare să facă treaba a mii și mii de culi. Stă călare peste mină ca zeița Guan Yin peste un lac uriaș, plutind veșnic acolo. Chinezilor le e teamă de mașina asta pentru că ei nu au așa ceva. Britanicilor nu le trebuie mulți oameni, ci pur și simplu câțiva foarte buni. Dintre toți chinezii din Vale, unul singur avea să priceapă cum merge draga aceea, iar englezilor nu le trebuie mult timp ca să-i dea de urmă.

Prima dată când dă cu ochii de dragă, Johnny nu vede o mașinărie monstruoasă, furioasă, așa cum este pentru toți ceilalți. Pentru el e o ființă vie. O înțelege pe dată. Îi vede corpul și membrele, uriașele membre mecanice. Îi intuiește organele ascunse, cu inimă cu tot. Parcă ar fi cunoscut-o dintotdeauna. Când i se arată mașina, explicațiile pe care le primește îi sunt la fel de familiare ca vânturile umede din noiembrie, când puternice, când

calme. Le-a mai auzit de o mie de ori. Chiar din acea primă zi, vrea să și lucreze cu mașina. Englezul responsabil de mașină stă lângă el, îl observă cum învârte manetele care pun în mișcare roțile dințate ce fac să meargă pompa care împinge pistoanele ce trimit minereul din fundul minei la suprafață. Cele cinci minute, proba că Johnny a priceput funcționarea mașinii, devin zece, apoi douăzeci, patruzeci de minute, apoi o oră. Johnny și mașina nu se mai pot despărți. Mașina vrea să fie pusă la treabă de Johnny. „Remarcabil", zice responsabilul. „Draga îl iubește pe flăcăul ăsta." Împreună dau impresia că ar fi mama și fiul care, după o lungă despărțire, cad fericiți unul în brațele celuilalt. Johnny e primit la căminul unde sunt găzduiți muncitorii mai aparte. E o clădire de lemn negeluit, plin de așchii care îi intră în tălpi și în mâini. Ploaia bate toba pe acoperișul de zinc, dar înăuntru e uscat și ești la adăpost. Johnny doarme pe o saltea subțire pusă pe jos. Noaptea aude fojgăiala unor animale mici, dar ele sunt afară, iar el e înăuntru. I se dă și o hârtie pe care scrie că acum e angajatul minei de cositor Darby. Toți sunt numai zâmbet. Nici nu le trece prin minte ce avea să săvârșească Johnny.

Cam la vreo două luni după ce începe să lucreze, draga se strică pentru prima oară. La început nimeni nu știe ce să facă. Lucrătorilor li s-a atras atenția să trimită în cazuri de urgență pe cineva să sufle cornul de ceață de trei ori tare și îndelung. Înțelesul cuvântului „urgență" nu e totuși prea deslușit. Doar de două ori a mai sunat cornul de ceață, mai întâi când ploile din perioada musonului au fost mai năprasnice ca niciodată și au dus la prăbușirea unui întreg front de abataj, altă dată când soția inginerului-șef, singura englezoaică din regiune, și-a făcut apariția la mină, în plină după-amiază, fără nici un motiv. În alte ocazii, dacă se rănea cineva grav sau era chiar un accident mortal, nu se dădea alarma, iar lucrul continua ca de obicei.

Pentru un timp, totul e învăluit într-o tăcere asurzitoare. Mugetul mașinii, care de obicei acoperă toate celelalte zgomote, nu se mai aude. Lucrătorii nu știu ce să facă. Când în fine cornul sună jalnic de trei ori în mijlocul dimineții, abia dacă e auzit din cabana vopsită în alb unde stau Domnii britanici, cu nasul în hârtii pe care nimeni altcineva nu le poate pricepe. Unul câte

unul, Domnii ies din cabană fixându-și căștile pe cap. Cămășile lor sunt umede, lipite de piele. Pe fețele lor, muncitorii pot să constate, nu pot fi deslușite decât urmele căldurii, ale oboselii, ale lehamitei.

— Să vină chinezul ăla, Johnny, latră Domnul numărul 1 odată ajuns împreună cu ceilalți Domni lângă behemotul amorțit.

E adus Johnny. Are brațele și mâinile pline de unsoare. Fața îi e cenușie de praf și de oboseală.

— Ce mama dracului se-ntâmplă cu mașina asta? întreabă Domnul numărul 1.

— Nu sunt sigur, Domnule.

— Nu ești *sigur*? Da' pentru ce-ți închipui că ești plătit? urlă Domnul numărul 1.

— Las-o baltă! Probabil că amărâtul ăsta nici nu pricepe ce spui, zic într-un glas Domnii numărul 2 și numărul 3. Ia uită-te la el!

Johnny stă în fața lor cu mâinile atârnând negre și neputincioase.

— Bun. Știi unde e problema? rostește de data asta rar Domnul numărul 1.

Johnny dă din cap că știe.

— Bine, atunci hai să-mi arăți, nu mai sta ca un idiot!

Se vâră toți în mațele mașinii. Pe o pânză albastră curată, așezată pe podea, sunt înșiruite grijuliu uneltele lui Johnny, gata de folosință. Zeci de scule strălucind de curățenie.

— Aici, le arată Johnny cu degetul.

Domnii se învârtesc în jurul acelei părți a mașinii pe care o arătase Johnny. Domnul numărul 1 stă cu mâinile în buzunare. Domnul numărul 2 se plimbă de colo-colo și își contemplă unghiile. Domnul numărul 3 își freacă sprâncenele. Domnii numărul 4 și numărul 5 nu fac și nu zic nimic. Sunt tineri și încă nu știu mai nimica.

— E cureaua de transmisie, afirmă Domnul numărul 1.

— E rotorul, afirmă Domnul numărul 2.

— E alimentarea cu ulei. Vreau să zic, conexiunile, își dă cu părerea Domnul numărul 3.

Johnny spune doar:

— Piesele din cutia de viteze sunt stricate, cred. Nu se mai mişcă.

— Bine, *repară-le*, îi cere Domnul numărul 3.

— Maşina... Are nevoie de piese noi, spune Johnny. Poate.

— Mai bine te-ai pune dracului s-o repari imediat, spune Domnul numărul 3.

Faţa îi e congestionată şi lucioasă de transpiraţie.

Toţi îl urmăresc pe Johnny care se întoarce spre maşină. Nu ştie ce are de făcut, nu-i trece prin minte cum să repare ceva cu neputinţă de reparat, dar e convins că are să găsească o soluţie. O s-o găsească el cumva.

Bucată cu bucată, Johnny demontează cutia de viteze. Freacă fiecare piesă cu o periuţă de sârmă, o spală cu apă, apoi o unge. Îi dă fiecăreia o nouă viaţă. Nu-i e frică. Mâinile îi sunt liniştite şi puternice, privirea lui e senină, netulburată. Când se întoarce să apuce altă unealtă, surprinde privirea Domnului numărul 1 care clipeşte, încercând să se ferească de praf şi de lumina după-amiezii. În sfârşit, Johnny se întoarce spre Domni şi spune:

— E gata.

Domnii se uită unul la altul.

— Era şi timpul, fir-ar să fie! exclamă Domnul numărul 1.

Johnny se duce la cutia de comandă, se sprijină de ea. Are încredere în maşină, are încredere în sine. La început draga mârâie nesigură, dar în curând ajunge la un zgomot constant, apoi mugetul familiar umple spaţiul, se răspândeşte prin Vale. Pentru Johnny parcă-i un cântec.

Unul câte unul, Domnii se îndreaptă spre cabana lor albă.

— Când te gândeşti la milioanele de tone de minereu care zac sub picioarele noastre, spune Domnul numărul, 1 punându-şi pe cap pălăria cu boruri largi. Chinezul ăsta nenorocit o să ne ducă pe toţi de râpă!

— E aproape patru şi douăzeci, spune Domnul numărul 2.

— Tocmai bine, ora ceaiului, spune Domnul numărul 3.

Johnny strânge uneltele una câte una, le curăţă cu atenţie de orice rest de mizerie sau unsoare. Le înfăşoară în pânza albastră şi ascultă cântecul maşinii.

După patru zile, maşina se strică iarăşi. Johnny e din nou chemat s-o repare. Şi reuşeşte. A doua zi iar. În ziua următoare

încă o dată. Johnny a luat obiceiul să doarmă alături de mașină. Îi aude bătăile inimii, îi simte pulsul – e slab și se împuținează treptat.

Patru-cinci zile mai târziu, lucrătorii s-au obișnuit cu tăcerea cea mare căzută peste mină. Știu că n-o să mai fie de lucru. Fără mașină, minereul rămâne îngropat adânc. Nimic de spălat, nimic de sortat, nimic de depozitat ori de topit. Așa că stau prin preajmă, rumegă apatic tutun sau frunze de betel. Buzele și limbile le sunt colorate de la zeama aia care îi blegește. Pe măsură ce zilele trec, pământul uscat din jurul dormitorului e presărat cu pete de scuipat roșu.

La începutul celei de a doua săptămâni fără mașină, Domnii își fac apariția unde trebăluiește Johnny. Uneltele îi sunt la îndemână lângă saltea. Unele dintre ele s-au odihnit mai mult decât el.

— Ce mama dracului face macacul ăsta? răbufnește Domnul numărul 1.

— Eu ți-am zis să nu-i îngădui unui chinez să-și facă de cap pe dragă, spune Domnul numărul 2.

Johnny îi privește cu ochi tineri, îmbătrâniți de trudă.

— Ai ceva de spus în apărarea ta? întreabă Domnul numărul 1.

Johnny clipește. În lumina soarelui, costumele lor albe îl orbesc.

— Trebuie piese noi, spune el întorcându-se spre mașină.

— Cum îndrăznești să deschizi gura și să răspunzi? urlă Domnul numărul 3.

— Pe naiba, piese noi!

— Oricum, el e de vină.

— Când. Termini. Reparația. Mașinii? întreabă Domnul numărul 1.

Pieptul lui Johnny se ridică și coboară greoi. Habar n-are cum să răspundă.

— Curând, răspunde.

Dar știe că e fără speranță. Mașina moare în brațele lui, ca un copil bolnav pe pieptul mamei.

— Curând? face explozie Domnul numărul 1.

— *Curând?* se face ecou Domnul numărul 2.

— Ce vrei să spui cu asta? vor să știe Domnii numerele 3, 4 și 5.

Ceva mai târziu, în cursul dimineții, Domnii fac o declarație în cadrul unei întruniri speciale la care lucrătorii sunt convocați în fața cabanei albe. Li se spune că nu vor fi plătiți de vreme ce stau fără treabă. Mina nu-și poate permite să le dea salariul dacă nu se scoate cositor.

— E pur și simplu neeconomic pentru mina Darby să continue în felul ăsta, spune Domnul numărul 1. Vocea lui se ridică deasupra murmurului furios. Câtă vreme draga nu merge...

— Dar nu e din vina noastră! strigă careva.

— ...atâta vreme cât draga rămâne...

— Ce treabă avem noi cu asta? Faceți-o dracului să meargă!

— Până ce mașina nu e reparată, spune Domnul numărul 1 cu toată autoritatea de care e în stare, *nu se va mai face nici o plată.* Așa că duceți-vă acasă! Toată lumea.

— Așa se întâmplă mereu cu ăștia, zice Domnul numărul 2, în timp ce Domnii se retrag în cabană și încuie ușa după ei.

— Unde-i putoarea aia de băiat? strigă muncitorii. Unde-i Johnny? Numai nenorocitul ăla-i de vină!

— Hai, că-l învățăm noi minte!

— Copiii mei o să se culce cu burta goală!

— Un ticălos!

— Face asta ca să ne termine pe toți!

Când îl găsesc, îl termină ei, repede și fără milă. Îl lovesc cu pumnii, cu picioarele, iarăși și iarăși. Johnny închide ochii când încasează prima lovitură în obraz. Se prăbușește peste mașină, cu corpul lipit de corpul ei rece, fără viață. Curând nu mai simte nici durerea. Nu-i vede și nici nu-i aude pe oamenii ăia care-i dau foc la saltea.

— Să se învețe minte să mai doarmă tot timpul, pușlamaua asta puturoasă! Poate că acum o să se-nvrednicească să pună mâna și să repare mașina.

Furia le trece până la urmă. Ies încetișor din mină și se duc acasă cu capul plecat, cu brațele atârnând fără putere.

Când Johnny deschide ochii, s-a lăsat noaptea. Printre pleoapele umflate, întrezărește conturul cenușiu al mașinii. Își mișcă

încetişor capul atât cât să atingă draga cu o ureche. Cum nu aude nimic, braţele şi picioarele şi capul şi pieptul încep să-l doară şi leşină iarăşi.

— Cu mâna ta ţi-ai făcut-o, ăsta-i adevărul, rosteşte vocea Domnului numărul 2. Nu eşti chiar aşa de isteţ pe cât credeam!

Prin întuneric, Johnny abia dacă distinge silueta Domnului numărul 2.

— Eu i-am atras atenţia, spune Domnul numărul 2 păşind fără grabă prin faţa lui Johnny. I-am zis să nu facă una ca asta, să nu angajeze un chinez împuţit ca tine. I-am zis că locul chinezului e *în fundul gropii*, la încărcat şi la cărat. Dar nu, el a trebuit să te pună tocmai pe tine să ai grijă de dragă. Un chinez care să conducă cea mai mare dragă din Vale? E ridicol. În plus ţi-a dat şi de mâncare, ţi-a dat haine, te-a instalat în casă. Ce prostie!

— Trebuie piese noi, şopteşte Johnny.

— Doar peste cadavrul meu! spune Domnul numărul 2. Numai *tu* eşti de vină pentru tot ce s-a-ntâmplat, cretinule!

Împinge sculele cu piciorul şi le face grămadă. Multe au ars împreună cu salteaua, sunt înnegrite de funingine.

— Ia-ţi catrafusele, porunceşte Domnul numărul 2. Şi să nu-ţi mai văd mutra pe-aici!

Slăbit, Johnny începe să strângă sculele. Încă sunt fierbinţi.

— Şi să nu uiţi, adaugă Domnul numărul 2, că tu răspunzi de maşina asta. Vina-i a ta!

Johnny înalţă capul şi înfruntă privirea Domnului numărul 2.

— Cum de-ndrăzneşti să te uiţi aşa la mine? se răsteşte Domnul numărul 2 şi îl împinge cu piciorul.

În cădere, Johnny se sprijină pe grămada lui de scule. Simte că are sub mână o şurubelniţă. Mânerul e neted şi fierbinte. O apucă şi o înfige adânc în pulpa Domnului numărul 2.

Procesul a fost scurt însă complex: erau multe dificultăţi de rezolvat. Mai întâi că nimeni nu ştia ce vârstă are Johnny, nici măcar el. Nu era lucru neobişnuit ca un copil provenind dintr-un mediu rural sărac să nu aibă certificat de naştere. La ce bun

așa ceva? Așa că data precisă și locul de naștere ale lui Johnny au rămas un mister. Avocații minei Darby insistau ca Johnny să fie tras în judecată cu acuzația cea mai gravă: tentativă de omor. Chiar numai după aspect, ziceau ei, se vedea bine că are cel puțin optsprezece ani. Dar Charlie Gopalan, un avocat local specializat în procese penale de acest gen, a reușit să convingă judecătorul că Johnny nu avea decât paisprezece și că, prin urmare, n-ar trebui să fie trimis la pușcărie, unde ar cădea în mod sigur sub influența gherilei comuniste. Domnul Gopalan câștigase încrederea britanicilor. Studiase la prestigioasa Inner Temple și purta costume elegante, făcute de comandă la Singapore. Purta ochelari cu rame rotunde care subliniau atitudinea lui plină de demnitate și înfățișarea de om studios. În fotografiile din ziarele păstrate în arhivele Bibliotecii Publice, pare să fie mic de statură, îngrijit. Aproape întotdeauna are o servietă și pălărie. Se spune că se apucase să traducă *Odiseea* în malaeză. În orice caz, un cuvânt al lui avea multă influență.

Mai era de luat în seamă și starea Domnului numărul 2. Johnny reușise să-l înjunghie în partea cea mai cărnoasă a pulpei, acolo unde artera e cea mai groasă. Hemoragia fusese foarte importantă. La tribunal s-a raportat că cei doi oameni erau în pragul morții când au fost găsiți. Se frământau fără vlagă, înotând într-o baltă de sânge. Domnul numărul 2 a rămas o lună la Spitalul general din Ipoh. Deși agonizase timp de câteva zile, se restabilea în mod constant. Doctorii îi lăudau curajul și declarau că are o constituție de taur. Se restabilise atât de bine, încât în ziua procesului a fost în stare să vină pe propriile picioare, cu toate că mergea cu grijă. Îi revenise până și bine cunoscuta culoare rozalie a obrajilor.

Așa că procesul împotriva lui Johnny se desfășura parcă fără tragere de inimă. Avocații se plictiseau din ce în ce mai mult pe măsură ce treceau zilele. Datorită capacității de persuasiune a domnului Gopalan, judecătorul a decis că era suficient să i se dea lui Johnny doar zece lovituri de bici „ca să se învețe băieții de teapa ta să cunoască și să respecte poziția lor în sânul societății". Altfel, a fost declarat nevinovat de toate acuzațiile.

Ce nu a ştiut nimeni în momentul acela a fost că cangrena sau septicemia sau cine ştie ce alt fel de infecţie misterioasă îşi croise drum în sângele Domnului numărul 2 fără să fi fost remarcată de doctori. Omul s-a prăbuşit, a fost dus în grabă la spital, însă a izbutit într-un fel aproape miraculos să îşi revină. Doctorii au avut ocazia să se minuneze încă o dată de vigoarea pe care acela o primise de la Dumnezeu. Când a suferit un nou colaps, au fost încredinţaţi că avea să se facă iarăşi bine. Şi s-a făcut. Aceste recidive au continuat lună după lună, până când Domnul numărul 2 a murit, exact la un an şi o săptămână după ce fusese înjunghiat.

Doctorul legist n-a avut nimic altceva de făcut decât să dea un verdict de moarte „pricinuită de cauze naturale".

Nu cred că Johnny să fi fost întristat de vestea morţii Domnului numărul 2. Cred că, de fapt, acest prim omor i-a consolidat o anume hotărâre. Acum era un ucigaş, dar nu-l mustra conştiinţa. A cunoscut pentru prima dată senzaţia aceea covârşitoare, care avea să-i devină foarte familiară mai târziu, că poţi comite orice crimă fără să suporţi consecinţele. Acest prim incident a fost cel care l-a pus pe calea transformării în monstrul care a devenit în cele de urmă.

Au trecut mulţi ani înainte ca Johnny să-şi găsească de lucru fără complicaţii. Oamenii obişnuiţi se temeau de cineva ca el. E drept că-n ochii legii nu trecea drept ucigaş, dar legea nu înţelege natura umană. Legea nu e în stare întotdeauna să deosebească binele de rău, aşa zic oamenii. Multă vreme, Johnny s-a mutat din oraş în oraş, din sat în sat, din plantaţie în plantaţie, neştiind niciodată cât o să rămână pe-acolo sau ce-o să facă mai apoi. Fără mărinimia străinilor, ar fi pierit cu siguranţă. Era inevitabil ca în această perioadă să aibă loc şi prima lui întâlnire cu comuniştii. Pe atunci mişunau prin toată Valea luptători din gherilă, simpatizanţi, activişti politici. Un tânăr ca el, mizerabil tratat până atunci, plin de ură împotriva britanicilor, împotriva poliţiei, împotriva vieţii, era o excelentă materie primă pentru comunişti. Sunt încredinţat că, în perioada aceea, cele mai multe dintre angajamentele de muncitor cu ziua pe

care le-a avut erau de fapt procurate, într-o formă sau alta și cu mici excepții, de comuniști. Deloc surprinzător, dat fiind că din doi vânzători de prăvălie, agricultori sau muncitori de pe plantațiile de arbori de cauciuc, unul era comunist. Oamenii aceia îi ofereau lui Johnny mai mult decât o ideologie, îi puneau la dispoziție un loc sigur unde să doarmă, o hrană simplă și ceva bani. În momentul acela lui Johnny nici nu-i trebuia mai mult.

5. Johnny și Tiger

Aș vrea să cred că anii petrecuți de Johnny trecând de la o slujbă ca vai de capul ei la alta cam la fel cu celelalte sunt tocmai acei așa-zișI ani pierduți, anii șterși din viața lui, anii când a dispărut pe undeva, la țară. Mi-l închipui un băietan care se face nevăzut într-o pădure și-apoi iese din ea bărbat în toată puterea cuvântului. Oricât de nefiresc ar părea, cam așa a și fost. Cine știe? Poate că dăduse ceva teribil peste el în anii aceia când trăia în sălbăticie, ceva care l-a transformat într-un monstru. Sau poate că irezistibila forță a sorții l-a atras pe poteca aceea. Poate că încă de la naștere îi fusese scris să sară dintr-un camion care trecea pe strada prăfuită și fără copaci, așa cum era strada principală a orașului Kampar, unde se afla cel mai important magazin de textile din Vale. Nimeni nu cunoaște mica odisee care îl purtase pe Johnny la Kampar. Ceea ce se știe însă cu siguranță e că într-o bună zi a ajuns acolo și a și obținut o slujbă în renumitul magazin al lui Tiger Tan, primul lui loc de muncă adevărat după incidentul de la mina Darby.

Pentru ce fusese negustorul acela supranumit Tiger rămânea un mister. După cât se știe, nu era nici pe departe feroce ca un tigru, ci un om blând, cu purtări alese, care își iubea căminul și care, din convingeri budiste, nu mânca niciodată carne, cu toate că era unul dintre puținii oameni din Vale care și-ar fi putut îngădui așa ceva în fiecare zi. Avea brațe grăsulii pe care în mers le lăsa să-i atârne lenețe pe lângă corp. Se mișca încet, fără grabă, de parcă ar fi avut întotdeauna timp la dispoziție. Arăta a negustor prosper, ceea ce și era. Ar fi fost cu neputință

să-i fi trecut cuiva prin minte că în timpul liber era și comandantul armatei comuniste din Vale.

Când a început Johnny să lucreze la Tiger Brand Trading Company, viața lui Tiger Tan părea să fie din toate punctele de vedere bine așezată. După trecerea anilor, s-ar fi zis că dăduse uitării întâmplările nefericite legate de scurta lui viață de om însurat. Nevastă-sa îl părăsise la puțină vreme după căsătorie. O luase cu ea pe fetița lor și trecuse la Islam ca să poată deveni a treia soție a celui de-al patrulea fiu al prințului regent din Perak. De atunci încolo, ea și-a dus viața în palatul din lemn de tek de pe coastele line ale dealului Maxwell, așa că fetița s-a bucurat de cadrul magnific pe care numai o familie regală putea să i-l ofere. Copilei i s-a dat un nume arab, Zahara, care înseamnă „floare strălucitoare". Dar nici numele acela și nici sângele de țăran chinez vânjos care curgea în vinele ei n-au salvat-o de tifosul care i-a răpit viața la numai șapte ani. Uneori, după moartea ei, maică-sa putea fi întrezărită dincolo de grilajele marilor ferestre ale palatului, cântând cât o ținea gura vechi cântece chinezești. Intonația ei era perfectă, iar vorbele se rostogoleau ca semințele ierburilor purtate de vânt în toată Valea. De pe poteca din jurul palatului se auzeau câteodată asemenea cântece:

Un călător sosit din larga zare
Mi-a pus cândva în mână o scrisoare.
Scria: „Te voi iubi fără-ncetare".
Apoi: „Vom fi mult timp la depărtare".

Scrisoare-aceea o păstrez la piept.
Nici un cuvânt nu-i șters, iar eu te-aștept.
De trei ani inima mi-e-nsingurată,
Mă tem că n-ai s-o afli niciodată.

Lui Tiger i-au trebuit vreo douăzeci de ani, poate chiar mai mult decât atât, până să-i treacă amărăciunea pricinuită de plecarea soției. La început, se străduia clipă de clipă să se încredințeze că amândouă, soție și fiică, nu mai erau în viață. Își tot spunea că plecaseră undeva, departe, și că pieriseră pe drum. După luni

și luni, a început să creadă că așa și era. Prietenii lui, asemenea clienților, evitau să vorbească despre soarta tinerei lui familii. Îi vedeau chinul și nu îndrăzneau să-l răscolească. Se vede că înțelegeau cât de ciudată poate fi alcătuirea minții. Dacă nu ți se amintește întruna de vreun lucru anume, treptat îl uiți. Astfel pot să fie date uitării până și cele mai groaznice întâmplări. Puțin câte puțin, din memoria lui Tiger au început să se șteargă urmele lăsate de cele două, până ce, cu adevărat, atât una, cât și cealaltă au încetat să mai facă parte din lumea lui.

Toate astea se petrecuseră cu mult înainte de apariția lui Johnny la magazin. Viața lui Tiger era de-acum așezată. De mulți ani afacerile îi mergeau de minune, iar el se cufunda din ce în ce mai mult în confortul casei, o construcție din lemn de tek și piatră ridicată la marginea orășelului, modestă ca mărime, însă destul de luxoasă. O umpluse cu mobile exotice, cu scaune portugheze aduse din Malacca, cu mese englezești de pin tratat cu ceară contra umezelii și cu comode pictate din nordul Europei. Avea și o remarcabilă colecție de cărți. Mai cu seamă texte marxiste în limba chineză, dar și ceva cărți în engleză, printre care vreo câteva romane de Dornford Yates.

Grădina lui întinsă cuprindea și pomi fructiferi. Se ocupa de ei cu mare grijă. Îi plăceau îndeosebi manghierii, pentru frunzele lor ca niște limbi întunecate, care făceau umbră deasă tot timpul anului, chiar și când erau încărcați de fructe. Dintre toate, prefera totuși fructul paradisului, iar cele crescute în grădina lui erau socotite printre cele mai gustoase. Aveau o culoare stacojie și nu prea mulți țepi. Le ducea la piață și le vindea la preț de gros. Resimțea o plăcere la fel de mare pentru acei câțiva bănuți câștigați, cât pentru sutele de dolari pe care îi avea în fiece lună din comerțul cu textile și confecții, drept care își dedica din ce în ce mai mult timp grădinăritului. Tăia pomii astfel încât forma lor să fie cât mai atrăgătoare, iar ramurile noi cât mai rezistente. Își bătea capul să aleagă cele mai bune specimene pentru altoi. Lega pungi de hârtie în jurul fructelor mai frumoase ca să le protejeze de insecte și de liliecii aceia mari numiți vulpi zburătoare.

Apariția la Tiger Brand Trading Company a unui tânăr vânjos, împins de foame, care căuta de lucru, se potrivea de minune pentru Tiger Tan.

Abia sosit în oraș, Johnny a făcut ce făcea mereu în asemenea situații. A intrat în cafeneaua cea mai apropiată și a cerut un pahar de cafea cu gheață și o felie de pâine unsă cu lapte condensat. L-a întrebat pe patron dacă n-avea să-i dea de lucru. N-avea. Cafenelele erau mai întotdeauna mici, iar munca de-abia ajungea pentru familie. Ieșit în stradă, s-a interesat pe la trecători dacă aveau idee unde s-ar găsi de lucru. I s-a repetat ce spusese și patronul cafenelei: „La renumita prăvălie a lui Tiger Tan" și i s-a arătat o clădire impozantă dintr-un rând de case de pe strada principală. Dădea impresia unui loc aglomerat și plin de mărfuri scumpe, de calitate. Apropiindu-se, și-a dat seama că în timpul celor trei zile de călătorie de la Tanjung Malim, hainele i se acoperiseră cu un fin praf roșiatic.

— Caut de lucru, i-a spus unei fete care descărca baloturi mari de pânză de bumbac dintr-un camion.

Fata i-a arătat cu bărbia intrarea în magazin.

— Întreabă patronul, i-a zis.

Johnny a șovăit în prag. Înăuntru mirosea bine și nu se vedea fir de praf. Prăvălia era plină de clienți, iar râsetele și freamătul vocilor erau ritmate de clic-clacul unui abac.

— Ăl de colo cu cămașa galbenă, i-a spus fata trecând pe lângă el.

Johnny și-a aruncat privirea spre un colț mai întunecat al încăperii. Un bărbat îmbrăcat îngrijit stătea calm la o masă în fața unui teanc de hârtii și a unei mici casete de bani. Lepădase pantofii și ținea un picior cu glezna sprijinită pe genunchiul celuilalt. La intervale regulate, își ridica bărbia și se răcorea cu un evantai improvizat. Avea părul pieptănat și dat cu briantină.

— Caut de lucru, a spus simplu Johnny. Sunt muncitor.

Tiger l-a măsurat dintr-o privire. După ani și ani, se pricepea să judece cu pătrundere un caracter. Se zicea că e în stare să citească într-un om ceea ce nici măcar acela nu putea să priceapă.

— Cum te cheamă? l-a întrebat.

— Lim.

— De unde eşti?

— De nicăieri.

— Cum adică, de nicăieri? Fiecare vine de undeva.

— Adică, nu ştiu.

— Bun, dar acum de unde vii?

— De la Tanjung Malim.

— Şi, înainte, pe unde-ai mai fost?

— Pe la Grik şi, înainte de asta, la Kampung Koh, la Teluk Anson, la Batu Gajah, la Taiping...

— O mulţime de locuri pentru un puşti, a spus Tiger.

Băiatul nu părea să aibă nimic ieşit din comun, nici o trăsătură deosebită, nimic neobişnuit în felul de a se purta. Putea să fi fost oricare dintre tinerii vagabonzi care dădeau târcoale din vreme-n vreme prin magazin. Era totuşi ceva ciudat la el, ceva pe care, în mod neobişnuit, nici Tiger nu era în stare să-l desluşească.

— Ceai? l-a întrebat şi l-a poftit să se aşeze.

Johnny a luat loc, iar şortul lui lăbărţat s-a tras uşurel şi i-a descoperit genunchii noduroşi, brăzdaţi de cicatrici.

— Dintre toate slujbele, a continuat Tiger, pe unde ai lucrat mai multă vreme?

— Pe plantaţia Yeo.

— Lângă Taiping?

— Da.

— Plantaţia de ananas a lui Yeo, aşa-i? Şeful nu-i unul Big-Eye Chew?

Johnny a dat din cap.

Un surâs a săpat riduri la colţul ochilor lui Tiger.

— De ce ţi-a plăcut acolo?

— Mi-au plăcut muncitorii, a răspuns Johnny, cu ochii la pantofii lui de pânză plini de praf roşu. Mi-a plăcut cum trăiau ei acolo. Laolaltă. Cu şefi cu tot.

— Cunosc bine locul.

— Lucrătorii erau ca mine. Dar n-am putut să mai rămân. A trebuit să plec.

— De ce?

— Am săvârşit lucruri rele, aşa s-a zis.

— Se mai întâmplă.

Johnny şi-a dres vocea.

Tiger a turnat iar ceai.

— La ce te pricepi?

— La orice, a spus Johnny. Doar la maşinării nu.

Johnny s-a dovedit a fi unul dintre cei mai sârguincioşi angajaţi care lucraseră vreodată la Tiger Brand Trading Company. A început cu ce începeau toţi lucrătorii ocazionali: împachetat, încărcat, depozitat, triat. Muncă de frânt şalele. Dar Johnny nu era la fel cu ceilalţi muncitori analfabeţi. Observa şi învăţa. Curând, cunoştea numele feluritelor textile pe care le mânuia, ba chiar şi felul în care erau produse. Şi-a însuşit deosebirile dintre stambă şi creton, dintre mătasea chinezească şi cea thailandeză, dintre serj şi gabardină. Îl atrăgeau cu deosebire modelele imprimate cu staule de vaci şi cu lăptărese de pe ţesăturile de bumbac imitate la Singapore după marfa franţuzească. Dar mai presus decât orice, lui îi plăceau batikul şi brocartul cu fir auriu aduse direct la magazin de malaeze bătrâne, care, în ciuda vederii lor voalate de cataractă, le ţesuseră chiar aici, în Vale.

— Pune astea colo sus, pe ultimul raft, mormăia Tiger, arătând un loc în colţul cel mai îndepărtat al magazinului de fiecare dată când se livra batik. Marfă de doi bani jumate!

Drept e că batikul părea ordinar alături de materialele importate. Nuanţele nu erau niciodată aceleaşi, iar contururile, trase cu mâna, erau nesigure. Culorile se spălăceau repede, chiar şi cele mai reuşite, astfel încât nu mai rămânea decât umbra modelului iniţial. Însă lui Johnny îi plăceau tiparele acelea şovăielnice. Aşa trebuie să fi fost, pentru că, mai târziu, când putea să îşi permită orice, la ocaziile deosebite, cum ar fi fost de anul nou chinezesc sau la Ching Ming, sărbătoarea mormintelor, purta mereu ceva de batik. Acelea erau şi cămăşile care-i purtau noroc. Dacă la vreuna dintre cursele de cai de la Ipoh alerga un cal de-al lui, îşi lua o cămaşă de batik, iar dacă trebuia să poarte costum şi cravată, punea una pe sub cămaşa albă, scrobită, chiar dacă ţinea de cald şi îl făcea să transpire. Avea unele roşii, unele albastre, altele verzi. Eu le preferam pe cele albastre. Dacă nu se uita tata la mine, obişnuiam să urmăresc de departe conturul

desenelor. Forme lunguiețe cafenii înotau în bălțoace de sineală. Umbrele acelea dansau pe spatele lui Johnny și își schimbau în grabă locul, se ascundeau, se îndoiau, cădeau unele peste altele.

În magazinul lui Tiger, batikul însă era socotit material de mâna a doua, care aproape că nu merita să fie vândut. Nimeni nu mergea la Tiger Tan dacă voia un material ordinar, făcut în cocioabele din Machang.

— Să țineți minte, le spunea Tiger angajaților, că ăsta-i un loc unde se vând mici vise!

Nu după multă vreme, Johnny a primit sarcini mai importante, cum ar fi număratul baloturilor din stoc, iar în cele din urmă a trecut la servirea clienților. Tiger i-a dat două cămăși albe noi-nouțe să le poarte când se ocupă de clienți, iar Johnny le păstra curate și călcate mereu cu grijă. S-a văzut că era un negustor înzestrat cu o naturalețe aparte. Asemenea lui Tiger, Johnny nu exagera nici cu forța glasului, nici cu cea a argumentelor. Mergea până departe, dar niciodată prea departe. Încânta, dar măgulea rar. Deși încerca întotdeauna să propună lucrurile cele mai scumpe din magazin, știa că e preferabil să vinzi măcar ceva ieftin decât nimic. Ghicea ce dorește fiecare client și vânzarea izbutea întotdeauna.

Un exemplu este întâmplarea cu Femeia Albă, o adevărată legendă. Ca atâtea altele din viața lui Johnny, și asta s-a produs așa, din senin, din iarbă verde, fără vreun semn prevestitor. Pentru ce fusese ales tocmai el dintre toți vânzătorii n-o să știe nimeni niciodată. Poate că un motiv nici nu există, poate că n-a fost decât un mic pas pe ciudata potecă a destinului.

Femeia Albă era văduvă, o metisă de o remarcabilă și stranie frumusețe. Avea mai bine de un metru optzeci și, cu toate că toți cei care o văzuseră erau de acord că trăsăturile ei erau deosebite, nu s-au găsit niciodată două persoane să le descrie în același fel. Fiecare spunea altceva. Avea fața lungă, sau era ca luna plină? Ochi blânzi de căprioară, sau privire crudă? Gălbuie ca untul, sau albă ca făina?

Era amanta unui plantator de cauciuc din Vale, un francez pe nume Clouet (pe-aici lumea rostea „Kluut"), care bea prea mult rachiu samsu și nu-i păsa de plantație. Suferise mult la

marele crah financiar de la începutul anilor '30. Nu-i mai rămâneau decât câteva sute de pogoane de arbori de cauciuc uscați și o nevastă care nu suporta nici țânțarii și nici ravagiile climei tropicale asupra tenului. O iubea pe Femeia Albă, dar viața îi purtase pe poteci bifurcate. Nu puteau să trăiască împreună, nici nu se puteau arăta în public, de teamă să nu se compromită. Nu putea să o ia cu el nici măcar la Clubul Plantatorilor. Adesea, spălătoreasa ei venea prin oraș și răspândea zvonul că domnul Clouet avea s-o ducă pe Femeia Albă în Franța. Știau toți însă că una ca asta n-avea să se întâmple niciodată.

O tăcere grea se revărsase peste magazin când a intrat. Ea s-a oprit un moment și a trecut cu privirea de la un raft la altul, inspectând baloturile de țesături de bumbac și teancurile frumos aranjate de confecții. Venea la magazinul lui Tiger de trei ori pe an să cumpere tot ce era mai bun dintre mărfurile noi. De obicei îi trimitea din vreme un bilet lui Tiger să-l înștiințeze despre sosirea ei și despre lucrurile pe care dorea să le cumpere. În afară de toate cele obișnuite din lista unei femei cu stare, cum ar fi fețele de masă franțuzești și țesăturile simple de bumbac pentru hainele servitorilor, adăuga și furouri sau cămăși de noapte, știind că Tiger avea să-i pregătească pachețele discrete și să o ferească astfel de privirile indiscrete ale celorlalți clienți. Tiger ar fi aranjat să o primească chiar el, dar de data asta vizita nu fusese precedată de nici un bilet. Femeia Albă trecuse pe neașteptate prin Kampar. Podul recent construit la Teluk Anson fusese luat pe sus de inundații cu vreo lună înainte, iar lucrările la unul nou nu începuseră încă. Traseul călătoriei astfel modificat o apropiase prea tare de magazinul lui Tiger ca să reziste tentației. Tiger însă nu era acolo în ziua aceea, iar cei prezenți în magazin au remarcat că asta nu i-a plăcut. Și-a păstrat pălăria pe cap și, cu ochii la rafturi, a început să se joace cu mărgelele care îi împodobeau geanta, întârziind cu privirea la unul sau la altul dintre vânzători, până când s-a oprit în fața lui Johnny.

— Vă stau la dispoziție, dacă doriți, i-a spus Johnny.

A fost singurul dintre cei prezenți care a avut curajul să deschidă gura.

— Unde e domnul Tan? a întrebat Femeia Albă.

— E plecat cu treburi, a spus Johnny. Azi sunt eu responsabil.

Femeia Albă s-a apropiat de tejghea și a lăsat geanta pe suprafața de sticlă sub care erau expuse batiste. Johnny a remarcat că geanta era dintr-un satin moale, negru. Mărgelușe negre erau cusute pe suprafața neagră, formând meticulos conturul unui dragon care urmărea o perlă ca o flăcăruie pe o mare agitată.

— Cu ce-aș putea să vă servesc, doamnă?

— Arată-mi ceva frumos, a spus Femeia Albă uitându-se la el. Crezi că ești în stare?

Johnny a privit-o drept în ochi.

— Cred că da, i-a răspuns el.

Până să se hotărască dacă dă jos ceva de pe rafturi sau nu, s-a deplasat fără grabă de la un cap al prăvăliei la altul, a atins baloturile de pânză, a mângâiat țesăturile. Uneori desfășura o bucată de pânză, o punea în lumină și o privea cu ochi mijiți. Părea să caute ceva ascuns, nimeni dintre cei de față nu știa bine după ce se uită. Femeia Albă l-a observat în tot timpul ăsta din ce în ce mai fascinată, iar iritarea începuse să-i dispară. Nu pricepea ce face tânărul acela ciudat. Purtarea lui părea să urmeze o logică misterioasă. Dar care?

— Priviți, a zis el în cele din urmă. Astea o să vă satisfacă.

— Asta ce-i? a întrebat ea luând o pânză între degete.

Era subțire și mătăsoasă, cu o floare gălbuie drept unic motiv.

— E franțuzească.

— Nu pare să fie franțuzească. Motivul nu-i prea bogat.

— Dar e franțuzească, doamnă. Ultima modă, așa mi s-a spus. Poate fi purtată pe corp până și în lunile de căldură mare. Simțiți cum mângâie pielea, a spus Johnny așezându-i delicat pânza pe mână.

— Aș folosi așa ceva pentru fețe de masă.

— Asta, a spus Johnny punând pe umăr o bucată de metraj, e ceva special.

— Dar n-are nici un model.

— I-adevărat. Vedeți însă cum sclipește lumina pe ea și prin ea?

— Să port eu așa ceva?

— Desigur că nu. Dar aveți ferestre. Eu cred că sunt mari, nu-i așa? Faceți perdele din ea.

— Perdele? Fără imprimeu?

— Le-am văzut în cele mai recente reviste americane, a spus Johnny ridicând pânza în fața ochilor. Eu vă văd, dar dumneavoastră puteți să mă vedeți?

— Nu.

— Iar aici e preferata mea, ceva atât de frumos, încât îți taie respirația, a spus Johnny în timp ce desfăcea un pachet maroniu.

— E batik, a spus Femeia Albă simplu și întru câtva mirată.

El a împins în fața ei o farfurioară cu prăjiturele roz de lotus și i-a umplut iarăși ceașca de ceai.

— Pânza asta o exportăm în Europa, a spus Johnny, coborând vocea până la șoaptă. Nimeni nu știe încă. A fost făcută special pentru noi.

— Dar arată ca orice batik.

— Baloturi din exact același material, cu exact aceleași motive, tocmai au fost trimise la Port Wellesley pentru a fi livrate la Londra, la Paris și în America.

— Aha!

Cei din magazin erau intrigați. Era prima oară când auzeau că batikul ar fi trimis în Europa. Nu știau ce să mai creadă. Era oare cu putință ca aceleași saronguri purtate de bunicile lor să fie la modă la Londra? Cum de păstrase Tiger asemenea secret?

Comanda a fost făcută, bancnotele numărate, iar mărfurile livrate în aceeași zi la locuința Femeii Albe.

— I-ai vândut batik, nu înceta să repete Tiger, întinzând mâna după whisky la auzul celor întâmplate. N-o să mai pună niciodată piciorul în magazin.

I-a venit însă inima la loc după ce a înțeles că Johnny lichidase tot stocul de batik care, imposibil de vândut, zăcuse luni de zile în fundul dulapurilor. Scăpase și de un enorm metraj de voal ieftin chinezesc la un preț foarte ridicat. Vândut fără un cent în pierdere a fost și satinul cu imprimeu cu bujori comandat în cantitate foarte mare de la noua fabrică din Singapore, o eroare de raționament costisitoare, pentru că Tiger achiziționase cantități excesive fără măcar să vadă un singur eșantion.

După câteva zile a sosit de la Femeia Albă o scrisoare în care își exprima mulțumirile că la Tiger Brand Trading Company

se găseau întotdeauna textile pe cât de frumoase, pe atât de practice. În scrisoare îl lăuda în mod special pe Johnny, iar Tiger a arătat-o mândru la toți clienții. Până și el a început să-l vadă pe Johnny într-o lumină nouă.

Pe vremea când lucra la magazin, Johnny locuia într-o cameră din casa lui Tiger, asemenea altor tineri și tinere care, într-un fel sau altul, aveau toți, după câte înțelesese Johnny, o activitate în sânul Partidului. Deși erau angajați și ei la magazin, drumurile lor nu se încrucișau. Serile plecau la treburile lor, dispăreau în noapte și reapăreau în zori, la micul dejun luat întotdeauna în comun la cinci și un sfert. Johnny se întreba ce fel de treburi făceau ei când plecau seara de acasă. Participau la prelegeri pasionante, plănuiau atacuri contra clădirilor administrative din Vale, îi spionau pe notabilii din Ipoh, curățau mitraliere, plantau mine prin junglă ? Poate chiar ucideau oameni. Gândul la asta îl făcea să freamăte de surescitare. Dorea să fie cu ei.

Johnny încă nu gustase viața comuniștilor adevărați. Lucrase și până atunci în locuri unde șefii erau simpatizanți comuniști, dar niciodată nu i se ceruse să *facă* ceva. Odată îi dăduse cineva un manifest. Cuvintele scrise păreau reci, indiferente, și nu i-au trezit nici un sentiment al datoriei. A încercat să citească din cărțile pe care le ținea Tiger pe rafturi. În primul rând s-a întins după Karl Marx, deși habar n-avea de ce. Poate că mai auzise numele sau poate că sunetul puternic, simplu, al cuvintelor pe care le-a citit cu voce scăzută, l-au făcut să ia cartea cu el. *Das Ka-pi-tal.* A repetat titlul original în intimitatea camerei lui. Avea o senzație stranie când îl rostea și era ciudat de însuflețit. Dar n-a priceput nimic. Până și traducerea chineză îl depășea. Ce spunea fiecare vorbă era destul de clar, dar înțelesul de dincolo de ele rămânea ascuns. Încetul cu încetul a început să prefere versiunea engleză. Seară de seară citea din carte, descifra câteva rânduri cu engleza lui rudimentară și spera că i se va deschide brusc în fața ochilor o ușiță secretă care să-l lase să pătrundă în lumea vastă pe care o bănuia dincolo de pagină. Asta îl făcea să se simtă mai important, un adult, parcă ar fi fost și el o părticică din ceva larg, cuprinzător.

Într-o vineri după-amiază, când toate magazinele erau închise și se auzea chemarea slabă a muezinului peste oraș, Johnny a

dat de unul dintre oamenii aceia în grădină. Stătea cu picioarele desfăcute la umbra unui chiku și, cu mișcări calme și uniforme, însă viguroase, ascuțea un cuțit lung, dintr-acelea numite parang. Picioarele și pieptul îi erau presărate cu fire de iarbă, iar mâinile lui aspre erau murdare.

— Trebuie să fac focul, i-a spus Johnny, să ard iarba și frunzele uscate. Când termini?

— Asta a fost tot, a răspuns acela.

Îl chema Gun.

Johnny a pornit spre colțul îndepărtat al grădinii unde păstra uneltele. Sunetul constant al lamei peste piatră sfâșia aerul fierbinte al după-amiezii.

— Hei, a zis Gun. Am auzit de tine!

— Ce-ai auzit? a întrebat Johnny fără să se întoarcă.

— Am auzit de mina Darby. Toată lumea știe.

— Și ce-i cu asta? Eu, unul, nici nu-mi aduc aminte.

Gun s-a pus pe râs, un hohot strident, ca urletul unui animal rănit în mijlocul junglei.

— Ascultă, frățioare, nu mai face mutra asta țeapănă. Ești un erou d-ăia mari, nu știai? Toată lumea vorbește de tipul care i-a retezat piciorul lu' muhaiaua aia de englez!

— Nu i-am retezat nici un picior.

— Sigur că nu, a continuat Gun, cu pleoapele strânse din pricina râsului. Hai încoa', stai colea nițel.

— Cine ți-a zis? Tiger? a întrebat Johnny, privindu-l pe Gun cu atenție.

Parangul se balansa strălucitor și fierbinte între genunchii lui Gun.

— Nu. Toată lumea știe. Cum ziceam, frățioare, ești cunoscut! De ce-ți închipui tu că ești încă în viață și pe deasupra sănătos tun? De ce-ți închipui că găsești mereu de lucru? Ți-a trecut cumva prin cap să-ți pui întrebarea? Doar pentru că aici, în Vale, noi, oamenii noștri, ne ajutăm unul pe altul. De fapt cam așa-i în toată țara asta nenorocită. În toată lumea asta largă și dată dracului! Nu ești de acord?

— Ba cred că da.

— OK, uite! O să-ți explic ceva. Hai, șezi colea, cum ți-am zis. Ești crud încă, necopt, după câte îmi dau eu seama, ce mama dracului, chiar dacă ai omorât cu mâinile tale!

Gun izbucni din nou în râs și își dezgoli dinții pătați de tutun.

— Ce naiba, parcă gândești cu curu'! Habar n-ai ce facem noi!

— Știu tot ce trebuie despre magazin.

Gun l-a privit cu ochii mijiți.

— Nu magazinul, băi nătăfleață, armata! Armata comunistă. P.C.M., a spus el rar, în șoaptă. Știi tu ce-nseamnă asta? Partidul Comunist Malaez. Pentru el muncim.

— Sigur că știam, a zis Johnny, dând cu piciorul într-o tufă de iarbă. Și unde munciți?

— Crezi c-o să-ți spun ție, băi, căcărează? Nu ești de-ai noștri. Încă nu, în orice caz. Chestia e că Tiger vrea să te țină la prăvălie, nu unde mergem noi toți ăilalți la treabă.

— Dar la ce munciți?

Gun a ridicat parangul și l-a ținut drept în fața ochilor lui Johnny. L-a fixat cu o privire neagră și înghețată și i-a zâmbit, dezvelindu-și dinții gălbejiți. O singură mișcare lină a brațului i-a fost de-ajuns să înfigă lama în pământ. A intrat ca în unt, frecându-se cu un scrâșnet de pietricelele de pe jos. A rânjit cu gura la urechi.

— Asta facem.

Johnny s-a aprins la față. Sângele i s-a înfierbântat în vine. Simțise șuieratul aerului când i-a trecut cuțitul prin fața ochilor. Văzuse cum sclipea soarele pe lamă. În fine, și-a dat seama că și el era, cu adevărat și pentru totdeauna, comunist.

— Părerea mea, a zis Gun în vreme ce scotea cuțitul din pământ și curăța lama între degete, e că ăla care poate să înjunghie și să dea gata un grangur ca englezul tău, poate să ne fie foarte de folos.

— Să lupt pentru liberarea sufletului din lanțurile burgheziei? a întrebat Johnny.

Gun s-a uitat la el fără nici o expresie.

— Ce trebuie să fac? a repetat Johnny.

Gun a râs. Johnny nu și-a dat seama dacă era prietenește sau în bătaie de joc.

— Asta depinde de Tiger, a zis Gun.

Singura neplăcere cu comunismul, atât pentru Johnny, cât şi pentru Tiger, e că se pune de-a curmezişul afacerilor. Bunul mers al magazinului, servirea clienţilor, alegerea mărfurilor de expus în vitrinele de sticlă, toate erau stânjenite. Tiger se confrunta cu aşa ceva de mulţi ani. Se obişnuise cu toate implicaţiile, veşnic ros de spaima demascării şi a arestării, de riscul trădării. Da, era printre ai lui, ştia că poate să aibă încredere în ei, desigur. Cu toate astea, avea grijă să nu îşi facă duşmani. Nu îşi înşela niciodată furnizorii ori clientela. Oamenii sunt oameni, îşi zicea. Un singur cuvânt de răzbunare şoptit la urechea inspectorului regional de poliţie ajungea să-l trimită la închisoarea Tambun pentru tot restul vieţii. Activitatea gherilei din Perak fusese coordonată timp de zece ani de acest distins domn din magazinul lui cochet. Acum, când anii '30 se apropiau de sfârşit, povara duplicităţii îl apăsa tot mai tare. Faptul că trimitea atâţia tineri să fie împuşcaţi, schilodiţi sau băgaţi în închisoare pe viaţă începuse să-i tulbure somnul. Dorea să se rupă de lume, să tragă poarta după el şi să rămână cu cărţile, cu mobila şi cu pomii lui fructiferi. Nu era însă cu putinţă: ordinele venite din China erau mai urgente, mai imperioase decât oricând. Japonezii ocupau Manciuria, iar chinezii din lumea întreagă erau chemaţi la luptă. Era vremea să se acţioneze, spunea Partidul, căci duşmanul era în faţa porţii. Dar tot ce îşi dorea Tiger era să obţină un fruct de guava desăvârşit. În oase îşi simţea anii, iar în inimă un gol. În nopţile de insomnie n-avea decât un gând care se repeta la nesfârşit: trebuia să se oprească, nu se mai simţea în stare să meargă mai departe.

Era bucuros să-l aibă alături pe Johnny.

Spre sfârşitul unei după-amiezi, pe când apusul soarelui vopsise cerul într-o culoare blândă de chihlimbar, un gând neaşteptat i-a prilejuit un fior de fericire. Îşi petrecuse ziua plantând răsaduri de papaya ieşite din seminţe scoase din fructele lui. Deşi treaba nu era grea, pentru un om de vârsta lui fusese suficient ca să simtă nevoia de odihnă. După ce s-a stropit cu apă rece, s-a aşezat cu un castronaş de tăiţei reci în fotoliul de trestie din bibliotecă. După cină, şi-a turnat un păhărel de

coniac. Nu trecuse deloc pe la magazin în ziua aceea. S-a gândit la Johnny, la clienți, a încercat să își aducă în minte zgomotul prăvăliei, sunetul foarfecilor care taie pânza, vocea reținută a lui Johnny, clinchetul monedelor pe tejgheaua de sticlă. S-a întrebat cum arată magazinul când nu e el acolo, iar imaginea din care el lipsea nu l-a tulburat. Atunci și-a dat seama că Tiger Brand Trading Company poate să-i supraviețuiască. Mai mult decât atât, că poate încă să prospere. Lumea lui, lumea creată de el, avea să continue la nesfârșit. Gândul acela era întru totul încheiat când, sărind câte două trepte deodată pe scara principală, a apărut Johnny. Exaltare amestecată cu ușurare, iată ce a resimțit Tiger. Atunci a știut că nu mai avea rost să continue lupta.

— Johnny! l-a strigat el, incapabil să-și păstreze gândurile pentru sine.

— Ce-i? Nu te simți bine, Tiger?

O cută de îngrijorare îi brăzda fruntea.

— Vreau să te-așezi aici, lângă mine.

Johnny a luat loc pe-o margine de scaun cu fața la el. Prin tapiseria subțire simțea rama în relief a scaunului de lemn.

— Coorvossier? a întrebat Tiger ridicând sticla de coniac.

— Nu, mulțumesc!

— Se spune că îngrijitul grădinii înseninează sufletul. Eu, unul, sunt în măsură să depun mărturie că e chiar așa. După o zi de muncă mă simt ca un nou-născut. Caraghios, nu? a râs Tiger cu blândețe. Avea fața arsă de soare, vineție.

Johnny părea căzut din nori.

— Nu știu să-ți explic ce simt. E ca și cum îngrijitul plantelor mă face mai bun. Mă face să simt că sunt un om cumsecade...

— Ești un om cumsecade!

— ...iar în cele câteva ore petrecute în grădină, nici o faptă rea dintre cele pe care le-am săvârșit nu prea contează. Așa ceva nu-și găsește loc în grădina mea.

— N-ai făcut niciodată ceva rău!

Tiger a zâmbit.

— Nu spune nimic. Taci și ascultă. Tu știi cum mă frământ eu pentru prăvălie. Știi bine că nu mai sunt tânăr. Asta nu înseamnă că nu-mi mai pasă de viitorul ei, de viitorul fiecăruia

dintre cei care lucrează în ea și depind de ea. Sigur că-mi pasă. Dar sunt bătrân și obosit și-n curând o să mor. În ultima vreme mi-am petrecut mult timp în grădină, știu, dar simt că n-are ce să fie rău din cauza asta. De ce? Pentru că te am pe tine, iar tu ești pregătit pentru lucruri mai importante.

— Lucruri mai importante, a repetat Johnny cu vocea lui monotonă.

— Chiar așa, lucruri mai importante! Zi, ce s-ar întâmpla cu magazinul dacă eu aș muri?

— Nu mai spune așa ceva!

— Totuși, ce-ar fi? Ce-ar fi? Ce-ai face tu dac-ar fi așa?

— Nimic. Nu știu.

Johnny păstra o expresie de încăpățânare posomorâtă.

— Crezi că magazinul o să reziste?

— Da, a răspuns instinctiv Johnny.

— Și de ce-ți închipui c-o să reziste?

Johnny n-a mai zis nimic.

— Pentru că ești tu acolo. Tot ce-mi aparține al tău va fi când o să mor.

Johnny n-a protestat. A rămas fără expresie, ca mai înainte.

În următoarele săptămâni s-a produs o mică revoluție în vânzarea de textile din Vale. Urmând exemplul întreprinderilor mai mari din Kuala Lumpur și Penang, Johnny a introdus comerțul ambulant din sat în sat. De la început se gândise că sunt mulți cei care ar fi dorit să viziteze magazinul, dar, dintr-un motiv sau altul, nu aveau cum. În multe părți ale Văii, drumurile abia dacă erau mai bune decât potecile care șerpuiesc prin junglă. La vremea ploilor, se scurgeau noroaie în drum, iar în sezonul uscat praful era atât de des și soarele atât de nemilos, încât drumeții abia dacă mai puteau să țină ochii deschiși. Așa că, s-a gândit el, dacă oamenii n-aveau cum să vină la magazin, avea să se ducă magazinul la ei.

În fiecare joi, Johnny o lua cu bicicleta pe drumuri de junglă, purtând cu el o selecție de țesături, și se îndrepta spre micile sate îndepărtate pe singurul drum asfaltat dintre Kampar și Ipoh. Fiecare asemenea călătorie ținea două zile și două nopți, iar în dimineața celei de-a treia zile Johnny reapărea la magazin

fără marfă pe bicicletă. Dintr-o bucată veche de tek, fundul unui scaun netezit de ani lungi de folosință, legat strâns la spatele bicicletei, își făcuse o platformă de lemn pe care fixa baloturi de țesături, bine echilibrate, la unghiuri egale. După o vreme, lumea se obișnuise cu prezența lui prin sătucurile din Vale, un om cu înfățișare severă, călărind o născocire caraghioasă, care semăna mai mult a grămadă mișcătoare de cârpe decât a bicicletă. Copiii abia așteptau să-i audă soneria cam o dată la câteva săptămâni, pentru că aducea întotdeauna cu el un sac încăpător plin cu bomboane, pe care le împărțea cu generozitate.

Dar Johnny nu aducea numai dulciuri. În fiecare sat îi căuta pe cei cunoscuți drept simpatizanți comuniști. Le aducea din partea lui Tiger vești despre activitatea Partidului pe toată întinderea Văii. Le vorbea despre conferințe secrete și despre campanii de strângere de fonduri pentru mișcarea din China. De asemenea, aduna de la ei informații, astfel că, în curând, avea să știe care țărani aveau fii dornici să intre în partid, care dintre ei nu țineau să lupte pentru Cauză, pe cine te puteai bizui pentru donații. Cunoștea satele și oamenii. Unii erau prietenoși, alții aliați de milă, de silă, iar alții de-a dreptul dușmani. Erau printre ei și arătoși și urâți și mărginiți și obraznici. Curând a ajuns să știe tot. Mai mult decât Tiger însuși.

De-a lungul acelor drumuri, Johnny a început să capete un simț al responsabilității personale ieșit din comun. Nu lucra doar ca să cimenteze viitorul magazinului, el făcea cunoscut și cuvântul Partidului. E drept, nu era același lucru cu lupta corp la corp în junglă, dar să reprezinte Partidul, așa cum o făcea el, era, desigur, ceva mai nobil și mai pretențios. Calea lui cerea mai multă subtilitate decât i se pretinde unui simplu soldat. Calea lui cerea farmec personal și inteligență și, în plus, cunoașterea scrisului și a cititului. Johnny îi întrecuse pe ceilalți în privința asta, pentru că el nu mai era analfabet. Plecat la drum spre satele îndepărtate, lua de fiecare dată cu el *Manifestul comunist* în engleză, precum și un dicționar de buzunar găsit în biblioteca lui Tiger. Lua și un caiet în care nota cuvintele neînțelese. Fraternitate. Absolutism. Antagonism. Jurisprudență. Le scria pe o parte a paginii, iar pe cealaltă scria în chineză ce

însemnau, simplifica și parafraza definițiile pentru înlesnirea memoriei (proletariat = cei ca mine). Citea apoi listele de cuvinte și le învăța pe de rost. Gonind cu bicicleta pe drumuri desfundate, ocolind, să nu se izbească de pietroaie ori să nu cadă în făgașul lăsat de vreo roată sau într-una dintre hârtoapele săpate de ploi și crăpate de secetă, rostea cu glas tare cuvintele englezești și lăsa traducerile chinezești să aibă un ecou în minte. La început, ele păreau ciudate și fascinante. Uneori parcă nici nu-i aparținea vocea aceea, nu recunoștea adică persoana care scotea sunetele acelea minunate. Curând însă a ajuns să țină la acele sunete. Îi plăcea cum se formează cuvintele, cum îi izvorăsc din gură, pentru ca apoi să danseze în aerul calm al junglei.

Când era acasă, se strecura din ce în ce mai des în biblioteca lui Tiger. Multă vreme locul acela îl intimidase și-l pusese pe gânduri. Acum i se părea primitor. Atracția era tot mai puternică și tot mai puțin înfricoșătoare. Dar ce cărți să citească? Îi venea încă greu să le deosebească. De-acum putea să citească majoritatea cuvintelor de pe cotoare, dar numele – nume erau, așa-i? –, numele rămâneau întunecate, străine. Odată și-a plimbat degetele pe cotoarele unui rând de cărți de culoarea guavei și a simțit cu buricele degetelor literele aurite scrise în relief. Poate că atingerea literelor scrise avea să-i scoată la iveală tot felul de taine. A ieșit din cameră cu răsuflarea tăiată, ducând cu el un volum de *Poezii alese* de Shelley și ceva scris de Dornford Yates. Aceste două cărți i-au dat de lucru timp de multe săptămâni. A umplut trei caiete întregi cu liste de cuvinte noi, care aveau să-i rămână în cap toată viața. La bătrânețe, închipuindu-și că nu-l aude nimeni, avea să recite adesea fragmente din Shelley, mormăind vorbele cu voce scăzută. Când *capricioase jocuri ale ploii*, când *fundul neumblat al mării*. Nu cred că le-a pătruns vreodată pe deplin înțelesul.

Din vreme-n vreme, se mai înfiora la gândul vieții aspre și întunecate a unui soldat, așa cum era Gun. Vizitase cândva într-un cătun casa unui locotenent comunist și zărise prin ușa întredeschisă între două camere o carabină sprijinită de perete. Era înclinată la întâmplare pe o șipcă de lemn, gata să fie oricând

folosită, în chipul cel mai firesc, de parc-ar fi fost o unealtă menajeră. Noaptea, Johnny a dormit în camera învecinată, la câțiva pași de armă. A visat că umblă desculț prin jungla învăluită în noapte și că poartă arma aceea cu el. Se făcea că intră într-un poiană luminată de foc. Mirosea a carne și a clisă. Oameni râdeau cu capetele date pe spate, cu gura larg deschisă. Când i-a tras fiecăruia câte un glonț în cap, pușca era ușoară în mâinile lui. Și le-a privit la trezire. Erau puternice și calme, dar inima îi zvâcnea puternic.

6. Trei stele

Unii oameni vin pe lume cu o sămânță de răutate care plutește prin vinele lor ca un virus neștiut și le otrăvește sângele pe viață. Poate să stea ani de zile ascunsă fără să fie băgată în seamă și să nu iasă la iveală decât din când în când. Vremurile fericite ajung să înăbușe asemenea pornire, iar cel predispus poate chiar să pară bine intenționat și de încredere. Ura rece iese totuși la suprafață mai devreme sau mai târziu. E fără leac.

Pot să identific cu precizie momentul când n-am mai avut nici o îndoială că tata era atins de această cumplită boală. Tocmai terminasem școala și îi adusesem la cunoștință intenția de a nu mă înapoia niciodată în Vale. Aveam optsprezece ani. Nu mai voiam să am în fața ochilor Fabrica de mătase Armonia. Nici n-a tresărit la vorbele mele. Doar a înclinat capul și a spus: „O să te conduc acolo unde dorești". Era o ploaie deasă când am trecut prin Taiping în mașină spre stația de autobuz. Am traversat cartierul Lake Gardens de-a lungul unor bulevarde pe care erau aliniate umbrelele arborilor jacaranda. Prin ferestrele întredeschise ale mașinii se strecurau picături care îmi udau brațele. Tata a încetinit fără să mă prevină, a oprit și a coborât. A înaintat prin iarbă, apoi a încremenit în ploaie, cu privirea spre lacurile argintii. N-aveam nici un chef să mă ud, așa că am rămas în mașină. Habar n-aveam ce vrea. În cele din urmă n-am mai rezistat. Cu o cămașă deasupra capului, am

alergat în urma lui. Am rămas lângă el o vreme, apoi i-am propus să ne continuăm drumul.

Avea o expresie ciudată. S-ar fi zis că făcea un efort să privească ceva în depărtare.

— Tu ştii, mi-a spus el cu o voce atât de scăzută, încât parcă vorbea de unul singur, că vorba *paradis* vine de la un vechi cuvânt persan care înseamnă *grădină*?

Nu i-am răspuns. Am încercat doar să-mi amintesc dacă fusese publicat vreun articol pe tema asta în ultimul număr al *Reader's Digest*.

— Perşii aveau grădini minunate. Le împodobeau cu lacuri, cu fântâni şi cu flori. Voiau să refacă paradisul pe pământ.

Vântul îi sufla picături fine de ploaie pe faţă, aşa că privea printre pleoapele strânse. Mi-am aţintit şi eu ochii acolo, în depărtare, încercând să descopăr la ce se uita. M-am gândit că poate e capabil să aprecieze frumuseţea peisajului şi că, la urma urmelor, inima nu i-o fi chiar pe de-a-ntregul neagră şi meschină. Sub pânza deasă de apă am început să mă simt vinovat că l-am judecat timp de atâţia ani cu asprime. Mi-era teamă totodată, teamă să nu dau peste o persoană complet necunoscută, un tată diferit de cel pe lângă care crescusem. Însă chiar atunci am auzit o plesnitură zdravănă şi mi-am dat seama că strivise cu palma un ţânţar care i se aşezase pe gât. Sub falcă, acolo unde lovise insecta, i-a apărut o pată de un roşu întunecat.

— Fir-ai al dracului să fii! a înjurat el la întoarcerea spre maşină.

Vocea îi era din nou tăioasă şi rece, ca totdeauna, iar în ochi i se citea furia. Pe drum mi-am dat seama că greşisem. Momentul acela de slăbiciune nu fusese decât o simplă rătăcire, nu se schimbase nimic. Tata s-a născut bolnav, avea ceva care l-a scormonit până în străfundul fiinţei, care l-a infectat pentru totdeauna şi a şters tot ce fusese bun în el.

Nu ştiu de ce eu n-am moştenit boala asta. La moartea lui, cineva mi-a spus că fiii nu seamănă niciodată cu taţii lor. Ceea ce trece de la vârstnici la tineri e ascuns la mare adâncime, nu se vede şi nu se simte niciodată. Poate că aşa o fi, dar dacă moştenirea nu e descoperită de unde să ştim măcar că ea există? Eu,

unul, cel puțin sunt mulțumit că n-am găsit niciodată la mine vreuna dintre trăsăturile de caracter ale tatălui meu. Nici într-o mie de ani nu pot să înțeleg crimele săvârșite de el.

Lui Johnny nu i-a trebuit multă vreme să devină cunoscut în întreaga Vale. Ajuns mâna dreaptă a lui Tiger, câștiga în chip spontan respectul celor pe care îi întâlnea. Pe măsură ce Tiger se retrăgea, prezența lui Johnny era resimțită tot mai puternic. Când aveau informații sau când voiau să contribuie cu bani, oamenii începeau să-l caute pe Johnny, nu pe Tiger. Tocmai în această perioadă de sporire a încrederii s-a dus Johnny la Tiger cu o propunere.

— Aș vrea să țin o conferință, i-a spus. Cum făceai tu înainte, o conferință deschisă tuturor. Vezi, am tot citit. Cărți.

Privirea lui Tiger s-a aprins de mândrie. Băiatul devenise bărbat.

— Nu mă gândesc la ceva prea complicat, a continuat Johnny. Vreau să le vorbesc despre cărțile pe care le-am citit. Despre *idealogie.*

— Da, i-de-*o*-lo-gi-e. Bine. Spune-mi, dragul meu, ce te face să dorești așa ceva?

— Vreau să-i ajut pe ceilalți așa cum m-ai ajutat și tu pe mine.

— Ce mai fac oamenii noștri? În zilele astea din urmă ai încetat să-mi mai dai vești. Presupun că totul e-n regulă!

— Totul e-n regulă. Poate două-trei chestii mărunte. Nimic îngrijorător. Nu vreau să te tulbur cu fleacuri.

— Înțeleg... Îți mulțumesc. Te preocupă ceva anume?

— Nu.

— Dacă e ceva, ar trebui să-mi spui. Tu te descurci de minune, ai multe calități, dar încă nu ești pregătit pentru lumea largă.

— Nu?

În următoarele câteva săptămâni, Johnny avea să răspândească vorba că are să țină la Jeram o conferință sub auspiciile lui Tiger. Lucrurile nu mergeau bine în sânul Partidului, a spus el. Descoperise asta în cursul călătoriilor. Un vierme își croia drum spre inima Partidului, iar înaintarea lui ticăloasă trebuia să fie zăgăzuită.

— O conferință? Ce poate să mai fie și asta? se întrebau oamenii.

— O adunare mare, le-a spus Johnny. Bere pe gratis pentru toată lumea.

Conferința a avut loc într-o baracă mare aflată pe partea vestică a plantației de cauciuc Lee, lângă Kuah. Jungla își împinsese câteva tufișuri încâlcite printre șirurile de arbori de cauciuc, astfel încât potecile care duceau la magazie nu se zăreau cu ușurință. Nu era un loc confortabil. Cu mulți ani în urmă fusese folosită pentru depozitarea foilor de cauciuc prelucrat, dar era prea departe de centrul administrativ al plantației, așa că fusese de mult abandonată de proprietari. Pe atunci era folosită drept loc de întâlnire, nu prea secret, al tinerilor din partea locului, care veneau acolo să bea rachiu de palmier sau de cocos.

Magazia era aproape plină, oamenii stăteau pe vine sau cu picioarele încrucișate de-a dreptul pe pământ. Pe pereți atârnau în cuie ruginite câteva lămpi cu petrol care aruncau asupra micii adunări o lumină chioară. Când fluturii de noapte se apropiau prea tare de lămpi, lumina pâlpâia și vibra și umbre imense se proiectau de jur împrejur.

— Condiția supraviețuirii e o conducere puternică, a rostit Johnny dând ocol încăperii.

Purta o cămașă aspră de pânză verde. Pe ea erau însăilate cele trei stele ale Partidului Comunist Malaez. Pentru mai mult efect, într-o mână ținea un exemplar din *Manifestul comunist* în engleză, iar cu cealaltă distribuia sticle de bere Anchor. Băutura era călâie, dar cei mai mulți nici nu gustaseră vreodată așa ceva, erau prea săraci ca să cumpere bere.

— Fără un conducător puternic soarta noastră e pecetluită.

Avea o voce puternică, autoritară, făcuse repetiții câteva săptămâni de-a rândul.

— Un conducător slab, care nu trăiește printre oamenii lui, e dăunător Cauzei.

A atins cu mâna cele trei stele de pe piept.

— Așa e, e dăunător! au strigat câțiva cu sticlele ridicate deasupra capului.

— Da, da, Cauzei! a urmat ecoul din partea altora.

— Nu e momentul să fim slabi. Nu putem să ne odihnim, să sărim într-un picior de bucurie, să ne culcăm pe lauri, așa cum se zice în Apus. Uitați-vă la ce se petrece-n China.

— Uitați-vă la ce se petrece-n China!

— Uitați-vă la ce se petrece-n China!

Johnny și-a stăpânit un zâmbet observând ce repede se goleau sticlele și cum se îmbujorau obrajii.

— Dacă armata japoneză ar intra luna viitoare în Vale, a continuat el, ați fi voi în stare să dați piept cu ea? Nu! De ce? Pentru că nu sunteți pregătiți. De ce? Pentru că n-avem o conducere puternică.

— Dracu' să-i ia pe conducători!

— Dacă nu suntem bine conduși, atunci ori japonezii, ori englezii, oricine poate să ne zdrobească, a spus Johnny și a deschis o ladă de whisky.

— Nu, nimeni nu poate să ne zdrobească!

— Dacă avem conducători puternici, nu! Dar conducătorii nu sunt puternici.

Sticlele de whisky au fost date din mână în mână printre bărbații și femeile din încăpere. Duceau sticla la gură, luau câte o înghițitură și o treceau mai departe.

— Păi, cu ce se ocupă lașul ăla de Tiger Tan? a strigat unul. Unde-i el?

— Tiger? Cine-i ăsta? Acuma s-a dat la fund!

— El a făcut mult bine în trecut, a spus Johnny.

— În trecut? Căcat! Dar mâine?

— În trecut mi-a mers bine, dar mâine s-ar putea să fiu la doi metri sub pământ din cauza lui Tiger!

— Tiger e-un om bun, a spus Johnny.

— Dar un conducător slab!

— Un conducător slab!

— Johnny ar trebui să ne conducă! a spus careva, și în urma lui s-a ridicat un cor de voci spunând același lucru.

I-au scandat numele iarăși și iarăși.

Johnny zâmbea.

— Tiger e-un om bun, a spus el cu simplitate.

M-am întrebat adesea cum s-o fi simțit Johnny la întoarcere, după triumful acelei conferințe, când a cunoscut pentru prima oară gustul puterii. Parcă-i văd ochii negri, pătrunzători și mi-l imaginez făcând planuri peste planuri în vreme ce pedalează spre casă. Am trecut și eu pe drumurile acelea, atât copil, cât și adult. Acum sunt asfaltate, milă după milă, cu bitum cenușiu plin de crăpături. Mai sunt și gropi, nici asfaltul nu rezistă la forța unei inundații violente. Nu de mult m-am hotărât să iau bicicleta și să fac drumul dintre Jeram și Kampar, de la baraca aceea distrusă de mult și până la locul unde fusese cândva Tiger Brand Trading Company. Nu știam de unde să încep o asemenea călătorie. Jungla năpădise de mult vechea plantație de cauciuc, așa că am aproximat locul de bine de rău și am pornit de la fosta limită vestică a plantației dispărute. De bună seamă că nu se mai aflau acolo nici baraca, nici arborii de cauciuc. Nu mai erau decât închipuirile minții mele.

Am luat-o pe drumul spre Kampar sub soarele care, pe la cinci după-amiază, își mai slăbise puterea. Drumul era pustiu. Nu avea și nici acum n-are cineva vreun motiv să se ducă la Jeram. În multe locuri drumul era ascuns de straturi de noroi albicios în care ploaia săpase mici șanțuri și m-am hotărât să urmez cicatricile acelea, mergând în largi arcuri de-a lungul drumului. Le priveam ca și cum ar fi fost urmele lăsate de Johnny după ședința aceea de pomină. Nu erau linii drepte, căci și el fusese beat de senzația de putere. Asemenea lui Johnny, am parcurs mulți kilometri în felul acela, până ce cămașa udă mi s-a lipit de spinare, iar soarele m-a orbit.

Însă bucuria sălbatică a lui Johnny tot n-am resimțit-o. N-am fost în stare s-o pricep.

Gândurile lui n-au devenit și ale mele, așa că nu pot să spun ce îl va fi împins să facă în continuare tot ce-a mai făcut.

La o lună după conferință, Tiger Tan a fost găsit mort într-un luminiș din junglă, nu departe de magazin. Fusese împușcat cu două gloanțe, unul în cap și unul în inimă. Autopsia n-a putut să precizeze care din cele două răni îl omorâse. Oricare ar fi fost, e aproape sigur că-l cunoștea pe ucigaș. Împușcăturile erau precise, trase de foarte aproape, sugerând că, victimă și

ucigaş, fuseseră împreună. Din toată faţa îi rămăsese numai gura. În numeroasele articole de ziar de după crimă s-a spus despre gura lui doar că rămăsese „deschisă". Pentru toţi era evident totuşi că gura aceea deschisă exprima uimirea şi groaza, că ultimul lui urlet sufocat răsunase surd în jungla fără sfârşit. Poate că nici nu urlase. Poate că doar deschisese gura pentru ultima oară ca să întrebe „De ce?" Era, desigur, cumplit să mori în felul ăsta. Mulţi ani mai târziu, un băiat care nu credea în legenda lui Tiger Tan s-a dus la pescuit în zona unde acesta fusese ucis. Poate că-l purtaseră paşii chiar spre locul unde zăcuse trupul lui Tiger. Cum înainta greoi prin apa rece şi nu prea adâncă, a simţit prezenţa cuiva care rătăcea fără ţintă printre copaci. Ba apărea, ba dispărea prin frunzişul bogat. Purta haine simple, de modă veche şi părea să vorbească de unul singur. „Vreun nebun", şi-a zis băiatul pufnind în râs şi şi-a văzut mai departe de pescuit. Când să iasă din junglă, l-a auzit pe omul acela repetând întruna „De ce?" „Ce *de ce*, moşule?" a strigat băiatul apropiindu-se de el. Abia când omul s-a întors spre el, i-a văzut faţa, o halcă informă de carne zvâcnind de parcă dădea în clocot.

Din buzunarele lui Tiger nu se furase nimic, nici ceasul de aur, nici inelul de jad. Poliţia i le-a predat într-un târziu lui Johnny, împachetate într-un brocart alb, cumpărat cu vreme în urmă de către şeful poliţiei de la magazinul lui Tiger. Fragilul pachet a fost aşezat într-o cutie neagră lăcuită, adusă la magazin, unde Johnny făcea pregătirile funeraliilor. S-au înclinat adânc şi i-au înmânat cutia. Martorii acestei scene spun că marele Johnny, care nu fusese nicicând văzut plângând, avea ochii „roşii ca sângele" şi „sticloşi" de lacrimi. A primit cutia curtenitor şi a spus sobru „Acesta este începutul unei ere noi". Toţi cei de faţă au fost pătrunşi de adevărul acestor vorbe.

Johnny a păstrat cutia toată viaţa, poate ca pe un simbol al triumfului sau cel puţin drept începutul unei vieţi noi.

Funeraliile au durat trei zile, timp în care, din respect pentru cel dispărut, magazinul a rămas închis. În ultima zi, după îndeplinirea ceremonialului minor, ultimele ofrande pentru spiritul lui Tiger au fost făcute în centrul oraşului Kampar. Toţi

cei care-l cunoscuseră au putut să participe. Mulțimea s-a adunat mai înainte ca dimineața să se înfierbânte. Unii sosiseră încă din ajun pentru a fi de față la eveniment și așteptau în liniște să le vină rândul să îi aducă un ultim omagiu marelui om decedat. Chiar și copiii se apropiau. Ajunși lângă sicriu, îi priveau neliniștiți trupul. *„Pai!"* ordonau părinții, iar ei se înclinau și aplecau de trei ori bețișoarele de tămâie parfumată pe care le țineau în mână.

Teancuri subțiri de bancnote însemnate cu argintiu și cu auriu erau înmânate tuturor celor care veniseră. Fiecare le lua și le arunca într-un ceaun larg de cositor de unde se ridicau flăcări iuți, focul banilor cerești folositori lui Tiger în viața de apoi.

În acele zile de funeralii, Johnny a fost în centrul atenției. Putea fi văzut pretutindeni, organiza totul, vorbea cu toată lumea. Mulți au observat cât de greu trebuie să-i fi venit și cât de bine se descurca, dar nici nu se așteptau la mai puțin. E un om de seamă, spuneau ei, un elev care urmează făgașul învățătorului, un fiu demn de imaginea tatălui.

În cursul după-amiezii, pe când era așteptat preotul, care era în întârziere, a fost zărit un furnizor de pânzeturi care s-a apropiat de Johnny. Nimeni nu i-a auzit întocmai vorbele, dar toată lumea avea să afle că, în urma morții lui Tiger, acela ceruse să pună la punct împreună cu Johnny niște aranjamente privind afacerile. Poate că dorea să fie plătit pe loc, poate că voia să nu mai facă pentru moment credit magazinului, poate că amenința chiar să dezvăluie legăturile magazinului cu comuniștii ca să stoarcă de la Johnny mai multe parale. Ori poate că pur și simplu îl judecase greșit pe Johnny, închipuindu-și că tânărul n-ar fi la fel de ferm pe cât fusese Tiger. Greșise. Johnny s-a întors spre el, i-a aruncat o privire întunecată și l-a izbit calm cu dosul pumnului. Forța loviturii i-a răsucit corpul, așa încât s-a prăbușit pe podea cât era de lung. Johnny și-a pus oamenii să-l tragă în praful din mijlocul drumului, unde a fost lăsat să își vină în fire sub privirile mulțimii înmărmurite. Nu s-a găsit nimeni să aibă nici cel mai mărunt gest de compătimire, ba câțiva chiar s-au strâns în jurul lui și l-au mustrat pentru lipsa de tact. Nimeni nu s-a simțit profund întristat când, la câteva luni după

întâmplare, au sosit veşti de la Penang cum că omul acela fusese înjunghiat într-o încăierare dintr-un bar din Georgetown.

Johnny a făcut tot ce era necesar pentru ridicarea unui altar în magazin. Nimic excesiv, marmură albă, lustruită şi încadrată de jad sculptat, pe care a fost aşezată o fotografie de-a lui Tiger. Era o imagine din tinereţe, părul îi era lucios şi pieptănat cu grijă, iar un zâmbet blând dădea la iveală un dinte de aur. În faţa altarului era un platou pentru ofrande: crizanteme, ouă tari, un pui fiert. Era aşezat acolo şi un vas de pământ, plin cu beţişoare de tămâie aprinse de cei care îşi manifestau regretul venind să se încline dinaintea imaginii celui dispărut.

Nimeni n-a crâcnit când Johnny a preluat Tiger Brand Trading Company, administrând şi controlând fiecare aspect al afacerii, cum făcuse şi Tiger înaintea lui. Părea întru totul firesc să se petreacă lucrurile astfel. S-ar putea spune că cei din Vale ar fi fost surprinşi dacă n-ar fi fost aşa. În magazin se simţea un suflu nou. Afacerile mergeau la fel de bine ca înainte, însă atât lucrătorii, cât şi cumpărătorii constataseră că activitatea era mai intensă. Nimeni nu cunoştea pricina, cauza trebuia să fi fost Johnny, era singura explicaţie. Se schimbaseră şi unele amănunte. Fuseseră puse becuri noi pentru a scoate încăperea din mohoreală şi pentru a rămâne deschisă mai târziu, mult după căderea întunericului. Oamenii treceau pe acolo mai stăteau de vorbă înainte de cină. Schimbau o glumă cu Johnny sau între ei în vreme ce el făcea socotelile zilei. Lumina aurea totul în jur.

Curând oamenii l-au uitat pe Tiger. Nu mai era nevoie de amintirea lui câtă vreme îl aveau pe Johnny. Se întrebau, desigur, cine îl asasinase. Poliţia? Puţin probabil. N-avea suficiente probe despre celelalte activităţi ale lui Tiger. Vreun om de afaceri rival? Imposibil. Tiger nu avusese rival, mai mult, fără Tiger nici n-ar fi existat afaceri. Vreun bandit de drumul mare? Nu, îşi aminteau toţi că nu se atinsese nimeni de lucrurile de preţ pe care le avea cu el. Mai de crezut era că fusese un trădător, vreun informator al poliţiei pe care Tiger l-ar fi luat deoparte să-l bestelească. Bărbatului aceluia, sau poate femeii, i se făcuse frică şi l-a împuşcat. Dar unii, mai cu seamă dacă se îmbătau, începuseră să spună despre Tiger ce n-ar fi cutezat nimeni mai înainte, când era în viaţă. Că poate îşi meritase soarta.

Că se îngrășase și se lenevise. Că îi plăceau banii cam prea mult. Desigur, făcuse multe pentru Partid, dar devenise un om primejdios. Nimeni n-ar fi zis că se bucură de moartea lui, dar nici că-i prea întristat. Nu el fusese cel care încăleca bicicleta să meargă din sat în sat și să păstreze aprinsă flacăra Cauzei în Vale. Nu el aducea bani magazinului, bani cu care se puteau cumpăra haine și hrană pentru băieții noștri din junglă. Tot ce făcea Tiger era să se ocupe de pomii lui fructiferi. Fusese uneori văzut chiar plivind buruienile crescute în iarba din grădină. Pentru Dumnezeu, ce tâmpenie din partea unui om ca Tiger!

Johnny își mai găsea timp să viziteze un sat ori altul, ca mai înainte, dar vechile lui legături știau că băiatul devenise un adevărat bărbat și că ar trebui să se ducă ei la el. De câteva ori pe an organiza conferințe din ce în ce mai puțin clandestine și din ce în ce mai frecventate. La asemenea ocazii, ospitalitatea era generoasă, mâncare și băutură din belșug pentru cei de față. Era mai puțină conferință și mai mult amuzament. Oamenii țineau la el. Aveau nevoie să venereze și să adore pe cineva, așa că își concentrau toate speranțele și toate grijile în acest tânăr pe care nu-l cunoșteau și pe care nici n-aveau să-l cunoască vreodată cu adevărat.

La vremea aceea, pe când faima abia începea să i se răspândească, Johnny a întâlnit-o pe mama.

7. Snow

Snow Soong, mama mea, era cea mai frumoasă femeie din Vale. De fapt, era una dintre cele mai admirate femei din țară, mai strălucitoare decât oricare alta din Singapore, din Penang sau din Kuala Lumpur. La naștere, moașele fuseseră uimite de pielea ei netedă și de o fină transparență. Ziceau că le aduce aminte de cel mai fin porțelan chinezesc. Această vorbă avea să fie repetată de nenumărate ori în timpul prea scurtei ei vieți. Cei care o cunoșteau, fie simpli țărani, fie oameni de rang înalt, erau izbiți la vederea chipului ei luminos. O dată, în cursul unei vizite, un om de stat chinez a făcut o faimoasă comparație între

înfățișarea ei și o cupă de vin făurită pentru împăratul Chenghua: fără cusur, imaculată, capabilă totodată să rețină și să radieze chintesența luminii. Parcă pentru a-i sublinia frumusețea tenului, părul îi era de un negru profund, lucitor, întotdeauna periat cu îngrijire și lăsat lung, ceea ce era neobișnuit la vremea aceea.

Se spunea că în societate era totodată rezervată și atrăgătoare. Unii o găseau îngâmfată și rece, alții spuneau că, scăldați de atenția ei călduroasă, se simțeau ca renăscuți.

Era fermecătoare, pasionantă și plină de iubire. Iar eu n-am nici o amintire despre ea.

Istovită de aducerea mea pe lume, s-a sfârșit chiar în ziua în care m-am născut. Certificatul de deces arată că și-a dat sufletul doar la câteva ore după prima mea respirație.

Johnny n-a fost de față nici la nașterea mea, nici la moartea ei.

Decesul a fost înregistrat simplu, fără multe detalii. Cauza oficială a fost „hemoragie internă". Spitalele de pe atunci nu erau ca acelea de astăzi. Deși ziarele au scris despre stingerea din viață a doamnei Snow Soong, soția omului de afaceri Johnny Lim și fiica lui T.K. Soong, cărturar și magnat al cositorului, articolele sunt scurte și fără elogii. Ele precizează doar vârsta și locul morții – douăzeci și doi de ani, stinsă din viață la Spitalul general din Ipoh – și totodată nașterea unui fiu încă fără nume. Absența amănuntelor e surprinzătoare, fiind vorba de o persoană bine cunoscută. Singura întâmplare mai deosebită petrecută în ziua nașterii mele și a morții lui Snow a fost concedierea unei infirmiere care nu cunoștea numele tatălui. Cum el nu era prezent în momentul acela, biata infirmieră care primise sarcina să completeze certificatul de naștere a avut proasta inspirație să întrebe cine era tatăl nou-născutului, lucru cât se poate de firesc după părerea mea. Stupefiat de atâta ignoranță și lipsă de respect, șocat, revoltat, doctorul a făcut scandal. Nu putea să creadă că infirmiera nu cunoștea istoria lui Johnny Lim și a lui Snow Soong.

Dinspre tată, familia lui Snow se trăgea dintr-un lung șir de învățați de la Curtea Imperială a Chinei. Prin anii 1880, bunicul ei venise în ținuturile calde din sud, dar nu ca unul dintre viitorii culi, ci drept călător, istoric și observator al culturilor

străine. Voia să vadă cu ochii lui cum se dezvoltă teritoriile acestea noi, unde se stabileau atât de mulți chinezi din stâmtoarea Malacca în afara granițelor Patriei. Voia să înregistreze fenomenul cu propriile lui cuvinte. Dar, asemenea compatrioților săi lipsiți de mijloace, a început să simtă atracția vieții de provincie malaeze, cu aerul ei torid și umed îmbibat de aroma fructelor. Așa că n-a mai plecat. Și-a luat o casă și, mult mai important, o soție, pe fiica unuia dintre cei mai bogați reprezentanți ai noii clase de negustori chinezi, lucru care s-a dovedit să fie de bun-augur. Soția lui era încântată de căsătoria cu un adevărat aristocrat chinez, singurul, după câte se spunea, din Federația Statelor Malaeze. La rândul lui, el era fascinat de această descendentă a vechilor imigranți chinezi, tânăra lui *nonya*. Pentru el era o jucărie delicată și misterioasă. Purta superbe veșminte roșii, roz sau negre și își împodobea părul cu mărgele și cu ace lungi. Vorbea cu un accent ciudat, încât părea să fie altă limbă. Această alianță dintre străvechea cultură și averea nesprijinită de educație a fost încă de la început o mare reușită, mai cu seamă pentru Bunicul Soong (așa cum avea să fie cunoscut de toți), care rămăsese fără o para chioară la scurtă vreme după sosirea lui în Vale.

Talentul de care a dat dovadă în descoperirea unor parteneri potriviți i-a fost, după toate aparențele, transmis fiului său, T.K., care s-a dovedit încă și mai iscusit. T.K. a izbutit să rămână agățat de moștenirea intelectuală paternă, dar și să pășească pe calea noii generații de chinezi, calea comerțului și a industriei. Reușita a fost posibilă datorită soției lui, Patti, nici mai mult, nici mai puțin decât fiica omului de încredere al administratorului *kapitan* din Malacca. T.K. și Patti formau într-adevăr o pereche formidabilă.

T.K. promitea încă de foarte tânăr să aibă un viitor excepțional. Își luase examenele la Facultatea de Drept a Universității din Malaysia cu notele cele mai mari, iar pentru o vreme studiase chiar la Harvard. Doar că nerăbdarea, plictiseala și vremea friguroasă de acolo l-au adus înapoi. Câtăva vreme a stat pe gânduri dacă să urmeze sau nu o carieră de bancher la Singapore, dar a ales să se întoarcă în Vale, unde nu exista nici

una dintre distracţiile care abundă la Singapore, viaţă de noapte, valută străină, femei. Era un bun caligraf şi pictor, iar casa o decorase cu multe suluri cu poeme din epoca Tang, scrise chiar de mâna lui. Multe dintre ele au fost atârnate din nou în casa veche, cea care a fost pentru scurtă vreme, ce-i drept, căminul lui Snow şi al lui Johnny. Acolo locuiesc acum nişte rude de-ale lui Patti, verii mei, presupun. Dar nu-i cunosc.

Ca şi mine, T.K. a fost fiu unic al unei familii bogate, într-o regiune unde oameni cu stare nu se găseau pe toate drumurile. Lumea te ştie doar pentru că eşti cine eşti. E greu de trăit cu astfel de povară. Când toţi te bârfesc în vreme ce se uită la tine fără o vorbă, asta nu lasă întotdeauna indiferent. Nu tot ce se spune e de bine, deşi e posibil să fie unii care îţi admiră felul de viaţă, totuşi fierb de gelozie şi de ură. Toate te împing să gândeşti altfel decât ceilalţi. Uneori te transformă într-o persoană cu totul diferită de ce-ai fi fost dacă ai fi trăit de unul singur într-un iglu la Polul Nord. Aşa s-a întâmplat şi cu T.K. Un tânăr ca el, îmbrăcat în elegante haine occidentale şi preocupat de pictură, stârnea tot soiul de comentarii. În cele din urmă, gura lumii l-a făcut pe T.K. să devină un om aşezat cu o viaţă a lui şi cu o familie, cum făcuse şi taică-său.

A început cu înfăţişarea. A schimbat costumul occidental cu veşmintele tradiţionale chinezeşti purtate cândva de tatăl lui, îmbrăcămintea unui funcţionar manciurian, lungi tunici făcute din brocartul cel mai scump şi pantaloni de mătase simplă, dar de bună calitate. Dar şi această îmbrăcăminte era la fel de ţipătoare în regiunea rurală malaeză. Mulţi au zis că e doar o toană pe care o s-o depăşească în curând. Însă a continuat astfel până la sfârşitul vieţii. Aşa e îmbrăcat în fotografiile pentru care a pozat ţeapăn. A continuat să citească texte clasice chinezeşti, a scris, a pictat. Dar i s-a schimbat purtarea. De unde fusese plin de viaţă şi se aprindea uşor, acum era serios şi vorbea măsurat. În cele din urmă şi-a manifestat interesul pentru afaceri, spre mulţumirea părinţilor. A profitat de relaţiile de familie şi a intrat în întreprinderi care operau pe scară largă, credit comercial şi operaţiuni de import-export de cositor şi de cauciuc cu Europa. S-a şi căsătorit.

Despre Patti se spune că era o femeie de o remarcabilă frumusețe, deși după părerea mea, luându-mă după fotografii, frumusețea ei trebuie să fi fost remarcabilă doar pentru gustul timpului. Desigur că portretele în sepia, pe deasupra uzate, nu avantajează pe nimeni. Oricum, ea pare bosumflată și retrasă. La o privire mai atentă, se poate chiar descoperi sursa expresiei glaciale despre care se zice că ar fi avut-o Snow. Patti își ține buzele strânse și are privirea severă și întunecată. Chipul mamei nu se deosebește de al fiicei, dar frumusețea, dacă se poate vorbi de așa ceva, e de o varietate mai aspră.

Nici cu ochii închiși, scormonind în memorie, nu-mi aduc aminte să-mi fi văzut vreodată bunicii, T.K. ori Patti. Ei sunt fantome, închipuiri întunecate și informe ale spiritului. Uneori mă întreb dacă s-ar fi putut să-mi fie dragi, să-i iubesc. La urma urmelor, până și fantomele ori umbrele pot să fie iubite. Oricum ar fi, răspunsul meu e negativ. Nici dacă i-aș fi cunoscut nu puteam să-i iubesc. Când totul a fost pus în balanță, talgerul faptelor bune n-a izbutit să-i înalțe pe T.K. și pe Patti. Numai dorința lor de a avea un ginere bogat a împins-o pe Snow în brațele lui Johnny. Una ca asta nu se poate ispăși niciodată.

Când Snow a ajuns la vârsta măritișului, Johnny era bine cunoscut în întreaga Vale. Devenise unic proprietar al celei mai înfloritoare întreprinderi comerciale din regiune. Era admirat în toate cercurile. Snow, ca toate tinerele frumoase din lumea înstărită, știa o mulțime de lucruri despre pretendenți și despre căsătorii aranjate. Toate ocaziile fuseseră create și coregrafiate de părinții ei. Merseseră la Penang, la Kuala Lumpur și la Singapore, unde fusese expusă ca o piatră prețioasă într-o cutie de sticlă. Cu toate astea, primul pretendent serios a fost găsit aproape de casă, la cursele de cai de la Ipoh. Era un băiat arătos, cu tenul foarte deschis, parcă pudrat, ca al lui Snow. Avea ochi mari, luminoși, și se ținea drept, cu toată demnitatea la care te poți aștepta de la fiul inspectorului-șef al poliției. Când fusese prezentat, îi sărutase mâna lui Snow, o sărutase cu adevărat, un gest învățat de el în călătoriile prin Europa. Îi făcuse un compliment lui Patti pentru rochia ei somptuoasă de brocart, apoi îi vânduse lui T.K. la ureche un pont pentru cursa următoare.

N-a trecut multă vreme până când Snow și fiul inspectorului-șef au primit permisiunea să ia ceaiul împreună. Ședeau și făceau conversație politicoasă. Ea vorbea despre cărți, despre romanele pe care le citise, el încuviința din cap. Deși erau încântați de originea și de comportamentul lui plin de demnitate, T.K. și Patti fuseseră atrași îndeosebi de locuința familiei tânărului, căci inspectorul-șef își construise de curând o casă în stil occidental, unde multe camere aveau mochetă. În salonul principal, un perete întreg din sticlă forma o enormă fereastră. O astfel de îndrăzneală era semn al unei considerabile averi, confirmate de calitatea bijuteriilor purtate de mama băiatului – jad negru marmorat cu fine vinișoare. Pe deasupra, Snow și băiatul făceau o pereche atât de potrivită, încât ar fi atras cu certitudine cele mai favorabile comentarii când ar fi fost să vină vremea să se înfățișeze privirilor lumii.

Din fericire, înainte să se ajungă la o înțelegere între părți, T.K. și Patti au descoperit că părinții băiatului nu erau chiar atât de bogați pe cât se părea. Cheltuielile enorme făcute la curse de inspectorul-șef produseseră un adevărat dezastru în finanțele familiei și se credea că fabuloasele bijuterii purtate de soția sa fuseseră împrumutate de la rude binevoitoare. Era limpede că suma la care sperau T.K. și Patti în schimbul mâinii lui Snow era deșartă.

Speriați de această experiență, T.K. și Patti au devenit prudenți și cât se poate de atenți în estimarea potențialilor gineri. Puneau multe întrebări, cercetau. Nu doreau să facă a doua oară aceeași greșeală. Faptul că lăsaseră lucrurile să meargă atât de departe în privința căsătoriei cu fiul superintendentului fusese o neglijență. O greșeală putea fi iertată, a doua nu. Nu numai că i-ar fi pus într-o lumină proastă, dar ar fi diminuat și valoarea financiară a puterii de atracție a lui Snow. Cu toate astea, investigațiile lor meticuloase făceau ca descoperirea celui mai potrivit ginere să pară din ce în ce mai puțin probabilă. Fiecare anchetă aducea la suprafață câte un amănunt incomod despre familia respectivului, de la scandaluri notorii până la existența unor rude dubioase: bunici într-o ureche, unchi homosexuali, copii din flori, datorii de joc, divorțuri tăinuite...

Astea se petreceau în 1940. Adevărul adevărat e că în Vale lumea nu prea mai avea bani și, cu siguranță, nu pe măsura bogăției familiei Soong. Snow n-avea încă douăzeci de ani. Vreme mai era, dar perechea potrivită trebuia să fie grabnic găsită.

În ciuda planificărilor amănunțite, prima adevărată întâlnire dintre T.K., Patti și Johnny a fost grăbită de evenimente care le scăpau de sub control. Conducerea minei britanice din Vale fusese preluată de un nou-sosit, un tânăr gentleman de mare calitate, pe nume Frederick Honey. Venise cu o impecabilă carte de vizită. La Oxford, făcuse parte din echipa de rugby, apoi își însușise igiena tropicală și dreptul colonial la Școala de Studii Orientale. Domnia lui peste industria britanică de extracție a cositorului n-a durat însă prea mult, pentru că avea să dispară în 1941, ca urmare a unui accident maritim petrecut în preajma insulei Pangkor, în cursul unei furtuni înșelătoare la vremea musonului. Corpul nu i-a fost niciodată găsit. E însă indiscutabil că în scurtul răstimp cât fusese în Vale se bucurase de multă admirație. E lesne de imaginat că T.K. Soong a judecat grabnic importanța unui aliat de talia domnului Honey și s-a grăbit să-i facă impresie acestui nou și remarcabil *tuan besar*. Soții Soong au hotărât că trebuie să-i trimită un cadou domnului Honey, ceva care să-i sugereze în mod spontan rangul și însemnătatea familiei lor în Vale, ceva neobișnuit și peste posibilitățile unui englez abia sosit în țară. Dar ce? Poate un porc întreg fript? Nu, prea ostentativ. Un rulou cu picturi chinezești fin caligrafiate? Nu, prea meschin.

— Poate ceva țesături? și-a consultat Patti soțul, în disperare de cauză. De la individul acela – cum îi zice? –, Johnny Lim.

T.K. n-a răspuns imediat. A fost tentat să respingă pe loc această sugestie, dar sărăcia sugestiilor precedente l-a făcut să cadă pe gânduri. Câtăva vreme a rămas tăcut.

— N-are nici un rost, a zis el în cele din urmă.

Totuși s-a hotărât să-l cheme.

Johnny nu mai cutreiera de multă vreme regiunea pe bicicletă, dar la chemarea lui T.K. Soong n-a fost în stare să reziste. A sosit și s-a pomenit instalat pe un scaun în vastul salon unde familia Soong își primea musafirii. Locul l-a amețit. Nu putea

să cuprindă cu privirea toate amănuntele, ventilatoarele de palmier din tavan, care se roteau cu o lentoare arogantă, abia vălurind aerul, lumina moale care se strecura printre jaluzelele lăsate și, mai presus de orice, cărțile așezate pe un întreg perete în rânduri perfecte.

— Am auzit vorbindu-se numai de bine despre dumneata, a spus T.K., în vreme ce Johnny începuse să așeze pachetele pe masa pusă anume la dispoziție.

— Vă mulțumesc, i-a răspuns el.

Continua să se minuneze la vederea atâtor cărți.

În spatele lui, Patti l-a tras pe T.K. de mânecă.

— Câți ani are? i-a șoptit ea.

Auzise că Johnny Lim era un tinerel, iar în minte i se înfățișase un tip necioplit și gălăgios, cu păr vâlvoi și unghii încercănate. În fața ei avea însă un bărbat îngrijit și solid, cu înfățișare matură, gesturi sigure și încărcate de experiență. I-a trecut atunci fulgerător prin minte o imagine: Johnny și Snow așezați pe tronurile matrimoniale care, de fapt, dispăruseră odată cu China secolului trecut.

— Acum, pentru că văd ce fel de mărfuri ai, domnule Lim, a spus ea pipăind o bucată de creton englezesc, trebuie să recunosc că înțeleg în sfârșit de ce oamenii vorbesc atât de frumos despre dumneata. Despre magazinul dumitale, vreau să spun.

Johnny și-a plecat capul fără să rostească o vorbă. A desfășurat un sul de *songket*, un model complicat, țesut cu fir de aur rigid și lucitor.

— Uite, materialul ăsta, de pildă, e minunat, a continuat Patti mângâind brocartul. Foarte potrivit pentru o femeie, nu credeți?

Johnny a aprobat tot fără cuvinte.

— Nu pentru o persoană în vârstă ca mine, firește, ci pentru una tânără. Sunteți de acord, domnule Lim? Trebuie că-i foarte căutat de doamnele la modă.

— Nu, nu chiar, a răspuns el fără ocolișuri. E prea scump.

— Vai, domnule Lim, a râs Patti. Spuneți drept, ar cădea bine pe o fată tânără? Desigur, nu neapărat una prea deosebită ori prea frumoasă.

Johnny a ridicat ușor din umeri și totodată a făcut un semn de încuviințare.

— V-ar deranja dacă aș pofti-o pe fiica mea să-l vadă? N-am nici o îndoială că sunteți prea ocupat ca să pierdeți prea multă vreme cu ea, dar dacă ați putea să-i acordați câteva clipe...

— Aș fi încântat s-o cunosc pe fiica dumneavoastră, a spus Johnny.

Inima începuse să i se zbată. Deși auzise vorbindu-se de vestita fiică a soților Soong, nici măcar nu-i trecea prin minte că s-ar putea să-i fie prezentat.

— Sunt convinsă că vorbiți așa numai din politețe, domnule Lim, a râs Patti și s-a și ridicat să iasă din cameră. La urma urmelor, fiica mea nici nu e chiar atât de prezentabilă. O să fiți desigur dezamăgit.

— Cu siguranță că nu.

— Dacă insistați, a mai spus Patti și a dispărut.

A trecut un minut, apoi încă unul înainte să reapară.

— Fiica mea, Snow, a spus ea.

Johnny a avut nevoie de câteva momente bune să se dezmeticească. Era o dezamăgire, o surpriză teribil de neplăcută. Se așteptă să vadă o nepreținută bijuterie minusculă, în schimb avea în fața ochilor o femeie cu mult mai înaltă decât el. A tras aer în piept, încercând să și-l umfle și a ridicat umerii ca să pară mai înalt. Când i-a privit chipul, a descoperit că-l scruta, așa că și-a coborât de îndată privirea. Se simțea încurcat, tras pe sfoară, cu toate că nu știa de cine și de ce.

Biata Snow. Se obișnuise să fie curtată de bărbați spirituali și atenți, iar acum se găsea în fața unui curtezan care părea mai interesat de propriile lui unghii. La un moment dat a observat că privea un punct ceva mai sus de clavicula ei. O clipă chiar și-a imaginat că rămăsese cu ochii la gâtul ei. Apoi a priceput că se uita la cărțile de pe raftul din spate. A încercat să intre în vorbă cu el. Fără folos. Bărbatul ăsta ciudat rămăsese dinaintea ei ca un mic orfan surdomut. Era scund și negricios, cu o față rotundă și inexpresivă ca luna. A încercat să găsească ceva care să-i sugereze firea, dar a fost nevoită să conchidă că așa ceva îi lipsea, n-avea nici un fel de trăsătură specifică. I s-a

făcut milă. Mai târziu, i s-a explicat că e un negustor de textile foarte bogat și foarte cunoscut. Snow nu auzise de el. La plecare, din satisfacția de pe chipurile părinților ei a știut că părțile ajunseseră la o înțelegere. Negocierile, curtea aveau să înceapă grabnic, dar a priceput că afacerea era ca și încheiată. În după-amiaza aceea, T.K. și Patti au cumpărat de la Johnny câteva lungimi de *songket* și ceva pânză de bumbac brodată de mână în Europa. Toate astea le făcuseră ca să cumpere favoruri de la britanici. În ceea ce-l privea pe Johnny, el își câștigase intrarea într-o lume la care visase totdeauna.

Prima întâlnire organizată dintre Johnny și Snow a avut loc, împotriva regulilor stabilite de tradiție, în public și fără supraveghere. T.K. și Patti au considerat că nu era nici o imprudență, datorită reținerii și manierelor impecabile de care dădea dovadă Johnny. Nu le-a fost teamă de bârfa care urma în chip inevitabil. Era, la urma urmelor, o relație despre care doreau ca oamenii să vorbească. Instinctul le spunea că se pot mândri cu astfel de alianță.

Când Johnny și Snow au apărut la noul cinematograf din Ipoh, sala a început să freamăte. Toate capetele s-au întors să vadă dacă șoaptele spuneau adevărul. Venise cu adevărat Johnny Lim la cinema? Și era însoțit de însăși vestita fată a lui T.K. Soong? Cum arăta ea? Unde era? Pentru mulți a fost insuportabil, un murmur neîncetat a umplut sala în timpul proiectării filmului. Un mare număr dintre cei de față o vedeau pentru prima oară pe Snow. Bărbații se aplecau, privind de-a lungul aleii centrale să zărească ceva, fie și din spate. Prin comparație, femeile își dădeau seama de banalitatea înfățișării lor și duceau instinctiv mâna la obraz. Iar când s-au aprins luminile, a izbucnit un adevărat balamuc. Johnny și Snow dispăruseră.

După aceea, cei doi au cinat la celebrul restaurant Hakka Inn. Pentru Johnny era împlinirea multor vise din copilărie. Li s-a servit purceluș de lapte fript și meduze, ciuperci negre și urechi de mare, garupa înăbușit și un mare platou de tăiței. Erau mâncăruri pe care el nu le mai gustase. Nu se simțea în largul lui în marile restaurante. Erau prea intens luminate, prea

pline de mișcare și de voci, i se părea întotdeauna că-l spionează cineva în timpul mesei. Nu intra într-un restaurant decât pentru sărbătorirea încheierii unei afaceri importante. Acum se gândea că ceea ce se întâmplă este cea mai importantă tranzacție comercială din viața lui. Asta și era pentru el.

Odată depășit momentul inițial de stânjeneală, a început să aprecieze gustul aparte, delicios, al feluritelor preparate. A mâncat repede, cufundat în noul tărâm de arome mieroase și de materii mătăsoase. Se simțea asemenea șoricelului din poveștile pentru copii, care căzuse peste un munte de orez parfumat.

— E bună mâncarea, a spus.

Ea nu și-a dat seama dacă fusese întrebare sau afirmație, așa că doar a înclinat capul. El și-a continuat festinul solitar.

Snow îl observa. Se tot întreba, ca întotdeauna când i se cerea să întâlnească un nou pretendent, dacă ar fi fericită cu el. Lua de fiecare dată de bună ideea că ar fi cu putință să-i devină soție. Cum alegerea nu-i aparținea, dacă își accepta soarta din vreme, șocul ar fi fost mai puțin brutal. Încă nu întâlnise pe cineva despre care să fi crezut că ar fi putut să o facă fericită. Nici fiul inspectorului-șef, pe cât era el de arătos, n-ar fi fost soțul potrivit. Era prea preocupat de propria persoană și de hainele lui fără cusur ca să-i mai dea vreo atenție. Să trăiască alături de el ar fi fost asemenea contemplării cerului înstelat. Căsătoria n-are cum să fie fericită dacă bărbatul e mai frumos decât nevasta, atâta lucru știa și ea.

Nici cel nou nu-i trezea mari speranțe. Din punctul ei de vedere, dificultatea nu era că și-ar fi închipuit că e mai frumoasă decât el, la urma urmelor soții frumoase și soți nearătoși formează adesea perechi potrivite, ci că nici măcar nu dădea impresia că ar fi fost atras de ea. Un moment îi trecuse prin minte că suferea probabil după moartea vreunei iubite. Avea poate un motiv să fie atât de retras, vreo istorie intensă și tristă. L-a scrutat, căutând semne ale unei vieți sau ale unei iubiri pierdute. Chiar în momentul acela, el încerca să-și vâre în gură o întreagă ciupercă neagră ceva mai mare decât celelalte, astfel încât se cam chinuia. Își căsca gura până la urechi ca un pește zâmbitor. Buzele îi tremurau ușurel în așteptarea somptuosului cadou

dintre beţişoare. În cele din urmă a izbutit, însă, după ce s-a străduit zadarnic să mestece, a fost nevoit să scuipe totul la loc în farfurie. Ciuperca s-a reaşezat lin pe grămăjoara de orez plină de sos, iar el a reluat întreaga operaţiune, cu uşurinţă de astă dată. Beţişoarele s-au îndreptat imediat spre altă ciupercă, însă a băgat de seamă că Snow îl priveşte.

— E bună mâncarea, a repetat, ridicând uşor din sprâncene.

Buzele lui groase erau pline de grăsime.

Ea a aprobat, cu ochii la buzele lui. Nu, şi-a spus, nu fusese nici o poveste de dragoste. Pur şi simplu e incapabil să iubească. Era mai bine să fie pregătită pentru asta încă de pe acum.

A condus-o până la scara casei părinteşti. Toate luminile erau stinse, ceea ce trebuia să însemne că Patti pândeşte în bezna unei ferestre şi trage cu urechea.

— A fost plăcută seara, a spus Johnny.

Snow n-a fost nici de astă dată sigură dacă fusese o întrebare, însă oricum n-ar fi fost în stare să aprobe.

— Sunt convinsă că ne vom mai întâlni, a spus ea.

A intrat în casă şi s-a îndreptat în grabă spre camera ei ca să evite întrebările maică-sii. În mod ciudat, n-a auzit nici paşii lui Patti şi nici zgomotul vreunei uşi. Casa era cufundată într-o tăcere plină de încredere, aprobatoare.

Şase luni mai târziu erau căsătoriţi, răstimp în care, după cuvintele lui T.K., Johnny îi făcuse curte lui Snow „cu mult tact şi politeţe". Până să găsească un cămin potrivit pentru ei doi, Johnny s-a mutat în casa Soong. În perioada asta a profitat din plin de ospitalitatea lor. Se obişnuise atât de bine, încât ajunsese să îşi închipuie că *el* era cel generos şi binevoitor, că petrecerile fastuoase erau oferite *de el*, că bucătarii *lui* preparau acele dineuri rafinate, că *el* era cel care făcea invitaţiile. Oaspeţilor li se părea evident că toate petrecerile acelea somptuoase erau plătite de noul magnat, iar Johnny nu încerca în nici un fel să-i contrazică. Dimpotrivă, adoptase o atitudine de extremă modestie, care alimenta convingerea că el era într-adevăr gazda mărinimoasă şi totodată discretă.

Oaspeții: Vă mulțumim, domnule Lim, pentru aceast splendid dineu!

Johnny (pe cât se poate mai șters): Vai, vă rog, nu! Mulțumiți-le domnului și doamnei Soong. E casa lor, nu-i așa? S-au bucurat mult că ați putut veni astă-seară, sunt convins.

Oaspeții (în sinea lor): Ce persoană nobilă și onorabilă e acest Johnny Lim, prea îndatoritor ca să accepte mulțumiri. Cât de respectuos e față de cei mai în vârstă, cât de civilizat!... etc., etc.

Cu ocazia Festivalului de toamnă, de pildă, din anul căsătoriei, s-a spus că serata din casa Soong fusese petrecerea lui Johnny Lim, deși el n-avea nimic de-a face cu asta. Gustul desăvârșit, deși extravagant, precum și calitatea oaspeților erau dovezi clare că el nu jucase nici un rol în organizare. Era prima recepție importantă din casa Soong de la căsătoria lui Snow cu Johnny și a fost evenimentul cel mai discutat ani de zile după aceea. Mulți dintre oaspeți erau englezi, nu numai ofițerul însărcinat cu educația districtului, ci și somități ca Frederick Honey și toți ceilalți *tuan besar*, seniorii companiilor comerciale englezești. Se povestește că pentru serata aceea fuseseră angajați până și muzicieni occidentali, aduși de la Singapore. Un extraordinar trubadur, cântăreț de operă, înalt de peste un metru și optzeci, a cântat arii ciudate în franceză și în italiană. Machiajul de teatru îi ascundea trăsăturile, însă, chiar și așa, toți cei prezenți au făcut comentarii despre noblețea chipului său și despre strălucirea costumației sale neobișnuite, o capă lungă de mătase orientală cu căptușeală stacojie sclipind în toate culorile curcubeului. Cânta îngerește și se acompania la pian cu atâta finețe a tușeului, încât nimănui nu-i venea să creadă că n-ar fi sosit direct din marile săli de concerte europene. „Ce caută unul ca el în Federația Statelor Malaeze?" se întrebau cu glas tare oaspeții, în vreme ce el improviza pe teme ale unor cântece cunoscute pe la noi, trezind interesul ascultătorilor. Galant, nobilul domn Honey s-a oferit să danseze cu toate doamnele prezente. A trecut apoi la un dans celtic tradițional, braț la braț cu partenerele și lovind ușor cu tălpile planșeul de tek. Johnny rămăsese stingher într-un colț, supraveghind scena, încercând să păstreze înfățișarea

nepăsătoare a unui om avut. Zâmbea și se străduia să bată ritmul cu piciorul, dar nu era în stare să țină măsura. Printre servitorii din curte s-a stârnit o încăierare, dar cel care a restabilit pacea a fost autoritarul domn Honey. De-a lungul serii, șuvoiul muzicii nu s-a oprit nici o clipă, agitat întruna de valuri de alcool. „În asemenea momente", spuneau unii și alții privindu-l pe domnul Honey, care amuza un grup de bărbați cu tot felul de istorii aventuroase, „poți să fii aproape mulțumit că te găsești în Malaysia".

La sfârșitul serii, când aerul se mai răcorise și oaspeții începeau să se îndrepte fără prea multă tragere de inimă spre casele lor, și-au dat seama că muzica încetase, iar capacul pianului fusese închis. Pe măsură ce se îndepărtau de casa în care se stingeau luminile, oaspeții se chinuiau, frecându-și tâmplele, să își aducă aminte de tot ce se întâmplase: fusese prea minunat ca să fie adevărat. Chiar existase trubadurul acela machiat? Dispăruse ca o fantomă în noaptea tropicală. Ce petrecere minunată le oferise Johnny Lim! își spuneau. Ce om minunat! Și ce cuplu adorabil formau Johnny și Snow!

De la mama n-a rămas decât o singură fotografie. Poartă un *samfu* în culori luminoase decorat cu broderie de fluturi. Rochia se mulează perfect pe trupul ei zvelt și puternic, care seamănă cu un trunchi de plumeria. Părul îi e împodobit cu mici bijuterii, prea mici ca să le pot deslușI. Când apropii lupa de fotografie, proasta calitate transformă imaginea în ceva tulbure, lipsit de formă. Chipul ei e tânăr și trăsăturile dulci. Uneori așez fotografia în cadrul unei oglinzi ca să mă privesc alături de ea. Cred că am ochii ei. Fotografia e prea veche ca să-mi ofere și alte indicii. Am dat peste ea când aveam vreo cincisprezece ani. Era într-o cutie de metal din dulapul tatei, împreună cu fotografiile lui Tarzan. Fusese pusă într-o ramă crăpată de piele, mult prea mare pentru ea, iar când am privit-o mai atent am văzut că era doar jumătatea unei fotografii rupte. Două sau trei alte persoane trebuie că mai fuseseră în preajmă, dar numai mama și tata au rămas, stând unul lângă altul, însă fără să se atingă, asta se vede clar. Sunt așezați în jurul resturilor

unui prânz, niște pete întunecate pe fața de masă albă. În spatele lor, doar arbori, dincolo de care e o clădire, poate o ruină, într-un loc pe care nu-l recunosc. Sunt convins că nu e în Vale. În toți anii ăștia am răsfoit sute de cărți după fotografii de ruine din țară și din străinătate, case, palate, temple. Nimic nu seamănă cu locul acela din poză. Nu știu unde se află. Poate că nici măcar nu există.

De partea ruptă a fotografiei, pe umărul mamei, e o mână. Sunt sigur că e o mână de bărbat. Are pielea albă, și asta e evident. Pe degetul mic poartă un inel, poate din aur. Pare masiv, greu. Din când în când, privesc inelul acela cu lupa, dar n-am găsit nici un indiciu. E doar un inel.

Am luat poza și am ascuns-o la mine în dormitor. Tata n-a pomenit niciodată de ea. Nici eu. Am tot vrut să-l întreb dacă există și alte fotografii de-ale mamei, dar n-am avut curaj. Și-ar fi putut da seama că șterpelisem fotografia. N-am îndrăznit niciodată să-l rog să-mi vorbească despre mama, n-am știut ce întrebări să pun. În plus, știu că nu mi-ar fi povestit despre ea nici dacă l-aș fi rugat. Tot ce am e această unică fotografie. De câte ori o privesc, o pliez astfel încât Johnny să rămână ascuns și să n-o văd decât pe mama.

Cu câțiva ani în urmă, am făcut un lucru pe care nu credeam să-l fac vreodată. Am reușit să vizitez vechea casă Soong, unde locuiseră părinții mei. Știam unde se află. E retrasă la vreun kilometru și jumătate dincolo de drumul de costișă, la vest de râul Perak. N-o văzusem totuși niciodată. O cauză ar fi faptul că nu-i ușor de ajuns acolo. Poduri pe-aici nu prea sunt. Poți traversa râul doar după un drum lung spre sud, după care trebuie să te întorci pe căi înguste, șerpuite pe terenuri plate, mlăștinoase. În cea de-a doua perioadă a Ocupației, casa a fost sediul Cartierului general al poliției secrete japoneze. Cei bănuiți a fi comuniști sau simpatizanți erau duși acolo și torturați în aceleași camere unde dormiseră cândva T.K. și Patti, Snow și Johnny. Urletele celor torturați s-au impregnat adânc în pereții casei. În copilărie știam, cum de altfel știau toți ceilalți copii, că era o casă bântuită. Pe vremea aceea încă nu aflasem că aceea

fusese casa lui Snow și a lui Johnny. Era doar un loc care ne înspăimânta, la fel cum ne temeam de Castelul lui Kellie sau de femeile care mureau dând naștere unui copil, numite pe-aici *pontianak*, fantome însetate de sângele și de sufletele călătorilor singuratici care luau drumul acela vechi de coastă. Fuseserăm învățați să ne ferim și chiar asta făceam fără să mai punem întrebări. Credeam cu toții în acele istorii așa cum credeam în viața însăși. Mulți ani mai târziu, când am aflat ce însemnătate avea casa aceea, n-am făcut decât să zâmbesc, de parcă își bătuse cineva joc de mine.

Ce amuzant e să stai vreme îndelungată față-n față cu propria ta istorie fără măcar să bagi de seamă!

Când spun că am „vizitat" vechea casă Soong, exagerez în bună măsură. Prima încercare n-a avut prea mare succes. Plănuisem totul amănunțit, în cele din urmă eforturile mele s-au dovedit însă zadarnice.

Mă hotărâsem să pretind că aș fi vânzător de cutii Tupperware. Ideea asta mi-a venit încă din primul moment și părea ceva rezonabil, pentru că pe vremea aceea lumea din Vale se bătea pe cutiile astea de plastic. Am cumpărat o mulțime, de diferite culori și mărimi, și le-am îngrămădit în mașină. Am subtilizat o broșură explicativă din sala de așteptare a dentistului meu și mi-am cumpărat o servietă nouă în care am pus un teanc de bonuri de comandă bătute chiar de mine la mașină. Mi-am pus cravată, desigur, și m-am pieptănat altfel decât de obicei. Îmi lăsasem părul ceva mai lung, gândindu-mă că asta m-ar fi ajutat să mă simt o altă persoană. Înainte de plecare, m-am privit o ultimă oară în oglinda retrovizoare a mașinii și am fost mulțumit. Nici mama nu m-ar fi recunoscut.

Ușa a fost deschisă de o fată abia trecută de vârsta copilăriei. Zic *fată*, cu toate că era îmbrăcată ca un băiat. Am căutat o asemănare între mine și ea, dar nu mi s-a părut să fi fost. Mă privea cu ochi pătrunzători.

— Ce vindeți? s-a răstit.

După voce, era mai mare decât crezusem.

— Cutii de plastic Tupperware, am răspuns, ceva mai încrezător în mine însumi la sunetul numelui cutiilor. M-am răsucit și i-am arătat mașina. Prin ferestre se zărea grămada de cutii.

— Nu ne trebuie...

— Tup-per-ware, am repetat eu lent. Nu vrei s-o întrebi pe mama ta?

— Nu-i aici.

— Altcineva e?

A închis ușa și a tras zăvorul.

— E unu' înalt care vinde niște chestii, am auzit-o strigând.

Când ușa s-a redeschis, a apărut o femeie tânără. M-a privit cu răceală, fără să rostească o vorbă.

— Vând cutii Tupperware, am spus. Sunt aduse din America. Foarte folositoare.

A rămas tăcută. Eu am simțit că începe să mă părăsească curajul. Am făcut o ultimă încercare.

— Pot să intru și să vă arăt? i-am spus zâmbind.

M-a privit țintă câteva clipe. Îmi țineam respirația ca să-mi ascund surescitarea și am încercat să nu clipesc.

— OK, a zis și m-a lăsat să intru.

Am rămas în mijlocul încăperii enorme și am privit în jur. Era prelungită cu o terasă întinsă pe toată lungimea casei. Prin jaluzelele pe jumătate trase am observat că terenul din spate continua ca un covor verde și mătăsos până la liziera junglei. Pereții salonului erau ornamentați cu rulouri de caligrafie chinezească. Mâna era pricepută, scrisul cursiv, caracterele mult încolăcite și foarte exagerate. Un rulou mi-a atras în mod deosebit atenția. Era celebra poezie Tang a lui Li Tai Pe:

În jurul patului, noaptea senină
așterne promoroacă luminoasă.
Îmi înalț capul, luna-n cer e plină.
Mă întind iar, cuprins de dor de-acasă.

— La ce vă uitați? m-a întrebat femeia.

Avea o față lungă și tenul deschis. Nici cu ea nu semănam.

— Admiram caligrafia doar, am răspuns. E tare frumoasă. Dumneavoastră ați scris?

— Nu, a spus stăpânindu-și un zâmbet. S-a destins, și vocea i-a devenit mai călduroasă. Nu, a fost făcută de fratele bunicului meu.

— Așa? am exclamat. Trebuie că e un artist celebru.

A pufnit în râs.

— Nu. Iar acum e mort. A murit încă din timpul războiului. Familia noastră a reușit să salveze din mâna japonezilor toate rulourile și le-am așezat pe pereți așa cum erau pe când trăia unchiul T.K.

— Foarte interesant. A murit în timpul Ocupației, nu-i așa? Cum se numea? Poate că am auzit de el.

— T.K. Soong, a spus ea. Dar puneți cam multe întrebări, mi se pare...

— Vai, vă rog să mă iertați. Un biet negustor ca mine nu vede caligrafii de această calitate în fiece zi, mă-nțelegeți?

A zâmbit iarăși.

— Pe deasupra, cum ziceam, poate că l-am și cunoscut.

M-am mai uitat o dată la rulouri, cu spatele la ea, să nu-mi vadă ochii. Deși ridicasem privirea, căutam de fapt pe comode și pe dulapuri vreun semn, ori fotografii, ori vreo amintire, orice-ar fi fost.

— Nu cred că dumneata ai fi putut să-l cunoști, a spus. Cam câți ani ai?

— Uite cine pune întrebări acum, am râs eu. Cât îmi dați?

— Ia să vedem...

M-am întors și i-am arătat o față numai zâmbet.

— De obicei, mă pricep la vârstele oamenilor, dar cu dumneata mi-e greu.

În spatele ei m-am zărit într-o oglindă veche. Era plină de zgârieturi, tulbure, prăfuită, cu fâșii desprinse din argintul de pe dos.

— De ce vă atingeți obrazul? a întrebat. Vi s-a făcut cumva rău?

— Nu, nu, am răspuns zâmbind. Ia, spuneți, câți ani credeți că am?

— Aș zice vreo patruzeci. Poate spre cincizeci.

Am căscat ochii prefăcându-mă îngrozit.

— N-ați greșit prea mult.

— Păi, atunci, n-ați fi putut nici pe departe să-l cunoașteți pe unchiul T.K. Sau dacă-i așa, probabil că erați doar bebeluș pe atunci. A murit în '43.

— Cum a murit?

— Păi... a spus ea cu ochii la degete, știți....

— Vă rog să mă iertați că am pus întrebarea asta. La urma urmelor, nu sunt decât un străin.

— Nu, nu-i nimic. Pot să vă spun. Din pricina japonezilor. Toată lumea zice așa. Eu nu cunosc împrejurările.

— Copii a avut?

— Unul singur. Ceva rudă cu mama, nu știu însă exact...

— Locuia și ea aici? Vreau să zic fiica unchiului dumneavoastră...

— De bună seamă. Nu stau toți copiii cu părinții lor? De fapt a locuit aici chiar și după ce s-a măritat.

— Asta-i foarte frumos.

— A fost căsătorită cu Johnny Lim. Știți, faimosul Johnny Lim.

— Da, parc-am auzit de el... Vedeți, eu nu sunt de pe-aici...

— Aha. Da' dumneata de unde ești, domnule Lungan?

— Din Kuala Lumpur.

— Aha, drum lung cu mașina!

— Nu chiar așa. Sunt de o săptămână la Ipoh.

— S-ar zice că vă e dor de-acasă.

— Nu prea. Cum ziceați, ruda asta a mamei dumneavoastră, care era căsătorită cu Johnny...

— Lim.

— Da, Johnny Lim. Bănuiesc că aceea era camera ei, am zis eu arătând spre o ușă care părea să dea într-o cameră mai mare.

— Nu, aceea a fost a mătușii și-a unchiului. Cealaltă era a lui Johnny și a lui Snow, a răspuns și mi-a arătat o ușă închisă.

Apoi a făcut o pauză și m-a privit drept în ochi, de parcă își adusese aminte de ceva.

— Hei, a zis ea, înaintând cu un pas, dar de unde ai știut dumneata că era o fată? Eu n-am spus decât că unchiul a avut un singur copil...

— Puteri supranaturale, am încercat eu să glumesc, dar m-am înroșit până în vârful urechilor.

Tocmai atunci s-a auzit o voce din dosul unei uși închise.

— Cine-i, Yun?

— Nimeni, bunicule. Poți să-ți vezi liniștit de siestă.

Ușa s-a deschis și a apărut un bărbat chel și cocârjat. Avea ochi sclipitori care s-au căscat la vederea mea.

— Bună ziua, l-am salutat, încercând să dau impresia de veselie. Eu vând cutii Tupperware.

Vorbele mele sunau a minciună gogonată.

Nu mi-a părut cunoscut. Eram convins că nici nu-l mai întâlnisem și că nici el n-avea de unde să mă știe. Totuși m-am crispat din pricina felului în care se uita la mine.

— Eu te cunosc, mi-a spus.

— E-adevărat? Fata a pufnit în râs. Îl știi pe domnul ăsta, bunicule?

— Figura, a spus el. Îți cunosc figura de undeva.

— Cine-i, bunicule? Spune-mi și mie, a zis fata. Mor de curiozitate să aflu.

— Iertați-mă, am spus eu brusc. Vă rog să mă iertați că v-am întrerupt după-amiaza.

Am pornit spre ușă, am deschis-o cu o mișcare rapidă și când am ajuns la scară am început să sar câte trei trepte deodată.

— Hei, domnu' Lungan, nu-mi arăți colecția de Tupperware? a strigat fata urmându-mă.

Nici măcar nu m-am uitat înapoi în vreme ce conduceam pe drumul acela uscat, prăfuit, șerpuind prin terenurile plantației. Mașina se poticnea de pietre, de gropi, dar eu n-am încetinit înainte să ajung la drumul mare. Îmi ardea fața de rușine și de furie. Și tot nu văzusem camera unde dormise mama.

Până să ajung acasă, m-am hotărât să mă întorc acolo cât se putea de repede.

Așa că, acum câteva luni, m-am dus din nou la casa Soong. Am lăsat să treacă vreo jumătate de an, timp berechet să-mi recâștig încrederea în mine însumi și să le îngădui celor de acolo să-l uite pe ciudatul comis-voiajor care o luase la goană înainte să fi vândut ceva. Am străbătut iarăși drumul acela mlăștinos, iar aerul sărat al mării a pătruns pe fereastra deschisă. Am lăsat mașina și am făcut ultimul kilometru și jumătate până la plantație pe jos, calm și cu pași măsurați. Era o noapte deosebit de luminoasă, trebuie să mă credeți pe cuvânt. Luna era ca un

bulb de floare pe cerul de catifea și hainele îmi străluceau în lumină. M-am oprit, mi-am privit mâinile, palide și fosforescente.

Casa era înecată în beznă. Arăta aidoma celei care mi se înfățișa în coșmarurile copilăriei. Aștepta, gata să mă înghită. Am urcat scara și am apăsat clanța. Mi-am lipit urechea de lemn să aud o mișcare. Nimic. M-am plimbat pe verandă până la ușile cu obloane de tek. Am pus mâna cu grijă pe panourile spălate de ploi și am împins ușor. S-au deschis îndată, fără zgomot. Încăperea era incendiată de clarul de lună. Acolo unde razele cădeau pe podea, lemnul se aprindea și împrăștia lumină prin toate colțurile. M-am zărit în oglindă. Am întins mâna să o apuc, dar s-a spart în mii de cioburi. Erau fierbinți și fiecare reflecta o părticică din chipul meu. Am pășit peste ele și am înaintat spre camera lui Snow. M-am oprit o clipă în prag. Am pășit într-o mică anticameră fără ferestre. Puteam să disting două scaune și o măsuță de cafea. În capătul celălalt, am observat o altă intrare și m-am îndreptat spre ea. Cunosc ușa asta, mi-am spus. Cunosc locul ăsta. Am mai fost aici de-o mie de ori. Îl port în mine de când m-am născut și știu tot ce e înăuntru. Un pat. În el, un bătrân adormit. Alături, o femeie frumoasă, Snow. Pe pereți se revarsă cascade de mătase de un roșu aprins. Snow se ridică și privește. Părul îi e răvășit de somn, dar știu că ochii nu-i fuseseră închiși. Sunt ani mulți de când n-au mai știut ce e odihna. Ea se întoarce spre mine și zâmbește. Vino, spune, și mă duc spre ea. Deschide larg brațele, eu îngenunchez încet, încet, îmi plec fruntea pe umărul ei. Mă strânge la piept, îmi mângâie părul. Nu plânge, spune, nu plânge copilul meu, fiul meu. Îmi mângâie obrajii, fruntea buzele uscate și crăpate. Cu degete lungi, albe își deschide bluza albă și îmi oferă sânul ei alb. Bea copilul meu spune și eu beau. Când termin îmi adulmec suflarea și e aromată și dulce. Ești fericit fiul meu spune, iar eu sunt fericit. Simt ceva tare și rece pe obraz. Întorc capul și văd un pistol. E pistolul lui Johnny. Ea se înclină să-l pot vedea pe bătrânul din pat. Nu-i deslușesc trăsăturile. Știu că e Johnny. Știu că e el. Ea îmi pune pistolul în mână și-și apropie buzele de urechea mea. Suflarea îi e răcoroasă și pudrată și fâlfâie ca un fluture de noapte. Îmi cere să trag. Omoară-l pentru tot

ce-a făcut! Îmi îngrop iarăși fața în pieptul ei. Ea râde și îmi împinge arma în mână. Trage! Lacrimile mele i-au umezit pielea. Mamă! Pistolul e rece și dur. Pielea ei e catifelată și udă. Nu plânge, fiule, spune, nu plânge. Mă agăț de ea cu toată viața mea și ea mă sărută pe frunte.

8. Cum a devenit Johnny un zeu în ochii unora

În anul 1957, în ziua când țara își declara independența după patru sute cincizeci de ani de stăpânire străină, tatăl meu a fost împușcat de un necunoscut care a tras de două ori de aproape fără să reușească să-l omoare. Nu era prima oară victima unei încercări de asasinat, supraviețuise unei alteia, în 1944, în timpul războiului, însă aceasta din urmă avea să lase urme vizibile de la depărtare. De unde după primul atentat nu rămăsese decât cu o cicatrice palidă, un soi de steluță zbârcită pe pulpa piciorului stâng, de astă dată glonțul îi sfărâmase oasele și mușchii umărului drept. Nici cei mai prețuiți doctori din Vale n-au fost în stare să găsească o cale care să-i împiedice umărul să atârne șleampăt.

Atentatul s-a produs pe când națiia întreagă se îmbulzea în fața televizorului ca să vadă parada Independenței de la Kuala Lumpur. Acele scene, care între timp au început și s-au veștejit în memoria noastră, erau atunci proaspete, tulburătoare, imagini noi-nouțe ale lumii noastre nou-născute. Stadionul era o mare clocotind de drapele și de dansatori. Nu se mai văzuseră până atunci necunoscuți dansând laolaltă. Nu chiar așa. Bărbați cu bărbați, femei cu femei, chiar și bărbați cu femei. Dansau *joget*, se legănau și își potriveau pasul în cercuri mici unii după ceilalți, ridicându-și și coborându-și umerii într-un același ritm curios. Noul stindard, treisprezece dungi, cornul lunii și o stea, fusese înălțat pe deasupra capetelor și fâlfâia în vânt. Era acolo, de bună seamă, și *Tunku*, Părintele Națiunii, care a ridicat mâna și a rostit de trei ori cuvântul *merdeka*, independență, iar cei din *padang* l-au repetat ca un ecou. Toate astea

erau arătate la televizor și le auzeam stridente și limpezi ca zgomotul de sticlă spartă. Independență. Libertate. O Viață Nouă. Asta însemna cuvântul acela pentru noi. Chiar dacă visele naive sunt moarte, sufocate de propria noastră ambiție otrăvită, nimic nu va împuțina vreodată ce am simțit atunci. Nimic n-are să ne poată răpi acele palide imagini în sepia ale Zilei Independenței.

Glonțul pornise chiar în clipa când se pronunța pentru a treia oară cuvântul *merdeka*. Plecaserăm cu mașina să petrecem după-amiaza la Ipoh. Tata avea ceva afaceri de rezolvat cu C.Y. Foo, așa că mă lăsase să hoinăresc de unul singur. Ca de obicei, m-am așezat pe treptele băncii Hong Kong & Shanghai. Îmi plăcea să mă instalez acolo, pentru că era locul de unde toate străzile mi se desfășurau în fața ochilor. Orașul era cufundat în liniște, nu se zărea nici țipenie. Am rămas să văd dacă se mișcă ceva în jur. Nu era decât un câine de pripas alergând fără țintă. Tot apărea, când ici, când colo, adulmeca fără mare chef, dispărea din nou. Nu mi-am dat seama ce căuta. Doar din când în când ieșea pe vreo ușă cineva, alerga, dispărea în altă clădire. În ziua aia, după cât se părea, întreg orașul se închisese în casă, nimeni nu risca să se îndepărteze de lângă televizor.

Tata aranjase să ne întâlnim ca de obicei în cafeneaua hainaneză fără firmă de pe strada Sweetenham. Frankie, bătrânul proprietar, obișnuia să-l îmbrățișeze pe tata ori de câte ori îi intram în prăvălie. Țeapăn, tata își ridica mâinile și îl cuprindea și el pe Frankie. Îmi amintesc după atâta amar de vreme de Frankie pentru că e singurul om pe care l-am văzut strâns în brațe de tata.

Pe drum spre cafenea, am tot auzit gâjâitul radioului și chiar am prins ici-colo câte o imagine la televizor. Parada începuse. Mi-am dat seama că sunt în întârziere și am grăbit pasul. Când am ajuns, am văzut peste capetele celor îngrămădiți în fața televizorului că festivitățile ajunseseră la un punct culminant. *Tunku* se ridica de pe scaun și se apropia de microfon. Drapelul britanic fusese deja coborât. Din televizor au izbucnit urale, de fiecare dată mai puternice decât cele dinainte. Câțiva dintre cei din prăvălie au ridicat pumnii în ritm cu oamenii din imaginea de pe stadion. L-am căutat pe tata și l-am văzut privind

foarte atent ecranul. Stătea aplecat, cu bărbia sprijinită în palme. Din fundul sălii mi-am dat seama că mulți dintre cei prezenți repetau încetișor *merdeka, merdeka*, de parcă nu erau siguri cum se pronunță acel cuvânt nou, neobișnuit.

Tot ce s-a întâmplat apoi, face parte pentru mine din acea scenă, din imaginile acelea noi și de necrezut. În mijlocul încăperii, o persoană s-a ridicat în picioare cu un braț întins în față. Nimeni nu l-a luat în seamă, doar eu am văzut că ținea un pistol. A rămas o clipă țeapăn ca o statuie, calm, fără să spună o vorbă. În momentul în care al treilea strigăt a țâșnit din televizor, bărbatul a armat pistolul și în aceeași clipă tata s-a întors brusc. Poate că se uita după mine, poate că voia să fie sigur că sunt și eu martor al acelui moment istoric, poate că se întorsese doar dintr-un instinct de supraviețuire atât de profund și de misterios încarnat în el încât îl avertiza întotdeauna de primejdie.

Omul a tras de aproape, însă tata începuse să se aplece, împingând, plonjând printre cei din jur. Glonțul i-a sfâșiat umărul înainte de a lovi televizorul, care a explodat într-o jerbă de lumini albastre și de cioburi argintii. În cădere, tata a tras de picioarele mesei de lângă el, ascunzându-se, într-o fracțiune de secundă, de ucigaș. Cei din jur au luat-o la goană. Îi vedeam fără să le aud țipetele. Am observat în liniștea aceea cum ucigașul se pregătește să tragă din nou. De data asta am văzut bine, era un 38 negru, vechi și uzat. L-am văzut bine și pe omul acela. Era chinez, putea să aibă orice vârstă între optsprezece și patruzeci de ani, purta pantaloni kaki și o cămașă albă de bumbac. Avea părul tuns scurt la urechi și la ceafă, împărțit de o cărare în creștet. Era îmbrăcat ca toți ceilalți, n-aș fi fost în stare să-l recunosc dacă îl mai întâlneam.

A tras încă o dată. Nu știu cum s-a întâmplat, cum de și-a găsit glonțul calea spre stomacul lui Frankie. L-am văzut pe bătrân cum se prăbușește, frânt în două, căzut în genunchi înainte de-a se întinde lat. A lovit cimentul cu tâmpla, bufnitura mi-a răsunat puternic în urechi. Al treilea glonț a fost tras fără țintă, la disperare. A spart un dulăpior de sticlă cu boabe de cafea, și a umplut aerul de un miros afumat și dulceag de cafea javaneză neprăjită.

Ucigașul a trecut în goană pe lângă mine. Îi luceau brațele de sudoare. Hainele îi miroseau a fructe coapte și a noroi. I-am simțit pe obraz răsuflarea fierbinte, grea, i-am auzit hârâitul din adâncul pieptului. Cafeneaua s-a golit într-o clipită. Au dispărut toți pe strada însorită, plină de praf, s-au topit în după-amiaza calmă.

M-am întors spre tata. Colțurile gurii i s-au ridicat într-un zâmbet.

— Ai văzut *Merdeka*? m-a întrebat.

Am dat din cap aprobator. Din carnea sfârtecată, acoperită de sânge negru, ieșea la iveală un os alb, strălucitor. Am trecut de partea cealaltă, l-am apucat de mâna sănătoasă, am încercat să-l trag spre ieșire. Era greu. A închis ochii și a pufnit într-un râs atât de slab, încât n-aș fi auzit nimic dacă nu eram lângă el.

Nu prea știu cum de-am reușit, dar până la urmă l-am instalat pe bancheta din spate a Mercedesului. Abia împlinisem șaisprezece ani și nu mai condusesem. Cu toate astea, de bine, de rău, am reușit să pornesc și am înaintat cu ezitări pe străzile pustii până la Spitalul general. Surorile m-au luat pe după umeri și mi-au spus că n-am de ce să mă îngrijorez. Mi-au adus niște limonadă Green Spot călâie și gogoșele râncezite cu gust de curry.

— Nu-mi vine să cred. El singur, ați văzut? L-a adus aici pe taică-su el singur! am auzit o soră exclamând în camera de alături.

— Nu-i degeaba fiul lui taică-su! a șoptit alta.

Ceva mai târziu, în aceeași seară, cum așteptam să am vești despre starea lui, o infirmieră mi-a adus cămașa lui de batik albastru. Fusese sfâșiată, mai avea doar o mânecă întreagă și-i lipseau câțiva nasturi. Dar cei din spital o spălaseră, o călcaseră și o împăturiseră cu grijă. Doar în lumină se mai vedeau ceva pete spălăcite de sânge.

Nu s-a găsit nici un martor în afară de mine. Nimeni n-a recunoscut că fusese acolo. Oamenilor le era frică să aibă de-a face cu poliția. Nu doreau să devină și ei ținta grupurilor de gherilă comunistă, ceva mai puțin numeroase, dar înverșunate, care populau colțurile cele mai retrase ale junglei, unde nici armata britanică nu putuse pătrunde.

Eşecul asasinării tatălui meu de către comunişti n-a făcut decât să-i sporească nimbul de invincibilitate. Lumea a început să spună că Johnny nu putea fi ucis, că glonţul îi trecuse de-a dreptul prin inimă, dar că el continua să stăpânească Valea. Dar asta doar pentru că ori *nu avea* inimă, ziceau alţii. De parcă ar fi fost o arătare de pe lumea cealaltă, nu o făptură de carne şi de sânge, iar fiul lui, jumate om, jumate fantomă. Curând am remarcat că, ori de câte ori intram într-o prăvălie sau într-un loc public oarecare, se făcea tăcere şi oamenii coborau privirea. Tata a început să se comporte mai fără grijă. A renunţat să mai poarte pistol şi, în vreme ce mulţi dintre foştii lui asociaţi aveau bodigarzi înarmaţi, el se plimba fără grijă pe străzile principale ale oraşelor din Vale.

Umărul drept îi atârna într-un fel curios, înţepenit, nemişcat, cu toate că uneori tresărea cuprins de un spasm, de parcă încerca să revină la acelaşi nivel cu celălalt. Vă închipuiţi poate că incidentul îl schimbase, că spiritul independenţei naţionale îl impregnase cu un sens al demnităţii şi al compasiunii. N-a fost aşa. A devenit tot mai retras, tot mai închis în sine însuşi.

Ca să înţelegeţi de ce era atât de urât de comunişti, chiar de către cei care, la urma urmelor, fuseseră familia lui, trebuie să ne întoarcem în vremea războiului. Vă amintiţi, am spus de câteva ori că era comunist, dar şi că era al doilea dintre cei mai bogaţi oameni din Vale. Iar cel mai bogat, vă amintiţi şi asta, era socrul lui, T.K. Soong.

Însă până şi cel mai de seamă magnat trebuia să se plece în faţa unui zeu. Johnny ştia asta foarte bine.

Când pe la mijlocul lui 1941, japonezii au început să aterizeze în Thailanda, Johnny părea să fie singurul din Vale care credea că într-o bună zi, destul de repede, vor invada şi Malaysia. Unul sau altul dintre cei care intrau în magazin mai bombănea despre „ticăloşii care-şi fac de cap în China". În general, oamenii îşi vedeau de treburile lor. Nu se simţeau ameninţaţi nici măcar plantatorii britanici pe care îi întâlnea Johnny când era cu T.K. Cu paharele de whisky cu sifon în mână, glumeau

despre ce s-ar fi putut întâmpla dacă, Doamne ferește, ar avea loc o invazie japoneză.

— Aș secera cu pușca mea mitralieră toate bestiile alea cu ochi oblici!

— Mi-aș hrăni câinii cu ei!

— I-aș pofti la ceai cu soacră-mea și i-aș *omorî* cu ospitalitatea!

T.K. reacționa la fel de nepăsător. Cu siguranța de nezdruncinat pe care ți-o dă doar bogăția, se comporta de parcă viața avea să continue neschimbată pentru el și pentru cercul lui de prieteni, chiar dacă războiul s-ar întinde eventual și în Malaysia.

— Britanici, japonezi, olandezi sau ruși, toți sunt la fel! spunea dând din umeri.

Această atitudine îl surprindea pe Johnny, fără să-l alarmeze. Dimpotrivă, îl făcea să se simtă deasupra celui mai înțelept bătrân. El știa că japonezii aveau să intre în Vale, era doar o chestiune de timp. Așa că începuse să asculte informațiile de la WSB printre hârâielile aparatului de radio. Nu le găsea vreo vină lui T.K. ori celorlalți bătrâni smintiți că nu credeau că Malaysia ar cădea vreodată: știrile erau calme și pline de încredere în armata britanică.

Johnny însă știa el ce știa. Trăsese o linie verticală pe o hârtie. De-o parte scrisese *data*, de cealaltă *locul* și a început să noteze tot ce auzea la radio. Scria, de pildă, doar „24 iulie / Golful Camranh". Când a ajuns pe la jumătatea foii, a știut că avusese dreptate de la început. Japonezii se mișcau rapid și inexorabil spre sud. După toate aparențele, nimic nu-i împiedica, nici munții, nici jungla, nici oceanul. Un mic calcul mental a fost suficient ca să își dea seama că vor atinge Malaysia înainte de sfârșitul anului. Fiind comunist, era într-o poziție deosebit de riscantă. Auzise zvonuri despre metodele de tortură ale japonezilor și n-avea nici un chef să descopere dacă erau adevărate. Trebuia să acționeze repede.

În seara aceea, la cină, T.K. era îmbrăcat într-o tunică de mătase cu guler de mandarin de o croială impecabilă. Părul alb și profilul nobil ale lui T.K. ofereau imaginea autorității tăcute. Johnny își amintea de o seară când fuseseră în vizită Humphrey Yap, alt bătrân magnat al cositorului, împreună cu *tuan*

Frederick Honey. După masă, se retrăseseră toți patru să discute una și alta, cum ar fi viitorul minelor, poziția noului ofițer regional, tot felul de asemenea fleacuri. O vreme, Johnny s-a simțit onorat să se afle în compania lor. Cu ani în urmă nici nu i-ar fi trecut prin minte așa ceva. A încercat să contribuie și el la conversație, dar și-a dat seama că era cu neputință. Orice ar fi spus era ignorat, se trecea la altceva fără vreun comentariu. Ceilalți nu i s-au adresat nici măcar o dată, astfel încât Johnny s-a simțit invizibil, transparent ca aerul. Fără măcar să-l privească, *tuan* Honey i-a cerut niște ceai, apoi un pahar de coniac, apoi încă unul. În tot timpul ăsta râseseră și glumiseră, ba chiar fredonaseră un cântec, dar pe el îl lăsaseră cu totul pe dinafară. Cel pe care veniseră să-l vadă acești oameni importanți nu era Johnny, era T.K. Johnny și-a imaginat cum ar intra în oraș un general japonez instalat pe un tanc. „Să vină în fața mea omul cel mai important și mai puternic din Vale", ar comanda generalul și n-ar fi ezitat nimeni, l-ar fi arătat toți pe T.K. Soong, nu pe Johnny Lim.

Johnny s-a gândit la prăvălie. Peste câtă vreme ar ajunge oare, vânzând textile, să fie la fel de respectat ca T.K.? Poate că niciodată. Pe deasupra, magazinul purta încă numele lui Tiger, fir-ar să fie! A trecut în revistă șirurile de textile strânse în suluri, înșirate pe rafturi vechi de lemn. Oricum, nu-l interesaseră niciodată cu adevărat. Ce jalnic era să vinzi acele cârpe, pe care oamenii le purtau în jurul șalelor, lipite de pielea lor transpirată. Magazinul lui, cel mai vestit din toată regiunea, nu era decât o prăvălie, o biată prăvălie. Era admirat, chiar iubit, dar nu de către oamenii importanți. Când aveau să intre în Kampar, japonezii n-ar fi văzut decât o prăvălie amărâtă și un amărât de negustor.

Asta, cu siguranță, dar poate se putea face ceva.

Stând alături de ceilalți și uitându-se la T.K., Johnny a înțeles în acea clipă ce avea de făcut.

I-au trebuit câteva zile să își pună planul la punct. A adunat toate materialele necesare, a călătorit chiar până departe, la Tanjung Malim. A trecut pe la mulți dintre cei care-l cunoșteau, plăcut surprinși să-l revadă după atâta vreme. Toți au

remarcat cât de bine arată, iar el mima admirabil modestia. I-a poftit pe toţi la magazin, promiţându-le reduceri speciale. „Se petrec întotdeauna lucruri deosebite când se adună lume multă", spunea el. Acasă încerca să se comporte ca de obicei, dar agitaţia lui nu era uşor de stăpânit, mai cu seamă pe măsură ce se apropia ziua punerii în practică a planului.

— Cum mai merge magazinul? l-a întrebat T.K. într-o seară la cină. S-ar părea că munceşti din greu, rămâi veşnic până târziu.

— Aşa şi-aşa, a răspuns Johnny. Iar după o mică pauză: Am ceva probleme. Dar nu-i mare lucru.

— Probleme? a ridicat T.K. privirea spre el, punându-şi beţişoarele pe masă.

Nu suferea problemele.

— Nu-i mare lucru, de fapt.

— Ia spune-mi mie, ce fel de probleme?

— La drept vorbind, nu mare lucru. Nici n-ar fi trebuit să deschid gura.

— Dacă ai probleme, a spus T.K., poate că ţi-ar fi de folos să le discuţi cu mine. În definitiv, mă interesează şi pe mine afacerile ginerelui meu.

— Cum ziceam, e o nimica toată, a zâmbit Johnny. Dar oricum aş prefera să nu discut astfel de chestiuni acasă.

A aruncat o privire înspre Patti şi spre Snow.

— Sigur, sigur, a replicat T.K., nu-i politicos să vorbim despre asemenea chestiuni în faţa doamnelor.

— Poate că aţi dori mai degrabă să treceţi pe la magazin?

— Sigur. Astfel vei putea să-mi explici pe de-a întregul problemele, oricare-ar fi ele.

— Ce idee bună!

— Mâine?

— Nu, ar fi mai bine poimâine.

— Perfect. Să zicem la unsprezece.

În noaptea aceea, Johnny stătea întins în pat, înfăşurat în lumea tulbure a viselor lui înflăcărate.

— Ce-i cu tine? l-a întrebat Snow.

— Nimic, a răspuns el şi s-a întors cu spatele.

Nu se simţea în stare să adoarmă.

În ziua când a venit T.K. la magazin, a plouat torențial pe neașteptate. Era cam pe la mijlocul lui august și sezonul secetos era în toi. Albiile râurilor secate erau maronii, crăpate de soare, iar fructele de mango și de jaca, prea coapte, putrezeau pe pământ. În această perioadă, lumea se închidea după-amiaza în casă. Își făceau evantaie din ziare împăturite și așteptau o improbabilă briză care să miște aerul îngreunat de căldură. Din când în când, în plină secetă, putea să treacă peste Vale o ploicică grăbită care să umezească frunzișul ars al copacilor. O oră mai târziu, mirosul reavăn era stins și pământul din nou uscat.

Ploile căzute în ziua în care T.K. s-a dus la magazinul lui Johnny nu semănau cu acele averse. Valea se trezise în zori respirând un aer neobișnuit, parfumat de florile stropite de ploaia căzută peste noapte. Cerul era de un cenușiu melancolic. Lumea ieșise dis-de-dimineață pe străzi să se plimbe sub ploaia călduță. Își lăsaseră umbrelele, încălțaseră papuci de cauciuc și se copilăreau, bălăcindu-se prin băltoace. Se duceau la piață, unde se scurgeau șuvoaie de apă de pe copertine, iar solul devenise alunecos și moale. Uneori picăturile sfârâiau pe cărbunii grătarelor unde se frigeau sardele și bucăți de caracatiță, în vreme ce aerul se umplea de toate miresmele mării.

Johnny se întreba dacă vremea nepotrivită n-avea să-i strice cumva planurile. Era îngrijorat la gândul că toate siguranțele și toate firele aranjate de el fuseseră umezite. Cine s-ar fi așteptat la asemenea ploaie în sezonul ăsta? Brusc a simțit un fior de îndoială. Era însă prea târziu. Totul fusese pus în mișcare. Dacă voia să devină cel mai renumit om din regiune, trebuia să continue cu orice preț. N-avea să dea greș.

Sistemul complicat de cabluri, de siguranțe și de cronometre împânzea tot magazinul, ascuns privirilor pe după plinte, pe lângă balamalele ușilor, pe sub podea. Odată ajuns la magazin, Johnny s-a dus la tabloul electric din camera unde păstra banii. Totul părea în regulă. Un singur băiat pe jumătate adormit ajunsese din vreme. Maioul lui era ud de la ploaie.

— Du-te să faci ceai, i-a spus Johnny, și pune-ți o cămașă nouă din magazin.

Rămas singur, Johnny a cercetat circuitul, a controlat toate conexiunile și întrerupătoarele ca să se asigure că nu fusese

nimic afectat de umezeală. A trebuit doar să schimbe în grabă o parte izolată a sistemului aflată în spatele unor vase de pământ dintr-un coridor neacoperit. Pe când repara neînsemnata defecțiune, Johnny se abținea să nu zâmbească. Se aștepta să trăiască în continuare cea mai frumoasă zi din viața lui.

Când a sosit T.K., la prăvălie activitatea era în toi. Clienții erau instalați pe scaune înalte, așteptând să fie serviți. Li se oferea o ceașcă de ceai roșu de pu-erh, semn al legendarei ospitalități a magazinului. În dimineața aceea, Johnny servea el însuși. Clienții i-au remarcat energia deosebită și entuziasmul. Erau încântați să-l știe iarăși la tejghea. Spuneau anecdote și-i tachinau excelenta formă fizică. Trebuie că datorită căsătoriei îi mergea așa de bine, făceau ei cu ochiul râzând în hohote.

— Ah, iată-l pe cel care făcut toate astea posibile, a proclamat Johnny la intrarea lui T.K.

Toate capetele s-au întors. Un cor de bun venit a răsunat în magazin.

— Bună dimineața, domnule Soong, au spus toți și s-au înclinat ușor.

Sprâncenele stufoase și albe ale lui T.K. s-au ridicat în semn de plăcută mirare.

— Vă rog să ne scuzați. Nu vine în fiece zi domnul Soong la magazin, iar când vine știm toți că e ceva important, a spus Johnny. Avem de discutat unele lucruri.

— Despre ce-i vorba? Poate cumva de cumpărat întreaga Vale Kinta de la britanici? a zis cineva, iar toți ceilalți din prăvălie au râs politicos.

— T.K. Soong n-are nevoie de ajutorul meu pentru așa ceva, a răspuns Johnny zâmbind, pe când îl conducea pe T.K. spre camera blindată unde se păstrau banii.

Un nou ceainic a fost cerut și adus în încăpere. T.K prefera varietatea oolong, iar Johnny a aranjat cestile câtă vreme se macera ceaiul. Două minute. Apoi a scurs apa și a umplut vasul cu apă fierbinte.

— Văd că ai învățat să faci ceaiul așa cum trebuie, a remarcat T.K.

— Da. Dumneata m-ai învățat, e adevărat, a răspuns Johnny.

Înainte de a se aşeza, a închis uşa grea şi a încuiat-o de două ori.

— Văd că eşti iubit de clienţi, a spus T.K. Se potriveşte cu reputaţia ta de om din popor.

— Fac şi eu ce pot.

Johnny se uita la barba lungă şi rară a lui T.K.

— Dar înainte de a vorbi de problemele tale, spune-mi întâi ce părere ai despre fata mea, a spus T.K. Eşti mulţumit de ea?

— Desigur, a minţit Johnny.

Nu ştia dacă era sau nu mulţumit de ea, nu ştia nici în legătură cu ce ar fi trebuit să fie mulţumit de ea. Adevărul e că nu-l interesa.

— Iar acum poate-mi spui ce probleme ai, a întrebat T.K.

— Probleme? a repetat Johnny, simţind că-l urăşte şi mai puternic pe T.K. Păi, cum ziceam, mare lucru nu-i...

— Spune-mi despre ce-i vorba!

Johnny l-a fulgerat cu privirea.

— Trei mici lucruri, a spus el cât se poate de calm. În primul rând e vorba de un transport nou de pânză de sac pe care aveam intenţia să i-l vând lui Gim care ţine depozitul de la Kuala Lumpur. În al doilea, o nouă afacere, cu orez, pe care mă gândesc să-l import din Thailanda. În fine, o întrebare privitoare la soarta consorţiului dumneavoastră de minerit dacă muriţi.

— Ce tot spui? Sunt încă în viaţă, bine-mersi!

— Desigur, desigur. Însă eu mă gândesc la viitor.

— Nu înţeleg ce vrei să zici, s-a arătat T.K. nedumerit. Mineritul e o foarte veche afacere de familie.

— Prin urmare, cel mai bun lucru e să rămână în familie.

— Da, aşa cred. Recunosc însă că nu m-am prea gândit la asta.

Johnny şi-a dres vocea.

— Tată, a spus el, v-am adus oare la cunoştinţă că Snow şi cu mine plănuim să avem un copil? Va fi băiat, de bună seamă.

T.K. a făcut ochii mari.

— Da, da, a continuat Johnny. I s-a părut că minciunile îi veneau din ce în ce mai uşor pe buze. Sper că Snow nu v-a spus

încă nimic. E preferabil ca asemenea discuție să fie purtată între socru și ginere, nu-i așa?

— Acum înțeleg! a exclamat T.K. cu gura până la urechi într-un mare zâmbet. Înțeleg de ce-ai fost atât de misterios cu privire la niște așa-zise probleme. Probleme, zău așa! N-aveai nici o problemă, voiai numai să faci fericit un om bătrân!

— Deci sunteți de acord ca minele de cositor să rămână în familie?

— De bună seamă! Nici vorbă de altceva. La fel și cauciucul și plantația de ceai. Toate astea îți vor reveni ca să constitui un fond pentru nepotul meu. Ce altceva aș putea să fac? La urma urmelor, eu n-am un băiat al meu. Ce fericit pot să fiu! Îți mulțumesc!

— Deci sunteți sigur că totul îmi va reveni mie?

— Cine altul ar fi mai bun? Poate că am avut ceva îndoieli, dar acum văd că ești pe drept cuvânt un bărbat adevărat!

Johnny a zâmbit și a înclinat capul. S-a uitat la ceasul lui T.K.

— Încă o ceașcă de ceai? a întrebat el.

— De ce nu? a răspuns T.K., iar Johnny a turnat ceaiul. Mai mult, aș propune un toast!

Au ridicat amândoi ceașca în dreptul bărbiei.

— În cinstea lui Johnny Lim și a nepotului meu! a rostit T.K.

Au mișcat lent cestile translucide și le-au atins cu un clinchet ușor.

Prima explozie a răsunat puternic, limpede, pătrunzător. A doua, cu exact șase secunde mai târziu, a fost încă și mai puternică, însă înăbușită de prăbușirea unui zid și de trosnetele lemnăriei. Prima explozie, produsă când cei doi își terminau toastul, a răsturnat ceaiul pe cămașa lui T.K. În vreme ce el se ștergea cu batista, Johnny a sărit la ușă.

— Foc! Foc! strigau cei de la bucătărie.

— Nu vă clintiți din loc, i-a spus Johnny lui T.K. Aici sunteți în siguranță. Pereții sunt din piatră și ușa e groasă.

T.K. l-a privit mirat și a continuat să își șteargă cămașa. La ieșire, Johnny a încuiat ușa pe dinafară. Camera se afla între

magazin şi bucătărie. De unde era, Johnny vedea atât flăcările care încercuiau bucătăria, cât şi pe clienţii care părăseau magazinul în fuga mare.

— Iute, iute! Ieşiţi! a strigat la vânzătorii întârziaţi în magazin. Scoateţi toată lumea de-aici înainte să se prăbuşească totul!

O explozie de mai mică amploare a avut loc chiar în magazin. Toate dulapurile de sticlă au fost sparte, iar baloturile de pânzeturi s-au prăbuşit de pe rafturi. Au urmat ţipete ascuţite. Oamenii priveau în jur. Explozia se auzise de undeva, din tavan, dar bârnele păreau să fie neatinse. Zgomote veneau de peste tot. Nu se putea spune de unde avea să pornească primejdia următoare.

Focul cuprindea acum bucătăria, încurajat de alte mici explozii care icneau şi ţâşneau prin marea de flăcări. Bârnele bătrâne din tavan începeau să se prăbuşească peste maşinile de gătit şi peste sacii de orez. Prin partea din spate a clădirii nu mai era scăpare, Johnny auzea strigăte venind dintr-acolo. Cineva, poate chiar mai multe persoane, de văzut, nu se vedea nimic, era prins în mormântul de jăratic. Păşind împiedicat printre flăcări, o siluetă i-a trecut prin faţa ochilor ca o nălucă, urlând de groază. S-a întors cu spatele şi s-a îndreptat spre faţadă, unde se putea respira.

— Fugiţi, fugiţi cu toţii, a strigat el din rărunchi. Îndepărtaţi-vă pe cât puteţi!

Mulţimea adunată în faţa magazinului s-a retras fără mare grabă. Au remarcat toţi expresia de îngrijorare a lui Johnny. Din pricina căldurii îşi păstra cu greu ochii deschişi, avea faţa neagră de funingine. Colţurile gurii i se strâmbaseră ca într-un zâmbet. În spatele lui se vedeau primele flăcări întinse de la bucătărie spre încăperea principală a magazinului. Fumul îl sufoca, însă Johnny rămânea în uşă cu braţele larg deschise ca să împiedice pe oricine ar fi vrut să se întoarcă în mijlocul flăcărilor.

— Hai afară! a strigat mulţimea.

În loc de asta, Johnny s-a întors şi s-a scufundat în marea de flăcări şi de fum.

Strigăte sufocate de spaimă şi de nedumerire au izbucnit, urmate de o lungă tăcere. Oricine putea să priceapă că Johnny

s-a întors să-i salveze pe cei prinşi în capcana incendiului. Se ducea să îşi salveze socrul. Îşi risca viaţa pentru cei care, după câte se părea, nu mai erau în viaţă. Dar dacă se găsea cineva să-i salveze, acela era Johnny.

Nimeni n-a fost în stare să spună cât a rămas el în iadul acela. Unii au spus că doar zece minute, alţii au ajuns la o oră. Toţi au recunoscut însă că li s-a părut să fie o viaţă întreagă. Ploaia deasă a dimineţii nu dădea semne că ar potoli sălbăticia focului. Acolo unde cădea un strop peste jăraticul acela infernal, se înălţa o coloană subţire şi sfârâitoare de abur. Pe măsură ce pălălaia se lăţea, magazinul se prefăcea într-un monstru enorm care, înfăşurat într-un linţoliu de ceaţă, scuipa flăcări. Mai târziu s-a spus că infernala creatură se vedea de la şaptezeci şi cinci de kilometri, de pe o coastă a dealului Maxwell.

Focul devenise prea puternic, până şi pentru feţele acelea udate de ploaie, astfel încât mulţimea s-a retras şi mai mult. Arşiţa te izbea chiar dacă aveai gura şi nasul acoperite împotriva fumului înăbuşitor. Unii schimbau priviri. Ochii lor spuneau că n-ar fi fost nimeni în stare să treacă prin iadul acela. Doar un zeu putea să supravieţuiască atâta vreme într-un asemenea cuptor. O nouă mică explozie a făcut să se prăbuşească frontispiciul magazinului. Mulţi şi-au zis că era sfârşitul lui Johnny.

Ce s-a întâmplat în clipa aceea nu e contrazis de nici una dintre declaraţiile rămase de la cei care fuseseră de faţă. Bătrâni sau tineri, bărbaţi sau femei, chinezi, indieni sau malaezi au afirmat acelaşi lucru. Nu-şi pierduseră minţile din pricina dogorii sau a spaimei, n-a fost o închipuire. Chiar aşa se întâmplase.

Văpăile, au spus ei, se dăduseră la o parte. Vâlvătaia dănţuitoare s-a deschis, s-a desfăcut în două de parcă i-ar fi cerut-o Allah, Guan Yin, Moise, Shiva ori cine-ar fi fost acela. Iar dintre limbile de foc despicate a ieşit Johnny. De jur împrejur domnea pârjolul, puternic şi strălucitor, însă el era neatins. Înainta fără grabă, hotărât, cu capul său minunat ţinut în sus cu mândrie. Pe umăr purta corpul moale, negru de funingine, al socrului său. Faţă de T.K., Johnny era neatins, cruţat. Deşi avea faţa înnegrită, ochii îi sclipeau. L-a purtat pe T.K. printre cei adunaţi şi l-a întins pe jos. Cu gesturi grijulii, şi-a scos cămaşa să-l apere

de ploaie. I-a curățat fața de funingine, i-a pus urechea la gură să prindă o boare de respirație, apoi a ridicat capul liniștit și a privit fețele îngrijorate din jur. A zâmbit blând, iar ochii lui au spus că îl salvase.

Au rămas toți tăcuți și neclintiți. Nu mai era nevoie de cuvinte. Privindu-l pe Johnny, aveau toți același gând: el nu era un om ca toți oamenii, era mai mult.

T.K. zăcea în noroi abia respirând. Plămânii lui atinși de fum n-aveau să-l mai slujească niciodată cum se cuvine. Restul zilelor avea să și le petreacă sleit, neputincios și recunoscător lui Johnny, omul care i-a salvat viața când nu mai era vreo îndoială că o pierduse. Cu capul sprijinit pe genunchiul lui, T.K. a deschis ochii în ploaia aceea blândă. La ceva distanță, renumita Tiger Brand Trading Company zăcea în ruină, fumegând, pierdută pentru totdeauna. Ca toți cei de față, T.K. a înțeles că vremea lui de om mare și puternic se încheiase. A înțeles că era începutul unor timpuri noi.

9. Sfârșit

Japonezii au invadat Malaysia nu multă vreme după ce Johnny îi salvase viața lui T.K., iar magazinul i se făcuse scrum. Au mărșăluit de-a lungul statelor din nord fără să întâmpine vreo rezistență și după nu mai mult de două luni controlau întreaga țară. Penang, Perla Orientului, și Singapore, Leul cel Mare, au capitulat în numai câteva zile. Între aceste două tezaure pierdute, Valea a căzut grabnic în mâinile japonezilor, aproape pe nesimțite. Traversau în fugă orașe și sate, abia dacă se opreau să înfigă steagul Imperiului Soarelui Răsare și se duceau mai departe. Praful roșu stârnit de cizmele soldaților însângerase aerul și se așternea pe frunze. Copacii deveneau sângerii de-a lungul drumurilor și se zicea că prin unele părți ale Văii râurile erau și ele de sânge. Tăcerea căzuse peste pământuri. Noaptea ochii se închideau și urechile se astupau. Nimeni nu dorea să audă zgomotul ușilor sparte sau trosnetele caselor din satele incendiate.

Aici, în primele luni de existență ale acestei ciudate lumi noi, Johnny a înfăptuit crima lui cea mai cruntă. Nimic nu se poate compara cu ce a făcut el pe 1 septembrie 1942, ziua când mama a murit, iar eu am venit pe lume.

Pe la sfârșitul lui ianuarie 1942, se stabilise în Vale un birou administrativ japonez care începuse să facă ordine. Șeful poliției secrete japoneze, Kempeitai, era un anume Mamoru Kunichika. După război, acesta avea să publice o carte de memorii intitulată *Amintiri din războiul din Malaysia*. Pe supracopertă apare fotografia unui bărbat cu o înfățișare agreabilă, cu fața lungă, colțuroasă, și cu ochi zâmbitori. Cartea prezintă și o fotografie a Văii, o imagine atât de calmă, încât e de mirare că a fost făcută la vreme de război. Cartea e povestea unui tânăr smuls din relativa obscuritate a Universității din Kyoto și azvârlit de-a dreptul în Poliția Secretă datorită studiilor sale strălucite și a familiarității cu limbile din sudul Asiei. Ajuns în Malaysia, întâlnește localnici primitori și dornici să colaboreze, încântați că au scăpat de britanici și mulțumiți de conducerea japoneză. Desigur că au loc și unele tulburări, căci gherilele comuniste sunt active în junglă, însă ocupația se desfășoară în general lin, fără incidente. Cartea e plină de anecdote despre schimburile dintre japonezi și localnici, whisky, țigări și alte astfel de articole devenite un lux pe timp de război, despre altercații mărunte cu personalul de serviciu incorect ori despre neînțelegeri „amuzante" izvorâte din necunoașterea tradițiilor locale etc.

Printre altele, Kunichika povestește în ce împrejurări primise porecla „Marchizul". Nu la multă vreme după sosirea lui în Malaysia, în timpul unei vizite la serviciul regional administrativ din Tapah, i-a fost prezentat un „eminent și influent conducător al comunității chineze", al cărui nume nu îl amintește. Acel gentleman chinez părea tânăr, dar foarte luminat, spre deosebire de chinezii întâlniți de Kunichika până atunci, persoane cu înfățișare sumbră și cu un comportament prefăcut. Cu toate că datorită educației primite, Kunichika ar fi reușit să se debaraseze de tradiționalele resentimente ale japonezilor față de chinezi, simțea totuși nevoia să fie foarte vigilent când avea de-a face cu ei. Lipsa de încredere dintre cele două popoare

are rădăcini adânci, spune el. Acest gentleman chinez, însă, l-a făcut să se simtă în largul lui grație unei atitudini demne și a impecabilei sale politeți, astfel încât domnul Kunichika n-a mai simțit nici o reținere. Acel gentleman gândea că însuși Kunichika era un om de origine aleasă și cu o educație considerabilă. Îl întrebase chiar dacă nu era cumva descendent al unui samurai, pentru că citise istoria marilor familii de samurai și dăduse peste numele Kunichika. Intimidat, Kunichika răspunsese că da, așa era. Ce ușurare pentru el, scrie Kunichika, să constate că rădăcinile sale erau apreciate, mai cu seamă de către o persoană din partea căreia nu s-ar fi așteptat. Acel gentleman continuase discuția spunându-i că era o onoare pentru el să cunoască o persoană atât de distinsă și că, prin urmare, i se va adresa, în cazul în care Kunichika n-avea nimic împotrivă, precedându-i numele de titlul de marchiz, la care de fapt era îndreptățit. Kunichika fusese gata să-i spună că titlul acela nu era întru totul corect, dar se abținuse, ca să nu-l ofenseze. Așa își căpătase porecla. Cât despre gentlemanul chinez, ei bine, Kunichika și cu el deveniseră buni prieteni în timpul ocupației, petrecând multă vreme împreună, în ciuda comentariilor camarazilor lui Kunichika și ale prietenilor chinezului. La capitulare, în 1945, Kunichika își luase bun-rămas de la prietenul lui și plecase cu lacrimi în ochi.

Războiul a fost o experiență fericită pentru Kunichika, așa povestește el.

Cu toate astea, pentru cel care și-ar da osteneala să consulte articole din ziarele vechi și să citească și cărțile care descriu perioada ocupației, nu e prea greu de descâlcit treburile de care se ocupase Kunichika pe când se afla în Vale. Nu e greu de aflat nici de ce avea și altă poreclă, dată de astă dată de oamenii simpli din Vale, „Demonul din Kampar".

Kunichika n-avea o gândire de soldat. El avea alte metode de purtat un război, mai primejdioase decât baionetele și gloanțele. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să trimită agenți în toată Valea cu serviete doldora de bani. Foloseau banii pentru a plăti orice informație: cine era comunist, cine păstra legătura cu ofițerii britanici încă prezenți în junglă, cine punea la cale

ceva împotriva japonezilor. Kunichika dorea mai cu seamă să dea peste persoana cea mai influentă din Vale. Era sigur că un astfel de om îi putea fi de mare ajutor. N-au fost necesare decât două zile pentru ca oamenii lui să-i aducă răspunsul.

Johnny aştepta momentul de luni de zile. Dorea să fie găsit; dorea să fie condus la şeful temutei Kempeitai. Aşa cum Kunichika hotărâse care aveau să-i fie mişcările dacă devenea şef cu multă vreme înainte de a ajunge în aceste locuri, Johnny ştia ce curs vor lua acţiunile lui. Cei doi bărbaţi erau destinaţi să se găsească. Prima întâlnire avusese loc în minţile lor şi se repetase de multe ori. Când Johnny a intrat în încăpere şi l-a văzut pe Kunichika, s-a simţit în largul lui de parcă l-ar fi cunoscut de mulţi ani. Kunichika i-a zâmbit, iar Johnny s-a înclinat uşor. Kunichika a ştiut că îl găsise pe cel care îl putea ajuta să realizeze tot ce îşi propusese. S-a făcut o ofertă şi a fost primită. Nici o clipă nu fusese vreo îndoială cu privire la asta. Nici târguială, nici ezitare, nici nevoie să se bată palma. Pentru Johnny preţul nu fusese niciodată mai corect.

Johnny a organizat o adunare a personalităţilor regiunii. Le-a explicat că era de datoria lor să apere interesele poporului, că era de responsabilitatea lor să se asigure că Valea va supravieţui cu pierderi minime ocupaţiei străine. El se gândise cu seriozitate la toate astea, iar concluzia la care ajunsese era greu de acceptat. Dar în război nu ai de ales. Erau obligaţi să se aibă bine cu japonezii. Trebuia să-i măgulească, să-i potolească şi să-i mulţumească, încât să-i poată îmbrobodi şi astfel să supravieţuiască. Era nevoie să accepte că britanicii plecaseră şi că noii stăpâni erau japonezii.

Sala rămăsese tăcută.

Nu-i uşor de explicat tulburarea care trebuie să fi pus stăpânire pe minţile acelor bărbaţi. Nu-i lucru uşor să explici istoria chinezilor şi a japonezilor. Până şi eu, care, copil fiind, am stat în braţele generalilor japonezi, care-mi dădeau în gură cu linguriţa orez cu lapte, până şi eu sunt conştient de secolele de ură dintre cele două popoare. Majoritatea acestor participanţi nu se gândea că va veni ziua în care să fie obligaţi să ia asemenea hotărâri. Unii refuzau să creadă că erau în această situaţie. Ei

gândeau că britanicii vor fi înapoi în câteva săptămâni, gata să restabilească ordinea. Dar britanicii nu s-au mai întors. Pe zi ce trecea, amintirile despre țara pe care o știuseră se refugiau din ce în ce mai adânc în trecut, încât până și ei au început să se îndoiască că aveau să o mai vadă vreodată ca înainte. În această vâltoare de disperare și de confuzie, n-aveau altă soluție decât să accepte, să-l asculte pe singurul care părea să știe întocmai ce era de făcut.

Johnny le-a cerut să strângă taxe de la cei din regiunea lor. Orice fel de taxe: pe cositor, pe cauciuc, pe ulei de palmier, pe orez, pe ovăz, pe whisky, pe peștele sărat, pe sosul de ardei iuți, pe heringii fermentați, pe absolut orice. Pentru asta erau autorizați direct de Armata Imperială Japoneză. Numai în primul an al ocupației, oamenii din Vale au plătit taxe în valoare de șaptezeci de milioane de dolari. Japonezii au folosit banii pentru fabricarea de avioane de luptă. Dac-aș fi un matematician ceva mai bun, v-aș putea spune cât ar însemna suma asta în ziua de azi, sau câte jumbo jeturi s-ar putea cumpăra cu ea. Foarte multe, sunt convins.

Johnny și bancherul Chan Toh Kwan le înmânau banii japonezilor în fiecare lună. Marchizul îi accepta cu eleganță, puțin stingherit, lăsând pe masă cecul pe toată durata întrevederii de jumătate de oră. Se bea ceai, se schimbau glume. Fiii lui Chan, care au fost la aceeași școală cu mine, aveau să povestească mai târziu cum „i se suia sângele la cap" tatălui lor în cursul acelor întrevederi. Îl podidea sudoarea și i se usca gâtul, încât nu mai putea vorbi. Lăsa totul în seama lui Johnny, care preluase conducerea negocierilor cu japonezii. Chan se simțea adesea atât de slăbit și de nelalocul lui, încât era nevoit să plece înainte de încheierea întâlnirii și să-l lase pe Johnny să trateze de unul singur. Nimeni altul n-ar fi putut, numai Johnny poseda o astfel de putere de convingere.

Lui Chan îi era o frică de moarte să nu fie tratat drept colaborator. El a supraviețuit războiului și s-a reîntors să lucreze la banca O.C.B.C., dar nu se prea arăta în lume, evita locurile publice de teamă să nu fie ucis. Mulți ani mai târziu, închis în casă, nu se mai ocupa decât cu jocuri video, mai ales cu Pac-Man, chit că era om în vârstă. Îi intrase în cap că oriunde s-ar fi dus

era urmărit, chiar și în pat sau la closet. Războiul îl distrusese, spuneau fiii lui. Îmi aduc aminte cum erau înconjurați de băieți mai mici, dornici să asculte povești despre război. Iar ei țineau să povestească la cât mai mulți cu putință despre tatăl lor, să-i convingă că nu era un trădător. Nu-mi vine să cred că au și reușit. Odată formate, opiniile nu se mai schimbă ușor. În mod curios, mie nu-mi vorbeau despre război. Nu discutau cu mine despre tatăl lor sau despre al meu. N-ar fi îndrăznit.

Oamenii din Vale își plăteau taxele pentru că Johnny le spusese că așa trebuie. Era greu, dar aveau încredere în înțelepciunea lui. Nu treceau de partea japonezilor, nu finanțau războiul împotriva fraților lor din China, le spunea el; era vorba doar de supraviețuire. În cadrul unor prelegeri secrete, le spunea că trebuie să-i facă pe japonezi să creadă că Valea le e prietenă. Era necesar să aibă răbdare până ce băieții din junglă reușeau să pună la cale o ofensivă care să-i răstoarne pe japonezi.

Aveți încredere, spunea. E adevărat ce vă zic!

Îmi închipui că până și în ziua de azi continuă să creadă.

Pe la începutul lui august 1942, Johnny s-a apucat să organizeze o întâlnire secretă între conducătorii principali ai Partidului Comunist. O organizație clandestină crease un grup de gherilă care își spunea Armata Populară Malaeză Antijaponeză. E probabil că numele fusese croit chiar de Johnny. Era ridicol, mult prea pompos pentru o mână de adolescenți chinezi nemâncați și zdrențăroși, adăpostiți în junglă sub corturi. Puțini își amintesc de ei sau de titulatura lor, până și inițialele au fost uitate. Grupusculul a dat totuși dovadă de îndârjire. Atacau comisariatele, le întindeau curse soldaților japonezi care se întorceau din excursiile nocturne pe la bordelurile armatei. O dată chiar au răpit și au ucis un ofițer japonez de un rang destul de important. Prin Vale circulau zvonuri cum că în spatele liniei inamice ar fi fost grupuri de militari britanici care organizau aceste gherile. Se șoptea că ar fi o recompensă de douăzeci de milioane de dolari pentru fiecare european descoperit în junglă. Unii săteni chiar pretindeau că văzuseră soldați britanici debarcând în mici grupuri de doi-trei în pădurea de mangrove.

Comitetul Central Suprem al Comandanților Comuniști era format din șaisprezece persoane. Cei mai mulți trăiau și luptau în inima junglei, dar unii duceau o viață dublă. Ca și Johnny, făceau parte dintre comercianți și industriași. I-au trebuit multe zile lui Johnny să răspândească printre ei o vorbă privitoare la întâlnire. Cum japonezii stăteau cu urechile ciulite prin toate satele, vechea rețea de comunicare devenise mai lentă, mai nesigură. Noutatea s-a răspândit încetișor în toată țara, șoptită de guri ascunse unor urechi nevăzute. Cu fiecare șoaptă creștea emoția așteptării.

Johnny ne cheamă la o adunare.

Johnny e în legătură cu britanicii.

Johnny are arme. Face planuri.

S-a stabilit data: 1 septembrie.

Locul, de asemenea: enormele peșteri de calcar din colțul cel mai sudic al Văii.

Peșterile au un milion de ani vechime. Profunzimea lor tainică a inspirat dintotdeauna comportamente extreme în inimile și-n mințile celor de pe-aici. Iată de ce, timp de peste un secol, hindușii au ridicat aici altare pentru Subramanya și Ganesh. O dată pe an, cei mai fervenți își vopseau fețele și trupurile goale și mergeau despuiați pe cărbuni încinși, alții își făceau găuri în nas, în obraji, în gât sau în brațe și atârnau suporturi pe care țineau în echilibru fructe sau alte ofrande.

E bine că trec credincioșii în fiecare an pe la acest loc sfânt. Poate că, într-o bună zi, straturi peste straturi de cucernicie vor șterge mârșăvia săvârșită acolo într-o zi a anului 1942.

Am resimțit jalea acelei zile când am vizitat peșterile. M-am dus acolo în ziua în care abia descoperisem ce făcuse tatăl meu. Am stat într-un ungher al celei mai îndepărtate dintre ele, instalat lângă un mic altar ascuns în spatele statuilor cu nenumărate brațe care păzeau intrarea, așa cum trebuie că făcuseră și oamenii lui Johnny în ziua aceea cumplită. Frecându-mă cu umărul de perete, am făcut să cadă pe pământul umed un strat subțire de vopsea care se cojea. Amețit de mirosul de camfor ars, am închis ochii. Am stat așa, asemenea acelor oameni, până când și ultimul vizitator a plecat și a căzut seara. Acei bărbați se amestecaseră

şi ei timp de câteva ore printre vizitatorii peşterilor. Cu ochii minţii îi deslușeam vag în jurul meu. Se priveau la răstimpuri, se căutau, apoi se mişcau, se uitau la pereţii pictaţi şi la tavan fără să le vadă. Treptat s-au încredinţat că erau toţi prezenţi. Cincisprezece conducători, fiecare cu câţiva locotenenţi, cu totul patruzeci şi patru.

Însă cel mai important dintre ei nu era încă acolo.

Îndoiala a început să li se strecoare în inimă. Unde putea să fie? Fusese în cele din urmă prins şi ucis? Patruzeci şi patru e un număr malefic, purtător de ghinion chiar şi pentru comuniştii chinezi. E numărul morţii.

Noaptea a căzut grabnic, ca de obicei, dar de data aceea era parcă mai neagră şi mai adâncă decât oricând.

O voce a rupt tăcerea, şoptind în întuneric.

— Prieteni, tovarăşi, cine-i acolo?

— *Sunt eu*, s-au multiplicat şoaptele, toţi au răspuns deodată.

O scurtă tăcere, în aşteptarea glasului pe care doreau îndeosebi să-l audă.

Degetele li s-au încleştat pe pistoale. Dinspre gura peşterii înainta o siluetă, abia conturată în întuneric. El e? a întrebat cineva. Nu ştiu. Nu-mi dau seama. Ascultă. Un pas măsurat, greu, încrezător, fără teamă. Nimeni nu mergea în felul acela. Nimeni, în afară de Johnny.

Au lăsat armele din mâini. Nu-şi vedeau zâmbetele. Stăteau îngrămădiţi în întuneric, miei în aşteptarea păstorului.

Un fulger multicolor. Fum. Gaz! Repede, băieţi! S-au întins pe jos, trăgând de haine şi scotocindu-se prin buzunare, smulgându-şi cămăşile ca să acopere gura şi nasul. Cu pistoalele scoase, căutau primejdia invizibilă printre lacrimile produse de gaz. Apoi trosnetul teribil, tăios, biciuitor al unei mitraliere.

Johnny, unde-i Johnny?

Au tras în fumul acela care-i sufoca, care-i sugruma încetul cu încetul. Unii s-au ridicat şi au fost pe loc seceraţi.

Luptaţi, luptaţi, se îndemnau unul pe altul. Nu se temeau de moarte.

Johnny ne va salva.

Asta au crezut până în ultima clipă.

Au fost doborâți unul după altul. Câțiva au fugit răcnind prin pâcla arzătoare, doar ca să intre în baionetele soldaților japonezi la gura peșterii. Când fumul a început să se subțieze, japonezii au cercetat peșterile cu torțe. Fâșii de lumină dansau pe pereții uzi, plini de sânge, și sclipeau în ochii supraviețuitorilor prinși. Aceștia au petrecut multe săptămâni în pușcăriile poliției secrete, unde doi dintre ei s-au sinucis: unul a rupt o lingură și și-a tăiat beregata cu bucățile acelea ascuțite, celălalt s-a aruncat într-un puț secat din complexul pușcăriei. Pentru câteva frânturi de informații fără însemnătate, alți supraviețuitori au fost torturați, apoi executați până la unul, decapitați ori împușcați în ceafă.

Armata Populară Malaeză Antijaponeză n-avea să mai fie nicicând aceeași. Douăzeci și nouă de comuniști importanți au fost uciși în peșteri, alți cincisprezece arestați și executați. Dintre cei șaisprezece comandanți numai unul a supraviețuit. Unul singur. Faimosul chinez numit Johnny.

Zvonuri, desigur împrăștiate de Johnny, s-au răspândit în mare grabă. Cea mai cunoscută versiune susținea că Johnny scăpase în mod miraculos din ambuscadă, tăindu-și drum printr-un cordon de soldați, după care escaladase un perete abrupt de calcar de mai bine de treizeci de metri înainte să se facă nevăzut în junglă. Alții povesteau că fusese zărit spre sfârșitul acelei după-amiezi în inima Văii, la șaptezeci și cinci de kilometri de peșteri, că aflase de planul japonezilor de a ataca al peșterilor și că încercase să pună în mișcare legăturile ca să împiedice masacrul. Alții pretindeau că l-au văzut târziu, în aceeași seară, cu hainele pline de sânge și ciuruite de gloanțe. Traversase ploaia de gloanțe fără să fi fost atins. Nici japonezii, nici nimeni altcineva n-ar fi putut să-i facă lui ceva. Lumea își amintea de incendiul magazinului lui Tiger. Amintirea întâmplării de atunci le încălzea inimile. Încrederea în Johnny era neclintită.

Dintre toți, doar eu cunosc adevărul. M-am slujit de cărți, de documente oficiale, de memorii. De partea mea e istoria. Dacă bieții oameni needucați din Vale ar fi știut ce știu eu, viața lui Johnny ar fi fost cu totul alta. Știu că nimeni în afara celor șaisprezece comandanți nu cunoștea data și locul adunării. Știu,

de asemenea, că în timpul ocupației, când nimeni n-avea o lețcaie în buzunar și când zeci de milioane de dolari de pe urma taxelor zdrobitoare erau vărsate în trezoreria japoneză, tatăl meu a construit Monumentul păcii nipono-malaeze peste ruinele fumegânde ale fostului magazin al lui Tiger. Fusese făcut din gresie sculptată și din marmură și plătit din fondurile lui personale. Își cumpărase o nouă mașină și fuma țigări de foi cu generalii japonezi. A căutat clădirea cea mai mare și cea mai scumpă din Vale și a transformat-o în cel mai renumit palat din țară dedicat desfrâului. L-a numit Fabrica de mătase Armonia. Toată lumea din țară, bărbat, femeie sau copil, și-ar fi dorit așa ceva.

10. Concluzie

Funeraliile unui trădător reprezintă o treabă teribil de încurcată, îndeosebi pentru cel înrudit cu trădătorul. Se poate să fii tentat să nu participi, cum mi s-a întâmplat și mie, în semn de protest. Dar nu mai e nimic de făcut dacă îți e tată, iar tu ești fiu unic. Și dacă nimeni altcineva nu a aflat de trădare, protestul e fără noimă. Așa că timp de trei zile de-a rândul, cât a durat ceremonia, am rezistat singur, fără nici un sprijin în afara cumplitului adevăr cunoscut numai de mine.

Într-adevăr, mare lucru nu puteam să fac. Până la sosirea mea de la Kuala Lumpur la Armonia, toate aranjamentele fuseseră făcute. Oamenii erau mai mult decât dornici să dea o mână de ajutor. Doamna Ginger Khoo împreună cu cei cinci copii ai ei s-au ocupat de mâncare, servind vreo mie de porții în cursul celor trei zile. Gurnam Singh, unul dintre foștii șoferi ai tatălui meu, care fusese obligat să iasă la pensie din pricina unui sifilis cronic, acum vindecat, după câte mi-a spus, s-a oferit să se ocupe de instalarea meselor, a scaunelor și a ventilatoarelor. Amicii mai apropiați ai tatălui meu, foștii lui asociați, s-au ocupat de ce era mai important: preotul, pompele funebre, ofrandele de hârtie pentru îmbunarea Cerului. Altă sarcină de-ale lor era

să se asigure de sosirea mea. Când am apărut s-au simțit ușurați într-o oarecare măsură.

— Sunt bucuros că v-ați hotărât să faceți pace cu tatăl dumneavoastră, mi-a șoptit Mad Dog Kwang la ureche.

— Nu era nimic spart care să aibă nevoie să fie lipit, i-am spus.

— Oh! a răspuns el.

Multe sute de oameni veniseră să prezinte un ultim omagiu. Se adunaseră oameni de toată mâna și de toate vârstele: prinți, țărani, politicieni, criminali, pensionari, bebeluși. Soseau de departe, nu doar din cele mai îndepărtate colțuri ale țării, dar chiar și din străinătate. Erau unii din Hong Kong, din Indonezia, din Thailanda, precum și niște filipinezi. Erau și câțiva albi, dar de unde veneau, cine poate să știe... Unul dintre ei părea să fie englez. Era greu de spus cât de bătrân putea să fie. Stătea încovrigat într-un scaun cu rotile, se mișca greu prin mulțime, părea pierdut. Dădea impresia că nici nu vorbește, deși uneori își dregea glasul și bolborosea ceva de neînțeles.

— E mut? am întrebat-o eu pe doamna Veronica, cum îi plăcea acum să fie strigată.

Copil fiind, o știam de mătușica Siew Ching.

— Nu știu. Am auzit că a pățit ceva în timpul războiului, mi-a răspuns ea, aranjându-și brățările de aur.

— Cum îl cheamă?

— Nu-mi aduc aminte. Peter nu mai știu cum. Sau poate că Philip.

În prima zi m-am aflat în apropierea acestui bătrân englez. Din gura deschisă, care tremura, i se scurgea salivă, dar vorbe nu. În cele din urmă a repetat câteva sunete. M-a apucat de o mânecă și m-a privit cu niște ochi de nebun.

— Ce naiba spune? a zis Mad Dog trecând pe lângă noi.

Am ascultat cu atenție.

— Mă întreabă cine sunt. Vrea să știe cum mă numesc.

Îi tot tresărea capul când încerca să vorbească. Mi s-a făcut milă de el.

— Sunt fiul lui Johnny, i-am răspuns.

Mă întrebam dacă pricepe ce spun.

— Fiul lui Johnny, a repetat el pe un ton egal. Fiul lui Johnny.

— Oamenii spun că nu seamăn cu el, i-am explicat eu cu răbdare. Că aduc mai mult cu mama, ați înțeles?

Ochii lui gălbejiți erau plini de firișoare roșii.

— Fiii nu seamănă niciodată cu tații lor, a spus și s-a îndepărtat împingându-și încet scaunul.

— Tu ai priceput ce rahat zicea ăsta? Nu poți să știi nici măcar în ce limbă vorbește, a remarcat Mad Dog cu voce plictisită.

— Străini țicniți, a spus doamna Khoo, trecând pe lângă mine cu câte-o farfurie cu chifle pufoase în fiecare mână.

Copiii se jucau cu yoyo-uri și cu figurine de plastic ale unor super-eroi pe care le împărțise Gurnam.

— De unde ai făcut rost de atâtea jucării? l-am întrebat.

— Le-am găsit la Armonia, a spus el. Saci plini. Proaspăt sosiți din Taiwan.

A doua seară, de îndată ce s-au terminat toate ceremoniile minore, am aprins ofrandele rituale. Amicii tatălui meu le comandaseră pe cele mai complicate și mai scumpe care le trecuseră prin minte, luxul extrem, potrivit cu poziția socială a decedatului. Fusese mai întâi un Mercedes-Benz de hârtie vopsită în bronz, la fel cu ultima mașină a tatei. Avea mai bine de-un metru și jumătate și un șofer de hârtie la volanul de hârtie. Mai era și un avion, un Boeing 747 de hârtie.

— O să aibă el nevoie de așa ceva pe tărâmul celălalt? l-am întrebat pe Mad Dog.

— Cum n-a avut niciodată ocazia să zboare cu avionul, a răspuns el zâmbind, ne-am gândit să-i facem plăcerea asta.

În sfârșit, mai era și o casă de hârtie, o replică a Fabricii de mătase Armonia. Galeria cu ferestrele care dădeau în curte era la locul ei, de asemenea bucătăria în aer liber din spate. M-am învârtit în jurul acelei construcții, privind cele mai mărunte detalii. Ferigile în ghivece, vopsite în verde, decorau curtea pavată cu dale roșii. Era singura vegetație căreia îi mersese bine în curte, iar frunzele închise la culoare sporeau răcoarea acelui loc ferit de soare. Obloanele fuseseră vopsite într-o culoare pală de jad, iar prin ferestrele deschise se vedea podeaua în caroiuri a salonului de la etaj. Se zăreau mobilele din lemn de trandafir pe care nu le folosiserăm niciodată, pentru că preferam

să stăm pe scaune fără pretenții. Era și camera blindată a tatei, încuiată ca de obicei. Magazinul era încărcat de lucruri frumoase, țesături multicolore, dulapuri sclipitoare de sticlă și cutii cu bijuterii. Sufrageria, chiar dacă nu se rotea ca aceea adevărată, avea pe pereții de hârtie aceleași tablouri de vechi maeștri europeni. Dormitorul meu, care dădea atât spre curte, cât și spre spatele casei, era la fel de îngrijit ca întotdeauna. Pe fereastră puteam să văd râul, lat, maroniu, noroios. Vedeam și pontonul de lemn de sub bătrânul banyan. Acolo obișnuiam să înot împreună cu prietenii mei, sărind de pe pod în apa caldă, clisoasă. Ne cocoțam în copac, ne agățam de lianele care atârnau din el până ce ajungeam la zece metri deasupra apei, apoi ne dădeam drumul și săream astfel în râu de la mare înălțime. Seara, devreme, ne târam pe scândurile pontonului cu bucățele de carne atârnate într-un cârlig, cu care prindeam somnii care spre seară urcau la suprafață din ascunzișurile lor noroioase, ca să vâneze în întuneric. De la fereastra mea vedeam bâtlanii și egretele și berzele plimbându-se în apa mică dimineața. Mă sculam în zori, când totul era difuz și de culoarea perlei, ca să le văd planând peste apa acoperită de pâcla dimineții, cu capetele delicate ascunse în penaj.

Cărțile mele erau înșirate pe rafturi de tek, construite de tata când aveam zece ani și eram un cititor pasionat. Dacă-l credeam în toane bune, îi citeam și lui din cărțile mele, cântând și maimuțărindu-mă pe măsură ce inventam vocea tuturor personajelor. Câteodată zâmbea. Eram fericit, mă gândeam că l-am făcut fericit, așa că înfrumusețam și mai tare poveștile, născeam pe măsură ce mergeam mai departe. Când era zâmbitor, dădea impresia că își amintește cum e viața adevărată, așa că-i spuneam și mai multe povești. Dar uneori își dădea seama că nu citeam pur și simplu din carte. Atunci se enerva și mă certa că inventez, că îndrug gogoși. I se înnegrea fața de furie, de parcă mă ura mai mult decât pe oricine altcineva. Viața i se scurgea de pe chip, rămânea iarăși gol, fără expresie.

Când s-a lăsat întunericul, am dat foc casei, mașinii și aeroplanului. Am turnat coniac Hennessy XO în cerc în jurul machetelor de hârtie, protecție împotriva spiritelor rele. Aroma grea

s-a amestecat cu aerul amurgului. Ca fiu al lui Johnny, aveam responsabilitatea să dau foc ofrandelor, așa c-am făcut-o în grabă, atingând casa în cât mai multe locuri cu un ziar făcut sul aprins la un capăt, înainte ca flăcările să devină de nesuportat. Am alergat înapoi, alături de ceilalți. Am rămas sub cerul roșu privind flăcările care mistuiau casa.

Moartea, mi-am amintit eu vorbele tatei, șterge orice urmă a celor care nu mai sunt printre noi, le șterge cu totul și pentru totdeauna.

Ziua următoare am plecat pe cât am putut mai repede. M-am strecurat prin mulțimea care se întorcea de la cimitir și m-am îndreptat spre mașină, sperând să plec înainte să-mi simtă cineva lipsa. Nu doream să-mi iau de prea multe ori rămas-bun.

Bătrânul englez în scaunul cu rotile era instalat în bucătărie, unde dădea din cap și mormăia de unul singur. Avea în brațe un pachet înfășurat într-o bucată de pânză. Mi l-a întins când am trecut pe lângă el.

— Mulțumesc, i-am spus, încurcat de mulțimea cadourilor primite în cursul acelor trei zile.

Oamenii simțeau nevoia să-mi ofere mie, unicul fiu, tot felul de dovezi ale respectului lor pentru tatăl meu. Așa că primisem o grămadă de obiecte inutile: lebede micuțe de cristal, eschimoși din alabastru, căni de ceai pe care era pictat portretul prim-ministrului. Nu m-am oprit să văd ce este, m-am grăbit să ajung la mașină. Am trântit pachetul în portbagaj, la un loc cu toate celelalte cadouri nedorite. Conținutul a făcut un zgomot de pendulă cu cuc.

Englezul s-a luat după mine, împingând roțile scaunului pe drumul nepavat.

— Unde te duci, fiul meu? m-a întrebat el.

— Să înot, i-am răspuns, urcând în mașină.

Nu m-am întors la Kuala Lumpur. Am luat-o spre răsărit, trecând de pe un mal pe altul al râului care face meandre, până când am ajuns la ținuturile plate și mlăștinoase din apropierea mării. Am cotit spre nord, luând-o pe drumuri din ce în ce mai înguste până când am început să simt adierea sărată a mării.

La sud de Remis am și văzut primele coame de spumă ale valurilor dincolo de o pădurice de casuarina. Nu mai fusesem pe-acolo de mulți ani. Am continuat drumul până când am găsit un loc bun pentru lăsat mașina. M-am dezbrăcat încet sub copaci. Acele uscate îmi gâdilau tălpile. Era în mijlocul după-amiezii și pe plaja lată cu nisip alb nu mai era nimeni. Am traversat nisipul fierbinte privind crabii care se grăbeau să dispară din drumul meu. Când apa a devenit ceva mai adâncă, s-a încrețit ușor, iar valurile au prins pe creste razele de soare, astfel încât toată întinderea scânteia. Parcă aruncase cineva mici giuvaiere pe toată întinderea oceanului. Am înotat departe de țărm și m-am lăsat să plutesc calm în apa verde-albăstruie.

PARTEA A DOUA
Snow

24 septembrie 1941

Îndură-ți soarta. Îndură-ți soarta. Cuvintele mamei mă urmăresc până și în vis. Mi-e teamă să nu vorbesc în somn. Johnny nu trebuie să știe. Nu încă.

25 septembrie 1941

Astăzi am primit vizita unui necunoscut. Tocmai îmi făceam siesta, aţipisem agitată – îmi fierbe mintea întruna, nu se odihnește nici o clipă – când am auzit voci în curtea din față. Am deslușit sporovăiala unuia dintre servitori. Glasul celălalt nu-mi era familiar. Am rămas lungită în pat ascultând, dar n-am recunoscut vocea celui care vorbea. Era o voce de bărbat, adâncă, însă nu aspră, un adevărat bariton, ar spune tata. Vorbea o malaeză impecabilă, fără accent, o limbă demodată, elegantă. Rar se mai aude în ziua de azi așa ceva prin Vale. Pe măsură ce ascultam mai atent, am dat totuși de un ușor accent, dar nu-mi era cunoscut. Cerea să vorbească cu tata. Spunea că a sosit de curând la Kampar din străinătate și că fusese sfătuit să i se adreseze renumitului T.K. Soong. Se scuza pentru venirea lui la o oră nepotrivită. Se întreba dacă totuși nu s-ar putea să fie anunțat domnul Soong de sosirea lui. Și-a rostit numele, însă nu l-am înțeles.

În cele din urmă l-am auzit pe tata ieșind din birou.

— Bun venit, domnule profesor, bun venit, l-a întâmpinat el. Vă mulțumesc pentru scrisoare. Mă bucur că sunteți aici!

— Vă rog, a spus curtenitor vizitatorul în mandarină, dornic parcă să producă un efect. Sunt stânjenit de atâta bunătate din partea dumneavoastră.

Tata a râs și i-a răspuns în englezește:

— E o onoare pentru mine să vă cunosc.

Tonul tatei avea ceva ciudat. Nu-l mai auzisem vorbind astfel. Părea nervos. L-a condus pe vizitator în salonul cel mare şi n-am mai putut să disting vocile. Din partea cealaltă a coridorului auzeam paşii mamei în camera ei. Uşile dulapului se închideau şi se deschideau. Caseta cu bijuterii i-a căzut şi conţinutul i s-a împrăştiat pe jos.

După câteva clipe, mi-am spus că nu mai avea rost să încerc să aţipesc iarăşi. Vremea era atât de fierbinte, încât nici noaptea nu se putea dormi, nicidecum în cursul zilei. Astfel încât mi-am reluat lectura. Recitesc *Persuasiune*, carte pe care, ciudat, acum o găsesc plicticoasă.

Apoi a bătut mama la uşă.

— Eşti într-o ţinută *decentă*? a întrebat ea şi a izbucnit în râs.

Mi-am dat pe loc seama că vizitatorul o însoţea.

Am deschis şi am văzut-o alături de un bărbat foarte înalt, într-un costum de in de culoare deschisă. Am crezut că e chinez, însă trăsăturile lui erau oarecum deosebite. Am rămas în prag, cu braţele încrucişate.

— Ea este fiica noastră, domnule profesor, a spus mama. N-are nimic deosebit, nu-i aşa?

— Dimpotrivă, a răspuns acela, înclinându-se uşor. Kunichika Mamoru, s-a recomandat şi mi-a întins mâna.

Pe degetul mic purta un inel de aur vechi, greu, masiv, de stil european.

— Domnul profesor de-abia a sosit în Vale tocmai din Japonia, a spus mama.

Rostea cuvintele ca o şcolăriţă. Lungea exagerat vocalele şi accentua cuvintele mai deosebite. „Tocmai" devenise „tooooc-mai", iar „Japonia", „Japoooonia".

— Nu vorbi aşa de tare, a spus tata apărând în spatele mamei. Ai să-l pui în încurcătură pe domnul profesor.

— Cum să pui în încurcătură un om atât de înţeleeept? a replicat mama, strecurându-se pe lângă mine în cameră.

Vizitatorul a râs.

M-am prezentat la rândul meu, accentuând numele de femeie măritată.

— Părinții dumneavoastră nu mi-au spus că ați fi căsătorită, a zâmbit Kunichika.

Am observat că își ridicase ochii spre fotografia de nuntă de pe noptieră.

— Iar acum, pentru că v-am cunoscut, sunt încântat că aveți un soț care să vă păzească de ochi indiscreți, inclusiv de-ai mei!

Mama a râs.

— Domnule profesor, nu cred că ar avea de ce să vă intereseze o persoană de genul ei!

— Da, domnule profesor Kunichika, sunt foarte norocoasă că am un soț ca bărbatul meu, i-am spus privindu-i ochii de o lipezime de cristal.

Îmi simțeam gâtul fierbinte și prea descoperit. Mi-am dat seama că-mi ridicasem bărbia să mă uit la el mai bine. Brusc poziția mi s-a părut stângace, țeapănă.

Mama a pufnit în râs. S-a apucat să-mi adune cărțile de pe birou și să le așeze într-un teanc într-un colț al camerei.

— Vă rog să-mi spuneți pe nume, Mamoru.

Avea un păr foarte des, negru și lucios. Trăsăturile lui colțuroase, nasul subțire, pomeții proeminenți, erau accentuate de nuanța deschisă a pielii care sugera climatul nordic. În unele momente părea chiar european. Uscățiv, zvelt, arăta să fie înzestrat totuși cu o forță remarcabilă. Poate că impresia venea de la statură.

— Nu-i așa că domnul profesor e bărbatul cel mai chipeș pe care l-ai văzut vreodată? m-a întrebat mama, luându-l de braț.

— Domnul profesor se trage dintr-o faimoasă familie de samurai, a întărit tata. Este *marchiz*.

— Domnul profesor Kunichika are, desigur, trăsături foarte distinse, am convenit.

Avea o expresie nedeslușită, ceva care-mi amintea de înfățișarea sumbră a vulpilor care ies din junglă să dea iama printre găini. Dacă sunt surprinse, se opresc pur și simplu și te privesc fix, cu ochi reci. Doar botul lor alb și delicat sclipește în noapte.

— În orice caz, e bărbatul cel mai arătos pe care l-am văzut *eu* vreodată, a declarat mama.

— Ce fel de profesor sunteți dumneavoastră, domnule profesor? l-am întrebat.

— S-ar zice că sunteți neîncrezătoare, a observat el.

— Mie nu mi se pare că arătați în mod deosebit a profesor.

Mama a spus:

— Arată prea bine pentru un profesor, nu-i așa?

El a dat din umeri și a spus:

— Predau câte ceva din tot felul de domenii.

— Ca de pildă?

— Lingvistică, literatură occidentală, mai cu seamă literatură rusă, filozofie...

— *Filozofie*, a repetat mama, clătinând din cap cu ochii la mine.

— Om bun la toate. A izbucnit în râs. Tatăl dumneavoastră e un savant celebru. Aud că i-ați semăna.

— Nu aspir la nici un fel de culmi, i-am răspuns.

Mama iar a pufnit în râs și a bombănit ceva.

— Eu, una, n-am să fiu niciodată profesoară, am adăugat.

— Asta-i trist, a spus el și a surâs. Dar, spuneți-mi, dacă nu prea am o înfățișare de profesor, a ce aș arăta după părerea dumneavoastră?

— Eu aș spune că sunteți militar.

A râs cu poftă. Avea o voce bogată și limpede.

— Uitați-vă la mâinile astea! N-aș putea să țin o lopată cu ele, pușca nici atât!

Mama și tata au râs în hohote.

— S-ar părea că greșesc, am spus.

Întorcându-se să plece din cameră, Kunichika a adăugat:

— Sper din toată inima să am onoarea de a vă mai întâlni, atât pe dumneavoastră, cât și pe soțul dumneavoastră.

Mama a zis:

— Doar dacă scrântitul ăla bun de nimic o să fie pe-aici.

— Te rog! a exclamat tata zâmbind.

L-am urmărit pe Kunichika la plecare, când străbătea curtea. Am încercat să mă ascund pe după oblon. S-a întors însă, de parcă mi-ar fi simțit prezența, și s-a uitat spre fereastra mea. N-am avut încotro și i-am făcut un semn. El și-a scos pălăria, a fluturat-o înspre mine, apoi a înaintat pe drumeagul care duce înspre plantație. Nu se vedea nici mașină, nici bicicletă. Traversarea plantației pe jos cere mult timp, e aproape un kilometru și jumătate de străbătut. Nu e lucru simplu, mai cu seamă pe căldură.

Oare el cum venise până aici? Am rămas o vreme la fereastră și l-am privit până ce a dispărut în umbră.

27 septembrie 1941

În vremea din urmă n-am mai fost în stare să mă gândesc decât la începutul legăturii dintre mine și Johnny. Presupun că nu-i de mirare, dată fiind hotărârea pe care am luat-o. Când mă gândesc la tot ce făceam împreună, parcă ar fi întâmplări petrecute cu multă vreme în urmă. Trebuie să fac un efort ca să-mi aduc aminte că totul s-a petrecut acum un an și ceva. Amănuntele îmi sunt încă proaspete în minte, dar nu știu cât o să se mai păstreze.

Cel mai adesea mă gândesc la ziua când l-am văzut prima dată. Era în timpul musonului. De două zile ploua întruna. Nu mai pusesem piciorul pe-afară și parcă nu-mi mai găseam locul. Stăteam la fereastră și priveam cum se transforma curtea din fața casei într-o adevărată orezărie. În astfel de zile se aude doar clipocitul apei. Cu toate că suntem înconjurați de păduri, am observat că până și aici păsările și greierii își încetează cântecul și reîncep doar când se oprește ploaia. În ziua aceea însă s-a mai auzit un zgomot, unul pe care nu l-am recunoscut imediat. Începuse cu un clinchet repetat, parcă era un copil care se juca la pian apăsând doar trei clape. Pe măsură ce zgomotul devenea mai deslușit, mi-am dat seama că era un clopoțel de bicicletă. Nu-mi venea să cred că pe o asemenea vreme s-ar fi încumetat cineva să se deplaseze astfel.

Apoi a apărut el, împrăștiind stropi de jur împrejur prin băltoacele de pe drumul noroios care urca spre plantație. Înainta încetișor spre casa noastră de parcă i-ar fi fost teamă. Doar când s-a apropiat îndeajuns, am văzut că ducea la spatele bicicletei ceva voluminos, acoperit cu o prelată. Nu mi-a trecut prin minte ce ar fi putut să aibă acolo și nici n-am înțeles cum fuseseră fixate pe bicicletă mărfurile acelea, asta în cazul în care ar fi fost mărfuri, și nu altceva. Cămașa subțire de bumbac îi era udă leoarcă și lipită de piele. Îmi amintesc și de pantalonii lui scurți, cam largi pe el, îmbibați de apă și care i se ridicaseră în sus pe pulpe. Mi-a rămas întipărit în minte ceva din felul în care se mișca,

libertatea și vigoarea șovăielnică ale unui animal tânăr. Pedala netulburat de ploaie, ca și cum toată viața și-ar fi petrecut-o în mijlocul naturii dezlănțuite.

Apoi nu l-am mai văzut deloc. Căutase adăpost sub verandă. Am ieșit și m-am oprit în capul scărilor care duc la intrare. L-am văzut așezat pe piedestalul unuia dintre stâlpii de beton. Ținea între dinți o țigară și încerca să aprindă un chibrit.

— Vă e cumva rău? am strigat eu.

Sunetul vocii mele l-a făcut să sară în picioare, ca un soldat care ia poziția de drepți, cu mâinile pe de o parte și alta a corpului, cu gâtul țeapăn.

— Plouă, a spus.

Asta a fost prima vorbă pe care mi-a adresat-o.

— N-ați dori să beți ceva cald? Să nu răciți, am spus eu.

Mă privea cu un aer nehotărât.

— Ce purtați pe bicicletă? Vindeți ceva? l-am întrebat coborând scările.

— Pânzeturi, a răspuns el.

Cuvântul a sunat ciudat în gura lui, parcă făcuse repetiții să-l rostească, însă nu se obișnuise încă să-l pronunțe.

Am zâmbit.

— Pot să văd și eu?

Asta a părut să-l ia prin surprindere, dar s-a întors spre bicicletă și a pus o mână pe prelată, de parcă voia să-și protejeze marfa.

— Nu cred să vă placă.

— De ce nu?

A ridicat din umeri și s-a încruntat. Îmi aduc aminte cât de îngrijorat arăta. Părea și puțin încurcat, chiar trist.

— Sunt mărfuri secrete? am zis eu.

A clătinat din cap. Continua să apere prelata cu mâna.

— Vă rog, am insistat. Aș vrea să le văd.

S-a uitat lung la mine, parcă voia să descopere ceva anume. M-am îndreptat spre prelată și am desfăcut sfoara care o lega de bicicletă. Când am ridicat-o, am văzut cam o duzină de suluri de pânză. Erau țesături simple, fără ornamente. Mi-am plimbat degetele pe ele să le simt textura. Erau solide, scorțoase. Mai era și niște metraj de batik, fiecare bucată împăturită arăta ca un cub compact.

— Textile ieftine, a spus el, trăgând prelata la loc.

— Eu le găsesc foarte frumoase.

S-a uitat la mine o clipă și am crezut chiar că o să zâmbească, dar s-a încruntat din nou.

— Vă rog să mă scuzați că v-am deranjat, a spus legând prelata. De fapt m-am rătăcit.

Nu știu ce mă făcea să vreau să mai rămână. Nu-mi explic acel sentiment. În picioare, acolo, sub verandă, cu ploaia stropind de jur împrejur, doream să-l rog să mai stea, însă nu eram în stare să rostesc nici măcar o vorbă.

Atunci l-am auzit pe tata coborând scara.

— Ce se întâmplă acolo jos? Cine e, Snow?

— Un vânzător de țesături, i-am răspuns când a ajuns lângă noi.

— Aha, și ce-ai avea să ne arăți? a întrebat tata făcându-se că nu observă că bietul băiat stătea cu ochii în pământ. Haide, haide, n-am toată ziua de pierdut!

Fără să ridice capul, băiatul acela ud până la piele a început să desfacă iar prelata.

— Ce-i cu cârpele astea? a exclamat tata după ce a aruncat doar o privire. La cine lucrezi?

— La Tiger Tan.

— Nu știam că Tiger a-nceput să vândă asemenea nimicuri. Pe vremuri era un negustor bun! a spus tata. Pe tine cum te cheamă?

— Johnny. Lim.

— Ei bine, Johnny Lim, spune-i lui Tiger să nu mai trimită zdrențe de-astea pe-aici altă dată.

Johnny a încuviințat din cap.

— Vino, Snow! a strigat tata în urmă.

Urcând scara, l-am văzut pe Johnny cum se îndepărta pe bicicletă prin ploaie. M-am tot uitat, să văd dacă privește în urmă, dar degeaba. A pedalat cu hotărâre până ce a traversat curtea. Abia când a ajuns la drumeagul care străbate plantația, s-a oprit și a întors capul. Deși prin ploaia deasă nu-i vedeam limpede chipul, m-am convins pe mine însămi că zâmbea. M-am înapoiat și m-am întins pe pat, trăgându-mi o perniță pe burtă. Până și acum, deși nu mai știu pe unde o fi, îmi amintesc de

senzația pe care am avut-o pipăind florile brodate pe puișorul ăla cusut cu mărgele, la fel cum am încă în nări mirosul de pământ stropit care intra pe fereastra deschisă.

Pe toate astea le-am pierdut, știu bine, însă ce are să se întâmple cu amintirile? O să rămână, ori o să se șteargă treptat ca niște fotografii vechi, albite de lumină până ce nu se mai deslușește nimic? Mă simt gata să deschid obloanele ca să pătrundă lumina. Lumina, lumina arzătoare.

28 septembrie 1941

Încerc să-mi aduc aminte când am ajuns să mă hotărăsc. Nu cred să pot preciza un moment și să spun, atunci, da, atunci am hotărât să-mi părăsesc bărbatul.

Să-mi părăsesc bărbatul. Sunetul vorbelor ăstora mă tulbură și mă sperie totodată. Sunt zdruncinată doar ce văd cuvintele de pe pagina de jurnal, scrise clar, imposibil de șters. Sentimentele transmise de ele o să-mi supraviețuiască multă vreme.

La drept vorbind, doar la câteva zile după căsătorie am știut, sau ar fi trebuit să știu, că n-o să rămân pentru totdeauna cu Johnny. Părinții mei au invitat câțiva prieteni la noi să li-l prezinte. Eu însămi am insistat, nu puteam să accept să-mi fie tratat soțul ca un lepros, ca o persoană de care să te rușinezi. Au venit vreo opt prieteni de-ai tatei, pe care îi știam încă din copilărie. Unul dintre ei are o fată de vârsta mea. O cheamă Lemon. Încă nu era măritată. M-a luat de mână și m-a condus pe coridorul întunecat până la dormitorul meu. Mergea repede pe lemnul gol, iar tălpile ei albe se oglindeau pe podeaua întunecată de tek. Chicotind, a încuiat ușa. Era nerăbdătoare să afle cum e măritată.

— Cum e, de fapt? m-a întrebat ea așezându-se elegant pe covor, cu picioarele strânse sub rochia pliată în jur ca o floare, o poziție imposibilă pentru articulațiile mele.

— E agreabil, am răspuns eu, deși nu prea diferit. Viața continuă ca mai înainte.

— Totuși, trebuie că-i mai pasionant acum, cu un bărbat în aceeași cameră!

Am râs.

— Pasionant? Nu cred că ăsta ar fi scopul căsătoriei!

— Haida-de, Snow, a spus ea, cu vocea scăzută până la șoaptă conspirativă. Căsătoria asta a ta e numai și numai pasiune!

Am rămas câteva clipe pe gânduri.

— Ce vrei să spui cu asta?

Lemon își răsucea între degete pandantivul de jad.

— Tu știi foarte bine ce vreau să spun. La urma urmelor, e vorba de Johnny Lim. Nu e pasionant să fii împreună cu un bărbat ca el? Răspunde fără ocolișuri!

— Adică, ce fel de bărbat?

— Snow! a exclamat Lemon și și-a dat capul pe spate hohotind de râs. Vezi cum mă provoci!? Foarte bine, dacă vrei s-o auzi de la mine: e un bărbat zdravăn, sănătos, muncitor, fără educație și pe deasupra sălbatic. E altfel decât noi. E aproape... un *barbar*. Asta și doreai, nu-i așa? Hai, recunoaște!

— Nu, nu e ce-mi doream. Și nu-i deloc barbar.

— He-he... a continuat ea să chicotească. Întotdeauna m-ai făcut să râd, draga mea Snow. Oricum, e atât de bine că n-avem secrete între noi. Eu sunt încântată că-mi spui chestiile astea. De fapt, Valea nu mai vorbește decât despre tine și despre Johnny. Toată lumea știe că-ți doreai un bărbat diferit de tine, diferit de noi toți. Ai făcut întotdeauna numai ce-ai vrut tu.

N-am răspuns. I-am privit gâtul subțire, încercuit cu un lănțișor delicat de aur. Pe lângă ea mă simțeam prea înaltă și stângace.

— Ia spune, a zis ea, părinții tăi mai sunt furioși?

Am dat din umeri.

— Tata și-a dat în cele din urmă consimțământul, așa că n-are nici un motiv să fie furios.

— Ai mei mi-au spus că maică-ta te-a amenințat că te dezmoștenește dacă te măriți cu Johnny, dar că tu n-ai încetat să insiști. Așa-i? Hai spune-mi, Snow, e o istorie extraordinară!

Am rămas iar pe gânduri o clipă.

— Nu, n-a fost chiar așa.

— Tata a zis că mă bate cu biciul dacă mă iau după tine, sau că mă vinde la un bordel din Kampar. Acolo mi-ar fi locul, așa a zis. Nu-ți vine să mori de râs?

— Ba da, am răspuns, încercând să schițez un surâs.

— Și despre ce vorbiți, tu și Johnny?

— Despre orice, am răspuns. Despre orice!

— Cu asta chiar că mă surprinzi, Snow, a spus ea și s-a ridicat. A traversat camera și a luat fotografia noastră de nuntă. A pus-o pe măsuța de toaletă și s-a uitat în jur.

— Acum, că ești căsătorită, ar trebui să pui mobile mai luxoase aici, a spus. Cărțile singure nu sunt prea decorative.

Ne-am întors printre cei din sufragerie. Era limpede că Johnny nu se simțea în apele lui. Părea minuscul înfundat în fotoliul acela enorm din lemn de trandafir și se foia întruna, ca un șoricel în cursă. Pergamentele caligrafiate se desfășurau pe perete deasupra lui ca niște tentacule care încercau să-l apuce de umeri.

— Soțul tău ne-a povestit cum a preluat magazinul lui Tiger Tan, ne-a informat tatăl lui Lemon. Dă impresia că-i merge foarte bine, că are un magazin de toată frumusețea!

— E foarte mândru de el, am răspuns, luând loc lângă Johnny.

L-am privit și am văzut cum i se îmblânzesc ochii în prezența mea.

— Are și de ce, a spus Chan Toh Kwan. Oricine are nevoie de ștergare din când în când.

— Ce noroc pe el că a intrat în familia voastră, a spus mama lui Lemon.

— Dacă aveți nevoie de haine pentru servitori, a spus mama, trimiteți-i la Johnny. El știe exact cum se îmbracă slugile.

— Lemon, n-ai vrea să cânți ceva? am propus eu.

N-a fost nevoie să insist. A traversat salonul și s-a așezat la pian. Se oglindea în lemnul lustruit al pianinei.

— Ce vreți să ascultați?

— Poate niște Mozart, a sugerat tata.

A început să cânte o piesă delicată, jucăușă și sclipitoare. Degetele i se plimbau cu ușurință pe clape. Când a terminat s-a întors spre noi și a zâmbit.

— Piesa asta am învățat-o recent. Cine ghicește ce-i?

Mama s-a întors spre Johnny.

— Tu știi ce e?

El s-a încruntat și și-a plecat privirea în ceașca de ceai.

— Eu, una, n-o recunosc, am zis.

Lemon a făcut un botișor ca de fetiță cu zece ani mai tânără și a spus:

— Unchiule T.K., *dumneata* știi ce e, nu-i așa?

Tata a râs.

— E un *allegro* dintr-o sonată pentru pian. Nu-mi aduc aminte care, dar știu că n-ai cântat decât o părticică din ea, răutate mică!

Ea a chicotit.

— Vă cer iertare!

— Cum cânți așa de frumos, o să te iertăm.

— Ce să mai cânt?

Tata a zis:

— Ceva Chopin?

— T.K., a spus mama râzând, ești sigur că se potrivește?

— Mazurcă, sau vals? a întrebat Lemon.

— Johnny? l-a întrebat tata. Ce preferi?

Johnny a dat din umeri tot cu privirile plecate.

— S-ar părea că Johnny n-are preferințe muzicale, a comentat tata.

— O nocturnă, am cerut eu. Lui Johnny i-ar plăcea să asculte o nocturnă.

— Vai, a spus Lemon, îmi pare rău, dar n-am exersat nici o nocturnă.

— Nu-ți amintești nici una?

A început să cânte ceva lent. Degetele ezitau, dar rezultatul a fost agreabil totuși, ceva ce auzisem pe discurile de gramofon ale tatălui meu. Apoi s-a oprit.

— Nu pot, a spus ea. Nu-mi amintesc restul.

— Tată, am zis eu, de ce nu cânți dumneata? Sunt convinsă că știi piesa asta.

— Hai, T.K., i-au cerut prietenii în cor. Habar n-aveam că știi să cânți la pian. Ce surpriză! Și noi care ne închipuiam că numai femeile cântă la instrumente muzicale!

Tata s-a crispat.

— Nu, nu! Zilele acelea s-au dus de mult. În ziua de azi nu mai cânt.

Îmi aduc aminte cât de puternică m-am simţit după plecarea musafirilor. Când casa s-a cufundat în tăcere, Johnny şi cu mine rămăseserăm singuri în salon, ţinându-ne de mână în lumina împuţinată a după-amiezii. Parcă reuşiserăm să trecem peste un obstacol nemăsurat de mare, parcă traversaserăm o frontieră invizibilă. Acum, aducându-mi aminte ziua aceea, pricep că nu putere fusese ce simţeam, era orbire. Nu depăşiserăm nimic, obstacolele erau de netrecut. Iar frontierele, îmi dau eu seama, sunt tot acolo.

29 septembrie 1941

Noul episcop a fost invitat la cină în seara asta. A sosit recent de la Hong Kong unde fusese decanul diocezei. Nesuferitul de Frederick Honey îl plimbă cu automobilul prin Vale oferindu-i un „tur al regiunii". De fapt cred că vrea să se laude în faţa episcopului cu imperiul britanic al cositorului, care pare să fi crescut rapid de când conducerea concernului Darby a fost preluată de el. Honey şi-a oferit şi o maşină nouă, un monstru negru enorm, al cărui muget se aude de la doi kilometri depărtare.

— Climatul, slabul ataşament al enoriaşilor pentru biserică, lipsa de disciplină spirituală, a enumerat episcopul pe degetele lui boante îndoielile pe care le avea cu privire la noile lui îndatoriri.

Băuse destul de mult, iar chipul îi devenea tot mai congestionat şi mai umflat pe măsură ce seara înainta.

— Responsabilitatea, singurătatea. Lipsa de prieteni, dar sper ca acest lucru să se schimbe.

— Sigur c-o să se schimbe, l-a aprobat Honey, fără să ridice ochii din farfurie.

— Apoi, desigur, rămâne întreaga problemă a educaţiei copiilor.

Am simţit că tata se crispează.

— Sunt de acord, de bună seamă, că educaţia unui copil are o importanţă enormă, a spus el.

— Nu serveşte la nimic, l-a contrazis mama cu jumătate de gură.

Sunt sigură că n-a auzit-o nimeni.

— Sunt însă convins că veți găsi școlile din Singapore cât se poate de potrivite, a continuat tata.

— Dar, a continuat episcopul de parcă nu mai spusese nimeni nimic, mai e și *însemnătatea* poziției de episcop. Cine știe, poate că în viitor mi se va oferi ceva mai convenabil. A ridicat paharul și a făcut cu ochiul.

— Așadar, vă gândiți la plecare chiar înainte să fi sosit, a remarcat Johnny.

Tata l-a fulgerat cu privirea, însă el a continuat să mănânce liniștit fără să ridice ochii din farfurie, foarte atent la mânuirea cuțitului și a furculiței, după cum îl învățasem.

— Eu cred că o să găsiți că Singapore e un loc cu adevărat foarte atrăgător, a spus tata cu un zâmblet blând. Am auzit că e un loc aproape la fel de interesant ca Hong Kong. Și nu e din experiență personală.

În jurul mesei s-a râs politicos, doar glasul strident al mamei s-a detașat de celelalte.

Honey s-a aplecat și l-a atins ușor pe Johnny cu cotul.

— Probabil c-ar trebui să mergem într-o zi la Singapore, fără neveste, știi, să ne distrăm și noi puțin!

Honey are un comportament țeapăn și premeditat, de parcă ar urma preceptele unei cărți privind practicarea umorului sau câștigarea prieteniilor.

Atunci am intervenit:

— Frederick, existența mea nu depinde de a soțului meu. Sunteți amândoi liberi să vă duceți unde poftiți!

— Te rog, nu de față cu episcopul! a intervenit tata, zâmbind în felul lui amenințător.

M-a impresionat bogăția paletei lui de zâmbete.

— Cine dorește un coniac? a întrebat mama.

Eu m-am ridicat să ajut la strânsul mesei. În bucătărie, Mei Li stătea pe un scăunel, dând prin făina dintr-un bol niște găluște de aluat dulce.

— Nu mai ține picioarele în felul ăsta, i-a șuierat mama. Doar curvele se poartă așa.

S-a uitat la mine să vadă dacă am auzit.

— Doar *curvele* se poartă așa, a repetat.

Ne-am întors la masă și-am rămas amândouă tăcute un moment. O boare de vânt scutura tamarindul de-afară. Episcopul s-a dus la fereastra cu obloanele deschise și și-a sprijinit mâinile pe pervaz. Era transpirat și aprins la față, trebuie că se bucura de noaptea mai răcoroasă decât de obicei. Când s-a întors, avea o expresie foarte gravă. Ne-a întrebat cum e cu japonezii.

— Ce să fie cu ei? a întrebat Johnny cu privirea în fundul paharului.

M-am gândit că a replicat prea tăios. M-am uitat la tata și am văzut cum i se zbătea un mușchi al obrazului.

— Care credeți că le va fi mișcarea următoare? a întrebat episcopul, privind iarăși afară. Înaintează prin Indochina de parcă n-ar avea nimic în cale.

Johnny a înghițit o gură de whisky.

— Nici nu ne pasă de ei. Putem și noi să facem câte ceva.

Honey a trecut în camera de alături și a ridicat capacul gramofonului. Vine în vizită atât de des în ultima vreme de parc-ar fi la el acasă. Până și Johnny remarca zilele trecute că Honey dă impresia că se simte mai bine-venit aici decât e de fapt. L-am auzit fredonând în stilul recomandat de un manual care te învață cum să rămâi binedispus.

Tata și-a dres glasul.

— Sper că înțelegeți, domnule episcop, Johnny vorbește doar cu furia neputinței celor tineri. De fapt, japonezii nu ne îngrijorează în nici un fel. Va veni curând musonul și japonezii nu vor înainta prea ușor prin Siam pe o vreme ca asta. În ce mă privește, nu cred că sunt atât de cumpliți pe cât se spune. Știați că în Malaysia există de multă vreme o comunitate japoneză, ce-i drept mică, dar foarte bine integrată? Bărbierul local, de pildă, e japonez. După părerea mea, poporul e foarte civilizat. Am întâlnit mulți japonezi. Chiar acum câteva zile am făcut cunoștință cu un gentleman japonez de o cultură excepțională.

— Da, a spus mama cu entuziasm, un marchiz. Trebuie să vi-l prezentăm.

— În afară de asta, a continuat tata, de ce ne-am teme, cu britanicii care ne protejează?

„De-ai fi singura fată pe lume..." cânta fals Honey.

— Ești beat? l-am întrebat.

— Nu, Snow, pur și simplu mă simt foarte bine, a răspuns. „Ce lucruri minunate am trăi și câte vise nu s-ar împlini!"

Episcopul s-a întors la masă și și-a turnat niște coniac. Părea iarăși vesel. S-a apucat să povestească altă istorie.

— V-am vorbit despre prima mea vizită la St. John? Mă gândisem să vizitez biserica pe cale să devină catedrala *mea* în curând. Eram în vacanță, așa că mi-am pus haine civile. Și știți ceva? Parohul era cât pe-aci să adauge la slujbă o rugăciune pentru mine, din cauza costumului pe care îl îmbrăcasem! Mi-a spus mai târziu că nu știa care-i statutul unui episcop pe punctul de a fi numit, dacă e-n haine laice, cu cravată și costum. Așa că s-a gândit să se poarte ca la carte. Ce ridicol!

Râsul lui a umplut camera, intrând în competiție cu muzica și cu zgomotul nu prea puternic dar continuu care venea de la bucătărie, un pisălog care lovea piuliță.

— Ar fi trebuit să știți, a spus Johnny pe neașteptate, că sosiți într-o diocеză cu vechi tradiții romano-catolice. Obligația de a purta haine preoțești a fost întotdeauna considerată pe-aici normă.

Apoi s-a ridicat și și-a dus paharul la bucătărie de unde l-am auzit glumind cu Mei Li.

Toți mesenii au rămas muți de uimire. Episcopul l-a privit îndelung pe Honey. Pe chipurile lor se citea totul: de unde să aibă un tip ca Johnny astfel de cunoștințe? De unde să fi învățat el să vorbească așa? De la tata? Nu, cu toată știința lui, tata cunoaște prea puține despre creștini și, oricum, n-ar face conversație pe tema asta cu Johnny.

Am reușit să surâd ca să-mi ascund încurcătura. Eu știam, bagatela asta fusese și ea culeasă de Johnny de la Peter.

30 septembrie 1941

Cel mai greu îmi e când rămânem singuri și ghicesc din expresia lui cât de tulburat continuă să fie de faptul că suntem căsătoriți. Are expresia unui băiețel care a găsit pe câmp un lucru de preț și îl păstrează ascuns la el în cameră. Ține la mine de

parcă aș fi un diamant pierdut, o piatră prețioasă opalescentă. Mă admiră și e fascinat de mine. Totuși nu mă atinge niciodată. Îi e teamă.

Nimeni altcineva n-are să înțeleagă vreodată, iar eu sunt hotărâtă să nu vorbesc cu nimeni. Eu am vrut să mă căsătoresc cu el, n-am uitat. Îmi amintesc de reacția mamei de acum câteva săptămâni când am încercat să-i spun în ce situație mă aflu.

— Ești soția lui, a râs ea de parcă n-ar mai fi fost nimic altceva de adăugat. Mai târziu, ca și cum i-ar fi venit încă o idee, a revenit și mi-a spus: Am putea să-ncercăm să-ți căutăm alt bărbat, dar nimeni din Vale, din toată țara chiar, n-o să te mai vrea. Trebuie să-ți înduri soarta.

Soarta. Se pare că n-am parte de luxul unui număr nesfârșit de soluții. Ori îmi urmez *soarta* și rămân nefericită alături de Johnny, ori îl părăsesc și mă umplu de rușine. Prima soluție e de o limpezime care mă înspăimântă, a doua e neguroasă, de nepătruns. Aș vrea să fiu în Europa. Cel mai simplu ar fi mănăstirea, nu-i greu de pus în aplicare și nici nu mă fac de râs. Trăiesc însă aici și știu ce am de făcut. Mă arunc în vâltoare.

1 octombrie 1941

Astă-seară l-am dus pe profesorul Kunichika la teatrul *wayang kulit* de la marginea Kamparului. Ne-a spus că citise despre teatrul nostru de umbre și că dorea din toată inima să vadă dacă într-adevăr era tot atât de minunat pe cât își imaginase. Tata a fost încântat să organizeze o ieșire. „Un semn de bun venit în Vale adresat vizitatorului nostru", cum a spus el.

Am sosit tocmai când începea muzica și mulțimea se instala. Grupul nostru avea pregătite scaune. Ceilalți spectatori erau așezați pe pământ, în fața pânzei albe. Așa cum era de așteptat, Johnny îl invitase pe Peter, iar eu m-am trezit pe scaunul de lângă el.

— Ce macabru! a șoptit.

L-am găsit cât se poate de iritant, cu observațiile lui și cu ținuta de găligan deșălat, doar coate și genunchi. Sunetele instrumentelor de suflat, monotone și discordante, mă nelinișteau, dar mi-am dat silința să nu arăt cât de nelalocul meu mă simțeam.

Kunichika luase loc de cealaltă parte, astfel încât eram strivită între ei doi.

Curând primele umbre, enorme și hidoase, au început să danseze în lumina pală și caldă a ecranului.

— Acum ce se întâmplă? nu înceta să întrebe Peter.

Am rămas calmă și m-am străduit să explic pe cât am putut mai bine, deși genul ăsta de spectacol nu mi-a părut niciodată îndeajuns de interesant.

— E o întâmplare dintr-una dintre epopeile indiene, cred că din *Ramayana*. Figura din stânga este eroul, cea din dreapta ticălosul care se pregătește s-o răpească pe iubita eroului.

Nu știu din ce pricină nu mi-am amintit numele lor, deși le auzisem de nenumărate ori.

— Înțeleg, a comentat Peter plictisit. Aceeași poveste a binelui împotriva răului.

— Un fel de-a spune, i-am răspuns.

Eram la capătul răbdării.

— Frumusețea teatrului de umbre malaez, a explicat Kunichika încetișor, cu voce profundă, stă în abilitatea transformării unui mare text indian în ceva cu pronunțată atmosferă locală. Priviți siluetele, tăiate cu grijă din piele de bivol. Trăsăturile lor nu sunt indiene. Decorul, muzica, astea sunt indo-malaeze.

Peter i-a mulțumit.

— Figura din stânga e Bhima, cealaltă e Duryodhana, a adăugat Kunichika.

Mi-am schimbat poziția și i-am simțit mirosul hainelor: iarbă cosită și colonie.

Nimeni nu se clintea din loc. Doar umbrele se arcuiau și alunecau pe ecranul gălbui, încălzit de lumina difuză. Am închis ochii să mă gândesc la calea pe care o alesesem. Johnny. Cum să fac să-l părăsesc? Mă tot gândeam și mă răzgândeam, așa cum făcusem atât de des în ultimele săptămâni. Umbrele îmi păreau și mai mari și mai înfricoșătoare decât mi le aminteam. Se prăbușeau unele peste altele, se loveau cu capetele lor diforme și cu picioarele subțirele. Gonguri, tobe zgomotoase și naiuri stridente sunau tot mai puternic.

— Nu cumva ţi-e rău? m-a întrebat Peter şi totodată m-a împuns cu un deget noduros.

— Nu, nu, n-am nimic, am răspuns trăgându-mă înapoi. Nu mai e mult. Spectacolul e pe sfârşite.

M-am retras la mine în cameră de îndată ce am ajuns acasă. Johnny şi Peter au plecat pe undeva, aşa cum fac adesea în ultimul timp. Kunichika a rămas să bea cu tata. Eu sunt singură şi scriu. Asta îmi dă curaj. Ştiu bine că-i o copilărie, de parcă însemnarea fiecărui amănunt în parte ar avea cum să-mi întărească hotărârea. Scrisul s-ar putea să fie totuşi singurul lucru care mi-a mai rămas.

2 octombrie 1941

E tot mai greu de suportat, tot mai dureros să constat că Johnny nu bănuieşte nimic. Sunt încredinţată că nu ştie ce mă frământă. La drept vorbind, nici nu l-am lăsat să înţeleagă. Mă port ca de obicei. Prefăcătoria e teribil de obositoare, cere un efort de fiecare clipă. Tot ce sper e ca momentul prielnic să se prezinte fără întârziere. Nu ştiu câtă vreme o să mai pot continua înşelătoria asta.

3 octombrie 1941

Când ne-a propus tata să plecăm în călătorie, n-a deschis nimeni gura. Pur şi simplu nu ştiam ce să zicem.

— La urma urmelor, există un obicei occidental căruia i se spune „lună de miere". E o ocazie pentru tinerii căsătoriţi să fie împreună într-un loc agreabil.

— Dar noi suntem căsătoriţi de mai bine de un an, am spus.

— Să zicem că o să fie o lună de miere întârziată, dacă ar exista aşa ceva, a ripostat tata. Socotiţi-o mai degrabă vacanţă. Maică-ta şi cu mine credem că ar fi un lucru sănătos şi potrivit pentru amândoi.

Tot nu înţelegeam.

— Dar voi nu v-aţi luat niciodată vacanţă, am insistat eu.

— Noi suntem bătrâni, a zâmbit tata. Dintr-alte vremuri.

Gândul că aş rămâne singură cu Johnny m-a zdruncinat.

— Vasăzică voi nu veniţi cu noi?

— Sigur că nu, a răspuns tata. N-am face decât să vă încurcăm.

— Dar se face oare să plecăm singuri în călătorie? am întrebat.

— La asta ne-am gândit și noi, maică-ta și cu mine, și am hotărât, mai degrabă pentru siguranța voastră decât de dragul aparențelor, că ar fi bine să aveți un însoțitor, cineva care să vă asigure libera trecere pe oriunde ați dori să mergeți.

— Adică cine?

A tăcut doar atât cât să-și soarbă ceaiul.

— Frederick Honey, a răspuns după ce a terminat.

Pe loc, Johnny a întrebat:

— Atunci, poate să vină și Peter?

Mama s-a ridicat de la masă. N-a mai zis nimeni nimic. În cele din urmă, tata a convenit:

— Nu văd nimic rău în asta.

Am stat puțin pe gânduri. Asocierea dintre Johnny, Peter și Honey nu mă îndemna în nici un fel să fiu pe-aproape. Dar, cine știe, poate că, odată plecați din casa părintească, ar fi mai simplu pentru noi doi să stăm de vorbă. S-ar putea chiar să se ivească și prilejul să-i spun totul.

— Și unde ar trebui să ne ducem?

— M-am gândit că v-ar face poate plăcere să vedeți Cele Șapte Fecioare, a răspuns tata.

4 octombrie 1941

Capacitatea mea de disimulare e împinsă la limită. Când s-a înapoiat astăzi, Johnny mi-a spus:

— Peter ne-a găsit o casă. E și locuință, și prăvălie.

Vocea îi era energică, plină de speranță, de năzuințe.

— O să putem în curând să plecăm din casa asta, să stăm în sfârșit fără părinții tăi!

Am zâmbit ca să-mi ascund neliniștea.

— O să am întreprinderea mea, o prăvălie pe numele meu. O să ne putem face o viață nouă fără *ei*, a continuat cu voce scăzută și privind peste umăr, de parcă se temea de o primejdie ascunsă.

De când cu incidentul de la magazin, Johnny n-a mai avut odihnă. Vorbește întruna de planul deschiderii unei noi prăvălii.

Entuziasmul pare să-i fi sporit de luna trecută, de când a sosit Peter în Vale.

Am încercat să spun și eu o vorbă.

— Și cum arată?

— E *magnifică*, a răspuns.

Folosea prima dată vorba asta. O învățase, fără îndoială, de la Peter.

— E lângă râu. O să te iau acolo în curând.

— Ar fi foarte bine, am spus. Te-ai gândit să-i dai un nume?

— Da, a răspuns și a luat o foaie de hârtie. A întins mâna după o pensulă de pe măsuța mea și a caligrafiat numele cu mișcări lente, nu foarte sigure. Se vedea că de câtăva vreme făcuse exerciții. Mi-a arătat numele de parcă era o taină, ținea hârtia strânsă la piept, chiar sub bărbie.

— „Fabrica de mătase Armonia", am citit.

Mi-a dat foaia și mi-a mângâiat mâna cu nespusă delicatețe. E singurul fel în care m-a atins vreodată.

5 octombrie 1941

Astăzi, Honey a venit iarăși la ceai. Purta, ca de obicei, o cămașă albă și un costum crem făcut dintr-o pânză de in bățoasă și netedă ca o coală de hârtie. Cravata era de asemenea cea dintotdeauna, neagră, cu dungi violete, subțiri, în diagonală.

— Frederick! a exclamat tata fără să se ridice de pe scaun. Ce bine îmi pare să te văd! Cum mai merg minele?

— Cum nu se poate mai bine, a răspuns el, ezitând în prag. Se uita la mine încurcat. Iei ceaiul cu noi, Snow?

Am întors capul spre tata. Era așezat la biroul lui, cu un rulou pe care scrisese o jumătate dintr-un poem. Cu gesturi lente, a pus pensula pe suport.

— Chiar așa, a zis el, de ce n-ai sta puțintel cu noi?

— Ia să vedem noi, a spus Honey cu capul aplecat așezându-se.

Sunetul gramofonului abia se deslușea.

— Bach. *Preludiul 48*... Ăăă... În fa diez major.

Deși nu e gras, gușulița îi tremură un pic când vorbește. Înfățișarea lui mi s-a părut întotdeauna banală, o figură comună. O dată pentru totdeauna am hotărât că arată a învățător.

— Ai, într-adevăr, ureche foarte bună, Frederick, i-a spus tata.

— Tata ascultă întotdeauna muzică atunci când lucrează.

— Întotdeauna Bach? a întrebat Honey.

— Da, a răspuns tata. Îmi pare că la Bach e o anumită simetrie care oglindește construcția poemelor chinezești. Pe Chopin, ale cărui lucrări îmi sunt foarte dragi, îl găsesc... cum se zice...

— Vulgar? Excesiv? a propus Honey.

— Nu....

— Prea liric, am îndrăznit eu.

— Mulțumesc, Snow, a spus tata, privindu-mă în ochi. Da, de o sensibilitate prea lirică. Prea încărcat de emoție, s-ar putea spune. Inadecvat. E de ascultat numai când ești profund tulburat.

Honey a râs politicos.

— Apropo de vulgaritate și de exces, a continuat el. Cum vi se pare tipul ăsta, Peter Wormwood? Nu pot decât să-mi cer scuze pentru felul în care s-a comportat la celebrarea Festivalului de toamnă. Îmi pare foarte rău. Probabil că v-ați făcut o impresie mizerabilă despre englezi. Știți, nu suntem toți așa...

— Bineînțeles că nu, a spus tata.

— Ce-o fi fost în capul lui? a continuat Honey.

S-a înroșit la față și pe frunte i-au apărut o mulțime de riduri.

— Ce-a putut să-i treacă lui prin cap! Vreau să zic... *Costumația* aia... Îmi pare nespus de rău! Sunt convins că a fost teribil de jenant pentru dumneavoastră. Tot așa, desigur, și în ce mă privește. Ce fel de om se comportă oare de o asemenea manieră? Pesemne că nu-i în toate mințile. Inutil să adaug faptul că la club n-a fost primit chiar cu brațele deschise.

— Nu e de multă vreme pe-aici, am spus eu. Poate că se simte stingher...

Honey m-a privit cu o expresie ciudată. Tonul i s-a potolit.

— Există o regulă, o regulă de aur pe care orice englez o respectă când sosește într-un loc nou pentru el: să nu se dea în spectacol. Să urmeze obiceiurile locului. Să se confunde cu decorul. Să fie respectuos. Chiar și cei pe care nu i-a învățat nimeni, pur și simplu știu să se poarte. Asta e cheia succesului nostru pe aici.

— Aha, am zis, a succesului vostru.

Tata a început să tușească violent. De când cu incidentul de la magazin, are crize incontrolabile de tuse hârâită sau șuierătoare, o dovadă, în ciuda protestelor lui, că nu s-a restabilit complet. Mă întreb dacă nu cumva, pur și simplu, refuză să recunoască ce a făcut Johnny pentru el în ziua aceea. Nici măcar eu nu știu tot ce s-a întâmplat.

— Înțeleg că ești tulburat, Frederick, a spus tata, când și-a revenit. Mi-ai spus-o chiar atunci. Dar, sincer, tot nu înțeleg de ce atâta tămbălău. Poți să spui că sunt un bătrân lunatic, însă pentru mine n-a fost același lucru. Înfățișarea mi s-a părut și mie cumva neobișnuită, asta doar pentru că n-am mai văzut asemenea haine. În cărți, da, mi-a amintit de operă, de tablouri venețiene sau vieneze din secolul trecut.

Honey a făcut ochii mari.

— Iată de ce mă temeam! Credeți că noi toți ne îmbrăcăm și ne comportăm în felul acela. Îngăduiți-mi să vă spun că absurdițile astea de doi bani jumate à la Oscar Wilde nu sunt deloc o prezentare fidelă a veșmintelor europene.

Tata a izbucnit în râs.

— O să aveți cu siguranță o mulțime de vreme de discutat împreună despre toate astea!

— Blestemat să fiu dac-o să vorbesc vreodată cu individul ăla!

— S-ar putea să fie complicat să-l eviți, am spus, rezistând tentației de a zâmbi. Vine cu noi în excursia la Cele Șapte Fecioare.

Honey m-a privit fără să clipească.

— Doamne ajută! a șoptit.

— Iar acum, Snow, domnul Honey și cu mine avem de discutat afaceri, a spus tata. Trage, te rog, ușa după tine.

După ce am ieșit, am auzit cum s-a tras ușurel zăvorul pe dinăuntru.

6 octombrie 1941

Când a venit Johnny seara trecută în pat, m-am prefăcut că dorm. Am început în ultima vreme să mă port așa, pentru că sunt convinsă că ne vine amândurora mai ușor. La ora culcării, mă simt fără apărare, corpul mi-e obosit și mi-e greu să păstrez aparența nevinovăției, așa că exagerez cu prudența.

Johnny s-a dezbrăcat fără să spună o vorbă și a potrivit lampa astfel încât doar o flăcăruie mai lumina camera. L-am observat cu ochii abia întredeschiși, cu capul bine înfundat în pernă. Sunt convinsă că nu știa că-l privesc. În lumina aceea săracă, pielea îi era netedă și arămie. Ce m-a atras mai cu seamă la început la el a fost tocmai pielea, netezită de viața petrecută în mijlocul naturii, în bătaia soarelui și a ploilor. Cicatricile palide de pe spatele lui îmi păreau motivele de pe pielea unui șarpe straniu. Îmi spuneam că pielea mea n-ar avea cum să arate vreodată așa. Parcă suntem de rase diferite.

A intrat în pat, iar eu am rămas o clipă nemișcată și am tras în nări mirosul lui de pământ și de frunze ude. Era multă vreme de când nu mai simțisem parfumul acela. I-am simțit greutatea trupului, salteaua s-a înclinat și m-a apropiat de el. Mi-am lăsat corpul să alunece, până ce mi s-a oprit obrazul pe umărul lui. Avea pielea caldă și umedă. I-am pus o mână pe piept și i-am prins sub palmă zvâcnetul puternic al inimii. Într-un târziu, a întins mâna și mi-a trecut prin păr cu degetele, parcă ar fi fost un pieptene subțire, cu dinți ascuțiți, ca și cum se ferea să mă atingă. Am resimțit o mâncărime teribilă, aș fi dorit să mă scarpine, să mă zgârie, orice, numai mângâiatul ăla nu. N-am mai putut să suport. M-am retras pe partea cealaltă a patului. N-am putut să dorm.

7 octombrie 1941

Știu ce e de făcut. Scena asta am jucat-o în minte de o mie de ori, în fiecare noapte de insomnie. Totul are să se petreacă așa cum urmează.

Am să-mi aleg momentul cu grijă. Aștept să-l găsesc pe Johnny într-o dispoziție cât se poate de bună. Poate că asta are să se întâmple la sfârșitul uneia dintre zilele când se întâlnește cu Peter și e cuprins de optimismul orb, infantil, pe care i-l ghicesc în ochi ori de câte ori sunt împreună. Nu pot să pricep cum ajunge Peter să-i insufle atâta exuberanță, știu însă doar că optimismul unui copil e mai greu de călcat în picioare decât cel al unui adult, și că, oricum, chiar dacă a fost gonit, revine mai repede.

Prin urmare, aflându-l pe Johnny într-o astfel de stare de efervescență, mă așez lângă el și îi ofer ceva de băut. Am făcut multe eforturi să fac rost de ceva vin. (Cu câteva zile mai înainte, mă forțez să-i zâmbesc dulce lui Honey și să-i spun ce agreabil e când îl avem musafir. Surprins, nu poate rezista cererii mele de a avea o sticlă de vin franțuzesc din extinsa lui colecție.) Asta îi face plăcere lui Johnny, pentru că, datorită lui Peter, e fascinat în ultima vreme de gustul și de natura exotică a vinului.

Printre altele, îi pun întrebări privitoare la casa aceea nouă pe care a vizitat-o. Nu are nevoie să fie încurajat, începe să-mi prezinte planurile lui, combinații nicicând imaginate de cineva din Vale. Tiger ar fi mândru, spune. Știu în ce măsură îi lipsește Tiger. Abia dacă i se ridică vocea deasupra tonului obișnuit, monoton și blând, însă e ușor de văzut că e tulburat. Gândurile îi zboară mai iute decât le poate exprima. Face o pauză ici-colo, se încruntă și se străduiește să își amintească o vorbă. Uneori emoția e atât de imensă, încât nu mai găsește cuvântul potrivit. Mă privește cu o expresie care transmite totodată o rugăminte și hotărârea încăpățânată de a continua fără ajutor. Norul care atârnă greu peste mine începe să se risipească. El nu are ce face cu ajutorul meu. Nu are nevoie de mine. Pentru asta doresc să rămână cu gândurile la magazin. Magazinul e singurul lucru în întregime al lui. Oameni apar și dispar, se agită la marginile lumii lui. În ea nu pătrund propriu-zis niciodată. Eu însămi, Peter, prietenul lui provizoriu, până și noi doi plutim undeva, pe dinafară. Multă vreme însă după ce noi nu vom mai fi, el va avea acel magazin. Îi aparține, e pe de-a-ntregul al lui să-l modeleze, să-l controleze, să-l iubească și să-l distrugă. Vorbește, se uită la mine de parcă am ști atât unul, cât și celălalt că niciodată n-am să-i aparțin. Nu e nimic de spus. Înfățișarea îi redevine de nepătruns. Își dă ca și mine seama că tot ce ne despărțea înainte de căsătorie, ei bine, nu s-a urnit din loc. Am greșit când ne-am închipuit că vom doborî barierele. A fost o greșeală, un eșec, nimic mai mult.

Încep să-i spun că nu e vina nimănui, însă mă opresc, pentru că eu știu, chiar dacă el nu, că vina îmi aparține.

Astfel, fără vorbă, lumea noastră sfârșește.

8 octombrie 1941

Eram pe verandă și citeam când a apărut Johnny. Nu m-am mirat deloc să constat că era însoțit de Peter.

— Am auzit că ați cinat cu episcopul, a spus Peter. Cum arată Preasfințitul? Gras ca de obicei?

— Era prima oară când îl vedeam, așa că nu pot să spun dacă era gras „ca de obicei", i-am răspuns eu fără să ridic ochii din carte.

— Păi, a continuat Peter, o zdravănă criză de dizenterie e tot ce-i trebuie că să capete o siluetă de silfidă.

Nu i-am mai răspuns. Johnny ținea în mână o plasă fină de pescuit pe care a adăugat-o la maldărul de lucruri adunate pentru călătorie. Peter își încrucișase brațele subțirele. Simțeam că se uită la mine, însă am rămas cu hotărâre cu ochii în carte. Alături, Johnny încărca sau descărca ceva. Aș fi vrut să se întoarcă mai degrabă, dar treaba lui părea să n-aibă sfârșit. Ciocnea unele de altele farfurii de metal, îi cădeau din mână cutii de conserve, scutura niște prelate... În tot timpul ăsta, Peter a rămas încremenit în fața mea. Eu citeam aceeași frază la nesfârșit. În cele din urmă n-am mai suportat. Am închis cartea cu zgomot și l-am privit țintă.

— Cum ți se pare viața în Valea noastră?

Luat prin surprindere, a tresărit. Pielea lui lăptoasă nu suportase soarele, avea obrajii și brațele pârlite.

— Agreabilă, a răspuns, agreabilă. De fapt, mai mult decât atât. E ca un bal cu paiete și coroniță.

— Îmi pare bine să aud asta. De obicei, străinii nu se adaptează atât de ușor la condițiile de-aici. După ei, noi am fi primitivi.

— Primitivi? *Mais non, mais non*, a spus el cu ochii la casa noastră. Dacă voi sunteți primitivi, atunci eu sunt un sălbatic.

Și-a ridicat brațele cu un gest ciudat, al cărui sens mi-a scăpat. Aș spune că urmărea probabil un efect teatral. N-am putut să nu chicotesc. Spre marea mea surpriză, a râs și el, un râs întretăiat, cântat, care părea să-i vină din adâncul ființei.

Johnny s-a întors și m-a sărutat ușor pe frunte.

— De-abia aștept să plecăm în călătorie, a strigat Peter când s-au urcat pe biciclete să plece.

Încă ceva. Astă-seară am observat că fotografiile pe care tata le păstrează la el în birou au devenit tulburi, iar strămoșii noștri, pe care îi înfățișează, sunt tot mai greu de deosebit unii de alții. În câțiva ani nici măcar n-o să ne mai amintim ale cui sunt chipurile acelea.

9 octombrie 1941

Spre seară, întorcându-mă după o plimbare pe malul râului, l-am auzit pe tata discutând cu cineva în birou. Ușa era închisă. Când am intrat în vestibul, conversația s-a întrerupt brusc. M-am întrebat dacă nu e cumva Honey, dar sunetul vocii era diferit. Curioasă să descopăr identitatea celeilalte persoane, am ezitat o clipă înainte de a porni spre camera mea. Am trântit ușa, asigurându-mă că face zgomot.

După o bună bucată de vreme, ușa biroului s-a deschis. M-am dus la fereastră să văd cine fusese vizitatorul. Era Kunichika.

10 octombrie 1941

Am pornit la drum pe întuneric, mai era o oră până la răsăritul soarelui. Cinci umbre tăcute în mașina aceea mare și neagră: Honey la volan, Kunichika alături, iar în spate Johnny, Peter și cu mine.

— Cum vi se pare noul meu automobil? a vrut să știe Honey, sperând să prilejuiască o conversație.

Nu i-a răspuns nimeni. În lumina aceea săracă, l-am văzut pe Peter cum se străduiește să-și alunge somnul. Își freca ochii cu palmele ca un copil. Johnny era și el tăcut, însă am observat că el avea privirea limpede și vioaie.

— Mie mi se pare ca un cavou, am spus eu într-un târziu.

Honey a oftat dezamăgit.

— Găsesc că e cumplit de grandios, *splendid* de vulgar, a zis Peter. Nimic nu e mai presus de un Rolls. Îl ador, Honey! S-a prefăcut că tușește ca să nu izbucnească în râs. Ai avea cumva ceva împotrivă dacă ți-aș spune pe numele mic, Frederick?

Honey doar a mormăit. Părea decis să nu schimbe nici o vorbă cu Peter.

De la locul meu, aveam în fața ochilor ceafa albă a lui Kunichika, acoperită pe jumătate de părul retezat scurt. Cea mai mare parte a drumului n-am privit decât ceafa aceea, dreaptă, țeapănă, fără o cută. La răstimpuri, dacă o fixam prea îndelung, părea să nu mai aparțină unei făpturi omenești.

La răsăritul soarelui am trecut pe lângă foste plantații de arbori de cauciuc și de palmier de ulei. Curând, un vânt fierbinte a zvântat aerul umed al zorilor și s-a năpustit plin de praf și înecăcios prin ferestrele deschise. Johnny a petrecut mult timp privind vălătucii stârniți în urmă, ținându-se după noi în goană.

— Suntem fugăriți de djini! s-a văicărit Peter înainte de a se pune pe un râs în hohote. Furtuni de nisip, praful roșu al diavolului! Doamne-ajută!

Johnny râdea și el ori de câte ori făcea Peter un comentariu. A scos capul pe geam, iar părul lui fin s-a zbârlit ca penele unei păsăruici. S-a uitat la mine cu un zâmbet larg. Era tare copilăros. Îmi venea greu să mă uit la el, știind că în curând o să pun capăt acestei fericiri trecătoare, iar atunci aveau să-i dispară urmele copilăriei, cu totul și pentru totdeauna. Aș fi vrut să-l fac pe Peter să înceteze. Îmi venea să-l apuc de mâinile cu care gesticula ca un descreierat și să-l leg fedeleș.

— Ce credeți, asta-i direcția cea bună, nu-i așa? s-a interesat Honey.

Părăsiserăm drumul principal chiar la sud de Taiping. Mașina rula încetișor, terenul era presărat cu hârtoape, cu bolovani și cu gropi.

— Ne îndreptăm spre nord, așa cum trebuie, a spus Kunichika.

— E sigur? Bine, atunci cred că totul e în regulă, a declarat Honey.

Am întors capul spre Johnny.

— Oprește, Frederick, i-am cerut. Johnny trebuie să știe.

Am coborât toți, ferindu-ne ochii de strălucirea soarelui. Johnny a cercetat împrejurimile. Instinctul lui ciudat părea să-i spună cu precizie unde suntem.

— Da, ăsta-i drumul cel bun, a aprobat el cu glas limpede și liniștit.

Nimeni n-a manifestat vreo îndoială. Ne-am urcat în mașină și am continuat să ne hurducăm.

— Cunoști locurile foarte bine după câte mi se pare, a observat Kunichika întorcând capul spre Johnny.

— Aici mi-am petrecut toată viața, a replicat Johnny cu ochii pe fereastră.

— Ca mulți alții, dar am convingerea că nu sunt toți la fel de pricepuți ca dumneata.

— Johnny are o inimă de țăran, a zis Peter. Ca a mea.

Johnny a ridicat din umeri.

— Jungla e un loc ciudat, a continuat Kunichika. Se transformă mereu, își schimbă forma și culorile. Înghite într-o clipită sate întregi. Odată plecat, nu mai poți să te întorci cu adevărat la locul părăsit. Doar cei care revin întruna printre copaci și printre liane pot să simtă ritmul schimbărilor. Sunt sigur că domnul Lim poate să confirme.

— Aiurea! a exclamat Peter și a întors capul să i se dea dreptate.

Johnny a ezitat.

— Ba nu, așa e.

De câte ori Honey ocolea o groapă, ne legănam ca într-o barcă pe valuri.

— Nu e deloc absurd să mă mir cum face domnul Lim de se orientează atât de bine prin țară, a insistat Kunichika. Doar e ceva ieșit din comun pentru un negustor.

— Îngăduiți-mi să nu fiu de acord cu dumneavoastră, domnule profesor, am ridicat eu vocea ca să acopăr huruitul puternic al motorului. Nu pierdem niciodată ceea ce primim la venirea pe lume. Chiar dacă ne străduim, chiar dacă părăsim căminul părintesc, așa cum a făcut soțul meu, rămânem o parte din lumea unde am văzut lumina zilei. Nicicând nu avem scăpare.

N-a mai spus nimeni nimic. Am continuat să înfruntăm gropile și hârtoapele drumului desfundat.

Peter se încovrigase, capul i se legăna jalnic la fereastră în căutarea unei guri de aer.

— Mie mi-e rău, a spus el gâfâit.

Parcă ar fi trecut ore și ore până când am intrat pe drumul de coastă și am ajuns la destinația fixată pentru ziua de azi,

Hotelul Formosa. Suntem aici de două ore. Ceilalți au coborât să ia un aperitiv. Eu, de bună seamă, nu sunt îngăduită în bar. Tata îmi vorbise despre eticheta strictă a somptuoaselor cercuri britanice. Pe ușa fumoarului unui club din Kuala Lumpur, spunea el, scrie INTRAREA OPRITĂ FEMEILOR ȘI CÂINILOR. M-am uitat după astfel de reci chemări la ordine, hotărâtă să nu șovăi și să nu mă las umilită, fără să-mi pierd la ocazie umorul. Până la urmă n-am văzut vreo tăbliță de genul acela, însă privirea rece a barmanului spunea limpede care e cutuma, așa că am decis să nu-mi pun curajul la încercare.

Adevărul e că sunt mulțumită să am acest moment de singurătate. După o zi petrecută în compania celor patru, găsesc cât se poate de agreabil să fiu singură. Mă simt bine să petrec o vreme cu mine însămi. Mama ar fi îngrozită să mă audă mărturisind una ca asta. N-ar avea rost să încerc să-i explic. Femeile dispun rareori de ele însele. Bărbații le înconjoară întruna: tați, soți, fii. Pentru ei existăm, viețile lor ne apasă în orice clipă. Ne supunem, îi îngrijim, îi hrănim, îi iubim. Dar de fapt suntem și am fost întotdeauna singure. De aceea îndrăgesc asemenea clipe, singurele, după câte mi-am dat seama, când sunt într-adevăr eu însămi.

Ceva mai târziu

Când am sosit la cină, Honey era la jumătatea unei istorisiri. Îl privea pe Kunichika, însă vorbea ca de la tribună. Am înțeles că avea intenția să facă impresie.

— ...oamenii mei au fost obligați să înăbușe o adevărată răscoală. Totul a fost cât se poate de neplăcut.

— Tot crima de la mină? l-am întrebat apropiindu-mă.

Peter s-a ridicat, s-a izbit însă cu șoldul de masă. Mica vază în care erau câteva orhidee pleoștite s-a răsturnat înspre partea unde se afla Honey și a împrăștiat o duhoare de flori uitate în apă.

— Neghiob împiedicat, a șuierat Honey fără să ridice ochii spre Peter.

— Bună seara, a salutat Kunichika zâmbind, trăgându-mi scaunul ca să mă așez. Iată ce efect aveți asupra bărbaților!

— Efect? Aiurea. Tipul e idiot, asta-i tot, a mormăit Honey.

— Îmi pare rău, a spus Peter pe un ton care sugera orice numai asta nu.

— Continuă mai bine povestea, Frederick, l-am îndemnat, deși o mai auzisem de câteva ori.

Viața unui specialist în mine de cositor, chiar a unuia de statura lui Honey, nu e prea interesantă, iar cele câteva istorii mai ieșite din comun se cam repetă.

— Mulțumesc, oricum eram aproape de sfârșit. După cum, probabil, ați ghicit, omul a murit, a reluat el întorcându-se spre Kunichika. La un an și o săptămână după ce fusese înjunghiat de chinez. Ce mai, pur și simplu un asasinat. Totuși. Legea engleză e o alcătuire stranie. Nu sunt convins că ați putea înțelege asta, dar...

— ...acuzatul nu mai putea fi condamnat deoarece perioada scursă între *actus reus* și deces depășise un an și o zi, a continuat Kunichika.

— Da, chiar așa, a aprobat Honey, ușor încruntat. Prin urmare, i-au dat drumul. Ne-am ales cu un director mort și cu un criminal chinez în libertate.

— S-a întâmplat cu așa multă vreme înainte de venirea ta, Frederick. Cine mai vorbește despre asta? am exclamat eu.

— Când am preluat conducerea minelor Darby, acum un an, am constatat că mai erau destui fascinați de întâmplare. A devenit o legendă. Cât să fie, vreo opt ani de când s-a petrecut? Fapt e că nimeni nu știe cine a fost acela. Numele era probabil o poreclă, nici familie, nici adresă, nimic. Așa că a dispărut în junglă pur și simplu. Tot pe-acolo trebuie să fie, ucigașul!

— Atâta doar că în ochii legii nu e criminal, a spus Kunichika.

— Ha! a pufnit Honey și a aprins o țigară.

Johnny și-a dres glasul. Stătuse indiferent tot timpul povestirii. Pentru mine e ușor de înțeles, căci istoriile astea nu sunt chiar atât de interesante.

— Eu am auzit, a intervenit el parcă stingherit și cu un ușor plictis învățat și el, desigur, de la Peter, că așa-zisul criminal nu era decât un băiețel.

— Să știți că până și copiii pot fi ucigași! Priviți-i pe chinezii de la țară. Cei mai mulți sunt comuniști încă de la treisprezece ani, mici netrebnici vicioși!

— Ești sigur că nu-i vorba de vreun mit? Cum ar fi fantomele care bântuie Castelul lui Kellie, sau cum mama dracului se mai numește locul ăla nu prea departe de-aici? a sugerat Peter. Pentru că mie toate astea nu mi se par plauzibile. Un copil fără nume, care apare nu se știe de unde, îi taie un picior lui Angus McBarosanu', care are vreo sută de kile, e eliberat de dom' judecător Snobeanu, dispare în junglă și nu mai dă peste el nimeni niciodată. S-o fi ascunzând probabil în Shangri-La.

Când am constatat că Honey tace nervos, n-am putut să mă stăpânesc să surâd.

— Așa se întâmplă de fiecare dată când se istorisește o întâmplare, amănuntele se pierd. Unele fapte se uită, altele sunt adăugate. Nu poți fi niciodată sigur pe istorie. În definitiv, totul e o reconstrucție, a comentat Kunichika.

Am constatat că nu aveau aproape nimic din felurile înscrise pe meniu.

— Atunci, noi cu ce suntem serviți?! a exclamat Honey cu glasul lui de Persoană Foarte Importantă.

Bătrânul chelner indian nu dăduse semne că ar pricepe. Până la urmă am mâncat supă indiană de pui cu curry, o mâncare de pasăre piperată cu garnitură de cartofi fierți și am încheiat cu budincă de orez englezească.

— Ah, gustul Orientului! a exclamat Peter.

11 octombrie 1941

Încă ceva despre ieri-seară. (Azi plouă torențial și am rămas o vreme în camere.) În timpul mesei s-a produs un cvartet de coarde. Cum eram singurii clienți, ne-am întrebat dacă hotelul aranjase să fie muzică special pentru noi.

— Suntem departe de orice, a spus Peter. Cum or fi făcut să dea cât ai bate din palme peste patru violoniști fosilizați? Numai uitați-vă la ei...

Erau niște chinezi foarte bătrâni și cocârjați. Smochingurile lor cam jerpelite aveau un lustru verzui.

— Când te gândești că Formosa era doar cu câțiva ani în urmă locul unde oricine dorea să meargă! a exclamat Honey și a aprins altă țigară. Iar acum...

Adevărat, hotelul e în paragină. În sufragerie, dalele în formă de eșichier ale pardoselii sunt ciobite în multe locuri. Pe pervazul ferestrelor zace un strat gros de praf. Palmierii stau să moară în vasele lor uriașe. Sus, deasupra scării largi care duce la camere, impozantul candelabru de cristal nu se mai aprinde, holul e luminat cu chiu cu vai de câteva lămpi vetuste.

M-am ridicat de la masă și m-am întors în cameră. Am încercat să mă scuz cu cât mai puține vorbe, alegând un moment în care bărbații erau într-o discuție destul de înfocată privitoare la rolul jucat de sultan în afacerile statului. Aveam intenția doar să verific dacă jurnalul meu era în siguranță. Biroul la care scriu e larg, dar pielea care îl acoperă e scorojită și zgâriată, altă dovadă că gloria Formosei s-a ofilit. Mai grav e că sertarul nu se mai închide cu cheia, așa că am fost silită să ascund jurnalul printre lucrurile din valiză. Nu e ideal, însă iau aminte să nu mă îndepărtez prea mult timp.

Totul e în ordine. Jurnalul e cum l-am lăsat, printre pliurile unui furou, așa că am revenit în sufragerie. Însă în ultima clipă am decis să nu mă întorc lângă ceilalți. M-am îndreptat spre veranda cu coloane din spatele hotelului. N-am rezistat dorinței de a fi singură. De bună seamă că lampioanele chinezești agățate de tavan nu se mai aprindeau de multă vreme, astfel încât locul era cufundat în beznă. Pe când mă îndreptam spre balustrada de piatră acoperită de mușchi, de care aveam să mă sprijin, câțiva lilieci au zburătăcit pe deasupra mea. Ochii mi s-au obișnuit cu întunericul și am reușit să deslușesc unele contururi, ici un vechi chioșc, colo o ruină decorativă, un mic pod peste un heleșteu secat, brazde de flori învinse de junglă. Prin întuneric era o neîntreruptă fojgăială. Forme nedeslușite se strecurau pe sub tufe și printre copaci.

Apoi am distins pași în spatele meu, mersul grijuliu al cuiva care nu dorește să fie auzit. Doi-trei pași, pauză. Alți trei pași, pauză. Am rămas cu fața la grădină, cu mâinile încleștate pe balustradă. N-are de ce să-ți fie teamă, mi-am spus. Pașii sunt

ai lui Kunichika. Fără grabă, s-au apropiat până când aș fi putut să jur că îi simt suflarea răcoroasă în ceafă. M-am întors brusc.

— Ah, *salut*! a strigat vesel Peter. Ce faci aici? Eu căutam, ăăăă, toaleta, dar s-ar părea că m-am rătăcit. Teribil de întuneric pe-aici, nu?

— Peter? Ce faci, te furișezi prin întuneric?

Trebuie să fi avut glasul destul de iritat, căci a încremenit.

— De bună seamă că nu mă furișez în nici un fel, a răspuns în cele din urmă. Furișatul nu face parte din *stilul* meu. De altfel, aș putea să-ți întorc foarte bine întrebarea, draga mea. Tu ce faci aici?

— Nimic, am răspuns. Privesc grădina.

S-a apropiat și a scrutat întunericul.

— Nu văd nimic. Ești sigură că e vreo grădină pe-aici?

— Amintirea uneia, da. Tata spune că pe vremuri era cea mai vestită din țară! Cel care a conceput-o a devenit între timp directorul grădinilor botanice din Penang.

— Nemaipomenit! Nu știam că ești interesată într-ale horticulturii.

A sărit să se așeze pe balustradă, producând o adevărată explozie de brațe, de coate și de genunchi. M-am stăpânit cu greu să nu fac o observație privitoare la mișcările lui dezordonate. S-a tras de pantaloni să le îndrepte dunga. Cu ocazia asta a și izbutit să mă împungă cu cotul și și-a cerut scuze la repezeală.

I-am urat noapte bună și l-am lăsat cocoțat pe balustradă.

Ajunsă în cameră, am controlat din nou dacă jurnalul e la locul lui, apoi m-am întins în pat. Când a venit Johnny, m-am prefăcut că dorm. S-a aplecat și m-a sărutat pe frunte, i-am simțit buzele groase și uscate. Am respirat profund, ca prin somn.

— Dormi, dormi, a șoptit.

Apoi a adormit repede, mormăind și sforăind ușor.

În afara respirației lui grele, am tot auzit gheruțele șoarecilor pe coridor.

12 octombrie 1941

Îmi imaginez că nici unul dintre noi n-a fost nemulțumit că părăseam Formosa. Obligația de a rămâne la adăpost din pricina

ploii ne umpluse de nerăbdare. Cu inima strânsă, aşteptam clipa când soarele avea să îşi facă drum printre norii dimineţii.

— O noapte agitată? s-a interesat Honey cu o intonaţie lascivă după câte mi s-a părut. Arăţi cam obosită.

M-am făcut că nu bag de seamă obrăznicia şi am început să-mi trag geamantanul spre maşină prin curtea din faţa intrării.

— Îngăduiţi-mi să vă ajut, a intervenit Kunichika şi mi-a luat bagajul din mână.

Înaintând viguros în lumina soarelui, a coborât cele câteva trepte de piatră din numai doi paşi grăbiţi.

Ploaia din ajun săpase şanţuri noroioase pe multe drumuri mărunte, noi însă am continuat nepăsători tot înainte. După părerea lui Johnny, era singura cale spre Tanjong Acheh, punctul de coastă de unde trebuia să prindem o ambarcaţiune pentru Cele Şapte Fecioare. Până şi eu am fost surprinsă de siguranţa de care a făcut dovadă. Suntem departe de Kampar, cu siguranţă mult mai departe decât ar fi putut vreodată să străbată el ori alt adolescent pe bicicletă. Poate că s-a născut şi a crescut pe aici, poate că nu şi-a petrecut toată adolescenţa, aşa cum se crede, lucrând în cunoscutul magazin al lui Tiger Tan. Johnny pare să cunoască locurile astea dintr-un trecut atât de îndepărtat, atât de bine ferecat în cotloanele memoriei, încât nici măcar el nu mai pare să fie în stare să şi-l aducă aminte.

În momentul acela, am înţeles cum nu se poate mai limpede că nu-l cunoşteam câtuşi de puţin. Totodată însă am simţit mereu, îmi dau seama acum, că o intimitate între noi e cu neputinţă. A fost chiar motivul pentru care mi l-am dorit, să fie un veşnic străin pentru mine. Încă şi mai rău, eu am fost cea care se prefăcea că n-ar fi aşa. Am rostit vorbe despre care acum ştiu că nu erau adevărate. Sufletele noastre sunt gemene, i-am spus când ne plimbam ţinându-ne de mână pe malul râului, la nici o sută de metri de privirile dezaprobatoare ale părinţilor mei. Se uita la mine cu ochi inocenţi şi credea tot ce-i spuneam. Dintotdeauna a fost între noi o prăpastie de netrecut. Până şi mama, în felul ei bizar, e una cu tata. Ea înţelege ce vrea el de la ea, iar el ce doreşte ea. Fiecare îi dă celuilalt ce are acela nevoie. Asta e căsătoria.

Pe la ora prânzului, Honey a oprit la umbra unui mare mangostanier, ale cărui ramuri atârnau ușoare deasupra drumului. Ne-am dat jos și ne-am rezemat de mașină să mâncăm ce aduseserăm cu noi în sufertașe de la hotel, ouă fierte, felii de carne, pâine rumenită în ulei, și orez cu sos *sambal belacan*.

Brusc, Peter a scos un țipăt puternic, parcă l-ar fi speriat ceva, și s-a grăbit să răscolească prin sacul lui ruginiu.

— Tocmai mi-am adus aminte de ceva, a spus și a dat la iveală un aparat de fotografiat.

Subțire și negru, părea nou-nouț. S-a dus cu pași inegali, săltăreți, la mică distanță, s-a întors cu fața și, în timp ce noi am continuat să mâncăm, s-a apucat să examineze aparatul, nesigur pe ce buton să apese.

— Zăpăcitul ăsta habar n-are să facă o fotografie, a zis Honey.

Johnny a pornit să-i dea o mână de ajutor, însă tocmai atunci Peter a dus aparatul la ochi.

— Hai, zâmbiți cu toții cât mai frumos! a strigat.

Am încercat să zâmbesc, însă mi-a intrat soarele în ochi.

Peter ne-a zâmbit mulțumit și a pornit înapoi spre mașină. Brusc s-a oprit și a ridicat o mână la ochi ca să-i ferească de soare.

— Hei! a exclamat. Se vede ceva pe drum, în urmă. Parc-ar fi o femeie. S-ar zice că vinde fructe. Veniți să vedeți!

Ne-am târât picioarele până în mijlocul drumului însemnat cu șanțurile noroiului scurs în ajun. Într-adevăr, ceva mai încolo, am văzut o bătrână malaeză între niște coșuri. Nu se clintea din loc și dădea impresia că stă acolo de foarte mult timp.

— Ciudat, s-a mirat Honey. A remarcat-o cineva când am trecut pe acolo?

N-o văzuse nimeni.

— Cum e oare cu putință să fi apărut așa, din senin? s-a întrebat Peter. Și-apoi, ce să caute prin locurile astea pustii? Nu prea se-nghesuie nimeni să treacă pe drumul ăsta.

Așa și era. Nu mai văzuserăm nici un vehicul de când plecaserăm de la Formosa.

— Poate că a ieșit din junglă, și-a dat Johnny cu părerea și a arătat cu mâna pădurea deasă. Sunt multe sate ascunse pe unde nu te-aștepți.

— Eşti sigur? l-a întrebat Kunichika.

— Eu nu sunt convins, a intervenit Honey. Uitaţi-vă în jur, nimeni nu poate să treacă prin tufişurile astea cu coşurile încărcate.

— Hai să mergem să vorbim cu ea, a propus Peter ca un copil care doreşte să fie dus la plajă.

Era la vreo câteva sute de metri. Când ne-am apropiat, am văzut că avea coşurile încărcate cu tot felul de soiuri de fructe, jaca, rambutan, chiku, guave, mangostan. Am cumpărat cât puteam duce şi ne-am pus iar pe mâncat. Nu ne dăduserăm seama cât eram de flămânzi după atâta stat în maşină.

Peter m-a întrebat în şoaptă dacă nu cred că femeia ar fi oarbă.

Nu-i văzusem ochii. Erau albicioşi, voalaţi de cataractă. Am întrebat-o în malaeză de unde vine, dacă făcuse un lung drum pe jos.

A răspuns într-un dialect atât de ciudat, de *rural*, încât n-am înţeles nimic. L-am privit pe Johnny, însă el a ridicat din umeri.

— Ce-a spus? a întrebat Peter fierbând de curiozitate.

Am întrebat-o încă o dată, însă cu alte cuvinte, în speranţa că aş primi un răspuns mai deslușit. Din nou, aceeaşi bombăneală. Parcă nici nu suna a malaeză. L-am întrebat din ochi pe Johnny, însă mi-a spus că nici el nu pricepe.

— Se pare că Johnny a avut dreptate, a zis Kunichika. A venit dintr-o aşezare aflată la câţiva kilometri buni. Spune că au ajutat-o fiicele ei să poarte coşurile şi că se vor întoarce ceva mai târziu să o ducă înapoi.

— Ei bine, spune-i că o să aibă mult de aşteptat până la clientul următor, a spus Honey.

L-am privit pe Kunichika pe când vorbea. Avea o umbră de surâs pe buzele subţiri, iar vocea parcă aparţinea unei alte persoane.

Bătrâna a mormăit din nou ceva de neînţeles.

— Până la urmă ce-a spus? l-a întrebat Peter când ne înapoiam.

— Nu sunt sigur, a răspuns Kunichika zâmbind. Ceva intraductibil.

I-am prins privirea când urcam în maşină.

— Ţi-am spus că mă pricep la toate! a spus el cu un surâs larg.

Am pornit iar la drum ceva mai înviorați, după părerea mea. Kunichika s-a întors spre Honey.

— N-o să mai rămânem multă vreme pe drumul ăsta, i-a spus.

Eu am aţipit pe umărul lui Johnny. Simţeam prin somn legănatul maşinii. Fără să visez, auzeam vocile celor din jur, totuşi, curios lucru, dormeam. Nu m-am trezit până ce n-am intrat în curtea pensiunii.

13 octombrie 1941

Pensiunea e confortabilă, depăşeşte toate aşteptările, nu-mi vine să plec de-aici, însă va trebui, dacă vrem să prindem feribotul astă-seară. De multe ori m-am simţit atrasă de asemenea locuri de găzduire şi am tot dorit să poposesc într-unul, asemenea unui călător străin care se opreşte din drum şi îşi punctează astfel călătoria spre Nordul îndepărtat. Când am sosit ieri, după-amiaza târziu, m-am grăbit să urc în cameră şi să admir priveliştea. Situată pe un deal, casa e cuibărită printre copaci bătrâni şi umbroşi. Dincolo de arborele de foc de lângă fereastră, câmpul se întinde unduios până la ţărm. Cei doi hainanezi care administrează pensiunea susţin că marea se vede foarte bine în zilele senine. Câteodată pare să fie atât de aproape, încât unora le-a trecut prin minte să meargă pe jos până acolo. Astăzi însă cerul a fost atât de înnorat, încât oceanul nu s-a zărit. Acum pare să se pună pe ploaie.

Să descriu însă camera mai întâi şi să spun de ce îmi place atât de mult. E spaţioasă, are o podea netedă de beton de culoarea argilei. Nu e încărcată cu mobile, doar un pat, o masă de toaletă cu oglindă şi un mic birou. Ferestrele sunt atât de mari, încât priveliştea poate fi contemplată din oricare ungher. După ce Johnny a coborât astăzi de dimineaţă la micul dejun, eu am întins plasa contra ţânţarilor şi am rămas în pat privind afară. Aerul era răcoros şi lumina dulce. Atunci mi-am dat seama că mă aflu pentru prima oară la drum de una singură, vreau să spun fără părinţi. Chiar şi în cele mai neînsemnate excursii pe care le-am făcut vreodată, n-am fost nicicând neînsoţită. Nu ştiu de ce nu mi-am dat seama de la început de semnificaţia acestei călătorii, de ce mi s-a îngăduit de astă-dată să mă aventurez. Poate că ei îşi închipuie, în mod explicabil, că măritişul face ca femeia să fie prea puţin atrăgătoare şi, astfel, scutită de primejdiile obscure care o pândesc din partea bărbaţilor.

— Îmi pare că astăzi sunteți într-o dispoziție excelentă, mi-a spus Kunichika în capul scării, unde m-am ciocnit de el.

— Adevărat?

Nu mi-a trecut prin minte alt răspuns. Mă îmbrăcasem în grabă, dornică să ies afară, iar mânecile bluzei îmi rămăseseră încrețite incomod pe umeri. Am tras de ele cu un gest stângaci.

— Ce părere ați avea de-o scurtă plimbare? m-a întrebat.

Ceilalți nu se vedeau pe nicăieri, se părea că terminaseră micul dejun. Am acceptat.

Nu cred să-mi amintesc de o altă dimineață mai minunată. Totul era neclintit, aerul mai păstra încă răcoarea zorilor și era inundat de o lumină lichidă, ca un sirop în care îmi plăcea să mă scald. Nu mai simțisem niciodată așa ceva.

— E o lumină extraordinară, a spus Kunichika. Învăluie tot ce e-n jur.

Parcă mi-ar fi citit gândurile.

— Totul iese la iveală și se conturează cu desăvârșită claritate. Nici o umbră, nimic nu rămâne ascuns, am continuat eu.

— Ar fi oare prea sentimental să spun că... Și a tăcut.

— Să spuneți că...?

— Nu, nimic.

A surâs și s-a aprins la față.

M-am oprit și m-am întors spre el. Zâmbetul lui ezitant m-a făcut și pe mine să zâmbesc.

— Ce doreați să spuneți?

— Nu, vă rog să mă iertați, mă simt stânjenit să vorbesc. Fie și numai gândul la asta mă stânjenește...

A făcut câțiva pași de unul singur pe gazonul bine tuns și s-a oprit sub crengile unui smochin uriaș. Pe fundalul acela avea aerul unui ornament de grădină.

M-am apropiat și am spus:

— Domnule profesor, n-aveți de ce să vă ascundeți de mine.

S-a încruntat și n-a răspuns decât după un moment de ezitare.

— Doar dacă îmi spuneți pe nume.

Am râs și mi-am dres glasul în chip demonstrativ.

— Aș dori să-mi spui ce aveai de gând... Mamoru.

S-a întors cu spatele. Nu-i vedeam fața, îl simțeam însă pierdut în contemplarea peisajului. Apoi, fără să mă privească, a rostit aproape în șoaptă.

— În astfel de dimineți, viața parcă ar fi... E ca și cum viața ar reîncepe. Simți... Oricine poate... Simți că orice ai fi făcut până atunci încetează să aibă însemnătate. Simți că orice ai greșit poate fi îndreptat, orice ai pierdut poate fi recăpătat. Războiul e șters. E ca și cum ți s-ar spune: „Aici e un nou început". S-a întors spre mine, m-a privit în ochi, apoi a dat din umeri și a coborât privirea în pământ, râzând stingherit. Îmi pare rău, a continuat el, e doar sentimentalism stupid, știu asta. Uită, rogu-te, ce-am spus. Profesorii sunt predispuși la asemenea prăbușiri afective!

— Nu e deloc stupid, am spus. Chiar deloc.

Pe moment, am simțit o dorință nebună să dau din gură fără șir, fără să știu măcar despre ce. Un val subit de optimism dezlănțuit m-a cuprins, o clipă am crezut că am să întind mâna spre el, să-l ating. Clipa a trecut însă. Am rămas tăcută. Doar într-un târziu am spus:

— Dacă măcar ar fi așa!

— Ce să fie așa?

— Dacă ar fi cu putință... să iei viața de la început! N-ar fi nemaipomenit? Dacă diminețile de genul ăsta n-ar fi doar o iluzie...

Mi-a luat mâna și a strâns-o între ale lui.

— E cu putință, Snow. Viața e un palimpsest. Trebuie să crezi!

Ne-am continuat plimbarea. Am vorbit despre Vale, despre copaci, despre râuri și despre oameni. Am vorbit despre copilăria mea, când vedeam toate astea de la distanță. Părinții mei nu-mi îngăduiseră să mă aventurez aproape de ele. Cunoșteam numele copacilor, știam cum arată, însă nu adulmecasem parfumul sevei, nu le pipăisem niciodată frunzele. Stând întinsă seara, ajunsesem să recunosc chemările unor animale. De multe ori văzusem mistreți ori cerbi *rusa*, dar numai vânați, aduși la vânzare acasă de vânătorii triburilor din jur. Mă obișnuisem, desigur, cu oamenii din Vale. Ei îmi vorbeau cu respect când treceau pe la noi, eu le răspundeam la fel de politicos. Nu știam, firește,

ce aveau de mâncare acasă la ei, sau ce le spuneau copiilor lor seara, sau cum își iubeau nevestele dimineața. S-ar părea că mi-am petrecut viața privind lumea de la fereastră. Iar apoi, într-o zi înmuiată de ploaie, a apărut Johnny.

— Trebuie să fi fost foarte îndrăgostită de el, a spus Mamoru.

Nu i-am răspuns.

— S-a schimbat mult de când v-ați căsătorit? a insistat el. Se spune adesea că nimic nu schimbă un bărbat mai mult decât căsătoria.

Am râs.

— Dimpotrivă. El nu s-a schimbat deloc.

— Și asta e... ceva rău?

Tot n-am răspuns. Mai târziu, pe când coboram o pantă spre un umbrar vopsit într-un alb-gălbui, a spus:

— Soțul tău e un om foarte interesant.

— Johnny? În ce fel?

— În multe feluri. E un om care a reușit admirabil în viață, ținând seamă de unde vine.

— Presupun că ai dreptate. Însă comerțul nu e deloc o ocupație neobișnuită pentru un chinez.

— El are o influență ieșită din comun.

— Nu ești influent pentru că ai o prăvălie și ceva bani.

— Crezi că totul se rezumă la bani?

— Adică?

Mamoru a ridicat din umeri.

— Nu știu. Pare cumva misterios. Firește că nu și pentru tine, doar îi ești soție!

— E greu de descifrat, asta-i sigur!

— De pildă, nimeni nu pare să știe ceva despre copilăria lui.

M-am așezat pe banca de lemn din umbrar, iar el s-a rezemat apatic de stâlpi. Aproape că atingea cu capul acoperișul destul de scund.

— Dar copilăria dumitale, Mamoru, cum a fost?

— Nimic deosebit.

— Povești!

Am râs amândoi.

— Ești într-adevăr nobil, așa cum spune toată lumea?

Ceva l-a întristat.

— Un fel de-a spune. Familia mea e... Bun, dă-mi voie să spun doar că am înțeles foarte bine ce-ai povestit. Ai vorbit despre o copilărie petrecută într-o colivie de aur. Asta mi-a făcut rău, pentru că știu și eu ce înseamnă.

— Mai spune!

Părea să privească undeva departe, cu ochii ușor mijiți.

— Ce-i? l-am întrebat.

— Îmi pare că e ceva în desișul de sub copaci, a răspuns cu privirea ațintită la o bucată de teren acoperită de tufe și de ierburi, cam la vreo două sute de metri mai încolo.

— Nu disting nimic.

— Cred că acum trebuie să ne întoarcem, a spus.

Își stăpânea iarăși glasul și părea foarte hotărât. Mi-am dat seama că n-avea rost să protestez.

— Ce-ai văzut printre copaci? am întrebat din nou.

— Nu știu. Poate că nimic.

Brusc, nu mai părea dispus să stea de vorbă.

— De fapt, e foarte bine că ne întoarcem, am spus. Soarele începe să fie foarte fierbinte. Nu sunt obișnuită să stau afară pe o căldură ca asta.

— Da, trebuie să intri.

Am mers în tăcere. Soarele îmi ardea fața și mâinile.

Când am ajuns, Honey ne aștepta. Trăsese la scară și era nerăbdător să pornim la drum.

— Ați face bine să vă grăbiți cu micul dejun, a zis el cu ochii la ceas.

— Nu cred că e nevoie, a replicat Mamoru.

Honey nu părea prea sigur.

— Hotărâserăm să plecăm la zece. E aproape nouă fără un sfert.

— Numai bine avem timp!

— Dacă insiști, a răspuns Honey încruntat....

În semn de protest mut, a rămas totuși lângă mașină. A tot controlat-o, inutil, după câte mi s-a părut, în vreme ce am luat o gustare și ne-am făcut bagajele. Cred că și acum e tot acolo. Nu înțeleg de ce e așa de grăbit să plece. În ce mă privește, sunt perfect mulțumită să scriu la biroul din această cameră minunat de bine aerisită. N-am de gând să mă clintesc din loc până ce

nu-l aud pe Mamoru că își coboară bagajele. Presupun că Johnny și Peter s-au dus să exploreze terenul. Chiar în clipa asta îl zăresc pe Johnny într-un copac. Se cocoață sprinten din creangă în creangă. Ceva mai înainte am constatat că pantofii lui Peter erau plini de noroi.

— Am bătut toate cărările în sus și-n jos! a strigat el.

16 octombrie 1941

Zile apăsătoare.

Am părăsit pensiunea într-o stare de spirit destul de bună. Am dormit cu toții excelent noaptea trecută, iar eu mă simțeam plină de încredere în ce avea să urmeze.

— Parcă facem o excursie cu școala! a exclamat vesel Peter.

Însă n-a trecut mult și s-a iscat o discuție aprinsă. Încă de la bun început, Honey fusese taciturn și oarecum iritabil. Înaintam pe drumul presărat cu gropi la intervale regulate. Sus, jos, sus, jos, cu precizie de metronom, încât s-ar fi putut bate măsura unei piese muzicale. Firește, asta a stârnit râsul pe bancheta din spate.

— Parcă am călări un măgăruș șchiop! a zis Peter.

— Ce porcărie de drumuri! a clănțănit Honey.

— Ce limbaj! a spus Peter cu o severitate exagerată.

— Ce țară de tinichea ruginită! a continuat Honey.

— Eu nu m-aș plânge, i-a întors-o Peter. De fapt, noi am făcut-o așa!

— Care „noi"? s-a stropșit Honey.

Îmi venea să-i atrag atenția că erau primele vorbe pe care i le adresa direct lui Peter. Momentul nu era însă potrivit, așa că mi-am ținut gura.

— Noi, englezii! *Pax Britannica*. Dumneata și cu mine, a răspuns Peter vesel, aproape cântând vorbele.

— Nu eu sunt responsabil de starea drumurilor, după cum nu e nici guvernul britanic. Nu eu sunt de vină pentru starea vremii, pentru inundații, pentru putregaiul umed sau uscat, pentru mizeria de mucegai care se așază pe orice rahat de lucru de pe-aici. Nu eu trebuie să dau socoteală pentru băștinașii care nu fac decât să te tragă pe sfoară, care mint cu nerușinare, care

nu merită nici un strop de încredere şi care te pândesc din toate părţile. Şi nici pentru faptul că orice englez, orice fiinţă civilizată, trebuie să doarmă cu pistolul la îndemână şi să aibă o armă automată în sufragerie. Nu-i vina mea că pe-aici sunt şerpi mari cât trenul care îţi înghit câinele cât ai clipi şi nici că mai toţi copiii au beri-beri. Pur şi simplu, nu e vina mea!

— De bună seamă. Nu-i vina nimănui. Nu-i decât o imensă porcărie şi de-aia suntem pe-aici cu toţii. Fiecare se străduieşte să-şi capete bucăţica de tort.

— Ia ascultă, Wormwood, sunt sătul până-n gât de aiureala asta bolşevică. Dacă ai chef să iei o armă şi să lupţi alături de comuniştii ăia chinezi din junglă, n-ai decât! E destul de greu să ne facem treaba şi fără idioţeniile dumitale!

Spre marea mea surpriză, Peter tot nu s-a lăsat.

— Mai degrabă aş lupta alături de comunişti decât împreună cu voi!

— Asta e insolenţă demnă de un trădător! Oamenii ca tine duc lumea de râpă!

— Trădare? Nu împotriva acestei ţări! La urma urmelor, ce treabă faceţi voi pe-aici? Să hotărâţi cât gin trebuie comandat pentru club?

— Eu conduc o întreprindere care reuneşte vreo două duzini de mine pe întreg teritoriul ţării, a spus Honey, ca şi cum cu asta ar fi trebuit să se încheie orice discuţie.

Peter n-a răspuns imediat. După un moment însă a adăugat:

— Ce bine de tine!

— Soarele-i de vină, a răbufnit iar Honey. Asta trebuie să fie! Am mai văzut eu aşa ceva. Vine câte-un amărât şi-i fierbe soarele minţile! Îşi pierde capul. Se-ncurcă cu băştinaşii, se crede de-ai lor.

Cerul începuse să se acopere cu picături de ploaie ce străluceau în lumina încă orbitoare a soarelui.

— Priviţi, un curcubeu! a strigat Johnny.

Într-adevăr, un curcubeu se arcuia pe fundalul unor nori negri de ploaie deasupra câmpului semănat cu orez. Am continuat o vreme prin burniţă, spre curcubeul cumpănit în depărtare. Aburii care se înălţau din pământul încins, ploaia, lumina,

ne înceţoşau privirile. Honey clipea întruna scrutând drumul prin parbriz.

— Uite iar o femeie! a zis Johnny

— Unde? am întrebat. N-o văzusem încă de unde stăteam.

— Uite colo, a zis Mamoru. E tot cea de ieri.

Am depăşit-o lent, fără comentarii. Stătea impasibilă pe marginea drumului, printre coşurile cu fructe. Ne privea cu ochi sticloşi.

— Nu cred să fie aceeaşi femeie, a spus Honey după ce trecuserăm.

— Trebuie că suntem la kilometri şi kilometri depărtare de locul unde am văzut-o ultima oară! a adăugat Peter.

— Exact! l-a aprobat Johnny pe când femeia dispărea în depărtare.

Ploaia se înteţise şi bătea toba pe acoperiş. Eu am început să moţăi. Mi-am amintit de clipa când, în grădina pensiunii, Mamoru mi-a luat mâinile într-ale lui. Mi-l imaginam copil, ţinându-şi singur de urât. Mirosul particular al lui Johnny, pământ şi transpiraţie, m-a împiedicat să mă cufund în somn, dar după o vreme am reuşit să mă închid în lumea mea.

Nu-mi dau seama cât putuse să treacă până ce m-am trezit cu capul atârnat într-o parte, cu gâtul ţeapăn şi dureros. Nori de ploaie acoperiseră cerul şi se făcuse întuneric. De-abia se mai zărea frunzişul de pe marginea drumului. Nu vorbea nimeni şi înaintam extrem de încet.

— Isuse Christoase! a şoptit Honey.

În lumina farurilor, nu se mai vedea decât un şuvoi noroios.

Peter s-a aplecat şi mi-a spus la ureche:

— Ne-am rătăcit! Pe drumul unde eram nu se mai putea înainta, aşa încât a trebuit să cotim pe altul. Iar acum n-avem nici cea mai vagă idee unde ne aflăm.

Şoptea fără să îşi tragă sufletul, de parcă am fi fost prinşi într-o adevărată aventură plină de primejdii. Totuşi se vedea bine că şi Honey era îngrijorat.

M-am întors spre Johnny şi l-am întrebat dacă are vreo idee unde suntem. S-a încruntat şi a clătinat uşor din cap.

— Dă-i 'nainte, a spus Mamoru. Aşa-i foarte bine.

Vocea îi era limpede, fără urmă de ezitare.

M-am întrebat ce s-ar fi putut întâmpla dacă am fi fost nevoiți să ne petrecem toată noaptea în mașină. Aș fi ales oare asemenea moment să-i vorbesc lui Johnny? N-ar mai fi fost nevoie dacă era să ne pierdem viața în junglă, mi-am spus, așa că ar muri fără să mai afle că mă pregăteam să-l părăsesc.

— Stați așa, a spus Johnny și s-a aplecat în față. Drept înainte! Cred că-i acolo un alt drum!

— Ești sigur? Nu văd nimic! Ne-ar trebui un drum mai larg, nu unul mai îngust!

— Ce zici, Johnny? l-a întrebat Mamoru.

— Știu și eu? Cred că într-acolo ar fi ceva.

— Continuăm până ce-l găsim, a propus Mamoru.

— Uite-l, a strigat Peter. Îl văd, e chiar după pâlcul ăla de palmieri!

Honey a condus cât putea de repede, până ce am dat peste un drum ascuns până atunci de arbori. Părea mai larg, mai sigur decât cel pe care fusesem. Am înaintat mult mai bine pe el. Rulam în tăcere. Ne simțeam prea ușurați ca să mai și vorbim. Doar Johnny sugera uneori direcția prin întuneric. Odată cu ieșirea din junglă, am renunțat tacit la speranța de a mai prinde feribotul în acea seară. Nu știam unde s-ar putea să ne scoată în cele din urmă indicațiile lui Johnny. Speram însă că au să ne conducă înapoi la pensiunea de unde plecaserăm. Parcă ne înțeleseserăm cu toții că era cazul să ne căutăm adăpost acolo unde știam că ne va fi mai bine.

Am găsit în cele din urmă drumul înapoi spre pensiune.

În timpul nopții am avut sentimentul straniu al unei perfecte îmbinări dintre somnul profund și deplina luciditate. De visat, n-am visat, însă am știut, am văzut cu desăvârșită limpezime că în curând voi păși afară din viața lui Johnny.

Dimineață, am apărut ultima. I-am găsit pe ceilalți cu bagajele făcute, gata de plecare. Pe capota motorului era întinsă o hartă. Mamoru trasa lent cu degetul un arc bine întins și puncta ici și colo. Alături de el, Honey și Johnny dădeau din cap și mormăiau aprobator. Ceva mai departe, Peter țintea cu pietricele trunchiul unui copac.

— Ce palpitant, a spus încruntat în vreme ce culegea de pe jos altă piatră. Parcă am fi în căutarea mormântului lui Tutankhamon!

Odată porniți la drum, dispoziția generală părea să fie diferită de cea din ajun. Honey se purta corect cu Peter, care, raportat la propriile lui standarde, devenise aproape monosilabic. L-am privit încercând să descopăr semnele vreunei boli. Însă părea să fie într-o formă mulțumitoare, cu excepția privirii absente.

— S-ar zice că ești îngrijorat, am îndrăznit să-i șoptesc.

— Nici vorbă, draga mea, a răspuns și și-a însoțit protestul de un zâmbet larg. Trebuie să fie căldura.

A tăcut iarăși, cu ochii pe fereastră.

Înaintam în viteză. Drumurile se mai zvântaseră și se circula binișor.

— Trebuie s-o ținem tot așa până nu ne-apucă ploaia din nou, a spus Mamoru.

Treptat, aproape pe nesimțite, aerul a început să se schimbe. Îl simțeam umed și sărat. Am știut că marea nu era departe. Mă întrebam dacă ceilalți remarcaseră schimbarea adierii. I-am privit pe rând, aveau însă chipurile împietrite. Ce sens putea să aibă acea expresie pe care o văzusem adesea pe fețele bărbaților? Nu știu ce emoții sunt apărate de această fațadă, nici dacă am să le aflu vreodată. E o lume ferecată pentru mine.

Se purta o discuție politicoasă, care trecea de la un subiect neimportant la altul. Nu prea îmi aduc aminte despre ce fusese vorba. Și nici cum conversația aceea dezlânată avea să se transforme atât de repede într-o altă ceartă. De astă-dată împricinat era Honey. Însă, spre marea mea surprindere, opozant îi era Johnny.

— E, pur și simplu, o dovadă de necunoaștere a faptelor să-ți închipui că mizeria Chinei poate să fie lichidată de comunism, spunea Honey. Comuniștii nu sunt mai puțin bestiali decât toți cei dinaintea lor.

— Oamenii simpli din China n-ar fi de acord cu asta, a replicat Johnny cu o surprinzătoare viteză de reacție.

— N-ar fi? Honey părea uluit. Vrei să spui că ar fi gata să se lase pe mâinile unei bande de asasini care încearcă să distrugă o civilizație milenară?

— Nu comuniștii sunt cei care au călcat China în picioare și au distrus-o.

Sfârșitul propoziției a născut o tăcere lungă și grea. Honey n-a răspuns. Eu m-am gândit pe dată la Mamoru. Vorbele lui Johnny păreau în mod ciudat să ne condamne pe toți, îndeosebi pe el. Ce fac japonezii în China în momentul acesta e cunoscut de toți. Voiam să spun că nu e drept să fie inclus Mamoru în istoria asta. Însă nu m-am simțit în stare. „Să nu uiți niciodată: Johnny e cel pe care tu l-ai ales, e bărbatul tău!" Mustrările mamei continuau să-mi răsune în urechi. Pe de altă parte, cum aș fi putut să-l apăr pe Mamoru când nici o acuzație nu-i fusese adusă? Am așteptat un răspuns din partea lui și m-am rugat să nu se ajungă la dispută.

— Johnny are cât se poate de multă dreptate, a comentat Mamoru. În ultimul secol, multe puteri străine și-au impus legea în China. E foarte trist să fii martor la asta. Drumul istoriei e crud și înspăimântător. Textele istorice conțin mai multe tragedii decât orice s-a scris în Grecia antică și în Anglia elisabetană. Ca profesor, vă pot spune că manualele de istorie nu oferă divertismente.

Johnny a așteptat un moment.

— Poporul chinez crede că doar comunismul poate să-l scape de oprimare. Și are dreptate.

— Johnny! i-am atras atenția în șoaptă.

— Mă rog, eu însă aș dori să nu încerce să-l și exporte în ținuturi atât de agreabile, cum ar fi Malaysia de pildă, a spus Honey.

Johnny se pregătea să răspundă. Arăta într-un fel pe care îl știu, fața lui latră exprima o hotărâre mânioasă. Era însă și ținuta, ceva ce nu mai observasem la el. Umerii i se îndreptaseră, devenise mai masiv, își înfundase gâtul în piept și părea dintr-odată în vârstă. M-a mirat tăcerea lui Peter. Reținerea lui m-a adus în pragul disperării, astfel încât l-am împuns cu cotul. Speram să își dea seama că discuția aceea era lipsită de sens. El era singurul care ar fi putut să-l convingă pe Johnny să-i pună capăt. Mi-am dat în aceeași clipă seama că exista mai degrabă posibilitatea ca Peter să-l încurajeze în loc să împiedice scena dezagreabilă. Însă eram silită să-mi asum riscul.

— E așa de plictisitoooor! a căscat Peter somnoros și s-a întins cât era de lung. Johnny, te rog s-o lași baltă. Începi să vorbești ca fostul meu director de la internat. Iar bietul meu cap nu poate să priceapă tot ce spuneți!

S-a uitat la Johnny și a zâmbit cu privirea ridicată spre cer.

Johnny s-a rezemat de spătar. Înfățișarea i s-a schimbat dintr-odată. Fața, gâtul, umerii i s-au destins și a revenit la atitudinea de copil. Părea totuși îngândurat și retras în sine. Am simțit nevoia să-l liniștesc și i-am pus blând palma pe genunchi. După puțină vreme a făcut însă o mișcare bruscă și mâna mi-a căzut. Mi-am închipuit că fusese urmarea unei zdruncinături când trecuserăm peste o groapă, însă mai apoi n-a dat nici un semn că ar dori să revin. Dimpotrivă, și-a schimbat poziția și s-a sprijinit de portieră. Nu-i mai vedeam decât umărul drept.

Peisajul se topea și strălucea în soare. Închiși în coșciugul acela negru, urmam în ritm constant drumul șerpuit către coastă. Zgomotul motorului umplea mica noastră lume. Aș fi dorit să spună cineva ceva. Mamoru și Honey rămăseseră cufundați în tăcere pe scaunele din față ca două păpuși mecanice. Din când în când, Mamoru netezea pliurile hărții, urmărea itinerarul, apoi, fără vorbă, ridica privirea spre drumul din față. La un moment dat, lumina mi-a jucat un renghi. Chipul lui de pe parbriz îmi zâmbea. Nu știu cum de se întâmplase să i se oglindească atât de curios imaginea. Oricum, mi-am întors privirea. Aș fi vrut să spună ceva, dar n-a făcut-o. Nu vorbea nimeni. Răsucit cu spatele, Johnny rămânea închis în muțenia lui.

— Privește, i-am șoptit lui Peter. Uite-l colo.

— Ce? a întrebat el smulgându-se din toropeală.

Păstra aceeași voce șoptită, de parcă l-aș fi implicat într-o conspirație.

— Castelul lui Kellie.

Abia se zărea. Erau doar niște pete de piatră de culoare roșiatică pe fondul verde-închis al junglei.

— Doamne sfinte, a suflat el, aplecându-se spre mine ca să vadă mai bine.

— E cum ți l-ai închipuit?

— Mi-am imaginat ceva mai fastuos. Ceva mai mare. Nu se vede bine de-aici. Chiar au murit *sute* de culi ca să-l construiască?

Părea înspăimântat la ideea asta.

— Așa se spune. Se pare că a fost o epidemie de malarie. Plantatorul scoțian care l-a construit și-a pierdut și soția, și copilul, apoi a înnebunit.

— Ce minunăție! Ai putea oare să te închipui în pielea unui asemenea scrântit ajuns la tropice acum cincizeci de ani cu nimic altceva decât cu o fantezie febrilă și pus față-n față cu jungla? Au construit cel mai bizar monument și nimeni nu s-a găsit să le cenzureze gustul. De parcă și-ar fi pierdut cu toții simțul estetic! Uită-te la el, nu-i superb de revoltător? Din păcate, trebuie s-o spun, nu pare chiar atât de înspăimântător pe cât ar trebui să fie un castel blestemat. Oricum, e aici. Cel puțin există.

— Credeai cumva că-i doar un mit? am râs eu.

— Fără îndoială. Ca și povestea cu femeile alea minunat de frumoase care bântuie drumurile ca să încolțească vreun călător singuratic.

Cu ochii la castel, de atâta însuflețire îi străluceau obrajii roz, ca de bebeluș. Vorbea repede, parcă fără să respire, însă tot șoptit.

— Pontianak vrei să spui, nu? De unde ai scos-o că ar fi doar o legendă?

Și-a pus mâna la gură ca să acopere un chicot.

— Dar ce sunt, de fapt?

— Fantomele unor tinere care s-au sinucis după ce au făcut un copil din flori. Se răzbună pe bărbați pentru că, la urma urmelor, bărbații sunt cei care le-au împins să fie ceea ce sunt.

— Nu bărbații, chiar și femeile. Întreaga societate.

— Da, cam așa. Dar îndeosebi bărbații.

— Crezi că s-ar ridica obiecții violente dacă aș propune un ocol? Tare-aș mai vrea să văd castelul ăsta de-aproape.

O intenție șireată îi strălucea în privire. Înainte să pot spune o vorbă, i-a și întrebat pe Honey și pe Mamoru dacă am putea să mergem la castel.

— Nu fi idiot! l-a repezit Honey. Nu putem să ratăm iar vaporul!

— Ce-i călătoria asta dacă nu o vacanță? s-a mirat Peter.

— Îmi pare deosebit de rău, a intervenit Mamoru. Şi eu sunt curios să văd Castelul lui Kellie, însă trebuie s-ajungem cât mai curând la Tanjong Acheh. Nu e decât o singură cursă pe zi către insule. Se traversează doar la o anumită oră.

— N-am putea să plătim pe cineva să ne ducă până acolo? Doar nu suntem obligaţi să călătorim cu masele muncitoare, nu-i aşa?

— Chiar asta şi facem, a răspuns Honey.

— E un vaporaş special pentru noi? am întrebat eu.

Honey a încuviinţat.

— Eu înţelesesem că traversăm cu feribotul. Nu mai merge nimeni altcineva la Cele Şapte Fecioare? s-a mirat Peter. Credeam că e ca la Eastbourne în timpul verii.

— Insulele Celor Şapte Fecioare nu sunt prea bine cunoscute, a explicat Mamoru. Frumuseţea lor e, oricum, legendară.

S-a întors şi mi s-a părut că se uită la mine.

— Minunat! Altă legendă! a exclamat Peter. Prin urmare, habar n-avem ce ne aşteaptă! S-a cufundat iarăşi în locul lui pe banchetă.

— Oricum, a meritat să întrebi, am spus eu, revenind la şoaptă.

Nu părea nici pe departe tulburat de refuzul celorlalţi.

— *Întotdeauna* merită să întrebi.

A râs.

Ne-am răsucit să mai vedem castelul, dar dispăruse.

— Unde e? m-a întrebat Peter. Aş fi putut să jur că era chiar acolo, în vâlceaua de sub deal.

— Nu, nu acolo, era în partea cealaltă, am răspuns.

Nu mai eram în stare să spun ceva despre orice ar fi fost. Castelul dispăruse. Ne continuam drumul.

Curând, jungla a lăsat locul unei întinderi de cocotieri şi de iarbă arsă de soare. Drumul era tăiat de torente tulburi, traversate de podeţe de lemn care tremurau sub greutatea maşinii.

După-amiază am ajuns la Tanjong Acheh. Îngrămădirea de colibe de lemn şi de bărăci pescăreşti care formează aşezarea se întinde de-a lungul coastei pe câteva sute de metri. Maşina înainta la pas, iar motorul scotea un zgomot chinuit. De-o parte

și de alta a drumului barăcile păreau părăsite. Ferestrele și ușile erau închise, dând impresia de loc abandonat.

Pe fațada unei case am văzut o inscripție. Deși vopseaua era aproape ștearsă de soare și de aerul salin, am putut totuși distinge conturul unei sticle și rămășițele numelor Fraser & Neave. Trebuie să fi fost cafeneaua unde se adună localnicii să bea ceva rece după-amiaza și cafea mai pe seară. Mă așteptam să aud râsetele copiilor, lătratul câinilor, cârâiala puilor de găină, dar n-am auzit nimic.

— Credeți că toată lumea doarme? a întrebat Peter cu ochii la ceas. Cam târziu pentru siestă, nu-i așa?

— E un sat de pescari. Probabil că sunt încă pe mare, și-a dat Honey cu părerea.

— Până și femeile? am întrebat eu.

— Prin locuri sărace ca ăsta, femeile trebuie să muncească și ele. Sunt multe care pescuiesc, a intervenit Johnny.

— Da, și eu le-am văzut, a spus Mamoru. Totuși, știam că bărcile de pescari ies pe mare seara. De obicei, se întorc dimineața, oamenii descarcă și se odihnesc toată ziua. Spre zori, bărcile sunt înșirate pe mal. Într-un golf mititel ca ăsta, luminile lor parc-ar fi niște licurici într-un borcan.

— Te-ai cam plimbat ceva, mi se pare mie, a observat Peter. Și ai cam luat seama la toate cele.

— Sunt doar un turist cu un ochi educat, a răspuns Mamoru râzând.

— Asta trebuie să fie, da, un ochi educat, a repetat Peter.

— De aceea mi se pare oarecum ciudat că nu văd bărcile la ora asta, a continuat Mamoru. Poate că obiceiurile pescarilor diferă de la un loc la altul. O fi poate din pricina mareei.

— Nu știu de ce, de ne ce, dar mie-mi pare c-ai mai fost pe-aici, a spus Peter.

— Nu, a răspuns Mamoru și s-a întors să-l privească în ochi. N-am mai fost.

Drumul a cotit și s-a oprit la un ponton dărăpănat, unde se vedea doar un vas cu motor de vreo doisprezece metri și cu o cabină pe punte. Cala, care fusese cândva vopsită într-un verde strălucitor, acum era scorojită și jupuită. Pe punte zăceau încâlcite câteva plase uscate.

— Ăsta e! a zis Honey.

— Ce, epava asta? a exclamat Peter cu o octavă mai sus.

— Doar n-o fi cumva și altceva pe-aici, ai? s-a răstit Honey.

Am coborât din mașină și am rămas cu ochii la vas.

— Da' cârmaciul unde-i? a întrebat Peter. Vă rog frumos să-mi spuneți că nu ne apucăm să traversăm Stixul de capul nostru!

— Fii bun și taci! Proprietarul trebuie să fie pe-aici, a zis Honey. Am aranjat cu el să ne ducă la Cele Șapte Fecioare. E clar că o fi prins cu treburi. O să apară el, mai devreme sau mai târziu.

— Dumneata ai aranjat cu el, a continuat Peter. Felicitări pentru treaba reușită! Dacă-ți închipui că o să ne lăsăm conduși de vreun țicnit beat pe o cutie de tablă ruginită, te-nșeli!

— Peter, am spus calm și i-am pus mâna pe umăr.

Ultimul lucru care ne trebuia era altă ceartă. Din fericire, a înțeles.

Ne-am uitat în jur. Nici o mișcare.

— Să ducem lucrurile la bord, a propus Mamoru. În felul ăsta, o să fim gata de plecare când sosește barcagiul.

Contrar aparențelor, ambarcațiunea e destul de încăpătoare. La drept vorbind, pe când coboram scara abruptă și îngustă care duce sub punte eram îngrijorată de felul în care ne vom aranja pentru dormit. Dacă e să petrecem ceva timp la bord, lipsa de loc însemna că aveam să dorm – și să mă îmbrac și să mă spăl – în prezența a încă trei bărbați în afară de al meu. Nu credeam că aș fi fost în stare să mă descurc. Temerile mele s-au dovedit oarecum inutile când am văzut spațiul aranjat cu pricepere, o împărțire care permite un strop de intimitate. Sunt trei paturi, instalate în unghiuri drepte, un mic dulap, o masă și un scaun. Hublouri nu sunt; eu credeam că există pe orice vas. Nu e nici oglindă. Pătrunde în schimb destulă lumină prin chepengul deschis al scării, astfel încât penumbra e acceptabilă. Miroase a camfor și a umezeală, altfel e destul de curat.

M-am simțit ușurată când Mamoru mi-a spus că spațiul acesta va fi ocupat numai de mine și de Johnny. Ceilalți vor dormi sus, pe punte.

— Nu e chiar *Normandie,* a zis Peter, pe când mă ajuta să-mi duc bagajul în cușetă.

— Pentru mine e, i-am răspuns râzând.

— Eşti sigură că totul e-n regulă, Snow? m-a întrebat.

— De fapt, vrei să spui că o femeie răsfăţată şi delicată ca mine nu e obişnuită cu astfel de condiţii, am zis eu.

— Chiar deloc, s-a apărat el bâlbâindu-se uşor. Deloc. Voiam doar să mă asigur c-o să te simţi în largul tău.

Părea puţin jignit.

— Sunt mai rezistentă decât poţi să-ţi închipui, Peter, am spus.

Trebuie să mărturisesc că în glas mi se citea iritarea.

Am început să-mi despachetez lucrurile. Primul meu gând a fost la jurnal. Acum mă tem să nu se umezească sau să fie atacat de mucegai. Johnny a intrat în cabină şi şi-a trântit bagajele pe pat. A ieşit fără să spună o vorbă. Ceva mai târziu a apărut Mamoru. A coborât doar pe jumătate scara, n-a intrat.

— Eşti probabil obosită după drum. Trebuie să recunosc că şi eu sunt oarecum, a spus el.

Am zâmbit.

— E-n regulă, Mamoru. Mă bucur să mă odihnesc, de bună seamă. Dar mă simt foarte bine.

— Îmi pare rău că nu e prea confortabil, a spus arătând cabina cu mâna, dar n-o să rămânem prea mult. Dacă stăpânul vasului soseşte curând, n-o să petrecem aici nici măcar o noapte întreagă...

— Nu te scuza. Te rog, nu e vina ta. N-ai avut nimic de-a face cu asta.

— Promite-mi că-mi spui dacă ai nevoie de ceva!

Am promis înclinând capul.

După, am găsit printre lucrurile lui Johnny o bucată de muşama. Am pus-o pe măsuţa de lângă pat şi am aşezat jurnalul pe ea. De atunci scriu întruna. Când o să termin, îl înfăşor în muşama. Astfel va fi apărat de mare şi de tot ce pândeşte în adâncuri.

Ceva mai târziu, la lumina lămpii
pe care mi-a adus-o Mamoru

Când am ieşit pe punte, era încă lumină. Bărbaţii se ciondăneau şi nu se vedea nici picior de marinar.

— Da, da! Astăzi n-avem banane, cânta Peter văicărindu-se ca un copil. N-avem banane și nici barcagiu...

— Nu-i vina mea, a protestat Honey.

Stătea la bordul vasului și se uita în depărtare. Căuta semne de viață prin locul acela părăsit.

— La ce poți să te aștepți de la băștinași?

— Eu mă aștept să fie bine instruiți și perfect ascultători, a zis Peter. Nu se așteaptă de la mine să mă aștept la asta?

— Cum?

— Știi ce, n-are importanță. Chestia e c-avem barcă, dar n-avem barcagiu. Cum oare s-ajungem la Cele Șapte Fecioare la căderea nopții?

— Nu știu, a cedat Honey, înfrânt de logica lui Peter.

— Doar dumneata ai făcut organizarea!

— N-am făcu-o eu. În afară de asta, profesorul are un plan.

Mamoru smulsese câteva scânduri din punte și împinsese niște cutii ca să inspecteze motorul.

— Cele Șapte Fecioare, a spus el stăpânit, cu autoritate calmă, nu sunt prea departe de coastă. Apele din strâmtoarea Malacca sunt printre cele mai liniștite din lume. O să putem naviga până la insule fără vreun marinar la bord. N-am nici o îndoială.

— Nu știam că te pricepi și la vapoare, Mamoru, am zis eu. Pari foarte convins că poți să ne duci acolo.

— Sunt convins că profesorul Kunichika mai are o mulțime de așa pitiți în mânecă, a spus Peter. Simțul lui de orientare e *absolut* formidabil, nu vi se pare? Mai cu seamă pentru un profesor...

— De fapt, am luat cu mine niște hărți rudimentare de navigație. Nimic în afară de asta, doar o încredere temerară, firește...

— Nimeni nu știe unde se află Cele Șapte Fecioare. Numai pescarii merg acolo, numai ei cunosc drumul, a spus încetișor Honey. Cu toate astea sunt convins că profesorul ne va duce acolo.

La fiecare vorbă vocea i se stingea, de parcă era resemnat în fața încercărilor cărora trebuie să le facem față.

— S-a făcut o expediție acum doi ani, a spus Mamoru. A fost de fapt, un fel de explorare a terenului făcută de niște amatori,

așa cum suntem și noi. Așa se explică existența hărților. Nu sunt chiar atât de amănunțite pe cât ar trebui, dar n-am motive să cred că n-ar fi exacte.

— Are dreptate. Lumea vorbește de Cele Șapte Fecioare, lumea *noastră*, Honey, a spus Peter. Bineînțeles că i-ai auzit la club. Botaniști, entomologi, lepidopterişti deranjați la cap, proprietari de plantații din Norfolk pasionați de păsări, absolvenți de la Oxford care și-au ratat cariera de istorici, toți pălăvrăgesc la nesfârșit despre Cele Șapte Fecioare.

— Sigur, însă nu cred că vreunul şi-ar închipui că și există, a adăugat Honey. Nu neapărat. De-asta se și aude ce se aude, că două dintre ele dispar odată cu fluxul, că s-au format din trupurile unor prințese ucise. Sunt legende locale. Oricum, nimic din toate astea n-are importanță. Nu e altă soluție. Trebuie s-o luăm din loc.

— De existat, insulele există, de asta sunt sigur, a spus Mamoru. Hărțile indică un drum de trei ore, nu mai mult. Vasele astea de pescari nu sunt echipate pentru trasee lungi. Priviți-l pe ăsta. Mai mult de cincizeci de mile n-are cum să facă. O sută ar fi mult peste posibilitățile lui. Pescarii de prin partea locului nu circulă pe distanțe lungi. Au rutina lor, legată de anotimpuri, lesne influențată de schimbarea vremii. Nu s-ar aventura ei departe de casă. Dacă Cele Șapte Fecioare se află în raza lor de pescuit, atunci ar trebui să fim în stare să ajungem la ele la vreme ca să instalăm tabăra pentru la noapte.

— De bună seamă că insulele există, am adăugat eu. Toți cei care locuiesc în Vale le cunosc. Sunt foarte vestite.

Peter a dat din umeri.

— Profesorul dă impresia că s-a gândit la toate, a spus el.

— În plus, a continuat Mamoru, cunoștințele lui Johnny despre coasta asta au să ne servească de minune. Am putut doar să ne dăm seama de excelentul lui simț de orientare.

Johnny stătea cu picioarele încrucișate, sprijinit de cabină.

— Nu cunosc marea, a spus el. Nu știu să înot.

Nici eu, mi-am zis în gând. Am tăcut însă ca să nu dau impresia că mi-ar fi teamă și că aș ezita. Nu voiam să-l fac pe Mamoru să creadă că mă dau la o parte din fața aventurii.

Cum stăteam așa, fără să spunem un cuvânt, puntea s-a legănat ușor sub picioarele noastre. Mamoru m-a căutat din priviri să vadă dacă eram îngrijorată sau tulburată de propunerea lui. Nu părea să-i fie teamă și i-am zâmbit aprobator. Legănarea vasului mi-a provocat însă o senzație ciudată, am simțit că leșin. M-am așezat pe o bancă de lemn și am închis ochii.

Vorbe nu s-au spus, dar sunetele pe care le-am auzit dovedeau că nu se opunea nimeni propunerii lui Mamoru. Plecam singuri spre Cele Șapte Fecioare.

17 octombrie 1941

Buna dispoziție ne-a revenit de îndată ce am ridicat ancora. Începuse să se întunece, însă nu eram îngrijorați. Pe mine mă fascina ritmul regulat al vasului care tăia apa ridicându-se și coborând peste valuri. După cum stăteau Johnny și Peter, unul lângă altul, privind calm în depărtare ca doi copii hipnotizați, îmi dădeam seama că și ei se simțeau bine. Am rămas lângă Mamoru la cârmă, privind dincolo de proră întinderea de ape din față. Doar Honey părea că nu își găsește locul. Cerceta hărțile încruntat.

— Nu te îngrijora, Frederick, i-am strigat pe deasupra vuietului vântului și al motorului, n-o să pățim nimic!

Eram (și sunt) convinsă că Mamoru ne va duce la destinație vii și nevătămați.

— Privește cerul ăsta de chihlimbar! a exclamat Mamoru întorcându-se spre mine.

— Și marea, am adăugat eu.

Culorile intense ale soarelui în asfințit se întindeau în dungi de-a lungul apelor pe tot orizontul.

— Tu crezi în Dumnezeu? m-a întrebat el.

— Nu știu. Dar tu?

— Nu, cu toate că în asemenea clipe, într-un asemenea loc, nu mai sunt atât de sigur. Credințele mele sunt rău întemeiate, convingerile mele sunt șubrede. Mă simt totuși plin de viață. Caraghios, așa-i?

— Nu, deloc, am răspuns.

Vântul continua să-mi fluture părul. Nu mai încercam să mi-l dau la o parte din ochi cum tot făcusem, dimpotrivă, mă

bucura senzația că aici, în mijlocul mării, nu se va apuca nimeni să comenteze felul în care arăt. Cu bărbia ridicată, mi-am lăsat gâtul în voia brizei. Simțeam mângâierea vântului prin bluza deschisă și am tras adânc aer în piept. Johnny și Peter erau tot tăcuți, încremeniți cu ochii la apusul de soare. Mi-am pus mâna pe mâna lui Mamoru, fermă și rece. A continuat să privească în zare, ținând cârma neclintit. Doar colțurile ochilor i s-au încrețit ușor, iar buzele i-au schițat un zâmbet.

E uimitor câtă lumină poate să fie pe mare, chiar târziu, după apusul soarelui. Noaptea nu pare să fie noapte. Lumina lunii se împrăștie peste tot și creează o adevărată noapte albă.

Am cinat frugal, așezați în jurul felinarelor de vânt.

— Ce picnic îmbelșugat, nu?! a exclamat Peter cu mâna întinsă după încă o felie de limbă.

Deschiserăm câteva conserve: sardine, crap, carne de vită și ananas. Apăruse și o sticlă de whisky care trecea din mână-n mână. Aduserăm cu noi ceva *ikan bilis*, nuci măcinate, saci de orez și mai erau încă și niște ouă de la pensiune. Însă nu puteam să gătim nimic, pentru că nu se găsea mașină de gătit la bord.

— Îmi pare rău, a spus Mamoru, dar va trebui să supraviețuim cu conserve astă-seară. În curând ajungem la Cele Șapte Fecioare și o să preparăm și ceva cald.

— Dar e perfect acceptabil, am spus eu.

— Pe mine nu mă deranjează că suntem aici, chiar deloc. E cum nu se poate mai frumos, a spus Peter. Johnny îmi spunea mai adineauri că e palpitant să te afli în împărăția lui Neptun.

— N-am zis eu așa ceva, a negat Johnny parcă năucit.

— Poate nu chiar cu aceleași cuvinte. Dar e exact ce ai simțit, recunoaște! Ai spus că ar fi minunat să mori pe mare, așa-i? „Dacă ar fi să-mi aleg locul morții, pe ăsta l-aș alege", așa ai spus. Iar eu sunt de acord! N-ar fi splendid să dispari încetișor în imensitatea întinderii de ape, să fii hrana sirenelor și a scalarilor cu aripioare de îngerași? Cum mi-ar mai plăcea să înot spre soare și să mă topesc în eternitatea nimicului! Ce fermecător ar fi!

N-am putut să mă stăpânesc și am izbucnit în râs.

— Ce ridicol! a pufnit Honey. Nu-i cu putință să faci una ca asta. Și funeraliile? Dar ultimele sacramente? Înseamnă să renunți la orice responsabilitate!

— Responsabilitate? Față de cine? a întrebat Peter cu gura plină.

— Față de oricine, i-a răspuns Honey. Mai întâi față de Dumnezeu!

Peter a râs din toată inima fără să-i pese că împroșca ce avea în gură.

— Știam eu! a spus Honey. Nu ești doar bolșevic, ci și păgân!

— Aș putea să-ți atrag atenția că te înșeli în ambele presupuneri, a replicat Peter. Însă nu merită efortul. Nu mă interesează ce crezi despre mine.

— Chiar crezi în Dumnezeu? l-am întrebat.

S-a întors spre mine, puțin mirat de întrebare. I-a trebuit un moment să se concentreze.

— Într-un asemenea loc, atât de bine alcătuit, cine n-ar crede în Dumnezeu? Cine poate să privească în jur fără să spună că asta nu ar fi lucrarea lui Dumnezeu? Chiar dacă nu credeam până acum, probabil că de-acum înainte...

M-am uitat pe furiș la Mamoru. Peter continua cu brațele fluturând.

— Nu pare tot ce e în jurul nostru nou, neprihănit, veșnic?

Nu-l mai auzisem vorbind așa. Avea o voce matură și tristă.

— „Dusu-sa Vavilonul cel mare, muma curvelor și a împuțiciunilor pământului. În locul lui, iată un loc construit pe ceva curat și luminat. Noul Ierusalim: *cea dintâi temelie era de jasp.*"

— Ce înseamnă jasp? l-a întrebat Johnny.

— E un soi de mineral, o piatră prețioasă, i-a răspuns Peter. Fructe proaspete n-am adus cu noi? Am senzația c-o să mă prăpădesc de scorbut! Ăsta da, ăsta-i neajunsul pe mare. Chiar aș fi în stare să-mi înfig dinții într-o lămâie verde! Mai avem banane din acelea delicioase de la pensiune?

— Nu mai sunt, i-am spus, dar au rămas câteva chiku și guave. Îți aduc imediat.

Mai târziu, când m-am retras sub punte să scriu, Mamoru l-a lăsat pe Honey la cârmă și-a mai adus un felinar.

— Ca să nu-ţi strici ochii! Ce scris frumos ai! a mai spus el uitându-se la jurnalul deschis.

Cred că am roşit.

— Poate că o să scrii ceva şi pentru mine într-o zi!

Pe punte, Peter cântă şi încearcă să-l înveţe şi pe Johnny melodiile şi cuvintele. Sunt cântece englezeşti, franţuzeşti, cred că şi italieneşti. N-am recunoscut nimic, cu toate că de vreo două ori m-am gândit la ceva pe care îl auzisem la gramofonul tatei. Vocea lui Peter e surprinzător de bogată, urcă de la bariton până la un falsetto glumeţ, fără să greşească. Johnny, despre care ştiu că n-are ureche muzicală, nu reuşeşte să se ţină după el. Cântecul lui, nervos, fals, se poticneşte întruna. Asta însă nu-l opreşte pe Peter să îşi treacă în revistă repertoriul care pare interminabil, astfel încât duetul acesta ciudat, detestabil, continuă. Melodia curgătoare a lui Peter pluteşte peste monotonia falsă a lui Johnny.

Mamoru e prins într-o conversaţie aprinsă cu Honey.

— Apa e liniştită şi noaptea foarte luminoasă, l-am auzit. O să încetinim puţin, dar continuăm drumul prin noapte. Fără probleme.

N-am reuşit să adorm. Pe patul de alături, Johnny respira greu în somn, adesea ofta. L-am strigat să-l întreb dacă nu cumva se simte rău, însă n-a răspuns. M-am dus lângă el şi i-am atins fruntea. Era rece şi umedă. I-am mângâiat părul, de obicei asta îl calmează, dar n-am izbutit să-l potolesc. M-am întors în patul meu şi am continuat să fiu atentă la respiraţia lui agitată. Treptat, zgomotul egal al motorului şi al apei despicate i-au acoperit-o, însă tot n-am putut să adorm. Mi-am pus halatul şi am urcat în picioarele goale pe punte. Luna poleise totul cu un alb strălucitor. Înfăşurat într-o pătură subţire, Honey dormea încovrigat pe o bancă. Peter adormise pe un covoraş în mijlocul punţii, cu braţele şi cu picioarele desfăcute, cu faţa la lună.

M-am dus spre Mamoru şi m-am oprit foarte aproape de el. N-am fost surprinsă când mi-a pus un braţ în jurul taliei şi m-a tras lângă el. Trupul îi era răcoros. Am rămas aşa o vreme, fără o vorbă, cu privirea pierdută pe marea sclipitoare.

Când, într-un târziu, s-a desprins ca să aprindă un felinar și să cerceteze harta, m-am întors în cabină.

Mergeam cu picioarele goale pe scândura netedă și mi-am spus că a venit vremea. O să-i spun lui Johnny cât de curând.

Ajunsă în pat, mi-am dat seama că respirația lui Johnny nu se mai auzea.

— Ești treaz, Johnny? am întrebat în șoaptă.

Tăcerea a fost răspunsul că nu mai dormea.

Am făcut o pauză, simțind zvâcnetul sângelui la gât și în tâmple. Îmi simțeam mâinile fierbinți și ciudat de ușoare. Era așa cum îmi imaginasem. Nici frică, nici ezitare, aveam mintea limpede și sigură, nimic nu mi-ar fi zdruncinat hotărârea. Chiar acum, când scriu în lumina arzătoare a zilei, simt încă acea convingere fără umbră care mi-a traversat corpul.

În întunericul acela aproape deplin, m-am dus la patul lui și m-am așezat lângă el. Nu s-a mișcat.

— E ceva ce mă tot îndemn să-ți spun, am rostit calm.

Am așteptat un răspuns, însă n-a dat nici un semn de viață. Eram, totuși, convinsă că e treaz. I-am pus o mână pe obraz. Era fierbinte. Totuși trebuia să continui.

— Johnny, îți amintești ce mi-ai spus la puțină vreme după ce ne-am cunoscut? Ai spus că n-ai mai suporta viața dacă eu mor sau dacă te părăsesc. Ai spus că mai degrabă te-ai lăsa și tu să mori decât să rămâi fără mine. Eu am râs, îți aduci aminte? Pentru că așa ceva nu e adevărat. Tu știi asta, nu? Orice ar fi să mi se-ntâmple, tu ai să-ți duci viața mai departe. Mai ai și altele acum în afară de mine, prăvălia, de pildă. Și multe altele. Toți cei din Vale te cunosc. Dacă mor sau dacă mă risipesc în văzduh, tu o să-ți continui viața, iar după o vreme ai să mă uiți. De parcă nici n-aș fi existat. Asta e calea inimii. Moartea șterge orice, știi bine. E adevărul adevărat: moartea șterge orice urmă, orice amintire a celor care nu mai sunt printre noi. E la fel și dacă cineva te părăsește. După o vreme, dispare și din memorie.

N-a făcut nici o mișcare. Tot nu-i auzeam respirația. Vocea mea umpluse cabina, însă eram hotărâtă să vorbesc în continuare. Acum nu mai puteam să mă opresc.

— Vreau doar să-ţi spun ceva, Johnny, pentru că tu eşti soţul meu. Primul bărbat pe care l-am iubit.

Mi-am dat seama că vocea îmi răsuna mai puternic. Celelalte sunete dispăruseră. Nu mai auzeam nici motorul, nici apa. Nimic.

M-am oprit să ascult. Paşi pe punte. Voci joase, Mamoru, apoi Honey, apoi Peter. Lumina galbenă a felinarelor care treceau prin faţa chepengului deschis.

După câteva minute am auzit şoapta îngrijorată a lui Peter din capul scării.

— Ne-am oprit. S-a stricat motorul. Nu mai înaintăm, acum stăm pe loc.

Johnny s-a întors spre mine.

— Cred că voiai să-mi spui ceva.

Vocea îi era pierită, găunoasă. Nu pot să ştiu ce sentiment ascundea.

— Aţi face bine să urcaţi şi să vorbiţi cu Kunichika! a continuat Peter de afară. Ne ameninţă că se aruncă în apă să repare nu ştiu ce de sub barcă, elicea sau afurisita aia de cârmă, ceva în genul ăsta. Între timp Honey o ia razna. Cred că trebuie să le băgaţi minţile-n cap!

Până să punem ceva pe noi şi să urcăm pe punte, Mamoru se şi cocoţase pe parapet. A îndoit uşor genunchii şi s-a aruncat cu mâinile întinse înainte. Şi-a arcuit corpul şi a dispărut sub apă. Nu s-a auzit nici un pleoscăit. A dispărut pur şi simplu.

Puţin mai târziu, cred că un minut sau două, cu toate că mie mi s-a părut mai mult, a revenit pe punte. Pregătisem o pătură pe care i-am şi pus-o pe umeri. În lumina aceea palidă corpul îi sclipea, părea să fie de un alb strălucitor, dacă nu cumva o luasem eu razna.

— Ei bine? s-a interesat Peter.

— Defectul aici e, a răspuns Mamoru. A ridicat o scândură de la proră şi se străduia să privească sub punte.

— S-au stricat nişte piese. Trebuie să le reparăm. Într-un fel sau altul.

A răsuflat din greu şi pentru prima oară a părut îngrijorat.

— Mi-e teamă că drumul până la Cele Şapte Fecioare o să dureze ceva mai mult decât prevăzusem.

— Doamne sfinte! l-am auzit pe Honey mormăind.

— N-ar trebui să fie prea greu de reparat, nu-i așa? Doar nu-i decât un vas destul de primitiv! și-a dat Peter cu părerea.

Vorbea cu voioșie, dar nu era în stare să își ascundă tremurul ușor al glasului.

— Așa sper și eu, a spus Mamoru.

— Presupun că ești pregătit să înfrunți astfel de capricii ale călătoriei, a insistat Peter, ținând seama de faptul că ești profesor!

— O să-mi dau silința.

— Honey, dar *dumneata*? Nu poți să faci chiar nimic? a zis Peter. Ești în fruntea minelor, ce naiba! Oare cine repară dragele alea monstruoase pe care le folosiți voi?

— Nu eu! a spus Honey. Eu mă ocup de alte lucruri. Mai importante!

— Ca de pildă? a zis Peter mimând exagerat inocența.

— Cu banii. Cu relațiile locale, a răspuns Honey, pufăind în bătaie de joc. N-ai avea cum să înțelegi așa ceva. N-ai face mai bine să nu dai cu piatra când nu ești decât un actor fără angajament?

— Am mai spus că nu sunt actor. Oricum ar fi, actorii nu sunt renumiți pentru măiestria de care ar da dovadă în conducerea vapoarelor de pescuit malaeze!

— De ce te uiți întotdeauna la mine când ceva nu-i în regulă? l-a întrebat Honey. De ce nu la amicul nostru mititel de colea?

— Te referi la Johnny? Peter a ridicat vocea. E negustor de textile, nu mecanic! Ce-ai fi vrând să facă?

Mamoru a ridicat brusc o mână.

— Liniște! a zis cu voce scăzută.

Am tăcut toți o clipă.

— Ce se întâmplă? am întrebat eu.

— Vântul!

Într-adevăr, vântul se întețise, dar nu ne dăduserăm seama.

— Și luna!

Am ridicat fruntea să privesc cerul care se înnorase.

— Trebuie să coborâm ancora imediat! a strigat Mamoru

— Ce se întâmplă? l-am întrebat, însă el alerga pe punte să găsească ancora.

A răspuns Johnny în locul lui.

— Ne-am abătut. Am fost purtați de vânt. Fără motor n-avem cum s-o scoatem la capăt. Acum, că nu mai e lună, va fi cu neputință să ne regăsim drumul.

Am privit iarăși cerul de tuș negru. Întunericul se răspândise peste noapte ca acuarelele tatei pe hârtia de orez. Nu se mai vedea nici o stea.

După părerea lui Mamoru, nu fuseserăm împinși prea departe de cursul nostru. Ne-a asigurat că o să ajungem la Cele Șapte Fecioare așa cum fusese plănuit. Am încercat să-i explic că nu era vina lui, dar nu mi-a dat atenție.

— Mi-am pierdut concentrarea doar o clipă, a spus el ciocănind diverse piese ale motorului. N-ar fi trebuit să se întâmple.

— Te rog, Mamoru, încetează să te mai învinovățești! i-am spus. N-aveai ce să faci.

Îl priveam la lucru. Forța de care dădea dovadă m-a surprins și m-a înfricoșat. A tras de un piston până când s-ar fi zis că i se rupe în mână. Scrâșnetul acela era ca un țipăt. Cu toate că am tot încercat să-l atrag într-o conversație, Mamoru abia deschidea gura, tulburat că nu se dovedise la înălțimea propriilor așteptări.

— Calmează-te, nu e vina ta, i-am spus încercând să acopăr zgomotele.

La un moment dat, a luat în brațe o piesă a motorului, s-ar fi zis că vrea să o comprime, să o sufoce, ca un piton care sugrumă un porc. Mi s-a părut că în piept îi vibra un geamăt dureros. A făcut un pas înapoi și i-a dat o lovitură cu piciorul. Piese mai mici s-au desprins și s-au rostogolit pe jos. N-am înțeles ce făcea. Parcă voia s-o facă bucăți.

S-a oprit și m-a privit încruntat. Fața și brațele îi erau murdare; unsoarea îi imprimase dungi întunecate pe pielea. O vulpe pândind în întunerjic.

— Cred c-ar trebui să te duci la culcare, a spus.

M-am întors imediat în cabină. Ceilalți zăceau pe punte sau dormeau. Nu le-am dat atenție. Pur și simplu m-am culcat.

Când m-am trezit, se făcuse lumină. Vasul era tot nemișcat. Asta a fost acum două ore. Am urcat după ceilalți pe punte și m-am adăpostit la umbra cabinei. Nimeni nu vorbea. Mamoru

stătea întins, cu spatele sprijinit de o bancă și cu capul aplecat de oboseală. Nu m-a privit nici când i-am trecut prin față. Soarele se strecurase printre nori. Lumina se întindea egal pe o mare nemișcată.

Am surprins privirea lui Peter. A clătinat din cap și a bolborosit în barbă ceva nedeslușit. M-am întors în cabină și mi-am reluat jurnalul.

Ne-am rătăcit. Se pare că suntem purtați la întâmplare, nu se știe încotro.

18 octombrie 1941 (după-amiază târziu)

Nici o schimbare. Peter crede că e foarte grav. După el, suntem împinși în continuare de vânt. S-a uitat la apă toată ziua. Crede că suntem în voia valurilor.

Mamoru continuă să nu spună nimic.

20 octombrie 1941
(probabil – nu știu bine în ce zi suntem)

Cum de-am ajuns aici? Aproape că nu-mi vine să cred. Nici măcar nu-mi aduc aminte tot. Nu știu prea bine cum a început și nici ce a predominat, neputința mea de a înregistra cursul lucrurilor sau pierderea puterii mele de a discerne ceea ce se întâmplă cu adevărat. Tot ce știu e doar că suntem aici și că suntem în viață. Mai știu și că habar n-avem unde se află acest „aici".

Am fost purtați toată noaptea pe mare, legănându-ne ușor pe valurile care se loveau de vas. Johnny a zăcut în pat transpirând sub o pătură. M-am dus o dată la el, însă mi-a întors spatele.

I-am spus lui Peter că Johnny e bolnav, că a făcut febră. A clătinat din cap și mi-a spus că știe. Obrazul îi era brăzdat de cute adânci. Scruta fără încetare întunericul din jur în speranța că ar apărea brusc un semn, o rază de lumină.

Mamoru stătea calm în fața hărților lui, le examina și făcea tot felul de calcule. Fața nu și-o spălase, nici brațele. Lumina felinarului îi dansa pe obrazul preocupat și mânjit de unsoare. („E pătat ca o zibetă", a spus Peter, încercând să facă o glumă.) A rămas așa ore întregi, izolat de toți, inclusiv de mine. Părea

atât de singur, atât de descumpănit, avea nevoie să fie îmbărbătat, dar nu știam ce să fac. Nu îndrăzneam să mă apropii.

Cu ajutorul restului de whisky, Honey adormise pe punte. La răstimpuri, tresărea violent și bâiguia într-o limbă pe care nici eu, nici Peter n-am înțeles-o. El s-a pus pe râs, mi s-a părut că era prima oară că râdea cineva de când ne îmbarcaserăm și am început și eu să râd. Am încercat să ne potolim ca să nu-l tulburăm pe Mamoru. Asta ne-a făcut să râdem cu lacrimi. Abia când Peter a încetat, mi-am dat seama că eu plângeam de-a binelea. Nu mai puteam să mă opresc. Peter s-a uitat la mine încurcat. M-am gândit că era mirat, poate chiar dispreţuitor. M-am simțit brusc jenată și obosită și dezgustată de mine însămi din pricina acestui spectacol. Însă tot n-am fost în stare să mă liniștesc. Peter mi-a pus o mână pe cap și a încercat să mă calmeze, dar m-am retras. Trebuia să mă calmez, să-i dovedesc că n-am nevoie de ajutorul lui. I-am cerut iertare, însă lacrimi fierbinți îmi ardeau încă obrajii.

— Continuă să te uiți după lumini, Peter! i-am spus și am plecat spre cabină.

— Așa o să fac, a răspuns el. Ce n-aș da să văd o corabie! Chiar și una de piraţi, ce Dumnezeu!

Am avut impresia că zâmbește.

Am adormit cu o senzație de durere în ochi și în gât.

Dimineața următoare, Mamoru era mai binedispus. L-am zărit încă din capul scării. Se spălase și își pusese cămașă curată. Era aplecat deasupra motorului stricat. Parcă era un învățător în fața elevilor, cu mâinile în șolduri, răbdător, curios. Mi-a șoptit „bună dimineața". Părea să se scuze pentru noaptea trecută. Pe Johnny nu l-am văzut decât după ce păşisem pe punte. Stătea în genunchi lângă motor. N-a ridicat privirea când m-am apropiat.

— Mamoru, am șoptit eu, crezi că-i un lucru înțelept? Johnny e bolnav, iar pe deasupra nu l-am văzut în viața mea ocupându-se de vreo mașinărie!

A ridicat din sprâncene de parcă cerea o explicație.

— Orice soi de mașinărie îl indispune, am continuat eu. Lasă pe mâna unui servitor chiar și cea mai simplă treabă de felul

ăsta, de pildă schimbarea unui cauciuc la bicicletă. Când trecem pe lângă vreuna dintre dragele din Vale se uită în altă parte. Uneori cred că suferă de o aversiune de-a dreptul morbidă pentru tot ce are de-a face cu mecanica.

— E foarte ciudat, dată fiind originea lui umilă, relativ vorbind, de bună seamă. S-ar crede că uneltele joacă un rol esențial în viața unui sat.

— S-ar părea că nu.

— Ce să spun, el s-a oferit voluntar! m-a pus Mamoru la curent, uitându-se la Johnny care continua să lucreze. Mie nici nu mi-ar fi trecut prin cap să-l deranjez. A urcat pur și simplu pe punte și mi-a spus că i-ar fi venit o idee. Sper să reușească. Eram aproape disperat, așa încât am fost de acord.

— Crezi că știe ce face?

— Așa s-ar zice, după cum arată lucrurile. Cum spuneam, soțul tău e o persoană surprinzătoare.

Johnny nu dădea impresia că ar face vreun efort. La început crezusem că e slăbit de febră, însă am priceput că se simțea în largul lui acolo unde stătea, îngenuncheat lângă motor, extrăgând tot felul de piese cu cele mai delicate gesturi cu putință. Mi-a atras atenția pentru că mâinile lui nu mi se păruseră niciodată mai catifelate, mai suple. Mâinile lui, mâinile *astea*, nu m-au mângâiat nicicând cu atâta gingășie. Nici de uneltele puse la îndemână de Mamoru nu părea să se folosească. N-avea nici o nevoie de ele, degetele îi erau îndeajuns.

Peter s-a apropiat și el. Își freca ochii să alunge somnul. N-a spus nimic, a rămas lângă noi uitându-se la Johnny și la motor. Ritmul mișcărilor lui ne amorțise orice reacție. Nu puteam decât să fim martori tăcuți.

Numai o dată a ridicat capul spre noi. Mi-a prins privirea, dar s-a întors de îndată la motor. N-a durat mai mult de o clipită, însă în ochii lui mi s-a adeverit tot ce începusem să înțeleg. Lumea lui lăuntrică e ferecată pentru mine. E posibil să fie o lume plină de taine, oricum, adevărul e că, pur și simplu, eu nu știu cine e soțul meu. Omul cu care m-am măritat nu era cel care acum ne salva viața. Pe punte, în lumina soarelui, nici nu mi-l aminteam pe omul cu care eram măritată.

Reparația n-a durat mult. Johnny a luat chiar el cârma și, după ce motorul a tușit un fum negru și a scrâșnit jalnic, vasul s-a urnit din loc. Mamoru a pretins că nu ne-am abătut prea mult și că traversarea avea să se încheie în curând. Peter s-a întors spre mine și a clătinat neîncrezător din cap, dar nu i-am răspuns. Acum, de vreme ce Mamoru a preluat comanda și înaintăm iarăși, știu că vom găsi ce căutăm.

Toată ziua am plutit pe o mare netedă și verde, urmând cu grijă cursul hotărât de Mamoru. N-am văzut nici alte vase, nici insule, nici nori, nimic, doar deasupra noastră soarele, alb și învelit în ceață.

— Unde naiba sunt pescărușii? s-a întrebat Peter cu glas tare. Unde sunt pescărușii, pământul nu-i departe. Nu-i așa?

N-a răspuns nimeni. Lumina îmi rănea ochii și mă amețea. Am încercat să stau lângă Mamoru la cârmă, însă m-am clătinat și mi-am pierdut echilibrul. L-am auzit pe Peter strigându-mă, apoi am simțit brațul lui Mamoru care mă sprijinea. Când am deschis ochii, eram întinsă pe sacul moale al lui Mamoru, cu o cârpă umedă pe frunte.

Orele se scurgeau egale. Nimeni nu se mai uita la ceas. Devenise un gest stupid și fără rost. Somnolam asemenea celorlalți, cred. Doar Mamoru era în picioare. De câte ori deschideam ochii, îi vedeam silueta decupată de lumina aceea crudă. N-ar fi trebuit să-mi îngădui să cred că drumul va fi scurt. Trebuia să fac ca Johnny, care se întorsese tăcut și fără ezitare în cabina întunecată, sau ca Honey, care monologa până ce se cufunda iarăși într-un somn îmbibat de alcool. N-ar fi trebuit să-mi îngădui să cred ce e de necrezut, am spus întorcându-mă spre Peter. Era cu ochii închiși și moțăia. A clătinat ușor din cap, sunt însă încredințată că ori n-a auzit, ori n-a priceput.

Acesta e gândul care m-a tot frământat pe când lunecam spre insula asta înconjurată de ape liniștite și puțin adânci. Nu mi-am permis să cred că am fi salvați. Ne-am apropiat treptat, până ce carena a dat de nisip.

Apariția pământului după zile întregi pe mare îi face pe bărbați să se manifeste în chip curios. Continuând să bombăne, Honey a sărit de îndată în apă și s-a repezit spre mal într-o

jerbă de stropi. Mamoru a plonjat cu capul înainte, iar când a revenit la suprafață s-a întors mai întâi cu fața în sus, cu ochii închiși și gura deschisă, de parcă sorbea pentru prima oară aerul proaspăt. Apoi a spus că apa e calmă și nu prea adâncă și a întins brațele după mine. Am coborât scărița de lemn negeluit ajutată de Peter, care stăruise să mă țină de mână, iar când am ajuns pe ultima treaptă am sărit pur și simplu în brațele lui Mamoru. El m-a purtat pe sus până la mal, astfel încât numai pantofii mi s-au înmuiat puțin.

Peter l-a ajutat pe Johnny să coboare și l-a însoțit pe țărm.

De îndată ce nu mai era lins de valuri, nisipul devenea fierbinte și grăunțos, prea fierbinte pentru tălpi, așa că ne-am îndreptat în grabă spre umbra deasă a unui enorm migdal tropical. Am stat acolo în vreme ce Mamoru a înotat până la vas ca să ne aducă unele lucruri. A făcut drumul de mai multe ori, iar la ultima cursă mi-a adus și jurnalul, bine înfășurat în mușama.

Nu pot să spun exact cât timp am rămas aici. Orele nu mai aveau însemnătate. Toată noaptea, până în zori, am zăcut, dormitând sau doar privind frunzele ruginii ale arborelui. Ramurile îi erau îndreptate ca niște degete strâmbe spre mare, iar la capăt se încovrigau, ca și cum ar fi indicat limitele acestei lumi provizorii. Nimeni nu s-a aventurat dincolo de acest adăpost.

Nu suntem morți, iar pentru asta ar trebui să fiu recunoscătoare. Dar nu vreau să cred că suntem cu adevărat și complet în viață. Nu încă.

21 octombrie 1941
(a doua zi – asta cel puțin e sigur!)

Răcoarea serii timpurii a început să ne ademenească să ieșim de sub adăpost. Primul care a plecat în recunoaștere a fost Peter. Și-a întins picioroangele și a coborât costișa lină care ne despărțea de apa unde vălurelele se spărgeau la mal și se pierdeau în nisip. A stat un pic pe loc înainte de a încerca marea cu piciorul, punând apoi un pas după altul, de parcă își amintea cum se merge. Brusc s-a prăbușit în apă ca o minge.

— Ce mama dracului face? a exclamat Honey. L-a lovit damblaua?

Ne-am ridicat și am băgat de seamă că nu mai mișca. Stătea în apă ghemuit, cu capul între umeri. Mamoru se ridicase să se ducă să-l ajute, când Peter a răcnit, s-a ridicat și a pornit să alerge spre noi. Ținea ceva în mână.

— Nenorocitul m-a ciupit! a strigat.

De-abia atunci am văzut că ținea în mână un mare crab negru-verzui.

L-am copt pe jăraticul dogorâtor aprins de Mamoru din coji de nuci de cocos amestecate cu nisip. A cules câteva frunze lucioase de la marginea pădurii din spatele nostru și a pus pe ele crabul care de-acum devenise roșu. Nu-mi fusese foame mai înainte, soarele îmi alungase orice gând de mâncare, dar când Mamoru a împărțit carnea crabului cu cuțitul am simțit că leșin de foame. A tras de un clește al crabului și l-a spart cu mânerul cuțitului. A înlăturat cu buricele degetelor bucățelele de cochilie spartă și mi-a oferit carnea lucioasă cu vinișoare maronii.

— Atenție, mi-a spus, e încă foarte fierbinte.

În ciuda mărimii crabului, nu era prea multă carne pentru toți. Când am gustat bucățelele de carne albă și dulce, ne-am dat seama că ne era mai foame decât ne închipuiam. Ne-am apucat să sugem spărturile de carapace, care aveau un gust de arsură și de sare. Peter a declarat că în viața lui nu mai mâncase ceva atât de fin și de delicios.

— Ortolanii sunt o nimica toată în comparație! a spus.

Tocmai când voiam să-l întreb ce sunt ortolanii, s-a întors spre Johnny și i-a explicat că sunt niște păsărele comune în Franța. Un fel de vrăbii, i-a explicat el răbdător.

Dintre toți, numai Johnny n-a mâncat nimic. Arăta foarte slăbit. A refuzat când i-am oferit o bucățică pregătită de Mamoru pentru mine. Am încercat să insist, însă Peter mi-a atras atenția punându-mi mâna pe braț și a făcut semn să renunț. Avea dreptate: Johnny părea mai fericit să fie lăsat în pace, rezemat de trunchiul copacului, la mică distanță de noi, ceilalți.

Când am terminat, Honey a propus să deschidem niște conserve, aveam doar din belșug. M-am uitat la Peter. Foamea nu-mi trecuse, e drept, însă nu mă tenta nici o conservă. După crab, ar fi mers ceva asemănător.

— Cum de măcar îți trece prin minte așa ceva? l-a apostrofat Peter pe Honey. E ca și cum ai scotoci în cămară în căutarea unei jumătăți de chiftea rece cu ou fiert după ce-ai mâncat o *omelette au crabe* la restaurantul lui Marcel Boulestin! Ce sălbăticie! Mai degrabă mor de foame!

Până la urmă n-am mai făcut nimic. Am stat cu picioarele încrucișate în jurul focului, ne-am uitat la el cum moare încet, până ce n-a mai pâlpâit și abia dacă mai scotea vreo șuviță de fum. În lumina albăstruie, l-am surprins pe Mamoru privindu-mă. Avea obrajii supți și părea senin.

Ne-am retras spre culcușurile pe care el ni le improvizase. Pe al meu erau chiar cearșafuri de bumbac, în vreme ce pe ale bărbaților nu așternuse decât o bucată de pânză aspră. A venit și mi-a spus:

— Nu fi îngrijorată pentru Johnny. Am să stau cu ochii pe el!

— Mulțumesc, i-am spus și am întins prin întuneric o mână să-i ating umărul.

Înainte de a închide ochii, încă mai simțeam gustul de crab.

— Peter, l-am strigat. Aproape c-am uitat, mulțumesc pentru cină!

N-am auzit nici un răspuns. Adormise probabil.

Azi-dimineață mi s-a părut că tot ce se petrecuse pe vas se întâmplase cu multă vreme în urmă. Dimineața am mâncat orez fiert de Mamoru într-un ceaun pus pe jăratic și niște pește uscat. Honey l-a declarat „intolerabil" și a deschis o conservă de carne de vită. Am terminat cu jaca și cu o cafea. S-a discutat mult despre posibilitatea ca această insulă să facă parte dintre Cele Șapte Fecioare. La distanță, de pe plaja asta izolată, vedeam două insule mici, dar n-aveam cum să știm dacă fac sau nu parte dintre Fecioare fără să vedem toată zona.

— Dacă ne luăm după ceea ce *on dit* pe-aici, a zis Peter, n-avem altceva de făcut decât să așteptăm apusul soarelui să vedem dacă dispar sau nu.

Mamoru și Honey s-au dus la vas să pună ordine în provizii și să se uite pe hărți. Au fost plecați multă vreme, răgaz în care

am rămas să scriu, iar Peter l-a convins pe Johnny să se ducă cu el pe plajă. S-au plimbat pe malul mării, oprindu-se din când în când să culeagă scoici și alte ciudățenii din nisip. Stăteau unul lângă altul ca doi copilași care privesc o jucărie. Uneori Peter alerga în apă și se arunca să înoate dacă era suficient de adâncă. Îl ruga pe Johnny să-l însoțească, dar el nu s-a aventurat prea departe. Se oprea de îndată ce valul îi ajungea la pulpe. Stătea cu brațele încrucișate pe piept. Deseori Peter începea să cânte și de fiecare dată mă minunam cum i se schimba vocea, căpăta dintr-odată o textură bogată, mătăsoasă. Sunetul ei umplea tăcerea vastă de aici, unde nu sunt nici păsări, nici insecte. Am început să recunosc unele dintre arii. Una în special a fost repetată de multe ori. Nu știu în ce limbă cânta, dar mi s-a părut surprinzător de atrăgătoare. Își însoțea adesea cântecul cu gesturi caraghioase, de teatru, și se înclina spre Johnny, care, desigur, nu înțelegea ce spune.

Pe când Peter și Johnny erau departe pe plajă, Mamoru a venit lângă mine.

— Peter și soțul tău sunt foarte buni prieteni, a zis. Cred că înseamnă mult unul pentru altul.

Am râs.

— Nu m-am gândit niciodată la asta! Nu mi se pare că vreunul dintre ei ar fi capabil de o asemenea legătură!

— Nu voiam să spun că ar exista între ei o legătură spirituală sau că au să rămână întotdeauna prieteni apropiați. Spun doar că reprezintă ceva unul pentru altul.

— Ce vrei să spui cu asta? l-am întrebat privindu-l insistent.

A râs.

— Nu știu nici eu. Nu sunt sigur. Fiecare dintre ei pare să însemne ceva în ochii celuilalt. N-am fost în stare să descifrez natura acestor semnificații. E lamentabil ca un profesor să fie atât de ambiguu!

— Zău, Mamoru, i-am spus zâmbind, nu credeam că-ți petreci atât de mult timp observându-i pe ceilalți. Se vede că nu ți se odihnește mintea niciodată!

Stânjenit, cum i se întâmplă adesea, și-a coborât privirea în nisip.

— Nu-mi petrec timpul observându-i pe ceilalți, a spus el de parcă făcuse o greșeală și își cerea iertare. E drept că mă gândesc la tot felul de lucruri, dar e ce-mi cere de fapt meseria.

— Te tachinam doar, am spus.

Voiam să întind mâna spre el, să-l asigur că nu aveam intenția să-l ofensez, dar am renunțat. Nu eram sigură că se face. S-a ridicat și s-a uitat spre plajă. Nu se vedea nimeni. Mi-a luat mâna și și-a pus-o pe obraz.

— Ai permisiunea să mă tachinezi cât vrei, a spus.

Spre sfârșitul zilei ne-am amintit toți de ceva important. Mamoru a observat că a început fluxul și ne-a adunat laolaltă. Ne-am uitat spre insule. Apa, colorată în arămiu, sclipea în jurul lor.

— *Trebuie* să fie Fecioarele, a zis Peter încetișor. Hai, Fecioarelor, *dispăreți*!

Însă n-au dispărut. Soarele a coborât dincolo de orizont, iar insulele au rămas la locul lor.

— Asta nu înseamnă nimic, a spus Peter.

Mamoru a fost de acord și a repetat că trebuie supravegheată toată zona.

Ne-am târât înapoi, la mica tabără de sub arbore și ne-am apucat să pregătim cina. L-am ajutat pe Mamoru să culeagă coji sparte de nucă de cocos și surcele. Nu vorbea nimeni. Am luat conservele și ne-am așezat în jurul focului șovăielnic. Cerul era vopsit în ultimele raze purpurii. Mi-am îngăduit o ultimă privire spre cele două insulițe.

— Priviți, am șoptit.

În lumina amurgului rămăsese numai una. Cealaltă, care mai înainte stătea nemișcată lângă ea, se cufundase în mare. În locul ei era doar cerul asfințitului. Ca și cum nici n-ar fi existat vreodată.

Mai e doar un lucru pe care trebuie să-l spun, acum că focul e aproape stins. În sfârșit, acum pot să cred că suntem într-adevăr în viață.

22 octombrie 1941

Am navigat în jurul insulelor pe o apă ca oglinda. Vocea lui Peter umplea spațiul de cântec. Părea să reverbereze sub

cerul calm. Fiecare notă rămânea îndelung atârnată în aer, iar următoarea dansa peste ea. Uneori, îndeosebi când Peter cânta melodia lui preferată, nu înțelegeam nici un cuvânt. Notele păreau să se înlănțuie, nu se mai deosebeau unele de altele, ca mătasea colorată care face ape. Îmi tot venea să zâmbesc. L-am privit pe Mamoru. Mâinile lui mângâiau cârma, privirea îi era limpede și strălucea.

Am stat alături de Peter și Johnny când am făcut ocolul tuturor insulelor. Luaserăm încă din zori hotărârea să împachetăm și să pornim în cercetarea împrejurimilor. Mamoru spera să găsim un loc convenabil unde să ne instalăm. Insulele au dimensiuni diferite, unele nu sunt decât niște stânci impozante, în vreme ce altele par să se întindă pe kilometri întregi, țărmul e însă asemănător, îngrămădiri de piatră, sparte ici-colo de golfuri nisipoase. În spatele lor, mulțime de hățișuri scunde deasupra cărora se ridică mărunți arbori de cocos cu trunchiuri uscate, albite ca niște oase din pricina aerului îmbibat de sare.

— Cum o să știm pe care dintre ele să ne oprim? l-am întrebat pe Peter. Par să fie toate la fel.

— O să se prezinte ea însăși, draga mea, o să se prezinte ea însăși, a replicat.

Pe la prânz, totuși, nu văzuserăm decât șase insule și nici una nu părea mai aparte. Nu se vedeau semne de viață. Nici o pasăre nu zbura deasupra arborilor, pădurile păreau uscate, fără fructe.

— Nu sunt oare Cele Șapte Fecioare vestite pentru flora și pentru fauna lor? l-am întrebat pe Peter.

— Așa se spune, ai dreptate!

— Dar nu pare să fie nici una așa!

— Ce să spun? Aspectul ăsta mai degrabă dezamăgitor poate să ascundă un adevărat univers de bogății.

— Sau unul încă și mai sterp decât se arată.

Mamoru și Honey discutau aprins, cu ochii într-una dintre hărți.

— Cea de-a Șaptea Fecioară nu e unde-ar trebui să fie, i-am auzit vocea lui Mamoru.

— Nu înțeleg, a spus Honey coborând vocea. Ai spus că hărțile astea sunt sută la sută corecte.

— Sunt. Ceva nu e-n regulă.

— Poate că nu căutăm unde trebuie, poate că am pierdut ceva din vedere! Poate că a şaptea dispare şi ea la flux!

— A şaptea e de departe cea mai mare. Acum e ora refluxului. Fluxul nu începe decât după apusul soarelui. Dacă e pe aici, o s-o găsim. Trebuie s-o luăm de la început.

Vasul a început să se rotească făcând un arc larg, până ce ne-am întors cu prora în direcţia de unde veniserăm. De fapt, navigaserăm atât de mult în jurul insulelor, încât apa şi vegetaţia stearpă începuseră să devină indistincte. Continuam să pretindem totuşi că suntem atenţi, scrutând orizontul după vreun indiciu neluat în seamă.

— Tu ştii ce căutăm? l-am întrebat pe Peter care se apăra de soare cu palma la frunte.

— Draga mea, n-am nici cea mai vagă idee. Eu sunt rătăcit de-o viaţă-ntreagă!

— Vine furtuna, a spus Johnny

— Maimuţoi caraghios, nu-i nici o scamă de nor! i-a replicat Peter în glumă,

— Miroase-a furtună, a continuat Johnny ridicând din umeri.

Mamoru l-a lăsat pe Honey la cârmă şi a venit să se sfătuiască cu Johnny.

— Eşti sigur? l-a întrebat.

Şovăia să-i ia vorbele altfel decât ca pe o simplă speculaţie.

Johnny a ridicat iar din umeri.

— Aşa cred. O furtună trecătoare, dar puternică.

Mamoru a dat din cap şi s-a întors la cârmă, lângă Honey. Au vorbit o vreme şi au consultat iarăşi harta.

— Ai dreptate, Johnny, a recunoscut Peter. Aerul are alt miros!

Abia atunci am văzut-o cu toţii în depărtare. I se mişca umbra deasupra apei. Un singur nor negru, îngreunat de apă, proiectând forme stranii pe suprafaţa mării. De departe se părea că apele verzi se făcuseră cenuşii sub umbrela aceea neagră. Creştea pe măsură ce se apropia, iar în curând am văzut cât de repede înainta.

— Christoase atotputernice! a oftat Peter.

Dedesubtul norului, apa clocotea înspumată, totuşi marea rămăsese împrejurul umbrei tot atât de liniştită şi de verzuie,

pe cât era sub vasul nostru. Parcă fusese trasat cu grijă un cerc în jurul valurilor ca să le țină strânse, ca pe o haită de animale sălbatice.

— Vestele de salvare! a strigat Peter.

Johnny a rămas nemișcat pe bancă, sprijinit de cabină.

— Nu e nici una! a spus el nepăsător.

— Agățați-vă bine de ceva, a spus Mamoru. Totul se va termina cu bine. Furtuna vine și trece.

Vocea îi era calmă și sigură. A venit și m-a strâns de mână. Stăteam chiar lângă Johnny, în picioare. Nu l-am respins.

— Stai lângă mine, a spus. Eu sunt la cârmă. N-o să pățești nimic.

Peter s-a izbit de mine când m-am luat după Mamoru. M-a privit cu o expresie feroce.

Mamoru nu ajunsese încă la cârmă, iar eu nu trecusem bine de cabină când am fost loviți de furtună. Parcă se grăbise, parcă iuțise pasul să ne prindă nepregătiți. În cădere, am văzut că și Mamoru se dezechilibrase. S-a prăbușit cu spatele de cabină când vasul s-a aplecat împins de forța primului val. Într-o clipită aerul uscat și sărat s-a umezit într-atât, încât mi se părea că respir apă. Un zid de ploaie s-a prăbușit peste noi, horcăiam zadarnic după o gură de aer. Am încercat să țin ochii deschiși, însă din pricina torentului de ploaie vedeam doar forme tulburi. Vasul mi-a părut deodată mărunt și foarte ușor. Valurile îl azvârleau în aer, apoi îl trăgeau înapoi. Unde era Mamoru? Mi s-a părut că-l văd ridicându-se și târându-se cu greu spre cârmă. Nici un alt bărbat n-ar fi avut atâta putere.

Până în acele câteva clipe nu mi-a fost niciodată cu adevărat limpede înțelesul expresiei „din toate puterile". M-am agățat de bastingajul de lemn *din toate puterile.* Voiam *din toate puterile* să-i spun lui Johnny să mă ierte că l-am împins să mă iubească. Tot astfel, *din toate puterile* doream să-l revăd pe Mamoru.

Am căzut în apă, cum știam că avea să se întâmple. Fusese o prostie să cred că aș putea să rezist. Totuși m-am zbătut. Apa caldă, spumegândă, mi-a intrat în gură, în ochi, în nas și în plămâni. Însă m-am zbătut. Am simțit cum îmi obosesc și brațele, și picioarele de atâta luptă. Unde erau ceilalți? Nu mai

vedeam pe nimeni. Mi-am spus că am să renunț, dar picioarele, deși îmi înțepeniseră, loveau în continuare apa de parcă dădeau ascultare unei voințe mai puternice decât a mea.

Începuseră oare valurile să se calmeze? Peste crestele lor am crezut că văd capul lui Johnny, care apărea și dispărea la câțiva metri distanță. Am încercat să-l strig, dar când am deschis gura am început să mă scufund. Nu știu cum am scos din nou capul din apă și atunci l-am zărit pe Mamoru. S-a uitat drept la mine și mi-a strigat ceva, asta știu sigur. El era, înota spre mine. La distanță, un alt înotător. Peter? Capul lui Johnny abia dacă se mai vedea, deși apele se calmaseră oarecum. Corpul îmi era greu și obosit și mi-am dat seama că picioarele îmi amorțiseră. Totuși nu mi-a fost frică. Știam că nu mai e mult și voi fi salvată. Mamoru nu mai avea nici douăzeci de metri până la mine și înainta rapid. Am văzut și vasul acum, departe, la bună distanță. Era cineva pe punte, se uita după noi. M-am uitat din nou să văd unde era Mamoru. De ce se îndepărta? Pe jumătate sufocată, l-am strigat, iar el s-a oprit și s-a uitat spre mine. Apoi și-a înfundat însă din nou capul în apă și a continuat să înoate. Câteva clipe mai târziu l-am văzut scoțându-l pe Johnny la suprafață. A pornit înot spre vas cu Johnny în spinare. Îi ținea capul cu mâna, i-l îndrepta spre cer, la aer.

Am încetat să mă mai zbat. O amorțeală copleșitoare îmi cuprinsese picioarele, ochii începeau să mă usture. M-am lăsat în voia apei, marea mă trăgea la fund.

Apoi am simțit niște mâini, mâini de-a lungul corpului, mâini care-mi prindeau brațele și sânii și părul, mâini care mă trăgeau la suprafață. Am tușit, apa îmi ardea gâtlejul. „Snow! Snow!" am auzit în vreme ce în plămâni îmi revenea viața. Era Peter.

— Nu te lupta, Snow, mi-a spus, lasă-te moale!

Mi-a trecut un braț pe după umărul lui.

Tot timpul până la vas i-am simțit sub mine spinarea dură, osoasă. Picioarele și brațele i se mișcau dezordonat prin apă, așa că înaintam zvâcnind. Răsufla din greu, a trecut un bun moment până să-mi dau seama că de fapt cânta. Nu mi-a venit să cred. Printre valuri, sub ploaia care începea să se potolească, el tot mai încerca să cânte ariile lui caraghioase!

Ne-am uitat la norul de furtună care se îndepărta. Soarele strălucea din nou, iar apele erau calme și verzui ca mai înainte. Lemnul punții a început să se usuce, se ridicau vălătuci de abur în aerul cald. Hainele păreau grele și lipicioase.

Se pare că Honey rămăsese ascuns în cabină, sub punte. Spune că a trăit un moment de groază, azvârlit de colo-colo ca o minge de cricket în strâmtoarea aceea.

Mamoru a venit spre mine și m-a întrebat cum mă simt. Nu i-am răspuns.

— Îmi pare rău, a zis. Nu știam unde ești. Mi s-a părut că-ți aud glasul, însă nu l-am văzut decât pe Johnny. Aflasem că nu știe să înoate. Dacă nu-l scoteam din apă se îneca. Era și Peter acolo și am crezut... Nu mai știu. Îmi pare rău.

Pe față i s-a așternut o expresie de durere, am crezut că avea să izbucnească în lacrimi.

— Nici eu nu știu să înot, am spus și mi-am strâns pleoapele.

Nu am plâns.

A lăsat capul în jos și mi-a atins mâna.

— Nu știam.

A mai rămas o vreme. I-am simțit pe braț respirația grea, fierbinte. Când s-a depărtat, am constatat că lăsase ceva lângă mine. Era geanta moale în care îmi țineam jurnalul și pe care o tot plimbam cu mine. Uitasem cu desăvârșire de ea în timpul furtunii. I-am desfăcut legăturile și am scotocit printre lucrurile umezite dinăuntru. Era tot acolo, bine înfășurat în mușama. Se vede că Mamoru îl salvase pentru mine. Îl salvase de furtună.

Peter s-a apropiat, însă eu am închis ochii.

23 octombrie 1941

A fost ciudat felul în care în cele din urmă ni s-a arătat Cea de-a Șaptea Fecioară. Acum, la mai puțin de două zile de atunci, tot nu sunt în stare să precizez dacă apariția ei bruscă a fost previzibilă și firească sau, dimpotrivă, neașteptată și resimțită ca un șoc. După furtună nu prea vorbiserăm între noi, așa că nu știu ce o fi fost în sufletul celorlalți. Nu sunt în stare nici măcar să-mi deslușesc propriile sentimente de atunci.

Am văzut-o toți deodată. După trecerea furtunii ne-a trebuit o vreme să ne revenim. Ne-am întors apoi spre prima insulă și am scrutat împreună marea cu și mai multă atenție. Am numărat insulele, așteptându-ne să fie tot șase, ca mai înainte. Am văzut-o abia după ce trecuserăm de a cincea, vecină cu cea de unde plecaserăm. Era chiar acolo unde fusese prima. Puteam să jur. Numai că în locul insuliței aceleia, am dat peste una de zece ori mai mare și incomparabil mai vastă decât celelalte. Tot acoperită și ea de o mulțime de hățișuri în apropierea malului stâncos și nisipos, însă dincolo de ele se întinde jungla verde, deasă, de neasemuit cu tot ce întâlniserăm de când eram pe mare. Coloritul ei bogat nu are nimic în comun cu frunzișul gălbejit, ars de soare al celorlalte. Cocotierii sunt înalți și drepți, neînclinați de vânturile mării. Cât e de întinsă nu pot să spun.

Ne-am lăsat să plutim în voia mării spre apele acelui țărm. Aerul era străbătut de țipete ciudate de animale.

— Vezi? mi-a spus încet Peter. *Viață!*

Ne-am fixat tabăra într-un luminiș nu departe de liziera junglei, de unde se vede marea. Mamoru a tăiat niște ramuri cu un parang, le-a doborât dintr-o singură lovitură a lamei curbe și ne-a încredințat că luminișul acela e ideal. Terenul e uscat, nisipos și acoperit de iarbă nu prea înaltă. În jur sunt arbori cu trunchiuri solide, excelenți pentru atârnat hamacul, și cu un frunziș des care ne oferă adăpost împotriva soarelui, în vreme ce bariera de tufe de la marginea plajei e o pavăză naturală contra vântului.

Bărbații au plecat să caute apă dulce. Mamoru a zis că simte că-i pe-aproape și că, dacă găsim un izvor bogat pentru spălat și băut, nu ne mai trebuie aproape nimic. Ridicase capul de parcă voia să simtă mirosul aerului.

— N-o să ducem lipsă de mare lucru aici.

Au luat-o în direcții diferite, Mamoru împreună cu Honey, iar Peter cu Johnny.

— Vii cu noi, Snow? m-a îndemnat Peter.

M-am uitat la el și la Johnny, apoi m-am întors să-i prind privirea lui Mamoru.

— Cred că nu, am răspuns eu. Cred c-o să rămân aici să aranjez puțin lucrurile până vă întoarceți voi.

Imediat ce au plecat, am luat jurnalul și-am început să scriu.

Nu mi-a fost lesne să aștern pe hârtie ce s-a petrecut în ultimele zile. Retrăirea unor momente a fost mai dureroasă decât credeam. Pe când scriam aceste ultime paragrafe, m-am oprit să recitesc, să regândesc ordinea întâmplărilor. N-am mai făcut așa ceva. E ca și cum n-aș mai fi sigură de nimic. Lumea în care îmi caut refugiu, lumea asta, lumea *mea*, îmi pare mai nesigură decât înainte. Jurnalul acesta e încă al meu. Pot încă să mă simt eu însămi când îl am în mână. Dar acum nu mai am certitudinea că știu ce înseamnă să fiu eu însămi.

24 octombrie 1941

Mamoru și Honey au fost primii care s-au întors. Era așa cum se așteptaseră. În apropiere se găsea un izvor, era la câteva sute de metri.

— Hai să ți-l arăt, a spus Mamoru și mi-a întins o mână.

— Da, da, ce idee bună! a adăugat Honey. Vă las să vă bucurați singuri de plimbarea asta.

Îi plutea un zâmbet pe față, deși arăta ca un om copleșit de griji. Nu i-am putut desluși în întregime expresia.

Am pornit prin jungla tăcută și fără vârstă. Pașii noștri răsunau. Frunzișul filtra lumina și făurea felurite forme umbroase.

— Îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat în timpul furtunii, a spus Mamoru.

— Te rog, i-am spus fără să-l las să continue. Nu vreau să-ți tot ceri iertare. Ai acționat așa cum ai crezut de cuviință. E tot ce putem să facem. Nu știai unde eram, cum ai fi putut să mă salvezi? Dacă n-ai fi făcut ce-ai făcut, Johnny ar fi fost mort. Nu vreau să mai aud nici o vorbă despre asta.

Am mers o vreme tăcuți. Am întins brațul și i-am căutat mâna. Când am atins-o, el a strâns-o pe-a mea.

Am ajuns la poiana de lângă izvor. Eram înconjurați de bananieri sălbatici și de iarba-elefantului.

— Te rog să mă ierți, a spus Mamoru și s-a și apucat să își descheie nasturii cămășii. Nu mai pot să suport sarea de pe corp, trebuie neapărat să mă scald!

A intrat în apă, iar șortul kaki i s-a umflat ca un balon. Când a ajuns în mijlocul curentului, cu apa la talie, s-a scufundat. După câteva clipe, a ieșit la suprafață ceva mai încolo, cu un strigăt gutural.

— Apa e o minunăție, a spus el. Ar trebui să intri și tu!

Era radios.

Am fost nesigură o secundă, răsucindu-mi degetele de la picioare în mâlul de pe malul râulețului. El și-a întors privirea și a început să înoate în sensul curentului, iar eu mi-am descheiat bluza costumului *samfu*. Nu prea aveam idee cum să fac cu pantalonii. Până la urmă i-am scos și am intrat în unda înghețată.

Mamoru s-a întors când am țipat la contactul cu apa rece. A înotat spre mine, însă pielea mi se obișnuise între timp. Am avut o senzație extrem de curioasă. Pielea mă furnica din pricina frigului, totodată o fierbințeală necunoscută îmi invada corpul și mi se răspândea peste tot, în piept, în stomac, în ceafă, în degete. Acolo unde căldura întâlnise frigul, o incandescență m-a învelit cu o piele nouă. Vechiul meu trup dispăruse.

— Cum ți se pare? m-a întrebat.

Am răspuns doar cu un zâmbet.

A luat apă în mâini și a dus-o la buze. Un șiroi de apă îi curgea pe bărbie și pe piept. Și-a umplut iar căușul mâinilor și a venit spre mine. Fără nici o ezitare, am băut. Apa avea un gust de sirop de palmier și de orez stătut.

Ne-am scăldat încă o vreme. Ne mișcam tăcuți prin apa nu prea adâncă.

— Îți promit că n-am să privesc, mi-a spus el când am pornit să ies pe mal.

— Bine faci, i-am spus râzând. S-ar putea să fii șocat!

S-a întors cu spatele și a înotat lin, abia încrețind suprafața apei. Pe fundalul umbrit de copaci, pielea lui de un alb pur strălucea.

Nu ne întorseserăm de mult la tabără când au apărut Peter și Johnny cu respirația tăiată de alergătură. Johnny se freca la un umăr, Peter avea fața și brațele acoperite de zgârieturi.

— Am văzut ceva, a spus Peter. Am descoperit niște ruine antice!

25 octombrie 1941

Mie mi s-a părut că era mai degrabă o locuință oarecare părăsită.

— E o ruină antică! repeta Peter.

— Are uși și o bucată de acoperiș! a spus Honey.

Peter nu se mai oprea.

— Nu e chiar Parthenonul, de acord, dar e foarte veche. Uitați-vă la ea!

Nu mai văzusem așa ceva. Era o construcție impozantă, cu decorațiuni pe fațadă, mulaje de animale hidoase a căror înfățișare n-am recunoscut-o.

— Interesant, a spus Mamoru. Unele ornamente par aproape europene, neogotice. Se știe că unii englezi au construit pe la începutul secolului palate fanteziste, imitații ale arhitecturii victoriene târzii, cum ar fi Castelul lui Kellie. Aici avem de-a face cu altceva. Pare să fie o clădire de tip mogul. Nu sunt în stare s-o plasez în timp. E ceva în construcția asta care îmi spune că ar fi mai veche decât castelele edwardiene de care am pomenit.

— Oho, cu mult mai veche. E în mod clar o antichitate, a insistat Peter.

— Se văd urme de vopsea pe uși, a zis Mamoru.

— Eu nu vreau să intru aici, a spus Johnny.

Asta nu l-a oprit pe Peter. Se repezise pe treptele de piatră de la intrare și încerca ușa. S-a deschis fără nici o rezistență.

Noi am ezitat o clipă. Mamoru era foarte interesat de aspectul exterior al casei.

Se uita atât de concentrat, de parcă ar fi fotografiat-o. Mi-am dat seama că o înregistra în memorie până la cele mai mici amănunte.

— Eu nu intru aici, a repetat Johnny aproape în șoaptă.

— O să fie o perfectă pierdere de timp, dar am putea să intrăm, a concedat Honey și a și pornit să urce.

B.C.U. "M. EMINESCU" IAȘI

Până să fi trecut pragul, Peter explorase o bună parte din casă. S-a repezit în jos pe scara interioară, a sărit peste ultimele trepte largi de piatră.

— E fabuloasă, a strigat. Rămâneți cu gura căscată dacă vedeți ce-am găsit!

Am privit în jur. Zidurile erau dintr-o piatră netedă, trandafirie, fărâmicioasă la pipăit. Un strat gros de praf se așternuse pe podele, însă casa nu părea nici umedă și nici nu mirosea a guano. Arăta în toate privințele admirabil conservată.

— Cui poate să-i treacă prin minte să construiască o astfel de locuință în mijlocul junglei pe o insulă uitată de Dumnezeu? s-a mirat Honey.

Cum urcam scara maiestuoasă și ochii mi se obișnuiau treptat cu obscuritatea, am avut impresia că din tavan atârnau grămezi de plase de păianjen, ca niște coliere care împodobeau și pereții. Când am ajuns însă în capul scării și am privit de-a lungul culoarului pierdut în întuneric, mi-am dat seama că ce întrezăream nu erau fragile pânze de păianjen, ci ceva mult mai consistent. Ceva care se încovoia în întuneric și forma un covor deșirat deasupra capetelor noastre.

— Vedeți? a strigat Peter. Nu sunt minunate?

A băgat mâna în rucsac și a scos o cutie de chibrituri. După două-trei încercări, cutia era probabil umedă, a izbutit. A ridicat chibritul deasupra capului. Lumina lui tremurândă s-a îndreptat spre tavan.

— Doamne sfinte! a murmurat Honey.

Tavanul și zidurile erau acoperite cu coarne de cerb. Nu erau nici capete împăiate, nici piei, nici cranii ori schelete, numai coarne, coarne de toate formele. Erau îndreptate cu vârfurile în jos ca niște degete osoase și răsucite, întinse spre noi. Am simțit brațul lui Mamoru lângă mine. M-am liniștit când l-am știut aproape.

— Credeți că ar putea proveni de la specii încă nedescoperite? a întrebat Peter. Asta trebuie să fie! Asta trebuie să fie!

Cina din seara asta a fost alcătuită, spre desfătarea lui Honey, din conserve, la care s-au adăugat niște papaia sălbatice găsite de Mamoru. S-au purtat mai cu seamă discuții despre casă. Cine

o construise? Pentru ce? Când? Peter a insistat să o numească ruină antică. Părea chiar ofensat că noi nu făceam la fel.

— La drept vorbind, a declarat Honey, casa asta abandonată e cu totul lipsită de interes. E o construcție oarecare, părăsită pentru că-i fără rost. Și nici nu e prea deosebită. Nu mă surprinde că *ție* îți place, Wormwood!

Se ghiftuise cu carne de vită și, sprijinit de un buștean, părea foarte relaxat. Era din nou el însuși, vorbind de parcă pronunța edicte imperiale.

Peter a zâmbit.

— Asta-i doar pentru că nu ești în stare să apreciezi frumusețea.

— Dimpotrivă, a răspuns Honey, tu vezi frumusețe chiar și acolo unde nu există.

Ne-am retras să ne culcăm, iar eu am controlat, ca de obicei, dacă jurnalul e la locul lui. Nu știu dacă era din cauza timpului prea îndelungat petrecut pe mare sau dacă sufeream încă de efectele întârziate ale furtunii, dar nu-mi aminteam poziția exactă în care îl lăsasem. Mi s-a părut că mușamaua fusese desfăcută. Nu mult, dar destul cât să-mi atragă atenția. Am despachetat jurnalul și am constatat că totul era în regulă. Am încercat să-mi scot din minte povestea asta și am reușit să adorm.

26 octombrie 1941

M-a trezit în cursul nopții un țipăt strident, un vaier ascuțit, jalnic. Venea din junglă și străpungea noaptea ca un pumnal. Se răsucea, dansa prin aer, se frângea la răstimpuri și sfârșea într-un soi de tuse lătrată. Nu știam ce făptură scoate astfel de zgomote, așa ceva nu mai auzisem niciodată. De sub plasa contra țânțarilor, l-am privit pe Johnny. Dormea. Pe Mamoru n-aveam cum să-l zăresc prin întuneric, era prea departe. Culcușul lui părea calm, neatins. Am ciulit urechile să prind vreo mișcare, vreun fâșâit de cearșafuri. N-am auzit nimic, am presupus prin urmare că Peter și Honey erau și ei adormiți. Dar de ce oare nu fusese nimeni trezit de zgomotul acela teribil? A tot răsunat și am adormit doar când a început să se potolească, abia înaintea zorilor.

29 octombrie 1941

Tocmai m-am înapoiat după o lungă plimbare prin junglă împreună cu Mamoru. Am mers până la cascadă și înapoi. Ne-am oprit adesea ca să pun în traistă fructe căzute pe jos. La întoarcere, Mamoru s-a dus pe vas cu Honey ca să discute despre rații și despre diverse alte probleme administrative, cum fac de obicei. Tocmai mă instalam să scriu când l-am observat pe Peter care își făcea de treabă prin tabără. Strângea chingile hamacelor și își așeza lucrurile în teancuri ordonate.

— Cum se face că nu ești împreună cu Johnny? l-am întrebat.

— Mi-a spus că vrea să fie lăsat în pace, așa că m-am gândit să mă întorc și să fac ordine printre lucruri, a răspuns el pe nerăsuflate.

— Ce spui! Nu mi se pare că-ți stă în obicei.

Am încercat să pară nostim ce spun, numai că vocea mi-a sunat sec, fără pic de umor.

— Mă iau și eu după tine, asta-i. Vreau să spun că la tine totul e mereu așa de bine aranjat, nimic lăsat la întâmplare...

A venit lângă mine, așa că am închis jurnalul. A cules de pe jos o surcea și a început să zgârie cu ea nisipul, dar s-a rupt, așa că s-a apucat să își zgândăre o zgaibă de pe picior.

— S-a întâmplat ceva, Peter?

— Cu mine nu. Dar cu tine?

Am simțit cum îmi sporește iritarea.

— Ce vrei să spui?

— Johnny... a început, dar s-a oprit imediat.

Am tăcut. Mi se încleștaseră fălcile. Mi-am deschis jurnalul și am început să răsfoiesc paginile prefăcându-mă că citesc.

— Vreau doar să spun că, după părerea mea, Johnny se simte ceva mai bine.

Am ridicat ochii.

— I-adevărat?

— Da, așa cred, a zis Peter.

I-am zâmbit.

— Îți mulțumesc că te ocupi de el.

A ridicat din umeri și s-a apucat iar să-și zgândăre zgaiba.

— Ce părere ai de Kunichika? a spus el brusc.

Vorbele i s-au rostogolit din gură abia articulate, de parcă le ținuse acolo de multă vreme și dintr-odată le lăsase să iasă.

— Mamoru? E o persoană fascinantă.

— Pare să se priceapă admirabil la o mulțime de chestii la care nu te-ai aștepta din partea unui universitar.

— Pentru că nu e un universitar oarecare. A devenit profesor la Universitatea din Kyoto când avea douăzeci și cinci de ani. Cam atât cât o să am și eu peste patru ani. E uimitor!

— Ce predă?

— Literatură rusă. Are o ușurință înnăscută pentru limbi. Vorbește vreo douăsprezece cel puțin. Ieri spunea că a învățat italiana pe la șaisprezece ani.

— Snow, mi-a spus el după ce s-a întors și m-a privit drept în ochi, tu chiar crezi că e ce spune? Nu ți-ai pus nici o întrebare, în ciuda lucrurilor care se întâmplă în jurul nostru?

— Nu se întâmplă nimic în jurul nostru. Poate că nu te-ai uitat bine!

— Se-ntâmplă de toate, Snow! Japonezii sunt în Siam. Gândește-te la China!

— Nu e lumea noastră. Nici chiar Siamul n-are de-a face cu noi. Mamoru n-are de-a face cu toate astea.

— E japonez, Snow. Poate că n-ai băgat de seamă.

Am tăcut o vreme.

— Peter, am zis apoi, coborând vocea până la șoaptă, am să-ți spun ceva confidențial, ceva despre Mamoru.

Am ezitat un moment, însă mi-am făcut curaj să continui.

— A fost în post, în Manciuria, la începutul Incidentului de acolo. A servit drept interpret, un tânăr universitar renumit, de ale cărui talente lingvistice s-a folosit armata. N-avea cum să se opună, a trebuit să meargă. Te rog, Peter, nu mai spune nimănui. E teribil de rușinat de toată povestea asta și nu i-ar conveni să mai afle și altcineva. Dacă ți-am vorbit, e doar ca să înțelegi că nu e o făptură demonică. A părăsit Manciuria după nouă luni. A lucrat la cartierul general, niciodată pe teren. N-a ținut niciodată o baionetă în mână, însă chiar și asta i-a fost prea mult. A căzut la pat, aproape că orbise, atât era de tulburat. Îi era silă de tot ce vedea. Rușinii de a fi fost implicat i s-a adăugat

rușinea slăbiciunii. Eu sunt singura persoană căreia i-a povestit. Te rog, te implor, nu vorbi cu nimeni.

Nu mă mai privea, scruta distanța până la vas. Mamoru și Honey începuseră să înoate spre țărm.

— Cum spuneam, Johnny se simte mai bine, a spus cu vioiciune și s-a ridicat să plece.

L-am urmărit cum se îndepărta.

— Îți mulțumesc, Peter! am strigat în urma lui.

S-a oprit, s-a întors cu mâinile în buzunarele șortului mototolit. Mi-a zâmbit.

— Fii prudentă!

1 noiembrie 1941

Ploaie, toată noaptea trecută. Am adormit ascultând picăturile grele de apă pe coviltirul întins de Mamoru peste tabără. Continuam să fiu îngrijorată din pricina jurnalului. De două ori în ultimele zile am avut impresia că cineva l-a deschis. În cele din urmă, ieri după cină l-am înfășurat în mușama și l-am îngropat în nisip lângă culcușul meu, aproape de trunchiul unui copac. Am împrăștiat apoi pe deasupra rămurele și frunze uscate.

M-a sculat iarăși din somn vaierul acela înspăimântător. În fiecare noapte, de când a început, numai pe mine mă trezește. M-am întrebat dacă nu cumva face careva o glumă, dar toți erau cufundați în somn. Nici o mișcare în jur. Toate culcușurile erau liniștite. M-am ridicat și am tras un halat pe mine. Țipătul îmi sfâșia auzul. Trebuia să văd de unde vine. M-am încălțat cu o pereche de ghete de-ale lui Johnny și am ieșit de sub plasa contra țânțarilor.

Dincolo de coviltir, ploaia cădea ritmic printre crengi. Ghetele îmi erau mari și înaintam greu. Sursa strigătului aceluia tăios părea să fie tot timpul în fața mea, la doar câțiva pași. De fiecare dată când credeam că am ajuns, sunetul se îndepărta. Am continuat să înaintez, împiedicându-mă de bușteni și de rădăcini. Cu cât avansam, cu atât mă linișteam. Îmi spuneam mie însămi: vreau să înfrunt creatura asta. Nu știam dacă aș distruge-o sau dacă aș strânge-o la piept. Frica îmi trecuse. Prin întuneric, am întrezărit silueta compactă a casei cu coarne de cerb. Vaierul părea să vină din adâncimile ei cufundate în beznă.

Himerele sculptate în piatră pe faţadă încremeniseră în salt. Am început să urc imensele trepte de piatră. Când am ajuns la uşa masivă halatul îmi era desfăcut.

Ceva a ţâşnit din întuneric. O arătare. N-aş putea să spun dacă era om sau animal. S-a aruncat de pe un zid înalt de lângă casă şi a dispărut în junglă. M-am oprit să privesc în jur. Vaierul se schimbase într-o tuse lătrată. Am simţit din nou mişcare. Altă siluetă, acum arăta să fie om, s-a furişat printre copaci. I-am zărit paloarea pielii lucind pe decorul petelor sumbre ale junglei în lumina lunii strecurate printre nori.

— Mamoru!

Am văzut-o iarăşi. Aluneca goală printre arbori cu foşnet mătăsos.

— Mamoru! am strigat iar. Nici un răspuns. Peter! Frederick!

Am alergat spre locul unde-o văzusem, dar nu era nimic acolo. Am căutat un moment printre copacii din jur. Eram singură. Vaierul încetase. Am pornit înapoi spre tabără. Ploaia îmi îngreunase hainele şi mi se făcuse frig. Abia atunci mi-am dat seama că faţa îmi şiroia nu doar de stropii de ploaie, ci şi de lacrimi.

Când m-am întors, am trecut tăcută printre celelalte culcuşuri. Dormeau toţi profund. M-am dezbrăcat şi m-am băgat în aşternut încă umedă de ploaie. Am dormit prost, chiar dacă vaierul se potolise.

Dis-de-dimineaţă, după micul dejun, am aşteptat să plece toţi din tabără, fiecare la ale lui, Johnny la pescuit, Peter la explorat casa cu coarne, Mamoru, şi cred că şi Honey, la întocmit hărţi. Abia apoi m-am dus să-mi iau jurnalul. Frunzele erau la locul lor, îngrămădite peste ascunzătoare. M-am simţit mai uşurată. Doar când am îngenuncheat să-l dezgrop am văzut urmele. Două rânduri de lungi scrijelituri, mai bine de două palme fiecare, lângă movilița care marca locul. Ploaia le mai ştersese, dar se vedeau încă, trasate adânc în nisip.

3 noiembrie 1941

— Povesteşte-mi despre Manciuria. Vreau să ştiu tot, i-am spus lui Mamoru.

Era pe la jumătatea după-amiezii şi rămăseserăm singuri.

— Ți-am spus tot. Ți-am spus cât îmi e de rușine.

— E drept. Vreau să știu mai mult. Vreau să știu ce-ai văzut.

— Lucruri cumplite, a spus. A schițat un râs. Prea îngrozitoare ca să încapă în cuvinte. Nici nu vreau să vorbesc despre lucrurile acelea. Țin de trecut.

Începuse să privească aiurea, dar l-am îndemnat iarăși.

— Mamoru, te rog! Vreau să-ți împarți durerea cu mine.

— De ce?

Nu i-am răspuns.

Și-a coborât vocea.

— Bine! Am să-ți vorbesc despre unele lucruri pe care le-am văzut, unele lucruri care mi s-au întâmplat.

Se uita în depărtare și parcă vorbea singur. După câteva clipe s-ar fi spus că uitase că eram de față. Părea să fi dispărut în sine însuși. Nu mai știam cine povestește.

— Într-o zi am fost trimis în misiune cu un alt ofițer, un geolog din Osaka. Mi-era bun prieten și mi-era mai ușor când eram cu el. Îl chema Kondo, era omul cel mai minunat pe care l-am cunoscut vreodată. Serile vorbeam despre artă și despre cărți. Predilecția lui era Basho. „Am pășit pe drumul îngust până în extremul nord, prietene!" mi-a zis când m-am întors în Japonia. Eram împreună cu el în ziua aceea. Îmi amintesc totul cât se poate de limpede, cu toate că am încercat să uit. Fuseserăm trimiși să facem cercetări cu privire la un incident care se petrecuse pe lângă Mudanjiang. Pe acolo, în regiunea aceea stâncoasă de munte, patrulaseră câțiva oameni care făcuseră un raport privitor la victimele unei explozii. Nimic deosebit, asemenea lucruri aveau loc de câteva ori pe zi. Ca de obicei, am fost trimis să culeg informații și să întocmesc rapoarte. Kondo a venit cu mine să studieze rocile. Am fost nevoiți să lăsăm mașina și să continuăm pe jos. Am coborât la vale și am urmat o veche linie de cale ferată, ruta cea mai dreaptă pe care puteam merge. Drumul era anevoios, cădeau întruna în jurul nostru pietre desprinse din munte. După o vreme am întâlnit un grup de soldați adunați în jurul unui foc de tabără. Nici eu, nici Kondo nu-i cunoșteam. Uniformele erau standard, dar nu știam din ce regiment făceau parte. Când ne-am apropiat am constatat că

mâncau. Deasupra focului se frigeau bucăți mari de carne proaspătă, bine rumenită. Așa ceva era cât se poate de neobișnuit. Condițiile din Manciuria sunt mai teribile decât se poate închipui, iar hrana, îndeosebi carnea, e foarte greu de găsit. Soldații aceia păreau că plănuiesc ceva. Șopocăiau între ei și ne priveau bănuitori. Când am ajuns lângă ei, unul mi-a zâmbit. Îi văd și acum dinții îngălbeniți într-un rânjet idiot pe fața cafenie.

— Frățioare, a zis, de ce n-ați lua o îmbucătură împreună cu noi?

— Mulțumim, am zis eu încercând să-mi ascund stinghereala. Ce noroc pe voi că ați găsit carne!

— Da, a zis el, am prins un șarpe mare. Un piton enorm.

L-am simțit pe Kondo cum se crispează. Și lui i se păruse ceva curios în felul de a se purta al acelor soldați. Mirosul cărnii fripte ne-a neliniștit încă și mai mult. Era dulceag, îmbietor, și nu prea avusesem parte de carne de când eram în China.

— Poftiți, fraților! a spus soldatul și ne-a întins două hălci de carne.

Întregul grup se oprise din mâncat și ne privea. Parcă ne-ar fi pus la încercare. M-am temut că n-o să fie simplu dacă refuzăm, așa că am primit. Am băgat bucata în gură cu gesturi măsurate și, după o ușoară ezitare, am mușcat. Carnea era fragedă și fierbinte și, odată ce am început să mănânc, n-am mai putut să mă opresc. Am înghițit-o repede și aș mai fi vrut. Lui Kondo nu i-a venit așa de ușor să mănânce. Mușca cu greu și pălise. Când mi-am dat seama, am pornit la drum. M-am arătat grăbit și l-am îndemnat să mă urmeze.

— Nu mai stați să mai mâncați o bucată? au strigat soldații.

Am răspuns că eram în întârziere la datorie și că vom fi pedepsiți dacă mai rămânem. Kondo încă mai ținea bucata de carne în mână când am plecat. I-am spus să o mănânce. Dacă-l vedeau că o aruncă, mi-era teamă să nu ne împuște pe la spate. A băgat-o în gură, iar când am fost siguri că nu ne mai văd, am rupt-o la fugă. Am alergat până ce Kondo s-a oprit, s-a aplecat și a vomat totul. I se făcuse foarte rău.

— Ai văzut? mi-a șoptit.

— Da, i-am răspuns.

În tufişurile de lângă locul unde erau soldaţii aceia, era îngrămădit un teanc de uniforme de acelaşi fel cu ale lor, doar că erau împroşcate cu sânge.

N-am mai vorbit niciodată cu Kondo despre întâmplarea aceea.

O vreme s-a instalat tăcerea. Mamoru rămăsese nemişcat.

— Ar mai fi şi altele, a continuat el într-un târziu. Erau femei în tabără. Le aduceau acolo cu un scop precis. Pentru soldaţi... Nu, despre ele nu pot să vorbesc. Ca să ajung la dormitorul meu treceam pe lângă baraca aceea, unde erau ţinute femeile. Era cufundată în tăcere. Niciodată n-am auzit vreun zgomot de-acolo. Tăcerea era teribilă. În fiecare noapte adormeam cu tăcerea aceea urlându-mi în urechi.

M-am întins şi l-am luat în braţe. Cuibărit pe umărul meu, capul îi atârna greoi.

4 noiembrie 1941

Era vremea mesei de prânz când Peter ne-a poftit să-l însoţim la plimbare.

— Îmi pare rău, nu cred să fiu în stare, i-am răspuns.

Nu dormisem bine, vaierul îmi tulburase somnul şi mă simţeam foarte obosită.

— Hai, hai, a insistat, plimbarea o să-ţi facă un bine nebun. Dar dumneata, profesore? Ce-ai zice să dăm o raită prin pădure? Doar nu-i nimic urgent de făcut!

Mamoru s-a uitat la mine şi a ridicat din umeri indiferent.

— Dar dumneata, Honey, n-ai vrea să vii? a continuat Peter. După câte ştiu, nu-ţi place să fii lăsat deoparte de la nimic!

— Ridicol, a mormăit Honey.

Cu toate astea s-a ridicat şi a urmat fără entuziasm grupul nostru lipsit de chef.

— Johnny unde-i? l-am întrebat pe Peter care deschidea drumul.

— O să apară şi el. Ştie unde suntem.

N-am fost deloc surprinsă că Peter ne conduce la casa cu coarne de cerb.

— Ne-ai pregătit o surpriză, aşa-i? l-am întrebat.

— Nicidecum! a răspuns el râzând.

A cântat tot drumul. Am recunoscut mai cu seamă una dintre melodii. O cântase de atâtea ori de când începuserăm călătoria, încât îmi devenise dragă.

Am urcat treptele de piatră și am intrat. Peter ne-a condus printr-un salon mare, am trecut de o altă ușă și am ieșit în spatele casei. Într-un luminiș, lângă un pârâu noroios, era instalată o masă acoperită cu o pânză de olandă – remarcabil de albă. Deasupra ei, un baldachin de cearșafuri ivoar flutura ușor în boarea imperceptibilă. Am căutat să-mi dau seama cum plutea această umbrelă, însă nu am văzut nici fire, nici sfori. Stătea deasupra noastră nesusținută. Pe masă erau aceleași farfurii emailate pe care le foloseam în tabără, dar în jur erau cuțite și furculițe de argint și pahare. În mijlocul mesei se afla o sticlă de vin. Alături, pe o măsuță mai mică, erau și alte sticle și câteva cratițe cu mâncare.

Johnny s-a ridicat zâmbind când ne-a văzut. Nu-l mai văzusem binedispus de câtăva vreme.

— Azi e ziua mea de naștere. Prima mea aniversare orientală, a declarat Peter cu mâinile în buzunare. Își tot trecea greutatea de pe un picior pe altul.

— La mulți ani, Peter! a spus Johnny.

— La mulți ani! i-am urat și eu.

— Îți place acest *baldacchino* tropical? m-a întrebat Peter observând că mă uit în sus. Johnny l-a făcut!

L-am privit pe Johnny fără să știu ce să spun.

— Cum ai reușit? l-a întrebat Mamoru. Parcă plutește fără să se sprijine pe nimic. Unde-i ascuns sistemul de sfori? Ai folosit scripeți?

Johnny a dat nepăsător din umeri.

Mamoru a zâmbit și a scuturat din cap.

— Puterea iluziei!

Luminișul în care ne aflam mă intriga. Separarea lui de junglă părea să fie foarte netă, de parcă fusese decupat. Am remarcat apoi pe trunchiuri urmele loviturilor de macetă și pe pământ cele ale buștenilor deplasați. Mai erau câteva plante cu flori, altfel se poate spune că luminișul fusese smuls din junglă.

— Ai tăiat plantele care creşteau aici, i-am spus uimită lui Peter. Locul ăsta tu l-ai creat!

— Aha, a recunoscut el cu ochii la picioare. E mica mea grădină. Am făcut-o special pentru această ocazie.

Calmul ordonat al acelui spaţiu m-a liniştit. În mijlocul încâlcelilor junglei, micul luminiş părea să fie într-adevăr o grădină.

— Îmi place, am spus. Îmi place foarte mult.

Ne-am aşezat la masă.

— Îmi pare tare rău, a spus Peter. S-a aplecat, a cules de sub masă câteva cioburi şi le-a ridicat la vedere. Porţelanurile mele Spode n-au rezistat la furtună. Nici paharele pentru vin. Aşadar mă tem că trebuie să vă mulţumiţi cu barbaria asta de nedescris.

— Vrei să spui că aduseseşi toate astea în bagajele tale? l-am întrebat.

— Aproape că n-am mai avut loc şi pentru pămătuful de bărbierit.

A turnat vin şi ne-a umplut farfuriile. Am început să mâncăm, dar eram subjugaţi. Pregătirile festinului erau impresionante. Gătise o tocană de legume, cu fasole, cu yam şi cu tapioca, însă avea un gust atât de bogat, încât părea să fie cu carne. Mai era şi un castron cu creveţi mititei, abia fierţi după cum arătau carapacele lor rozalii. În apropiere, Peter improvizase un mic grătar, pe care fusese friptă o grămadă impresionantă de peşte: nişte *kembong* mari cu pielea argintie dungată de arsurile de la grătar, absolut delicioşi. Peter ne-a spus că îi prinsese el însuşi. În sfârşit, a dispărut după tufişuri şi a reapărut cu o farfurie mare acoperită cu o cârpă. Cu un gest teatral, a smuls învelitoarea şi dat la iveală un gogoloi fără formă care nu semăna cu nimic.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce mai e şi asta? a exclamat Honey.

— Pâine! a strigat Peter. Pâine coaptă de mine!

A făcut loc pe masă şi ne-a explicat cum a făcut să construiască un cuptor de lut. Adusese cu el o pungă de făină şi era uimit că reuşise. S-a ridicat şi a luat pâinea cu ambele mâini. A început să tragă uşurel de ea, însă a rămas întreagă. A pus-o la loc pe masă şi s-a străduit neîndemânatic să o rupă în bucăţele.

În cele din urmă a izbutit s-o rupă în două bucăți inegale. Miezul era umed, cleios. Am constatat cu ocazia asta că degetele îi sunt subțiri și fine, cu unghii lungi, aproape ca ale unei femei.

— Nu se poate mânca, a zis, cu ochii la bucățile acelea.

— Bineînțeles că se poate, am zis eu. Încearcă.

A dus la gură și a mușcat. A scuipat imediat și a scuturat din cap cu tristețe.

— Nu vă mișcați nici unul, a strigat Honey.

M-am întors spre el. Luase aparatul de fotografiat al lui Peter și se așezase în genunchi la câțiva metri de masă.

— Stai așa, a strigat Peter. A ocolit masa și a rămas în picioare lângă scaunul pe care stăteam. Mamoru s-a instalat lângă Johnny. Am zâmbit cu toții la aparat. Am avut o senzație curioasă, de parcă fața mea uitase să zâmbească.

Nu cunoscusem până atunci gustul vinului. Am terminat de mâncat și am rămas cu paharele pline de lichidul acela roșu ca sângele sub copacii care se întunecau. Deși paharul meu era tot timpul plin, oricât aș fi sorbit din el, nu mi-am dat deloc seama că Peter îl tot umplea. Am început să pierd noțiunea timpului. În jur, vocile și râsetele atârnau ca niște liane care palpită în vânt. Mi-am lăsat capul pe spate și am privit baldachinul unde înotau umbrele frunzelor. Peter cânta.

— Ce e? am întrebat. De mult aveam intenția să te întreb. E un cântec frumos.

Peter a reluat, de data asta ceva mai tare. Timbrul bogat al vocii îi vibra în adâncul pieptului slăbănog.

— E în italiană? am întrebat, însă a continuat să cânte.

— Da, a răspuns Mamoru. E din opera *Don Giovanni.*

— Hai, Peter, spune-mi te rog ce înseamnă vorbele astea.

— Întreabă-l pe profesor. El are să-ți spună, a răspuns Peter și a reluat cântecul.

M-am întors spre Mamoru, l-am apucat de braț și i-am spus că neapărat vreau să știu ce înseamnă.

El a sorbit vinul din pahar fără să piardă din ochi chipul fericit al lui Peter, care intonase șapte silabe distincte, urmate de o învălmășeală de multe altele. Nu pot să fiu sigură. Vinul care-mi

curgea prin vene și necunoașterea limbii în care cânta se combinau să facă sunetul cuvânt imposibil de deslușit.

— Înseamnă: „O să te țin de mână".

— Asta-i tot? Și restul?

Mamoru traducea pe măsură ce Peter cânta: „Tu vei răspunde da. Privește, nu-i departe. Să mergem, draga mea".

— Mie toate astea nu-mi spun mare lucru!

— Nici nu e foarte interesant, a spus el. Peter, de ce cânți și rolul Zerlinei?

— Cine-i Zerlina? am șoptit în vreme ce Peter continua să cânte.

— E femeia, mi-a răspuns Mamoru. O mireasă pe cale să fie răpită chiar de lângă mirele ei.

— Cânt toate rolurile, a spus Peter, respirând un pic înainte de a continua.

Doar că începea să-i obosească vocea. Notele nu se mai întindeau ca înainte, parcă împingea cu forța vorbele. Părea să își fi pierdut suflul. S-a oprit și l-a privit pe Mamoru.

— Cântă tu versul următor, a zis.

— Poftim? a exclamat Mamoru și a pus paharul pe masă.

— Versul următor e al tău. De fapt ar trebui să cânți tu toată aria, nu-i așa? Dar poți să începi și cu versul următor.

— Despre ce vorbești, Peter?! l-am întrebat. Cred că ai băut prea mult!

Nu puteam să mă opresc din râs, cu toate că mă durea capul.

— Bine, a zis Peter. O să cânt eu Zerlina ca să te ajut. Apoi intri tu cu versul următor, Giovanni. *Molto espressivo*. Hai, fă-mi hatârul, nu refuza!

Peter a început să cânte ceva într-un *falsetto* care îți zgâria urechile.

— Hai, profesore, știi ce să cânți! Cunoști toate vorbulițele astea. Doar e aniversarea mea! Hai cântă, lua-te-ar naiba!

Mamoru a spus câteva vorbe în italienește.

Peter s-a pițigăiat din nou, de data asta cu alte cuvinte.

Eu am râs.

Mamoru a vorbit iarăși.

— Împreună acum, a strigat Peter.

S-a ridicat și și-a fluturat mâinile.

Urla cuvintele spre coroanele arborilor, gâfâind din pricina efortului. S-a îndepărtat de masă și a pornit împleticindu-se spre casă. Se făcuse întuneric, dar luna strălucea de toată frumusețea. S-a așezat cu capul în mâini pe niște trepte sparte.

— Lasă-l, a spus Mamoru.

Nu prea știu cui i se adresa.

Am pornit înapoi spre tabără cu Mamoru în frunte. Capul mi-era greu, vederea șovăielnică. Mă opream să cercetez cu atenție fiecare dintre trunchiurile căzute în cale, nu puteam să apreciez cât erau de înalte și nici ce putea să fie de partea cealaltă. Printre copaci înotau umbre fugărite de lumina lunii. Mi-am dat totuși seama că Johnny luase sticlele de vin care nu se goliseră. Eram sigură că seara asta era momentul propice să-i vorbesc, să-i spun tot ce am pe suflet. Dar mai știam și că n-o s-o fac.

Încep să am mari îndoieli că o să fiu vreodată în stare. Aici unde suntem poate că nici n-o să fie nevoie.

5 noiembrie 1941

Vaierul nu s-a oprit toată noaptea și a fost mai strident decât oricând. Am avut un somn adânc, dar chinuit. N-am mai trecut vreodată prin așa ceva. Îmi simțeam trupul străbătut de otravă, nu de sânge. Eram cufundată în somn, însă îmi părea că sunt trează. În vis, treceam prin tot felul de întâmplări din care nu izbuteam să pricep nimic. Totul mi se înfățișa cu desăvârșită limpezime, totodată știam că nimic nu putea să fie adevărat. Mamoru era cu jurnalul meu în mâini. Johnny era cu jurnalul meu în mâini. Mamoru și Johnny erau împreună. Își vorbeau, se atingeau, își lipiseră frunțile într-o conversație tainică. Se apropiau de mine și îmi vorbeau în limbi necunoscute. Vaierul îmi incendia somnul și nu-mi lăsa nici o portiță de scăpare. Din când în când intona cuvintele cântecului lui Peter, vorbele stridente străbăteau până în inima junglei, până la marea nesfârșită.

M-am trezit în lumina zorilor. Mamoru se sculase, aduna lemne pentru foc. Am fugit cât am putut de departe, spre mare. Ajunsesem pe la jumătatea drumului către apă când m-am

prăbuşit în genunchi şi am început să vomit. Am rămas pe plajă în vreme ce mă goleam în nisipul fierbinte de tot ce-aveam în mine. N-am simţit niciodată ceva mai dureros.

Când am căzut iarăşi în pat am descoperit că Peter era adormit, ca şi Johnny. Doar Honey era absent.

M-am trezit din nou, de-a binelea, pe la prânz. Mamoru îmi lăsase ceva de-ale gurii şi apă, dar nu mă simţeam în stare să mănânc. Johnny stătea ceva mai încolo pe plajă, sub un arbore. Peter înota. M-a văzut cum păşesc cu grijă prin nisip şi a venit spre mine.

— Ce mai petrecere, a spus el. Mă simt rău ca naiba. Dar tu?

— Mai rău decât moartă, am zis, iar el a râs. Când am râs şi eu, m-a durut peste el.

— Biata de tine, a zis el. Prima dată e cel mai rău. Poţi să mă crezi, data viitoare când ai să bei un pahar de vin o să-ţi placă *teribil*!

M-a făcut să zâmbesc. L-am întrebat dacă ştie unde e Mamoru.

— Nu sunt sigur. A zis că pleacă să-l caute pe Honey. Eu, unul, mă ţin la distanţă. Sunt sigur că nu sunt preferatul lui.

— Dar Honey unde-i?

— Cum aş putea să ştiu?

— N-a venit aseară după tine? Parcă l-am auzit spunând că se întoarce să vadă ce-i cu tine.

— Drăguţa mea, ăsta era vinul care-ţi vorbea. L-am văzut plecând odată cu tine spre tabără, asta a fost tot. Eu am adormit pe trepte şi m-am trezit doar când începuse să se lumineze. Doar Dumnezeu ştie cum de-am reuşit să găsesc drumul înapoi.

— Vai, ce tare mă doare capul! am spus.

7 noiembrie 1941

Nici urmă de Honey. Mamoru e foarte îngrijorat.

— Nu înţeleg de ce facem atâta caz, a zis Peter la întoarcerea dintr-o nouă căutare inutilă prin insulă. O să apară el!

— Tot timpul pleacă de unul singur, a spus Johnny.

Mamoru a tăcut. N-a scos aproape nici o vorbă de la petrecere încoace. Nici măcar cu mine nu vorbeşte.

8 noiembrie 1941

Cineva îmi citeşte jurnalul. Sunt sigură. Nu ştiu cine, dar cineva o face. Azi-dimineaţă am început să scriu, dar după câteva minute am simţit o durere sfâşietoare în stomac. De la petrecerea lui Peter nu mă simt bine. Am închis caietul şi am pus o piatră pe el înainte de a mă duce pe plajă să-mi fac nevoile. Nu ştiu cât am fost plecată, nu mai mult de zece minute. Când m-am întors, jurnalul era deschis, foile fluturau uşor în vânt. Trebuie că l-am speriat pe cititorul fantomă. Totuşi ştiam că Mamoru, Peter şi Johnny erau ocupaţi cu una ori alta. De unde stăteam, îl vedeam pe Peter bălăcindu-se cu aceeaşi cămaşă pe el ca de obicei. Ceva mai încolo, Johnny clădea o căsuţă de scoici. Asta făceau şi când plecasem. Mamoru era pe partea cealaltă a insulei în căutarea lui Honey, care încă n-a apărut. Expediţiile lui Mamoru durează ore întregi. Adesea nu se întoarce decât la căderea nopţii. Nu ştiu ce fantomă îmi citise jurnalul.

Îmi tremurau mâinile când m-am aşezat. Vaierul nocturn n-are decât să continue, dar asta nu.

10 noiembrie 1941

Johnny ne-a trezit în zorii zilei. Ne-a condus câteva sute de metri de-a lungul ţărmului să ne arate ce găsise.

Acolo, părăsit de reflux pe mal, zăcea Honey. Câte-o undă îi atingea trupul neînsufleţit şi dispărea suptă de nisip. Era cu hainele pe el, iar ceasul de la mână îi scânteia lovit de razele soarelui. Avea gâtul plin de vânătăi, iar cămaşa îi era sfâşiată în câteva locuri. Faţă nu mai avea.

— I-au mâncat-o peştii, a rostit Peter sobru.

Mamoru a săpat o groapă după plaja de nisip, sub copaci, dincolo de limita fluxului. L-am îngropat, iar Peter a rostit câteva cuvinte dintr-o rugăciune creştină.

Ne-am întors la tabără, dar nimănui nu-i mai ardea de mic dejun.

11 noiembrie 1941

Mamoru crede că Honey fusese probabil atât de ameţit de vin, încât căzuse în mare. N-am vorbit mult despre Honey,

deşi sunt convinsă că fiecare se gândeşte cum o fi murit. Explicaţia lui Mamoru e convingătoare, dar adevărul e că nimeni nu ştie ce s-a întâmplat într-adevăr. Nimeni nu mai ştie nimic.

15 noiembrie 1941

Mă silesc să aştern pe hârtie tot ce urmează.

Împrejurările nu mi-au îngăduit să aleg. N-am putut să mă stăpânesc. În cele din urmă trebuie să-mi îndur soarta.

Ieri-seară n-am mai fost în stare să rabd golul din suflet. L-am văzut pe Mamoru dispărând în bezna junglei. A luat obiceiul să dispară după ce ne luăm cina într-o tăcere penibilă. De fiece dată tânjesc să mă duc după el, dar mi-e teamă să nu se înfurie. Ce-am de pierdut? Nu ştiu. Simt că am pierdut totul, însă când îl privesc pe Mamoru mă înviorează îndemnul tulbure al speranţei, parfumul unei schimbări.

Până la urmă nu m-am putut stăpâni. Când s-a fofilat printre copaci, m-am luat după el.

Am rămas la vreo douăzeci de metri în urmă, păşind cu grijă prin întuneric. Nu era o noapte senină. Nori groşi vagabondau peste lună, drumul nu era lesne de urmat. Doar albul intens al siluetei lui Mamoru mi-a îngăduit să-l urmez. Nu pot să-mi aduc aminte dacă era îmbrăcat în alb sau nu. Mă impresiona doar nuanţa pură, rezultată din strania transformare a luminii sărace din junglă în strălucire proprie. El înainta fără grabă, alegându-şi grijuliu calea printre copaci, de parcă urmărea o veche cărare cunoscută. Nu s-a oprit nici măcar o dată să privească înapoi.

De mai multe ori m-am împiedicat de rădăcini şi de bolovani. De fiecare dată trebuia să mă grăbesc apoi să-l prind din urmă. Ramuri nevăzute îmi biciuiau faţa, gâtul şi braţele. Simţeam gustul sărat al sângelui pe buze, însă am continuat, atrasă de albul acela incandescent. Nu ştiu câtă vreme sau în ce direcţie am mers. Mamoru s-a făcut nevăzut, iar eu m-am pomenit într-un luminiş din preajma casei cu coarne. Am început să-i dau ocol, iar la răstimpuri m-am oprit să prind vreo mişcare. Abia când am ajuns în spatele casei, l-am găsit în bătaia lunii, sprijinit de o balustradă de piatră, cu mâinile în buzunare, tăcut ca noaptea căzută peste noi. S-ar fi zis că e o siluetă cioplită

care împodobește casa moartă. Doar când s-a urnit din loc odată cu lucirea lui albă am fost încredințată că el era. Statuia a prins viață și a coborât scările, la câțiva metri de mine.

Am ieșit din întuneric spre lumina lui și i-am șoptit numele.

S-a întors spre mine.

— Snow! a rostit el simplu, fără mirare.

A respirat adânc, ușurat. Mă așteptase.

Am înaintat spre el și i-am atins mâna. Ne-am așezat pe trepte și mi-am pus capul pe pieptul lui. Am închis ochii. Trupul lui rece ca marmura mi-a domolit capul înfierbântat. Am tăcut amândoi.

— Știu că te frământi, Mamoru, i-am spus după un răstimp. Dar Honey nu e mort din vina ta. Nu poți să fii responsabil pentru toate.

Mi-a pus o mână pe frunte.

— Nu sunt eu responsabil de grozăvia aia?

— Ce vrei să spui? Tu nu ești responsabil nici de moartea lui Honey și nici de moartea nimănui altcuiva. Am mai vorbit despre asta, Mamoru. Înțeleg că porți în suflet tot ce-ai văzut în China, dar nu erau faptele tale.

— Nu erau faptele mele?

A râs într-un fel ciudat, pe care nu l-am înțeles.

— Nu, i-am răspuns. Nu erau.

Am ridicat capul și l-am privit în ochi.

A râs din nou.

— Cât de puține lucruri știi tu!

Glasul îi era aspru și amar.

— Știu ce mi-ai spus tu, i-am replicat. N-am nevoie să mai știu și altceva.

M-am întins prin întuneric și l-am tras spre mine. I-am luat capul în mâini și l-am sărutat pe frunte și pe obraji. L-am sărutat iarăși și iarăși.

M-a respins.

— Ascultă, mi-a spus, nu știi nimic. Tu nu mă cunoști.

— Dar, Mamoru, tu mi-ai spus totul. Ți-am văzut viața prin ochii tăi. N-am vorbit cu nimeni despre toate astea, așa cum nici tu n-ai făcut-o. Doar noi doi știm ce s-a petrecut.

I-am mângâiat gâtul cu dosul palmei. Simțeam iarăși gustul sărat al sângelui.

Mi-a pus o mână pe după ceafă și m-a tras spre el. M-a sărutat pe gură cu violență. Răceala lui m-a zăpăcit și nici nu mai puteam respira. Nici să mă mișc nu puteam. S-a dat înapoi, iar eu am putut în sfârșit să trag aer în piept.

— Vrei într-adevăr să vezi toate lucrurile pe care le-am văzut eu? mi-a șoptit la ureche.

— Mamoru!

Mi-a strâns zdravăn încheieturile mâinilor.

— Am văzut tot răul care li se poate face bărbaților, Snow. Am văzut ticăloșii pe care tu nici măcar n-ai cum să ți le imaginezi. Am văzut ce li se poate face femeilor, grozăvii pe care, dacă le-ai vedea, te-ar împinge să vrei distrugerea întregii omeniri. Cum e oare cu putință să dorești să vezi așa ceva?

— Mamoru, mă doare!

Îmi zdrobea trupul cu trupul lui tare și rece ca piatra.

— Eu am luat parte la ticăloșiile alea, Snow. Nimic nu mă mai poate salva.

Când mi-a strivit buzele cu ale lui, am simțit iarăși gustul sângelui care îmi umplea gura, mă îneca. Aș fi vrut să mor.

Nu știu cum m-am eliberat în cele din urmă. M-am zbătut ca un animal sălbatic, am lovit cu picioarele, am scuipat, am zgâriat și am urlat. Nu îmi amintesc cum s-a întâmplat, dar Mamoru a dispărut dintr-odată, iar eu am luat-o la fugă. Alergam, și Peter era acolo, strigându-mi numele, urmărindu-mă prin beznă. Am fugit de el pe cât am fost în stare, dar n-am ajuns departe. Trupul îmi era plin de vânătăi și de tăieturi, simțeam fiece urmă pe piele. Peter m-a ajuns din urmă și m-a prins de talie. Am urlat, i-am rupt cămașa, i-am sfâșiat-o. Norii s-au mișcat și în lumina lunii am văzut zgârieturile pe care i le făcusem cu unghiile pe pieptul alb ca spuma laptelui. Am încetat să mă mai zbat și m-am lipit de el ca un copil care se agață de maică-sa, strâns, fără întrebări. Pielea îi era umedă.

— S-a terminat, a spus el ușor și m-a mângâiat pe cap.

— Vai, Peter, Doamne Dumnezeule!

— Și eu care credeam că tu nu crezi în Dumnezeu, a spus el chicotind.

Stăteam într-o poiană. În jur nu erau tufişuri ţepoase, nici trunchiuri căzute, nici plante târâtoare. Am înghiţit şi am tuşit şi am scuipat cu sânge şi cu respiraţia întretăiată am adulmecat aroma dulceagă a tufişurilor de plumeria. Am ridicat privirea şi am văzut că se crăpa de ziuă.

— Suntem în grădina ta, am spus.

A început să-şi fredoneze melodia. Mi-am lipit urechea de pieptul lui şi am auzit cum zumzăia cântecul acolo încetişor. Se răspândea spre mare, vagabondând ca o boare pe deasupra valurilor. Şi i-am ascultat zumzăitul.

PARTEA A TREIA
Peter

Locul ăsta e *sfârșitul*. Douăzeci și două de camere ocupate de douăzeci și două de fosile, abia ceva mai mult decât o haltă la jumătatea scurtei călătorii până la cimitirul din capătul străzii. Duhoarea insistentă a prăjelii de pastă de creveți, care după atâția și-atâția ani tot mă dezgustă, adie pe coridoare și se combină cu buchetul subtil și permanent al pișatului de moșneag. Las ferestrele deschise, chiar și noaptea. Țânțarii pot să-mi sugă viața, însă refuz să-mi dau ultima suflare în împuțiciune. După cum e gospodărit locul ăsta, cadavrul meu superb costumat are să rămână probabil neștiut câteva zile de-a rândul, timp în care miresmele de carne descompusă, de urină stătută și de alimente râncede într-un spațiu închis vor deveni destul de puțin apetisante. De bună seamă, deschiderea jaluzelelor prezintă și unele neajunsuri, îndeosebi faptul că astfel sunt pus în fața celei mai înspăimântătoare dintre crimele comise de-a lungul scârboasei istorii a acestui Cămin: grădina. Mă înfurii de câte ori îmi cade sub ochi monstruozitatea asta, fie și numai gândul îmi dă frisoane. E o întindere împrejmuită de un gard de sârmă, o pajiște informă, *eminamente* stupidă, fără vreun decor, dacă nu pun la socoteală pâlcul solitar și necăjit de palmieri rajah, ale căror tulpini roșii, înfrânte de neobositele vânturi saline, au renunțat să mai lupte pentru păstrarea frumoasei lor culori și au îmbrăcat un trist veșmânt cenușiu. Care e rostul lor acolo? Doar să acopere priveliștea mării de pe verandă.

În fiecare dimineață mă trezesc cu soarele intrându-mi în cameră prin jaluzelele deschise. Privesc pustietatea stearpă și plâng.

E prețul pe care trebuie să-l plătesc.

Fără îndoială că restul bătrânilor din jur mă consideră de-a dreptul zănatic pentru că mă las pradă elementelor. Uneori,

până și cel mai ramolit cretin se străduiește condescendent să mă convingă că e preferabil să închid fereastra ca să nu fiu invadat de ploaie ori de țânțari, de parcă aș fi cu mințile pierdute (he-he) și nu mai știu pe ce lume trăiesc. Firește, așa ceva nu poate să mă tulbure nici pe departe, când toți mă știu drept „diavolul ăla de englez scrântit", o calificare de care nu văd cum m-aș disocia, nici măcar dacă mă dau bătut și trag jaluzelele. Între noi fie vorba, n-am fost niciodată în întregime sigur de acuratețea traducerii acestei porecle din chineză. Presupun că versiunea lui Alvaro edulcorează politicos conotațiile mai explicite ale originalului. După o jalnică idee de-a lui, ar trebui să le fie milă de mine pentru că sunt singurul străin rătăcit în locul ăsta. Așa că îndrugă verzi și uscate, pasămite complimente, vorbe admirative traduse de el din chineză, din malaeză sau din tamilă. De bună seamă, tot ce spune trebuie luat *cum grano salis*.

E rezonabil de presupus că după toți anii ăștia ar fi cazul să cunosc cât de cât chineza, însă nu-i deloc așa. Vă aud cum strigați de indignare, dar n-am ce face, nu s-a lipit în nici un fel de mine. Nu mi-a plăcut niciodată. O găsesc prea precisă, tăioasă. Pe deasupra, mi s-a părut superfluu s-o învăț, oricum, toată lumea vorbește mai mult sau mai puțin engleză. Nu, nu, după șaizeci de ani petrecuți prin partea locului, procesul de osmoză lingvistică n-a funcționat așa cum ați fi în măsură să presupuneți. La drept vorbind, lucrurile s-au petrecut de-a-ndoaselea: am rămas admirabil de impermeabil la malaeză și la chineză, însă engleza mea, Doamne Dumnezeule, mi-a fost suptă picătură cu picătură. Sunt zile în care abia dacă mai reușesc să spun ce doresc. Simțirea nu-i urmată de cuvânt, iar de la o vreme am început să mă opresc la jumătatea vorbei. Cât despre scris, ei bine... Redactarea acestui proiect se dovedește o adevărată corvoadă, nu aventura pasionantă la care mă așteptam.

Totuși perseverez.

Mă întreb însă cine îmi va aduce mulțumiri când are să fie gata. Cu siguranță că nimeni de pe-aici, poate doar în afară de Alvaro. El e primul căruia i-a trecut prin minte nu amenajarea grădinii, indiscutabil o idee de-ale mele, ci faptul că ar trebui

să cerem Bisericii, care ne adăpostește, să organizeze o colectă de fonduri pentru grădină și că eu aș fi în măsură să prezint noul proiect.

— Oh, Doamne Dumnezeule mare! a exclamat Alvaro când ideea a poposit în căpșorul lui.

Eram în sufragerie și discutam despre lipsa de priveliște spre mare, spre teren, spre turla bisericii Sfântul Francisc Xavier printre pinii australieni din depărtare.

— Orice lucru e acoperit de alt lucru, am spus lansându-mă în tirada mea favorită. Să fie după mine, aș dărâma staulul, aș căuta alt loc pentru spălătorie, aș înlătura gardul de sârmă și aș împărți pajiștea în parcele cu tufe înflorite, un delicios dedal *cloisonné* de frunzișuri asemenea unei cutiuțe cu mai multe despărțituri pentru fiecare dintre medicamentele zilei. Ar fi soare, umbră și scaune. Apă, heleștee cu pești. S-ar putea rămâne afară seara pentru o partidă de șah cu Gecko lângă un iaz înfășurat în ferigă, sclipitor și damaschinat, forfotind de crapi japonezi care scânteiază ca niște giuvaiere.

A părut să stea pe gânduri câteva momente, apoi toată făptura i-a fost cuprinsă de exaltare.

— Desigur, desigur, desigur. Putem s-o facem, amice! m-a încurajat.

— Despre ce naiba vorbești, D'Souza?

— Am putea amenaja amărâta asta de grădină jigărită de la un cap la altul. Și nu e decât o singură persoană care ar putea s-o facă. Dumneata!

— Eu? Nici vorbă! am replicat dintr-o suflare.

— Ba, bineînțeles că da. Cu dumneata în fruntea echipei, cine să ne refuze? Le spunem doar: dați bani. Ne bucurăm de generoasele servicii ale faimosului estet și fin cunoscător al spațiilor rezidențiale, Peter Wormwood! În condițiile astea, o să ni-i dea cu plăcere!

Alvaro e cel mai simpatic dintre toți. Entuziasmul lui natural, al unui om cu sângele fierbinte, nu l-a părăsit nici acum. Trebuie să fi fost ceva nemaipomenit în tinerețe. Săptămâna trecută l-am privit cum se căznea să schimbe un bec ars în camera lui. A pus un picior pe un taburet de lemn, și-a întins brațele

subțirele în lături ca să se echilibreze încă dinainte de a se opinti să își salte și restul corpului, s-a balansat în față și-n spate și și-a scuturat mâinile asemenea aripilor cocorului japonez în ultimul spasm al dansului nupțial. Până la urmă a renunțat și a sărit de pe scaun, care s-a prăbușit. În vreme ce mă uitam la el, am simțit un fâlfâit în coșul pieptului și am știut pe loc ce avea să urmeze. Am strâns pleoapele și am încercat să stăvilesc zbuciumul cumplit din cap, la care mă așteptam. Mi-am defilat în minte meniul gustării din dimineața aceea: pâine albă ordinară, însă prăjită, o felie de papaya, niște budincă de orez. Prea târziu, mult prea târziu. Imaginile amintirii mi-au năvălit în minte limpede ca lumina zilei, de parcă mi se derulau în fața ochilor. Ca de obicei, mi s-a părut că mă privesc într-un film Tehnicolor. Într-o clipă am fost iarăși în vârful dealului aceluia, numele i l-am uitat, însă îl văd impozant și ciudat, ca un cap de elefant. Johnny e înaintea mea, merge repede, parcă ar fugi. Mă chinui să țin pasul. Cămașa mi-e leoarcă de transpirație, dincolo de umbra săracă a borului pălăriei soarele arde alb, hipnotic. Odată ajuns pe culme, îl văd pe Johnny în picioare pe o buturugă. Se clatină ușor, în echilibru cu brațele întinse de-o parte și de alta. Decupat pe albastrul nesfârșit al cerului pare uriaș. „Vino-ncoace!" strigă, iar eu alerg spre el, picioarele îmi sunt iarăși sprintene. Când ajung lângă el, mă lasă să urc pe buturugă, mă ia de mână și mă ajută să-mi capăt echilibrul. Priveliștea se întinde mai largă și mai adâncă decât credeam vreodată că poate să cuprindă privirea. „Asta e", spune Johnny. „Casa mea, Valea!"

*

Confruntat cu monumentala sarcină a stabilirii unei ordini în grădină, am găsit că cea mai bună cale de urmat ar fi să-ncep cu camera unde mă aflu. Dacă puteam să hotărăsc aspectul grădinii așa cum se dezvăluie de aici, toate amănuntele aveau să își găsească de la sine locul potrivit. Am rânduit sertarele, piesele mai demodate din garderobă au fost aruncate, restul, impecabil stivuit. „O casă e o mașină de locuit" a zis cândva, pe bună dreptate, Le Corbusier. Mi-am așezat jiletcile în sertarul

de sus, ca să dau de ele cu ușurință înainte de micul dejun. În cel de jos am pus două cutii de pantofi doldora de *objets trouvés* strânse de-a lungul anilor, printre care două crucifixe și un prespapier cu Padre Pio prins într-o furtună de zăpadă. L-am primit de la Gecko, vecinul de pe coridor, care nu mai poate să se țină drept pentru că anul trecut i s-a prăbușit coșul pieptului. N-am știut niciodată cu precizie care-i numele lui adevărat. Cred că e ceva în genul Yap Peng Geck, oricum, un nume venit din partea centrală a țării. I-am zis întotdeauna Gecko, pentru că se fofila peste tot, ca o șopârlă mititică de cauciuc. De asemenea, felul în care vorbește nu e prea fericit, se pițigăie și rostogolește vorbele unele după altele, astfel încât comprimă fraze întregi într-un tril solitar. Ori de câte ori se așază la capătul de masă unde stau eu, conversația din jur devine un soi de simfonie curioasă, un murmur greoi al unui cor de bătrâni deasupra căruia se ridică decorativ intervenția *obbligato* a lui Gecko. Dar de când i-au cedat și piepul, și coloana, are nevoie de o veșnicie ca să se ducă de colo până dincolo. Își târșâie cu greu picioarele pe coridor, iar ieri am auzit pe cineva spunând că s-ar putea să fie nevoie să i se aducă mâncarea în cameră.

În ciuda incapacității de a se deplasa fără ajutor, anul trecut a făcut un voiaj în Italia. Atât a bătut la cap pe toată lumea, încât s-a organizat o excursie pentru el și pentru alți câțiva. Au fost adăpostiți într-o mănăstire franciscană dărăpănată dintr-o suburbie a Romei. Două săptămâni de vizite, omagiu maeștrilor noștri spirituali. Li s-a îngăduit chiar o audiență particulară cu Șeful cel Mare în persoană. Cum de-o fi izbutit Gecko toate astea, n-o să aflu niciodată. Se poate spune că a fost un cântec de lebădă de proporții epice. Gecko s-a arătat întotdeauna emotiv, pot să mi-l imaginez melodramatic, înduioșat până la lacrimi de chestii neroade, vederea bisericii Santa Maria Magiorre sau atingerea mâinilor Sfântului Părinte. La înapoiere, a venit să mă vadă cu un pachețel frumos înfășurat în hârtie kraft. „O relicvă romană!" am strigat eu rupând hârtia. „Sunt nebun după rarități. Ce să fie? Un sarcofag în miniatură? Poate o copie după țiparul lui Nero?" Am deschis cutia și am dat peste un glob de sticlă în interiorul căruia se vedea un omuleț

învelit într-un sac cafeniu și cu mâinile înroșite întinse spre cer. Gecko mi l-a luat din mână, l-a scuturat și câțiva fulgișori necăjiți au început să se învârtească prin peisajul iernatic din glob. Mi-a strâns mâinile într-ale sale și a rostit cu un zâmbet din care trebuia să pricep cât e el de fericit:

— Rătăcim fără odihnă până când ne aflăm locul pe lume.

— Mulțumesc foarte mult pentru acest cadou superb, i-am spus, cu un *marcato* net.

Am ținut totuși câtăva vreme globul acela pe masa de lucru, incapabil să-l pun în grămada de obiecte destinate tombolei de la biserică. N-am nici o explicație pentru o asemenea scăpare nepotrivită cu mine. Nu mi-a fost niciodată greu să mă debarasez de ceva ori de cineva. Pot să părăsesc orice și pe oricine fără să stau pe gânduri, așa că nu-mi dau seama de ce nu m-am despărțit de acel prespapier. Acum însă l-am pus deoparte împreună cu crucifixele și cu Inima Sfântă a lui Isus. Totul trebuie să fie curat și luminat când mă voi împrăștia în eter. Nimic nu poate fi lăsat în dezordine după plecarea mea. Nimic nu e special. Nici măcar Padre Pio.

Am uitat cumva să spun că încerc să mor?

Nu vă neliniștiți, n-o să fie nimic respingător sau dramatic, am oroare de sânge. În așteptarea momentului potrivit, am pus deoparte pilule, mi-am alcătuit o micuță colecție caleidoscopică într-un borcan gol de cremă de față Pond's. Am organizat totul cu grijă și va fi atât de admirabil coregrafiat, încât fiecare va aplauda când îmi vor purta corpul prin curte spre mașina trasă la scară. Am lăsat instrucțiuni ca furgonul funerar să fie un Bentley, nu un Rolls Royce, o ușoară concesie făcută modestiei. În ceea ce privește șoferul, el nu va fi îmbrăcat în negru, ci într-un alb scrobit, cu cât mai țeapăn, cu atât mai bine. Iar dacă se va găsi o persoană arătoasă care să poarte acel costum, n-aș zice nu.

Ar fi o atenție delicată, după părerea mea.

*

Dar mai întâi: trebuie trebuie trebuie să aștern pe hârtie proiectul grădinii, așa cum i-am promis lui Alvaro și celorlalți, chiar dacă mințile lor fanate și triste au uitat probabil strălucitul

meu plan de înlocuire a Monstruozității cu ceva plin de farmec, de dragoste și de viață.

Ce spirit are să însuflețească acest nou Paradis? Răspunsul vine de la sine. Nu cel al marilor grădini din Anglia, ci al celor de pe lângă străvechile temple din Orient. Angkor, Sigiriya, Yogyakarta. Am citit despre ele înaintea plecării mele spre Orient, m-am hrănit cu descrierile acestor fantastice monumente devenite ruine înfășurate de junglă într-un lințoliu. Imaginația mi-a fost stârnită mai întâi de o litografie din secolul al nouăsprezecelea reprezentând intrarea într-o grădină acvatică javaneză. Dădusem peste ea în biblioteca colegiului, într-o carte uitată pe o masă. Se deschisese de la sine ca să dea la iveală o poartă tăiată în rocă vulcanică, un arc admirabil, încoronat de o creastă în trepte, împodobită cu motive vegetale tropicale. Prin poarta aceea, străjuită la dreapta și la stânga de animale imaginare, privirea mi-a alunecat lin spre oglinda unui heleșteu, apoi în depărtare, unde se ridicau înalte spre cer siluetele filiforme ale unei triade de temple cu acoperișuri aproape plate, ca niște umbrele din ce în ce mai mici așezate unele peste altele. În mijlocul heleșteului se vedea o insuliță pe care se aflau doar un chivot de piatră și un arbore plumeria. Am ținut minte cum se cheamă locul: Chakranegara. Până și rezonanța acestui nume a făcut să-mi bată inima nebunește și mi-a oferit viziunea unor ținuturi fierbinți din îndepărtatul Orient, a căror existență nici n-o bănuiam. M-am uitat în jur și n-am văzut pe nimeni. Am rupt pagina aceea, am luat-o cu mine și am fixat-o pe perete lângă patul meu.

De atunci am început să mă dau în vânt după astfel de imagini. Nesățios, am căutat cărți despre Angkor Wat și m-am delectat cu fotografiile sepia ale fostelor grădini acvatice de acolo. Mi-am petrecut în întregime ultima vară la Oxford ascuns în colțurile cele mai prăfuite ale Bibliotecii Bodleiene. Am citit despre Palatul de vară de la Hue, cetatea parfumată din centrul Vietnamului, iar cu ochii minții i-am refăcut grădinile, le-am împărțit în spații perfect proporționate pline cu ghivece de lut. Așa cum spun bătrânii, nostalgici și stânjeniți, vara aceea a fost pentru mine ultima în felul ei. Mă plimbam de unul singur prin

Parcul căprioarelor și mă întindeam pe iarba aromată. Cu disperarea stângace a unui viitor absolvent, simțeam că mi se schimbă viața. Aveam întruna mâncărimi, nu reușeam să ațipesc.

Într-o după-amiază senină de toamnă, nu la multă vreme după ce mă mutasem la Londra, mă plimbam prin Grosvenor Square, când am întrezărit printr-o fereastră o cameră opulentă, ornamentată cu un tapet panoramic reprezentând temple și elefanți și palmieri sub un cer albastru-violet spălăcit. Am recunoscut pe dată un *Hindustan* de-ale lui Jean Zuber. Am rămas pe trotuar, în bătaia vântului rece de octombrie, contemplând acel decor colorat. Încăperea părea că pâlpâie de căldură. În sampane, sub soarele fierbinte, băștinași cu turbane poartă doar o fâșie de pânză în jurul șalelor. Mi-am strâns pardesiul și am plecat, pășind pe covorul de frunze veștede. Atunci mi-am dat seama că nici un fel de imagine nu mă va mulțumi. Oricât m-aș fi hrănit în biblioteci și în muzee, tot flămând aveam să rămân. Ținusem post toată viața, dar eram în sfârșit pregătit să mă ospătez. Tremuram de foame, așa că m-am hotărât să părăsesc Anglia pentru totdeauna.

Iată ce m-a adus aici, unde aveam să-mi găsesc paradisul, Arcadia mea tropicală, viziunea perfecțiunii.

N-am uitat nici acum clipa când am coborât de pe vapor în portul Singapore, printre sampanele și remorcherele care se legănau ușor. Bărbați și femei cu pielea catifelată vindeau fructe de culoarea soarelui și se strigau unii pe alții ciripind ca păsările. Mirosurile erau îmbătătoare. Pretutindeni plutea o stranie mireasmă de pământ și de zahăr ars. Mă întrebam ce putea să fie. *Căldura.* Nu știusem până atunci că ar avea și căldura aroma ei. Probabil că nu-i cunoșteam mirosul pentru că nu-mi fusese niciodată cu adevărat cald.

Multă vreme n-am rămas la Singapore. Oriunde mă duceam dădeam peste grupuri de soldați beți, exuberanți și scandalagii. Ținându-se pe după umeri cântau întristător de fals „Va fi pe veci o Anglie". M-am dus la Hotelul Raffles de câteva ori, dar numai pentru că mi se spusese că aș avea ocazia să-l zăresc pe

proprietarul armean valsând cu un pahar de whisky ţinut în echilibru pe creştetul capului. Într-una dintre aceste vizite, m-a acostat un tip rotofei, roz în obraji, roşcat şi cu un început de chelie. Şi-a fluturat cravata de la gât cu degetele lui dolofane.

— Wormwood! Mă mai ţii minte? a behăit şi toţi şi-au întors capul să fie martori ai acestei tandre regăsiri.

I-am răspuns cu răceală că nu şi i-am întors spatele să vorbesc cu barmanul.

— Sunt eu, Lucy! a strigat el.

— Lucy?

— Da, Bill! *William* Lucy. La Parkside, mai ştii? Şi la Oxford! Eu eram la colegiul Brasenose, iar tu la... Magdalen, nu-i aşa? Nu ne-am prea ciocnit noi la Oxford!

— Eram mai mult la Londra.

— Ce naiba te-aduce pe-aici? Ultima oară când am auzit de tine, te mutaseşi la Londra să cânţi în comedii muzicale. N-oi fi venit cumva să distrezi trupele?

Puteam să jur că restul încăperii ciulea urechile să audă ce spun. Un nou-venit la Singapore stârneşte întotdeauna interesul. Am sorbit din paharul de gin cu tonic.

— Nu, probabil că mă confunzi, am răspuns. Sunt în trecere. Călătoresc. M-am gândit să văd lumea înainte de-a mă stabili undeva.

L-am privit drept în ochi şi am zâmbit.

După întâmplarea asta am evitat cu străşnicie Hotelul Raffles, iar bruma de relaţii cu compatrioţii a continuat să se destrame. Iar pe armean nu l-am văzut niciodată valsând.

Singaporele căutat de mine era pe strada Bugis şi în cartierul chinezesc, unde mă cunoşteau negustorii şi îmi ofereau la trei dimineaţa ceşti de cafea îndulcită. Toată viaţa – toată viaţa adevărată – se îmbulzea acolo după lăsarea întunericului, iar străinii îşi găseau o consolare în prezenţa altora ca ei. Negustori, prostituate, oameni cu carte se învârteau în acest cartier fără vreo deosebire între ei. Puteam să-mi petrec toată noaptea stând şi privind acel *va et vient* de mateloţi şi de lunatici. Eram singuratic, niciodată singur. Acolo, într-o seară la unsprezece fix, l-am întâlnit pe Johnny. Stătea într-un colţ al cafenelei de la capătul străzii Cowan şi citea sârguincios. Se vede rar aşa

ceva prin părțile astea ale orașului, un chinez cu nasul într-o carte englezească. Drept care m-am așezat la o masă alăturată, hotărât să-l atrag într-o conversație.

— Shelley?! am exclamat surprins când am văzut ce era.

Și-a ridicat ochii parcă nedumerit.

— Ați citit mult Shelley? am întrebat iarăși.

Mă privea fără expresie. Începusem să mă întreb dacă înțelege ce spun. Am trecut la masa lui, iar el și-a pus cartea în poală de parcă voia s-o ascundă. Eu am zâmbit. Nu era frumos ca o pictură în ulei, cum ar fi spus guvernanta mea, avea însă grația calmă, reținută, a unui nobil balinez, de felul celor care pot fi văzuți în litografii cu palate somptuoase.

— Trebuie că sunteți singura persoană din Singapore care citește Shelley, am zis eu.

Când a zâmbit, a luat înfățișarea unui copil, voios, naiv, fericit.

— Soția mea vorbește englezește, mi-a spus.

— Sunteți căsătorit! Admirabil!

A coborât privirea spre carte.

— Îmi perfecționez engleza ca să pot conversa în voie cu ea. Și cu familia ei.

Zâmbetul i-a dispărut treptat și mi-a părut dintr-odată trist și strivit de lumea întreagă.

Fără să mai stau pe gânduri, am replicat:

— Bine, dar engleza e o limbă atât de rudimentară! O să vă învăț tot ce doriți!

Zâmbetul i-a revenit, era din nou copil. Într-un șirag de fraze englezești întretăiate, mai dulci urechilor mele decât engleza lui Dryden, mi-a povestit despre soția și despre căminul lui. Mi-a spus cu ce se ocupă, și-a deschis servieta și mi-a arătat o mică fâșie de mătase. Era fină și iriza nuanțe imposibil de imaginat pentru un occidental.

— *Clair de lune!* am șoptit eu și am întins mâna peste masă.

Mă privea intrigat, iar mătasea îmi aluneca printre degete ca o cascadă de culori schimbătoare. Țineam în mâini lumină de lună, smaralde și perle. Nu-mi venea să cred că o fâșie de pânză poate să își schimbe înfățișarea ca un cameleon.

— Puteţi s-o păstraţi, mi-a spus Johnny cu aerul că nu-i păsa de inevitabila pierdere a acestei comori.

Şi-a pus cartea în servietă şi a terminat de băut ceaiul. Pleca a doua zi din Singapore. Nu ştiam când aş putea să-l revăd. M-a inundat un val de spaimă. Voiam să-l mai aud vorbind. L-am rugat să-mi vorbească despre Vale, dar s-a arătat nedumerit. A dat din umeri.

— Ce-ar fi de spus?

— Vreau să ştiu tot, tot.

M-am străduit să repet cu buzele tremurânde numele aşezărilor din Vale. În timp ce vorbea, un peisaj straniu mi se alcătuia de la sine în minte. Vedeam peşteri care se înfundă printre râpele dealurilor şi valea care se pierde în mare. Vedeam un bărbat înotând într-un iaz de pânzeturi multicolore şi o femeie, *Snow*, sorbită de pământul pe care se topea ca zăpada care-i era numele.

— Nu e nimic deosebit, a încheiat el cu o ultimă ridicare de umeri.

Am luat fâşia de mătase, am împăturit-o cu gesturi tandre şi am pus-o în buzunar. Voiam să ajung de îndată în Vale.

*

Iar acum, răzoarele. Am făcut o schiţă pe o foaie mare de hârtie şi le-am indicat poziţia. Deşi urmează o schemă generală est-vest ca să nu fie spulberate de vânturile dominante de pe-aici, ordinea e abil măsluită prin jocul volumelor şi al formelor mângâioase, şerpuitoare. Mă cuprinde jalea la gândul geometriei severe a marilor grădini franţuzeşti, cum ar fi Versailles, cea mai vastă dintre ele, unde copacii sunt aliniaţi ca soldaţii la paradă. În ciuda a tot ce-ar vrea francezii să credem, eu, unul, am fost întotdeauna de părere că grădinile lor dau dovadă de o anume sărăcie a imaginaţiei şi de o absenţă a imboldului romantic.

Proiectele mele nu datorează nimic tradiţiei acelor grădini pe care francezii le numesc *jardins anglais*, marile viziuni de perfecţiune clasică, cum ar fi cele de la Stowe ori de la Blenheim. Cât de lipsit de gust ar fi aşa ceva într-un context cum e cel de-aici! Aici va fi, dacă va fi ceva, o grădină sălbatică, de o frumuseţe cu aparenţa firescului, de un farmec liniştit, abia sugerat.

Unele răzoare sunt profunde și late, altele lungi și puțin adânci, pe unele se înalță tufe și arbuști, pe altele e doar covor de plante, iar pe cele mai multe se întâlnesc și unele, și altele. Heliconia își împarte brazda cu moțul curcanului, copacii cu cornete de aur se prăbușesc peste întinderi compacte de roză malaeză, arborii orhidee se luptă pentru spațiu cu hibiscusul roșu, *bunga raya*, floarea națională a Malaysiei. Rezultatul e uluitor, o prezentare simplă și înmiresmată a sublimului. Oare rostul unei brazde de flori nu e asemenea celui al unui vers? Strânse în granițele lor artificiale, amândouă sunt mărunte lumi de frumusețe, esențe exaltante de viață.

Am schițat cât mai multe amănunte cu putință, am indicat suprafața aproximativă a răzoarelor și am notat numele fiecărei plante și locul pe care trebuie să-l ocupe. I-am spus lui Alvaro că aceste amănunte NU sunt negociabile, că voi distruge schița dacă grădinarilor Bisericii le-ar cășuna să-și permită vreo abatere.

Când a înțepat-o cu o pioneză pe tabloul de afișaj de la ușa sufrageriei, l-am prevenit că sunt în stare să fac ce spun.

Nu i s-a părut să fie mare lucru. Doar a zâmbit și a clătinat capul repetând „Nu, nu" cu blândețe, iarăși și iarăși, de parcă voia să calmeze un copil. M-am înfuriat și am dispărut în camera mea, în plus am și trântit ușa. Eu nu îmi îngădui să tratez cu ușurință crearea Paradisului.

La masa de seară i-am întrebat pe câțiva dintre bătrânii ăia tâmpi ce părere au despre schiță. „Ah, hârtia aia de la tablou? Da, da, foarte frumos!" Am dat iarăși explicații privitoare la teoriile care sprijină schița grădinii, le-am vorbit despre Capability Brown și despre *Georgice*, despre opoziția dintre hinduism și budism în materie. Firește că n-au priceput tot ce le-am spus. Zâmbeau și se uitau pe furiș unul la altul, încercând să își ascundă iritarea și stânjeneala în fața unor lucruri care îi depășesc. De câte ori le vorbesc, știu că arunc mărgăritare porcilor. Vai de ei, sărmanii!

Dacă e adevărat că grădina e categoric de inspirație orientală, insist asupra acestui aspect, recunosc că alcătuirea răzoarelor nu e în întregime lipsită de influențe englezești. Oricine poate să observe o subtilă înclinare în fața amintirii grădinilor modeste

din jurul unor conace de țară, cum ar fi și cel de la Hemscott, casa mea părintească din Gloucestershire, unde straturile de flori erau exemplare.

Influența grădinii din Hemscott asupra mea a fost mai puternică decât mi-am imaginat. Mi-am dat seama de asta abia în ultima vreme. Toată viața am vrut să scap de Hemscott, acum descopăr că nu încetează să mă însoțească, singurul lucru care îmi rămâne.

Nu era un loc agreabil. Casa dădea impresia că e cenușie, oricum ar fi fost vremea. Pereții din piatră de Cotswold, greșit descrisă de vizitatori drept *aurie*, mi s-au părut mereu reci, mereu tăcuți. Tata a murit când aveam patru ani, iar mama și-a luat un iubit mai tânăr. Își petreceau toată ziua în budoarul ei, putrezind unul în brațele celuilalt. Ieșeau din când în când la suprafață să mănânce, uneori eram chemat din camera mea de la etaj să cinez cu ei. Mama se uita la mine fără să mă vadă. „Ce mutriță caraghioasă ai tu!" îmi spunea de fiecare dată cu tonul ușor mirat al celui care dă din întâmplare peste vreun flecușteț de bibelou amuzant. Cu stânga mă mângâia pe păr în vreme ce înfuleca ouă jumări și pui fiert cu dreapta. O mână îi era suficientă pentru furculiță, mama nu se sinchisea de bunele maniere la masă. În capătul celălalt al mesei, iubitul ei cu ochi negri se ghiftuia cu o viteză bolnăvicioasă, s-ar fi zis că nu mestecă niciodată. Părea disperat să se întoarcă grabnic în cuibușorul lor fetid și apatic de lotofagi, în brațele iubitei lui ametite. Nici măcar o singură dată nu s-ar fi uitat la mine, părul lui lung, castaniu îi atârna peste ochi și îi ascundea privirea.

După cum era de așteptat, îmi petreceam timpul mai degrabă de unul singur. Dădaca era pe-aproape, desigur, numai că ea îl crescuse și pe tata și era prea neputincioasă ca să-i mai fie cuiva de folos. Zăcea toată ziua în fotoliu, în poală cu o cutie cu biscuiți și scrisorile de la un fiu al ei mort de multă vreme, la debarcarea pe falezele abrupte, acoperite de tufe pitice, de la Gallipoli. Asta se petrecuse în vara lui 1915, anul nașterii mele. Seara, când dădaca se apleca să o sărut de noapte bună, îi simțeam mirosul de paie ude, care mi s-a părut întotdeauna dezgustător, și vedeam petele de sudoare de pe pânza cu flori decolorate a fotoliului.

Refugiul mi-l găsisem în magazia grădinarului. Farmecul acela tăcut, cu aromă de pământ, l-am cunoscut datorită lui Robinson, grădinarul nostru ciung. În ciuda beteşugului, el era sursa excepţionalei vitalităţi a grădinii noastre. Cred că i se făcuse milă de copilăria mea singuratică, aşa că într-o bună zi m-a poftit să-l ajut. Stăteam în spatele lui pe un scăunel de lemn şi învăţam să aleg şi să plantez răsaduri în ghivece mititele, gata să fie duse în răsadniţele de afară. Robinson îşi scotea mănuşa, îmi apuca degetele cu singura lui mână şi mă învăţa cum să apăs compostul în jurul firului tremurător. Am început să mă duc în magazie chiar şi când nu era el acolo. Lumina abia pătrundea prin ferestruicile murdare, penumbra mă făcea să mă simt bine, pentru că Mutriţa Caraghioasă nu se mai vedea bine. Când mă aşezam pe podeaua prăfuită şi presărată cu pământ, nasul ca un rât de nurcă ori buzele mele vineţii şi răutăcioase nu mai erau luate în seamă. Nu mă privea nimeni acolo. Totodată, plantele au început să-mi aparţină. Nu ştiam şi nici nu-mi păsa ce anume puneam în ghivece. De fiecare dată când vedeam o tăviţă cu răsaduri, mă aruncam pe ea, disperat să le transfer, să fie plantate cât mai curând.

Într-o zi am dat peste un hârleţ. L-am luat şi m-am dus într-un loc îndepărtat de casă şi de grădina împrejmuită de zid. Pentru prima mea plantaţie, alesesem o parcelă de mult părăsită şi am început să pregătesc pământul pentru plantarea iminentă a unor lupini. Am început să sap. Hârleţul avea coada prea lungă pentru mine şi era greu de mânuit. Pământul era tare ca piatra, însă eu m-am încăpăţânat. I-am sprijinit coada de piept şi am împins, căutând un unghi favorabil. Am săpat până când am făcut băşici în palme. Mi s-a mai înfipt şi o ţepuşă în degetul mare, sub unghie. Am căzut în genunchi, vlăguit. Începuse să ningă. Era pe-aproape de aprilie, cu vreo săptămână înainte de Florii, după câte-mi amintesc. În urechile mele de copil răsuna fără încetare *Erbarme Dich, mein Gott*. M-am uitat la ce făcusem şi am văzut că nu reuşisem decât să râcâi un strat subţire de pământ. Cădeau fulgi peste jalnica brazdă pe care o săpasem, fragilele cristale de gheaţă se aşterneau o clipă şi dispăreau topite în pământul negru.

Am rămas așa, ghemuit, învins, până când m-a găsit Robinson și m-a condus înapoi, în întunericul mângâietor al magaziei. Bietul Robinson! Era singurul care dădea culoare grădinilor și păstra Hemscott în viață pentru mine, până când, într-o vară, întors de la școală, am aflat că mama se dispensase de serviciile lui. Asta e, e prea bătrân pentru o slujbă ca asta, zisese ea. Adevărul era că nu mai erau bani să-l plătim. Nu mai erau bani de o bună bucată de vreme. În ciuda eforturilor mele lăudabile, plantele s-au veștejit în curând, iar grădina, cum era de așteptat, a căzut în cele din urmă în paragină.

Cu toate astea, în mod curios, de câte ori mă năpădesc în somn imagini de la Hemscott, nu văd hățișul ăla jalnic. Cum stau în camera mea lângă lucarnă, îmi apar rândurile ordonate ale gardului viu așa precum le vedeam pe la sfârșitul iernii, într-un decor îndulcit de albul zăpezii, și tufișurile tunse ca să semene cu niște animale, profilate pe cerul de cretă. Chiciura sclipește pe brazdele despuiate, eu știu însă că în curând vine primăvara și că viața renaște în grădină.

*

După prima întâlnire cu Johnny, am revenit în cafeneaua aceea în fiecare seară cu speranța că l-aș revedea. Stăteam de unul singur și îmi puneam bășica la încercare ingurgitând ceașcă după ceașcă de ceai cu lapte. Marinari nepăsători și cocote cu buze roșii și țuguiate îmi aruncau câte o vorbă ademenitoare, dar nu m-am lăsat tulburat. Am întrebat-o despre Vale pe bătrâna zbârcită care ținea cafeneaua, dar n-a fost în stare să priceapă ce-aș fi putut să caut acolo.

— Aveți treabă la minele de cositor? mă tot întreba, ca și cum ar fi fost unicul motiv să vrea cineva să meargă în Vale.

Într-o seară mi-am luat locul ca de obicei. Priveam cu atenție fețele trecătorilor și așteptam să-l zăresc pe Johnny. După câtăva vreme, o femeie foarte tânără, aproape o fetișcană, s-a apropiat de masa mea și s-a așezat de parcă ar fi fost o veche prietenă. Și-a aprins o țigaretă parfumată cu cuișoare. Se uita și ea la trecători.

— Îți aștepți iubita? m-a întrebat.

Mi-am dat seama pe loc că era o prostituată.

— Nu, aştept un prieten, am răspuns cam tăios.

Eram iritat că mă deranjase.

— OK, a zis suflând un norişor de fum înţepător.

Machiajul ei ţipător, un strat gros de fard pe obraji şi buzele de un roşu strălucitor, îi scotea parcă şi mai mult în evidenţă vârsta.

— De fapt, aştept să plec cu prietenul meu, care vrea să-mi arate un loc minunat.

Nu ştiu de ce am simţit nevoia să dau explicaţii.

Ea a ridicat o sprânceană semn că ar fi dorit să ştie unde.

— În Valea Kinta, i-am spus.

A deschis gura şi a râs grosolan cu capul dat pe spate. Chicoteala i-a dat la iveală dinţii cafenii, care contrastau violent cu faţa pudrată. Crizantema din părul ei mi s-a părut dintr-odată ridicolă, nepotrivită.

— Locul ăla nu-i decât o grămadă de căcat!

— Nu-i adevărat.

— E un loc plin de nimic! a continuat.

— Sunt convins că greşeşti.

S-a întors spre patroană.

— Scrântitul ăsta vrea să se ducă-n Vale, ce părere ai?

Râsul lor grosolan mi-a suit sângele la cap.

— Te rog să pleci de-aici!

— Hei, e-adevărat ce-ţi spun!

S-a aplecat peste masă. Avea o voce neplăcută, tăioasă.

— De unde ştii?

— De-acolo vin, domnu', de-acolo vin!

M-am ridicat de la masă cu un zâmbet chinuit pe buze. Râsul celor două continua să răsune când am ajuns în stradă. Am reuşit cu greu să-mi stăpânesc lacrimile care începuseră să curgă fierbinţi. Am fugit şi mi-am făcut bagajul. A doua zi în zori, după o cafea îndulcită şi nişte orez lipicios, am plecat spre Vale.

Am găsit un camionagiu care s-a învoit să mă ducă în Vale în schimbul ghetelor din picioare. I le-am dat bucuros, erau purtate, le luasem la Oxford de la Ducker's de pe Turl Street. Nu m-a întrebat nici ce caut şi nici nu s-a mirat că merg acolo. Asta mi-a făcut plăcere. Părea satisfăcut de tăcere şi de ghetele

care îi împodobeau picioarele. La răstimpuri, ridica un picior pe banchetă să își contemple trofeul. Trebuie să spun că i-am admirat mai degrabă dexteritatea decât să-mi fie teamă de accident. Pe lângă el, membrele și încheieturile mele mi s-au părut brusc caraghios de țepene și de fără rost. O lună întreagă de când ajunsesem în Orient și tot mi se părea că am sângele rece și vâscos ca mai înainte.

Am trecut pe lângă sate amorțite, unde copii cu ochii somnoroși și cu burțile umflate se jucau printre mulțime de păsări de curte cu pene în toate culorile curcubeului. Căsuțele de lemn păreau șubrede, cocoțate pe picioroange subțiratice. Păreau fără apărare în fața naturii, a soarelui, a ploilor ori a copacilor dimprejur. Îmi păreau provizorii, adăposturi de nomazi. De la umbră, indolenți ca porcarii lui Bruegel, mă priveau tineri cu ochi înroșiți, neclintiți într-o stupoare tropicală. Firește, gândul m-a purtat la Gauguin. Mi-a devenit limpede că imperturbabila lui viziune idealizantă era cât se poate de falsă. Frumusețea locurilor ăstora fierbinți nu e nici feminină și nici lirică, e virilă și plină de praf.

— Ce minune să trăiești în felul ăsta! am exclamat, cu speranța că îl încurajez pe cel de lângă mine să vorbească.

Mi-a aruncat o privire, fără să dea semn că ar înțelege.

Căldura sporea odată cu praful care mi se așternea pe față, însă n-am cedat. Am tăcut și eu și am continuat să privesc drumul roșcat de parcă l-aș mai fi străbătut de nenumărate ori. De-o parte și de alta, jungla se arăta bătrână și de nepătruns. Din când în când, neagra întunecime se împrăștia și îngăduia ochilor să zărească plantațiile unde arborii de cauciuc sau palmierii de ulei se aliniau ca niște coloane într-o catedrală. Am închis ochii și am simțit zvâcnetul fierbinte al sângelui în ceafă. Am știut că Valea nu era departe.

M-au scuturat din acea delicioasă stupoare urletele înversunate ale șoferului. Cicliști roiau în jurul camionului, ne împiedicau să avansăm, ceea ce îl făcea pe companionul meu, taciturn până atunci, să-i improaște cu înjurături.

Casele își schimbaseră înfățișarea. Colibele de lemn cioplit făcuseră loc unor clădiri de cărămidă, mai încăpătoare, mai

rezistente. Magazinele își prezentau produsele încă din prag: pește uscat în saci deschiși la gură să li se vadă conținutul, grămezi înalte de orez, ciudate frunze uscate și pământii, ciorchini de mici banane aurii. Șoferul a oprit brusc și, fără să mă privească, a spus: „Kampar". S-a aplecat, a strâns bine șireturile ghetelor și a coborât strada țanțoș, săltând picioarele astfel încât noile lui tălpi de toval să tropăie zgomotos pe drumul acoperit cu pietriș.

Am găsit o gazdă la capătul așezării. Camera era așa cum mi-o imaginasem, veșnic invadată de sunetele și de mirosurile vieții din jur. De partea cealaltă a curții înguste era bucătăria, iar aromele venind dintr-acolo păreau să se fi instalat confortabil în camerele de sus. Aroma cafelei prăjite nu era agreabilă, dar nici de nesuportat, oricum pălea pe lângă cea a pastei de creveți. Bucătarii pisau creveți uscați împreună cu alte ingrediente imposibil de ingurgitat și făceau un soi de terci pe care îl lăsau să fermenteze în curte, chiar sub ferestrele mele. Când sosisem, văzusem un enorm lighean plin cu așa ceva, care dospea în căldura toridă a sfârșitului după-amiezii și împuțea împrejurimile. Aţâţat de poftă, tipul uscățiv care mă conducea spre cameră mi-a arătat făcătura aceea nemaipomenită și mi-a dat să înțeleg că avea să joace un rol de seamă în alcătuirea cinei mele din acea seară.

M-am îmbăiat ca toată lumea într-o albie de ceramică umplută cu apă de izvor. M-am delectat vărsându-mi cu o cofă apa rece pe creștetul capului ca să-mi revin și să mi se dezmorțească trupul ostenit de călătorie. Cum noaptea tropicală se grăbea să cadă, am tras patul lângă ferestrele largi, am lăsat obloanele deschise și, după ce mi-am scos cămașa, m-am întins. De jos se auzeau zgomotele cinei. Foame nu-mi era. Căldura și duhoarea pastei de creveți îmi tăiaseră orice chef. Curiozitatea m-a îmboldit totuși atât de puternic, încât am ieșit pe scara întunecată și am tras cu ochiul la voiosul festin. În mijlocul mesei era așezat un vas oval plin cu legume verzi, preparate, după cum am presupus, cu pastă de creveți. Nu se mai vedea nimic altceva. Toți cei opt din jur au atacat hulpav prinoasele. M-am strecurat înapoi în cameră, grijuliu să nu fac vreun zgomot.

Într-un târziu, m-am trezit în întuneric și tăcere. Mi s-a părut că ar ciocăni cineva, dar când am deschis nu mai era nimeni. Mi se lăsase o plasă contra țânțarilor și o farfurie acoperită cu o fâșie de muselină. Am simțit un zvâcnet surd de foame, dar când am dezvelit promițătoarea gustărică am constatat că nu era decât niște orez și legume dintre cele profanate de pasta de creveți. Am dus la gură o lingură de orez și am lăsat neatins tot ce pentru mine era jignitor, dar am constatat că și orezul fusese contaminat de miasmele acrișoare și râncede. Pur și simplu, n-am fost în stare să înghit.

Apoi a început să plouă. Pe acoperișul de țiglă cădeau unul câte unul stropi mari, din ce în ce mai des, până când s-au pus să bată darabana într-un ritm regulat, hipnotic. La asta nu mă așteptasem, era doar în miezul anotimpului uscat. Liniștea ciudată, adâncă, accentuată de foșnetul frunzișului copacilor sub ploaie, mi-a mângâiat auzul. Lângă ferestrele deschise unde mă lungisem, eram lovit de briza umedă care se întețea. Fulgere luminau cerul îndepărtat. Mugetul odihnitor al tunetelor m-a adormit. A fost prima mea aversă tropicală.

În noaptea aceea am înțeles că eram la o răscruce. Ani la rând, am retrăit freamătul senzațiilor stăruitoare ale acelei nopți spălate de furtună și m-am întrebat dacă nu era cumva rodul închipuirii. Dar acum, la sfârșitul zilelor mele, știu că a fost adevărul adevărat. Imaginea dintâi s-a mai tulburat cu timpul, limpezimea acelei nopți însă nu m-a părăsit nici o clipă. Până și în somn aveam senzația că nimic nu va mai fi ca înainte. N-a fost nicidecum Drumul spre Damasc, n-am nici o îndoială în privința asta, ci mai degrabă instalarea senină, treptată, a înțelegerii faptului că, încă din zorii zilei următoare, viața mea avea să pornească pe alt drum, unul fără întoarcere.

Când am fost trezit de bubuitul care a zdruncinat temeliile casei, am știut imediat că nu era furtuna, ci începutul noii mele vieți. Am rămas câteva clipe în pat cu ochii deschiși, cu urechea la țipetele celor care se repezeau să iasă în stradă. Când m-am ridicat, s-a auzit încă o explozie. Am simțit-o vibrându-mi în piept. Pe fereastră, am văzut la intrarea unei case o copilită stând pe vine cu mâinile la urechi. Ploaia bătea cu violență.

Pe drumul care se umpluse de noroi sclipeau băltoace. În depărtare, la mai bine de jumătate de kilometru, se ridica spre cer o coloană de fum negru. Am tras în grabă ceva pe mine și m-am alăturat mulțimii care se îndrepta într-acolo. Nimeni nu vorbea, alergam sub ploaie lipăind din greu și împroșcând în jur noroiul roșu, ghidați de fumăraia suspendată deasupra caselor. În sfârșit, am văzut urgia: o enormă pălălaie cuprinsese o clădire care, pe măsură ce mă apropiam, se prăbușea bârnă după bârnă. Pe peluza din față era o grămadă de oameni. Mi-am făcut loc și am constatat că nimeni nu vorbește. Nu se auzea decât zgomotul ploii care îmi însoțise somnul. În cele din urmă, am descoperit ce era în centrul acelei adunări tăcute: două trupuri, unul ferindu-l de ploaie pe celălalt. M-am apropiat și am văzut că erau doi bărbați. Cel tânăr, gol până la brâu, s-a aplecat, a ezitat o clipă și și-a pus gura peste a celui mai în vârstă, care părea că își dă duhul. Mi-am ținut respirația privind tânărul erou care sufla viață în corpul palid, inert al celuilalt. A trecut ceva vreme până ce bătrânul, nemișcat pe iarba udă, a început să tușească și să hârâie trăgând aer în plămâni. A deschis ochii și a privit cerul. Tânărul s-a retras, istovit. A ridicat capul să privească mulțimea. Încă dinainte de a-i vedea chipul, pentru mine a fost limpede ca lumina zilei că era Johnny.

*

Sfrânciocul brun, *Lanius cristatus*, e o pasăre gălăgioasă și certăreață. Cât e vara de lungă, se ghiftuiește cu insecte în Siberia și în Manciuria, apoi migrează spre sud și își petrece iarna la căldură, năpădind printre altele împrejurimile acestui Cămin. Chiraie, pălăvrăgesc și se chelfănesc în grădină din zori până-n seară, zburătăcesc încoace și-ncolo prin fața ochilor mei și mă împiedică să mă concentrez. Acum, pentru că și-au dat seama de seriozitatea lucrului la care m-am înhămat, toți ceilalți mă bat fără încetare la cap să concep astfel aranjamentul plantelor, încât să fie încurajate hoardele astea sălbatice de zburătoare insuportabile să poposească ceva mai multă vreme în jurul Căminului. Spre deosebire de mine, se pare că pe ei îi încântă de-a dreptul vederea acestor bestii înaripate.

— Ce-ai zice de un bazin pentru păsări? îmi cântă Gecko. Chiar lângă fereastra de la sufragerie, ca să le putem privi în timpul gustării de dimineață. Sau poate un platou cu orez și cu firimituri și cu nuci mărunțite.

— Nu, ce lipsă de gust! am ripostat eu.

— Uite ce căpșoare roșii superbe au, a spus Alvaro după ce le privise cu binoclul. Sper să plantezi multe ierburi înalte. Poate că așezi și niște bolovani. Cred că le place să se cocoațe pe pietre și pe trestiile de lângă orezăria din josul drumului.

— Ai vrea să fac o stepă doar pentru nemernicele astea micuțe?

— Nu doar pentru ele, a ciripit Gecko. Mai sunt multe alte păsări pe-aici.

— Ia ascultați, asta-i o grădină, le-am spus. Nu refugiu pentru păsări. Trebuie mai întâi să-i încânte pe oameni. Nu-i loc de joacă pentru zburătoare agresive.

— Dar chiar tu ai spus că grădina asta, orice grădină de fapt, e o refacere a Grădinii Paradisului, a pretins Alvaro. Că e redobândirea Paradisului Pierdut, așa ai spus. Sunt chiar vorbele tale.

— Scumpule, cred că am fost greșit interpretat.

— Nu, nu, astea au fost vorbele pe care le-ai rostit, a insistat el, scuturând din cap ca un copil încăpățânat.

— Mă rog, să zicem că ai interpretat prea literal ce am încercat eu să exprim.

S-a arătat nedumerit.

— Păi, atunci, mai explică-mi o dată, te rog!

— Nu. Dacă tot nu mi-ai priceput filozofia, nu-i de crezut că o exegeză prelungită ar avea cum să producă o iluminare suplimentară. Concluzia e că n-o să fie bazin pentru păsări.

Mi-am adunat schițele, caietele și m-am retras în camera mea, unde am rămas o vreme să reflectez și, de ce n-aș recunoaște, să admir felul în care știusem să rămân neclintit pe poziție. Mă simțeam întru totul îndreptățit să dau dovadă de multă tărie sufletească. Cu toate că armonia cu natura are o importanță considerabilă în conceperea unei grădini, nu e îngăduit să se uite că miezul unui astfel de plan e mântuirea spiritului. Crearea unei grădini presupune însușirea prin forță a unei bucăți de pământ din junglă. Aceasta e astfel modelată, încât devine o

oază în inima sălbăticiei. Lupta asta e fără sfârșit. Întorci doar o clipă spatele și tenebrele pădurii se pornesc pe dată să invadeze cu viclenie micul nostru rai. Prin urmare, așezarea plantelor – artificială, pentru că nici o grădină nu e, trebuie spus încă o dată, lucrarea Mamei Naturi – trebuie nu doar să ofere un refugiu sufletesc, ci și să absoarbă și ulterior să disperseze beznele cotropitoare ale junglei din jur. Ornamentația nu e doar podoabă, ci și protecție. Ea creează un loc unde, la sfârșitul vieții, poți să afli pacea. Și nici o pace nu poate fi găsită printre păsările astea exasperante.

Cine cunoaște jungla cu adevărat n-o poftește în casă. Se luptă s-o țină la distanță, patrulează neîncetat la granițe; știe că făpturile pădurii încâlcite sunt veșnic amenințătoare. Jungla e vie și plină de primejdii. E unul dintre primele învățăminte pe care le-am primit când am ajuns în Vale, în ziua când am plecat cu Johnny peste dealurile Cameron. Odată cu reîntâlnirea noastră la Kampar, părea să țină în mod deosebit să-mi arate Valea și făcuserăm deja câteva lungi plimbări. Scenariul era același: Johnny venea la pensiunea unde locuiam, era întâmpinat cu un considerabil entuziasm, din camera mea auzeam cum Johnny, politicos, se scuza îndelung că nu ia ceaiul cu familia proprietarului, apărea apoi la ușa mea, cu un zâmbet de nespusă încântare. Venea întotdeauna cu o carte și, cu toate că alegerea lecturilor se mai schimba, își avea preferații lui. Shelley, despre care am mai vorbit, era unul dintre ei, „semnul unui gust literar impecabil" i-am spus. Dornford Yates era al doilea. De-a lungul acelor prime plimbări, conversația decurgea la fel. El punea întrebări, eu dădeam răspunsuri.

„Ce înseamnă « obiecție » ?", „Cine era de fapt Ozymandias ?" „Hamlet chiar a fost nebun ?", „Care-i deosebirea dintre « toaletă » și « closet » ?"

Îmi sorbea cuvintele de parcă își potolea o sete ancestrală. Se părea că nu avea nevoie de nimic altceva în plimbările astea. Nu bea niciodată din termosul cu apă fiartă pe care îl căram cu noi. Tot ce voia era să pună întrebări și să asculte răspunsuri. Era inepuizabil.

Plimbarea aceea în particular, printre dealurile înalte și răcoroase de deasupra micii localități Tanah Rata, a fost cea mai lungă de până atunci, peste douăzeci și cinci de kilometri, a apreciat Johnny. Am traversat dealurile Cameron, am urcat până la piscul Beremban trecând pe la cascada Robinson. Perspectiva unei zile întregi prin jungla uitată de istorie din Vale m-a umplut de atâta bucurie, încât pe primii kilometri am ținut pasul cu Johnny. Înaintam pe poteci șerpuitoare care urmăreau poalele unor dealuri abrupte, îmbrăcate în arbuști de ceai. Verdele strălucitor al tufelor acoperea totul atât de compact, încât aveam impresia că mă pot rostogoli în vale fără să mi se întâmple nimic. Dincolo de aceste costișe, se sumețeau spinările dealurilor, enorme și tăcute, acoperite de bătrâna pădure tropicală. Soarele dimineții mângâia conturul văii de aramă zugrăvite cu dungi umbroase.

Până în momentul acela, materia conversației fusese în întregime previzibilă.

— De ce trebuie să-și pună englezii la cină haine deosebite? m-a întrebat.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Păi, vă puneți papion. De ce?

Am constatat că în mijlocul naturii vorbea liber. La Kampar, din pricina ezitărilor, engleza lui părea șchioapă.

— Scumpule, cred că dai prea multă atenție vorbelor lui Dornford Yates.

— Vrei să zici că tu nu-ți pui papion?

Arăta ușor nemulțumit.

— Ba sigur că-mi pun, m-am grăbit să-i răspund.

Nu sunt în stare să dau socoteală amănunțit și pe de-a-ntregul de născocirile pe care i le-am servit. Ce pot să spun e doar că doream din tot sufletul să zâmbească din nou, să fie iarăși intrigat și fermecat. Astfel încât nu m-am oprit.

— În ce mă privește, sunt bine cunoscut pentru atenția pe care o acord ținutei. E știut că mă schimb pentru cină chiar și când sunt singur la masă! Află că, într-o bună zi, un mare balerin a zis că i-ar plăcea să aibă și el cămăși tot atât de elegante ca ale mele. M-a remarcat într-un restaurant și a traversat toată

sala ca să vină la masa unde stăteam să-mi facă acest compliment. A doua zi am făcut o selecție printre cămășile mele mai puțin preferate – făcute de Charvet, la Paris – și i le-am trimis la lojă. Îndrăznesc să spun că a fost foarte mulțumit să le capete.

Se strecura printre copaci, ocolind rădăcinile și trunchiurile căzute cu ușurința cu care s-ar fi plimbat prin parcul St. James într-o zi de vară. A zâmbit cu gura până la urechi și s-a întors să se uite la mine cu ochi lacomi.

— E-adevărat? Și cum îl chema?

— Nijinski, am răspuns fără ezitare. Știam că oricum numele nu însemna nimic pentru el. De fapt, la pensiune am cu mine nu unul, ci *două* costume de seară, am continuat eu. Una dintre regulile mele în călătorie e să nu mă îmbrac niciodată neconvenabil. Mă întreb însă dacă n-ar trebui să-ți dau ție unul din ele. La urma urmelor, un domn trebuie să se îmbrace întotdeauna cât mai potrivit cu putință.

La început a fost surprins, n-a priceput. Am repetat propunerea și el a primit surâzând fără vorbă. Apoi a început să mă mitralieze cu întrebări de o libertate cum nu mai auzisem la o persoană adultă. Asta a avut un efect curios. Răspunsurile mele au devenit tot mai complicate, cu adăugiri amuzante dintr-un trecut strălucit pe care nu știu să-l fi avut vreodată. Dădea impresia că extrage energie din poveștile mele, râdea tare și-i dădea înainte în fața mea. Mă străduiam să țin pasul cu el, însă mă depășea efortul cerut de explicația privitoare la Scara lui Iacob și totodată la devoțiunea Mariei Magdalena. Mi se tăiase respirația, mă durea pieptul. Ne-am oprit într-o poiană, lângă o vale mai puțin adâncă, plină cu rododendroni. Mă amețea vederea formelor multicolore.

— Odihnește-te puțin, m-a sfătuit el.

A turnat câțiva stropi de apă pe o bucată de pânză și mi-a oferit-o să o pun pe ceafă. În felul acela mi-am recăpătat suflul. Peisajul era straniu de variat. Parțial tropical, parțial temperat, în ansamblu, zăpăcitor. De copaci atârnau tot felul de plante epifite: ferigă cuib de pasăre, orhidee cu multe capete, liane răsucite cu flori de culoarea cărbunilor încinși. Eram acum în inima

pădurii, două creaturi minuscule, piticite de coloanele înalte care ne împrejmuiau.

— Cum se cheamă copacul ăla? am întrebat arătându-l cu degetul.

A dat din umeri.

— Dar ăla? am întrebat eu din nou.

— Nu știu.

— Acela de-acolo e un tek, am spus.

— Noi îi zicem *jati*, a zis el.

Am înaintat până la marginea poienii de unde se auzeau strigătele uliilor.

— *Jati* e ce folosim noi la construcția caselor, a zis el.

— Casa ta nu e făcută din tek?

A râs.

— Aia e casa socrului meu. Dar ai dreptate, e din tek. Într-o zi o să am și eu casa mea din tek.

— Dar prăvălia ta era din tek? am întrebat cu privirea pierdută în bolta de frunze.

A izbucnit în râs, dar suna diferit. Rece și trist.

— Prăvălia mea a fost distrusă. De incendiu. Iar acum locuiesc în casa tatălui soției mele.

Tocmai începusem să mă răsucesc să-l privesc când am simțit ceva pe umăr. Doar o clipă, o lovitură greoaie însoțită de o durere ascuțită, o înțepătură pe ceafă. Johnny a făcut ochii mari și a sărit să culeagă din tufișuri un băț lung. Cu o singură mișcare extrem de elastică, a adus bățul în jos spre pământ și a lovit cu forță, a ridicat din nou brațul și a repetat asta de câteva ori, până când am observat că omorâse un șarpe. Unul mic, verde-închis. Corpul moale atârna însângerat pe băț. Durerea de la gât începea să pulseze ușor. Johnny s-a întors spre mine și mi-a spus:

— Am crezut că-i o viperă, dar m-am înșelat. Șarpele ăsta nu-i decât puțintel veninos.

— *Puțintel* veninos? am reluat cu voce sugrumată. Ce vrei să spui?

— Nu te speria, n-ai să pățești nimic. Nu te-a mușcat prea adânc.

S-a apropiat și m-a apucat de pielea gâtului. Nu puteam să văd ce face. Abia am ghicit tăișul briceagului pe piele când mi-a făcut o minusculă incizie. A presat cu degetele atât de blând, încât n-am simțit nimic, cu excepția căldurii care se răspândea pe ceafă. A udat cu apă din termos un prosop subțire și l-a apăsat pe pielea amorțită.

— Ar trebui să ne întoarcem, a spus.

Am coborât cu greu dealurile. Soarele dimineții fusese învelit într-o ceață care așezase o pătură groasă peste văile plantate cu ceai. Aerul era atât de umed, încât am avut senzația că-l beau. Poteca dispăruse. Aproape că nu mai vedeam unde pun piciorul. Doar o încredere oarbă în judecata lui Johnny mă urnea din loc. Mă tot împiedicam în urma lui, dar mă țineam cu disperare după silueta ștearsă din față.

— Ia privește! mi-a zis Johnny, cu un deget îndreptat spre cer.

Era un uliu care dădea roată văii și se tot pierdea printre vălătucii de ceață. Apărea apoi deasupra noastră și se arcuia într-o cădere lentă înainte de-a se face iarăși nevăzut. N-am fost în stare să-i urmăresc mișcările, începusem să-mi pun vederea la îndoială.

N-a fost prezentarea ideală acasă la Johnny. De multe ori îmi imaginasem că soseam pus la patru ace, cu cravată elegantă, în ton cu costumul. Spiritual, atașant, simpatizat. În schimb, am urcat scările cu pas șovăielnic până la veranda de la intrare, cu o cârpă pătată de sânge la gât. Abia mă țineam pe picioare și îmi simțeam fundul gurii în flăcări.

— Apă! l-am auzit pe Johnny strigând.

Nici o clipă nu mi-a ieșit din minte că arătam, desigur, într-un hal fără hal. Prin fața mea treceau diverse persoane, aș fi vrut să le spun că totul nu e decât o teribilă aberație, că nici eu nu găseam o explicație pentru conduita mea de neiertat, iar cât privește îmbrăcămintea, fusesem luat pe neașteptate, nu mi se spusese că o să fiu invitat. În schimb, curios lucru, n-am spus nimic din toate astea. Gâtul îmi înțepenise și îmi venea teribil de greu să pronunț chiar și cea mai măruntă vorbă.

— Calm, calm, repeta Johnny.

Nu știu cât a durat amețeala aceea penibilă, dar treptat mi-am recăpătat cumpătul. Am început să respir normal, iar când am tușit mi-am regăsit vocea.

— Îmi pare foarte rău, am spus privind în jur. Trebuie că mă socotiți extrem de necioplit.

M-am ridicat să dau mâna cu cei din jur: un bătrân șubred și sinistru, pe care l-am recunoscut imediat drept persoana salvată de Johnny din flăcări; o femeie cu o înfățișare la fel de severă, cu părul cărunt strâns într-un coc voluminos; în fine, o fătucă timidă, vreo slujnicuță, pitită după un enorm fotoliu din lemn de trandafir.

— Ați fost mușcat de un șarpe, după câte mi s-a spus, a rostit bătrânul, fără să îmi strângă mâna pe care, zăpăcit, continuam să o țin întinsă.

— Nu mă mir! a spus soția lui. De când a apărut Johnny în casa asta, am văzut mulți șerpi. Cobre. Chiar și înăuntru.

Când a pronunțat „Johnny", a părut că scuipă, de parcă băgase ceva scârbos în gură și voia să se descotorosească la repezeală.

Johnny stătea cu capul plecat, de parcă i-ar fi fost rușine.

— Ce vreți să spuneți? Johnny n-are nimic de-a face cu ce s-a întâmplat.

Femeia a râs, privindu-mă de parcă eram un copil îndărătnic.

— Omul ăsta vine dintr-acolo, a spus ea fluturându-și mâna. Vorbea cu un ton de învățătoare obosită. Jungla e-n el. Îl urmează pretutindeni.

— Este pretutindeni, am replicat.

— Nu și-n casa noastră!

Johnny a răspuns senin.

— E vară. Șerpii vin după apă și după mâncare. Astea se găsesc din belșug pe-aici.

— Nu, ei vin după *tine*, a insistat femeia, aruncându-i o privire piezișă.

— Mamă, exagerezi! a intervenit o voce. Tot anul n-au intrat decât doi șerpi în casă, iar unul era pui.

Am ridicat ochii și am văzut o femeie care ieșea din penumbra casei.

Chiar și după atâția ani tot o mai văd pășind desculță pe podeaua lustruită oglindă. Timpul a fixat imaginea, iar acum, jumătate de secol mai târziu, recunosc, cu deplină siguranță și aproape fără reținere, că la vederea ei inima a început să-mi bată mai tare. Dar o fi oare adevărul adevărat? Dacă las totul deoparte și închid ochii, așa cum fac adesea înainte de a aluneca lin în somnul bătrânesc de la două după-amiaza, reușesc să mă transport în acel moment precis. Nu pot întârzia, senzația e trecătoare, nu pot să mă agăț îndelung de ea. Mă aflu în salonul mare și întunecat ca o peșteră din casa lui T.K. și Patti Soong, la marginea Kamparului, la cinci și jumătate după-amiază, în ziua de 31 august 1941. În momentul acela intră cineva. Sunt eu însă oare sigur că e *o femeie*? La drept vorbind nu. Sunt încă oarecum zăpăcit, dar perfect *compos mentis*. Văd cu lipezime, dar ochiul pare să nu mai fie cumva conectat cu creierul: văd, dar nu recunosc ce văd. Știu că e o femeie, dar silueta ei zveltă e tăiată mai degrabă ca a unui băiat. E mai înaltă decât toate femeile pe care le-am întâlnit în Orient. Fața ei îmi ajunge la umăr. Când, câteva luni după acest prim moment, o strâng în brațe, descopăr că pot să-mi reazem bărbia pe creștetul ei și constat că nimic nu mi se pare mai confortabil, mai potrivit. Dar asta se întâmplă mai târziu, după ce aveam să-mi dau seama că o *iubesc*, da, acum pot să rostesc și vorba asta fără reținere. Oricum, la acea primă întâlnire nu simt decât o amorțeală care sporește. Finețea chipului ei e brutal întreruptă de pometii obrajilor. Ochii îi sunt asemenea agatelor negre. Eu tot nu reacționez. Îmi pare că nu mai am aer. Sufocarea aceea savuroasă și bătăile furioase ale inimii sunt senzații adăugate de vreme peste golul inițial, pânze de mătase așternute unele peste altele pe o masă. La mai bine de cincizeci de ani, nu mai văd decât mătasea, masa e nedeslușită.

Noapte de noapte mă rog să simt iarăși golul acela, acea fragilă *tabula rasa*. Încerc să mă agăț de momentul când încă n-o iubeam, când stăteam în fața ei curat și fără vină. Iar o iau razna. Fără vină? Niciodată n-am fost fără vină, nici măcar curat. Stropi de venin se scurgeau prin venele mele în după-amiaza aceea, dar fuseseră acolo încă de când mă născusem. Ar fi trebuit

să știu că în curând amărăciunea mea se va strecura în lumea ei și o va putregăi pe-ndelete în întregime.

— Sunteți rănit, a spus ea.

Primele cuvinte pe care mi le-a adresat.

Înaintează spre mine, e singura mișcare din încăpere. Ceilați stau locului, doar Snow se deplasează prin acest *tableau vivant*. Mă poartă de mână de-a lungul camerei, iar eu disting în sfârșit grinzile sumbre din tavan. De-o parte și de alta sunt ferestre înalte printre care se insinuează o boare de vânt și răscolește ușor aerul. Sideful încrustat în mese și scaune ne însoțește drumul spre bucătărie cu o lumină palidă. Snow, știu că ea este cu toate că nimeni nu ne-a prezentat, toarnă apă fierbinte dintr-un termos într-o ceașcă mare de porțelan. Mi-o oferă, frunzele de ceai se desfac și se depun pe smaltul plin de crăpături. Îmi pune o mână pe frunte, apoi îmi trage ușor pleoapele inferioare și privește, nu știu ce vrea să vadă. Mă întreabă dacă Johnny a zărit șarpele, iar eu înclin capul în semn de aprobare.

— Atunci o să vă reveniți în scurtă vreme. Nu pare să fie ceva serios.

Surâde și mă lasă singur. Beau ceaiul, care îmi înfierbântă plăcut gâtlejul. Când termin, apăs rotunjimile cești goale pe ceafa umflată și căldura îmi intră în piele.

Firește, veninul s-a risipit în curând, iar membrele mele au recăpătat suficientă vigoare ca să mă pot întoarce acasă pe bicicletă. Johnny m-a însoțit, pedalând alături de mine în noaptea cețoasă.

— Îi urăsc, mi-a spus el calm.

— Știu, am răspuns.

— Pe toți.

— Nu-i ușor să ai oameni ca ei în jur, recunosc.

Am terminat râzând, dar nu i-am smuls nici o reacție.

— Dacă aș putea să fiu numai cu nevastă-mea, totul ar fi în regulă.

N-am găsit nimic de spus la asta, nimic care să nu pară fals.

Ajunși în apropierea pensiunii, Johnny s-a oprit și m-a privit cu atâta seriozitate și cu chipul descompus, încât m-a făcut să râd.

— Peter, trebuie să-ți spun un secret.

*

Pe vremea adolescenței mele, am fost invitat de familia binevoitoare a unui coleg de școală să petrec vacanța cu ei în Franța. Într-o zi, ne găseam *sans parents* între Compiègne și Pierrefonds, hălăduind fără griji prin pădurea regală. Era luna mai, dar vara timpurie era de o ariditate feroce, astfel încât toate vreascurile călcate se frângeau cu trosnet. Treceam printr-una dintre fazele mele italiene, după câte țin minte. Operele magnifice scrise de Mozart pe libretele lui Da Ponte îmi erau cunoscute de puțină vreme grație unui profesor pederast care, după opinia celorlalți băieți, „mă avea la inimă". (*Nota bene*: asta-i altă poveste, de ignorat pentru moment.) Tot hoinărind, m-am apucat să născocesc un fel de păsărească în care tot amestecam italiană și franceză, amuzându-mă pe seama amicului, a cărui agasare sporea pe măsură ce înaintam sub *les alberi*. Pritchard îl chema, un băiat serios.

— E un sacrilegiu, mi-a spus el. Scopul unei vacanțe în Franța e să te cufunzi în cultura și-n limba ei. Tu, Wormwood, tu nu iei nimic în serios!

Eu fredonam *Voi che sapete*, forțându-mi laringele să producă sunete cât mai pițigăiate cu putință.

— E îngrozitor, a strigat Pritchard. Încetează odată!

— *Tremo senza le vouloir*, am răspuns eu în falset.

Ne-am ciondănit un pic și cu privire la drumul de urmat. El voia să ocolim spre satul Rethondes, să vizităm locul unde i se prezentaseră „Hunului învins" condițiile armistițiului în 1918. Eu voiam să continuăm spre minunatul castel de basm din Pierrefonds. În cele din urmă, după câteva proteste formulate cu jumătate de gură, am cedat și l-am lăsat să mă poarte spre faimoasa Clairière de l'Armistice. Tocmai voiam să-mi reiau cântecul, când mi s-a așternut în fața ochilor un covor nesfârșit de lăcrămioare, smălțat ici-colo de slabe perle de lumină filtrate printre copaci. La vremea aceea secetoasă și fierbinte, era singura floare care supraviețuise grație umbrei dese a pădurii. Am înțepenit, sorbind minunea aceea din priviri. M-a făcut să mă gândesc la pădurile de lângă Hemscott, biata mea casă căzută în paragină. N-am avut nevoie de mai mult ca să-mi

tremure buza de plâns, spre ruşinea mea. Am rămas cu ochii la acel câmp de lăcrămioare, incapabil să fac un pas mai departe, în vreme ce Pritchard, nepăsător, continua orbeşte, strivind firavele flori. Îşi continua calm diatriba împotriva frivolităţii, acuzându-mă de neputinţa formulării unei aprecieri potrivite a învăţămintelor şi a sacrificiilor Războiului celui Mare. După el, eu nu înţelegeam cât de primejdioase erau timpurile prin care treceam. Fără o vorbă, mi-am şters ochii şi l-am urmat, călcând în urmele pe care le lăsa în frunziş.

Îmi amintesc de povestea aceea pentru că m-am tot jucat cu ideea prezenţei lăcrămioarelor în această nouă grădină. Eu cred că aici ele ar prospera. Vara aceea din Franţa fusese neobişnuit de călduroasă, însă vigoarea acestor flori perene, plăpânde la înfăţişare, nu fusese împuţinată. Transplantând o plantă străină pe aceste meleaguri tropicale, aş urma de asemenea exemplul acelor întreprinzători grădinari victorieni care au introdus elementul exotic şi l-au făcut să devină o parte a peisajului englezesc. Desigur, în cazul meu aş reface procesul în sens invers, iar dacă reuşesc, gestul ar avea consecinţe durabile. Gândiţi-vă numai: dacă peste cincizeci de ani lăcrămioarele s-ar aclimatiza în ţara asta, o floare tipic englezească ar deveni plantă tropicală. Mă întreb chiar dacă n-ar fi reimportată în Anglia într-un viitor foarte îndepărtat. Şi atunci, cine are să o mai socotească exotică? Şi unde? Asemenea posibilităţi mă cutremură.

Şi nu doar lăcrămioare, ci şi margarete, degeţel roşu, ciocul-berzei, lalele pestriţe. O să le plantez pe toate în pământul ăsta fierbinte. Mai vreau şi sânziene de pădure, să le pun la uscat frunzele stelate şi să le aşez printre haine pentru aroma lor de fân proaspăt tăiat. Şi levănţică, trebuie neapărat să am levănţică. Chiar sub fereastra mea e un loc potrivit pentru o brazdă lungă şi subţire. Parfumul are să mă întâmpine la trezire şi să mă aromească la culcare. N-o să fiu nevoit să aştept vara să-i simt mireasma, prin locurile astea e vară întruna.

Aici se găseşte spiritul profund al grădinii mele: adună între limitele ei cele mai propice momente ale anului şi le păstrează într-o necontenită rodnicie. Dar grădina nu se opreşte nici pe departe aici. Călătoreşte în China şi în Japonia şi prin alte

ţinuturi temperate orientale, aducând de pe acolo laur japonez croit cu foarfece pricepute, bujori chinezeşti, flori roz de cireş, portocal amar, bonsai încârligaţi. Mă iau la întrecere astfel nu doar cu grădinarii victorieni, ci şi cu împăraţii Răsăritului, primii cărora li s-au năzărit asemenea grădini. Aidoma împăratului Chenghua, voi crea un microcosmos care să strângă laolaltă toate minunăţiile de pe-aici.

E de la sine înţeles că n-am pus pe nimeni la curent cu toate astea. Ar fi fost pierdere de vreme, ba chiar mă tem că lipsa lor de entuziasm poate să-i facă sceptici şi chiar să-i împingă la revoltă. Bag de seamă că cei de-aici sunt în ziua de azi foarte sensibili la orice ar fi perceput drept un afront adus mândriei naţionale. Am făcut greşeala să-i explic lui Alvaro sensul schemei plantaţiilor şi şi-a arătat pe loc neplăcerea. Chiar în acea dimineaţă m-a acostat după ce frunzărise cele câteva cărţi care alcătuiesc sărăcăcioasa „bibliotecă" a Căminului. Mi-a spus:

— Ideea ta nu stă-n picioare. Nu e ştiinţifică.

— Victorienii au dus la bun sfârşit întreprinderi şi mai de necrezut, am răspuns calm.

— Plantele alea n-au cum să supravieţuiască. Poate c-ar trebui s-arunci un ochi pe cărţile de jos.

— Nici gând! Sissinghurst n-a fost creat cu rezumate de articole publicate în *Săptămânalul grădinarului*, am replicat şi i-am întors spatele.

N-aveam nici un chef să mă încurc în pertractări cu un biet nătâng.

El a oftat. Înainte de a ieşi, mi-a zis:

— Chiar vrei să renunţi cu totul la plantele locale?

Nu i-am răspuns. Am zâmbit numai, de parcă aş fi spus poate că da, poate că nu...

— Nebunie curată, l-am auzit bombănind când închidea uşa.

Am ridicat din umeri, dar simţeam că-mi arde faţa de furie. Oricum, n-ar fi înţeles niciodată. Mi-au trecut iarăşi prin minte imagini ale pădurii de la Compiègne, adulmecam mireasma câmpului de lăcrămioare. Mi-am dat seama că nici măcar Alvaro nu mi-era cu adevărat prieten. Asemenea lui Pritchard, cu atâta amar de ani în urmă, nici el n-avea să-mi fie vreodată aproape.

Nu mi-a fost dat niciodată să am prieteni. Ce-a mai fost cu Pritchard? S-a dus la Cambridge, s-a aventurat în Sudan cu Compania de explorări Shell, s-a însurat c-o fată drăguță, după câte am auzit, și s-a stabilit la Rye. Nu mi-a mai adresat niciodată cuvântul după vacanța din Franța.

Nu, eu sunt sortit să nu am prieteni.

*

Când Johnny mi-a dezvăluit marele lui secret într-una dintre plimbările noastre, nu m-am simțit în nici un fel tulburat.

— Comunist? am răcnit eu, simulând groaza.

Adevărul e că mă așteptasem la ceva mult mai șocant.

— Mai încet, te rog, m-a rugat el privind peste umăr după vreun inamic-fantomă.

A început să-mi povestească totul, întâlnirile organizate în junglă, manifestele scrise și distribuite prin comunitățile rurale, fondurile colectate pentru Partid. Mi-a vorbit, de asemenea, despre așa-zisa armată. Mie mi-a creat impresia unei bande de tâlhari care hălăduia prin Vale cu arme de tinichea la spinare și în picioare cu târlici descusuți.

— Presupun că socrul tău, marele capitalist, nu e la curent, i-am zis.

A scuturat din cap.

— Dar Snow?

A tăiat cu maceta niște crengi care ne astupau cărarea, însă n-a răspuns.

— Aha, înțeleg!

Urcam un deluşor. Am ieșit din pădure și am dat peste o întindere de iarbă înaltă, cu vârfuri ascuțite. Credeam că ajunseserăm pe culme. De fapt era o falsă culme, ne-am oprit totuși să ne tragem sufletul. Johnny nu mai rostise o vorbă de câtăva vreme.

— Dacă se află, sunt un om terminat, a zis în cele din urmă.

Mi-am dat seama după vocea lui egală că nu exagera.

— Aș pierde totul. Prăvălia, nevasta...

N-a continuat.

— Merită riscul? l-am întrebat.

M-a privit zâmbitor.

— În curând japonezii o să invadeze Malaysia, știi asta. Uite ce se întâmplă în China. Nici unul dintre concetățenii tăi nu pare să creadă c-o să fie așa. Dar așa o să fie. Iar atunci s-ar putea oricum să pierd totul. Așa că mi se pare că merită, nu crezi?

— Totuși nu-i prea complicat să trăiești în felul ăsta? Gândul că băiatul ăsta inocent era amestecat într-o luptă brutală începea să mă neliniștească. Vreau să zic, să fii tot timpul cu spaima trădării în sân.

El a zâmbit, o adevărată imagine a seninătății.

— E o primejdie pe care, într-un fel sau altul, o înfruntăm zi de zi. Mie, unuia, nu mi-e frică, ce-o fi o fi. Mai bine să fiu eu trădat decât să trădez. Nu-i așa?

— Dar Snow? Trebuie să fie chinuitor să nu poți să-i spui nimic!

— Nu, a ripostat cu glas tăios. Nu vreau să știe asta.

— De ce nu?

A scuturat din umeri.

— Pur și simplu, nu vreau să știe.

— N-ai de ce să te rușinezi. Nu poți să știi, poate că te-ar admira și mai mult!

A râs sonor și liniștit.

— Sunt unele lucruri pe care prefer să le păstrez ascunse de soția mea. La urma urmelor, se poate și mai rău decât să n-ai cu cine să vorbești.

— Așa să fie?

N-a răspuns. Așa că am continuat:

— Ce crezi că se va întâmpla dacă, așa cum spui, vin japonezii? Nu-i prea au la inimă pe comuniști, nu crezi? Ai așa de multe de pierdut!

— Nu mai multe decât ceilalți.

— Acum ești complet stupid. Și Snow?

— Sunt stupid? a întrebat cu o voce deosebit de veselă în raport cu primejdia evidentă care-l pândea. Și ce-ai să faci *tu* când o să sosească Armata Imperială?

— Oh, eu o să fiu plecat de mult. O să fiu pe drum spre malurile splendide ale lui Loch Lomond, ce naiba! Evacuat

pe o navă specială cu o grămadă de alți englezi rubiconzi, cu tot ginul de pe lume la-ndemână!

N-a mai spus nimic o bucată de vreme. Când a deschis gura, avea privirea pierdută.

— Toată viața am crezut c-o să rămân singur, dar acum totul s-a schimbat. O am pe Snow. Câtă vreme e ea cu mine, nu mi-e frică de mai nimic.

Am sorbit o gură de apă înainte de a relua urcușul.

— Ce noroc pe tine!

— Peter, a strigat el, nu i-am vorbit niciodată nimănui despre latura asta a vieții mele. Nimănui. Doar ție. Ce-am spus era fals. Acum am cu cine să vorbesc!

Bătută de vânt, iarba roșcată care ne ajungea până la brâu făcea ape ca o fâșie de mătase. În lumina aurită a apusului, Johnny părea că plutește pe unduirea unei mări arămii. Chipul îi era inundat de o candoare neîntinată, așa cum nu mai văzusem nicicând în toată viața petrecută pe tărâmurile apusene, cu neputință de descris celui care n-a călătorit la tropice, expresia încrederii instinctive, a sufletului care își împărtășește taina cu o sinceritate pe care lumea noastră rece a pierdut-o de mult. M-am simțit ciudat de neputincios să răspund. M-am pornit să îngân ceva, însă m-am oprit. În comparație cu glasul lui, al meu era sec, rece, afectat.

Soarele îmi lovea nemilos brațele și genunchii. Dincolo de umbra pălăriei mele Panama, peisajul tremura inconsistent în dogoarea după-amiezii.

De multe ori am analizat momentul acela straniu, descâlcind cu grijă firele toarse ale emoției care mă cuprinsese când îl priveam pe Johnny, pe sărmanul, minunatul Johnny, oprit pe povârnișul dealului. Pe măsură ce țesătura amintirii mi se destramă printre degete, înțeleg că răspunsul e, într-adevăr, foarte simplu. În acele câteva clipe fugare, în fața ochilor mei era chipul unui *prieten*, primul și singurul pe care l-am avut cândva, singurul pe care cândva l-am iubit. E adevărul adevărat: mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. Așa m-au învățat la școală. Am râs întotdeauna de ceea ce mi se părea să fie o legătură perversă între dragoste,

prietenie și sacrificiu, ceva care nu putea să aibă vreo legătură cu mine. Așa credeam. Cu toate astea a avut, pentru acel scurt răstimp. Privindu-l atunci pe Johnny, nu m-am îndoit că aș putea să-mi dau într-adevăr viața pentru el. Acum, în lumina înghețată a bătrâneții, îmi dau seama că îmi făceam iluzii: eu n-am avut niciodată atâta noblețe.

*

Un tablou, intitulat *Francesca da Rimini*, înfățișează ultimele clipe ale eroinei eponime, care își dă sufletul în brațele iubitului ei, Paolo. Ca atâtea alte pânze franceze din secolul al nouăsprezecelea, e o operă emoționantă și voluptuoasă, tragedia poveștii lor de iubire se pierde oarecum în expunerea sinuoasă a unei carnații bine luminate pe un fundal întunecos. Nu vă lăsați însă înșelați: povestea Francescăi e într-adevăr tristă. A fost obligată să se mărite cu hidosul Gianciotto Malatesta, s-a îndrăgostit însă de chipeșul frate mai mic al acestuia, Paolo. Într-o zi, în vreme ce amanții lungiți unul lângă altul citeau pe furiș *Lancelot și Regina Guenièvre*, au fost descoperiți de Gianciotto, care, într-un cumplit gest de răzbunare, îi înjunghie. Pe pânză, rănile se văd limpede, linii subțiri, negre, pe pielea imaculată, de alabastru. Goi, îmbrățișați, într-un cearșaf alb, ea se sprijină de el sfârșită de puteri, cu obrazul lipit tandru de pieptul lui catifelat. După moarte au fost condamnați să rătăcească prin beznele tumultuoase ale celui de-al doilea cerc al Infernului alături de sufletele celor care păcătuiseră prin poftă trupească. Cât poate fi de jalnic și de nedrept răsplătită iubirea cu veșnicul chin infernal!

Despre toate astea m-am pomenit că dau din gură dinaintea unui auditoriu adunat la Johnny. Era prima dată când fusesem invitat acolo cu formalitățile de rigoare. Era cu prilejul Festivalului de toamnă, pentru care T.K. Soong organizase o serată cu porțile deschise, în teorie adică, orice locuitor din Vale putea să vină fără să se anunțe, însă oaspeții vorbeau prea corect și păreau prea manierați ca să-i pot socoti adevărați plebei din Vale. Ce spuneam era întâmpinat cu impenetrabilul zâmbet oriental, iar istorioarele mele deveneau tot mai nesăbuite pe măsură ce zgândăream în dreapta și-n stânga să găsesc

o sămânță de dialog. Nemulțumirea mea era sporită de prezența altor trei englezi. Unul dintre ei era tipul clasic de învățător, rubicond, cu bărbia teșită și căruia începuseră să i se rotunjească fălcuțele, deși se poate să fi avut în copilărie un aspect serafic. Se numea Frederick Honey.

— Ce poveste stupidă, a zis el cu pedanterie. Nu cred nici o vorbuliță.

— Nu-i nimic de crezut, i-am spus. De ce să n-o socotiți pur și simplu o poveste frumoasă și tragică despre o iubire nefericită?

— Mă rog, dar care e morala istoriei? Orice istorie trebuie să aibă o morală! a spus el parcă iritat de lipsa mea de logică.

Am rămas politicos, deși nu mi-a fost ușor.

— Știu și eu? Ce morală are *Romeo și Julieta*?

— Asta-i Shakespeare! a strigat el dându-și ochii peste cap, oftând din greu și lăsând umerii să-i cadă cu dispreț.

Era limpede că imita un director de internat arogant.

— Așa cum văd eu lucrurile, a spus, umflându-se de importanță cu fiecare vorbă, dumneata încerci să escamotezi morala, scoțând în evidență amorul și tragedia și toate absurdițățile astea romanțioase. Treaba e clară. Era măritată, el era fratele soțului, știau că fac o gravă greșeală. Au căpătat ce-au meritat.

— Foarte bine! *Quod erat demonstrandum*, am conchis eu.

— Și eu sunt de părerea lui Frederick, a intervenit o persoană din șleahta lui.

Era o femeie tânără, durdulie, pe nume Una Madoc. Avea un vag accent scoțian și vorbea repezit, de parcă avea de încheiat urgent o afacere. Până atunci declarase despre tropice că era o căldură insuportabilă, iar despre cârnați, că nu seamănă în nici un fel cu cei de-acasă.

— Nu-i chiar așa de simplu, draga mea, i-a spus soțul ei, un om liniștit, cu o mustață de crevete care îi înăbușea vorba. Ce știm noi despre Francesca vine de la Dante, care a fost în mod clar sedus de ea. Se lăsase perfect convins de povestea ei. De fapt, habar n-avem care e adevărul despre femeia asta.

— Dar dumneata n-ai fost emoționat de cuvintele ei? l-am întrebat. Ca și Dante, eu am fost sfârșit de milă când i-am citit istoria.

Honey a mârâit batjocoritor.

— Da, fără îndoială că povestea e tristă, a răspuns Gerald Madoc. Dar ce te face să ai încredere în spusele ei? E oare deasupra oricărei bănuieli posibilitatea să fi aranjat astfel faptele, încât să-i fie favorabile, ca să te emoționeze?

— Trebuie să spun că atitudinea dumitale e foarte cinică, i-am zis oarecum stârnit.

— Nu uita niciodată ce-i spune cumplitul Minos lui Dante: *Intrând, ai grijă cui îi dai crezare!* A sedus-o într-adevăr Paolo, sau mai curând l-a sedus ea pe el? Nu-i chiar așa de simplu, asta-i ce-ncerc să spun.

A făcut un semn spre un bătrân servitor chinez care purta o tavă cu băuturi și l-a strigat:

— Băiete!

Nici un răspuns.

— Se vede că n-ai încă tonul potrivit, a spus Honey. S-a întors spre cameră și a răcnit: Băiete! ceea ce a atras neîntârziat atenția mai multor servitori. Încă un *stengah*? a întrebat el cu fudulie.

El și cei doi Madoc au continuat să discute într-un limbaj din care nu pricepeam mare lucru. Vocabularul era, pe de-o parte, format din prescurtări, pe de alta, din pidgin. Madoc de pildă era APC. Am înțeles că asta voia să zică mai degrabă la ce întreprindere lucrează, decât cu ce se ocupă. Existau, am dedus eu, unele persoane angajate de Guthries, altele de Sime Darby. Doamna Una luase masa cu doamna ADO într-o oribilă casă DPL. *Makan*-ul era imposibil de înghițit. Avusese loc o scenă pentru că un *syce* de treabă nu fusese plătit cu un *gaji* corespunzător. Se pare că în zilele acelea, un *chop* de la Socfin nu mai avea nici o valoare, cel puțin nu printre malaezi, iar dacă nu erau atenți, avea să urmeze și prăbușirea celor de la Boustead.

— Trebuie să treceți cu toții pe la noi să luați un pahar de *pahit*, ne-a invitat Una Madoc. Servitorul nostru face un foarte agreabil gin *pahit*.

— Cocteiluri, a reluat Madoc, observând că nu pricep. „Pahit" înseamnă de fapt „bitter", dar ăsta-i termenul folosit de europeni pentru a denumi cocteilurile aici, în FSM.

— Frederick zice că sunteți actor, mi-a spus Una, privindu-mă de sus până jos. O să fie fantastic s-avem unul dintr-ăștia pe-aici!

M-a năpădit un val de căldură, nu mă simțeam deloc bine în pielea mea. Gulerul mă strângea, parcă eram sugrumat.

— Mi-e teamă că domnul Honey n-a primit o informație corectă, dar vă mulțumesc oricum, i-am răspuns.

Când am străbătut camera spre terasă, capa de pe umerii mei fâlfâia superb. Am căutat prin buzunare o țigaretă și, neîndemânatic, am reușit să o aprind abia la a treia încercare. Ca și acum, aveam oroare de nicotină, însă îmi spuneam că o țigaretă așezată într-un port-țigaret de abanos s-ar potrivi de minune cu costumul pe care îl purtam în seara aceea.

Să vă explic. Aflând că sunt poftit la o petrecere în faimoasa casă Soong, mi-am spus că ar trebui să mă reabilitez după înfățișarea ponosită din ziua când le călcasem prima oară pragul, în după-amiaza aceea nefericită când, mușcat de șarpe, mă împleticisem în salonul lor, o adevărată *brutta figura*. Voiam să-mi fie uitate vorbele stropșite, incapacitatea de a purta o conversație, așa că m-am hotărât să fiu cât se poate de șic. De îndată ce Johnny mi-a spus că era una dintre cele mai importante festivități după cea a Anului Nou chinezesc și că el își va îmbrăca cel mai elegant costum, mi s-a năzărit că mie mi s-ar potrivi ceva mai extravagant decât mi-aș îngădui în condiții normale. La urma urmelor, nu era vorba de o simplă *fête champêtre* tropicală, ci de o petrecere mult mai somptuoasă. Mi-am închipuit prin urmare că ar merge ceva spectaculos, ceva care să onoreze evenimentul. Johnny avea să fie de față, tot astfel și Snow. Mai înțelesesem și că era un eveniment chinezesc, așa că ar trebui să mă aștept să fiu singurul occidental prezent. Cu această precizare, m-am decis asupra unui *déguisement*: o capă de culoare roz-somon peste costumul de seară și un port-țigaret descoperit într-un magazin universal din Kampar. Nu era chiar o capă de fapt, ci o bucată de satin primită în acest scop de la Johnny. Credeam că o să fie suficient, la urma urmelor, la o sindrofie chinezească între chinezi, cine din partea asta a lumii ar fi în poziția de a căuta nod în papură unui astfel de amănunt

vestimentar? Când am dat nu peste unul, ci peste trei englezi, panica mea a fost, puteți să vă dați seama, considerabilă!

Stăteam pe terasă pufăind din țigara aceea vătămătoare. Zumzetul vocilor bărbătești atârna greoi în aer, punctat de clinchetele *staccato* ale paharelor și ale porțelanurilor. Cineva se așezase la pian, era o interpretare destul de plăcută, deși cam greoaie, a unei nocturne de Chopin. Melodia bogată se găsea într-o competiție nepotrivită cu o melodie care se auzea de la gramofon. Am recunoscut vocea cu muchii tăioase și accentul teribil al Joséphinei Baker declamând strident „Si j'étais blanche". De jur împrejurul casei atârnau de cârlige lampioane de hârtie de forma unor animale fantastice, cu lumânărele înăuntrul burților. Erau dragoni de diverse forme, unii fugeau după perle de hârtie, alții mă priveau cu ochi mari când treceam pe lângă ei, cu corpurile lor de hârtie plisată tremurând în briza blândă a serii. Erau iepuri și câini și fluturi colorați într-o nebunie de culori, stranii, deformați. Afară, dincolo de sfera palidă a luminii, câțiva bărbați flecăreau ascunși în umbră. Scăpați de neveste, bodogăneau nedeslușit pe un ton conspirativ. Le priveam prin întuneric licuricii țigaretelor. Johnny s-a apropiat de mine tocmai când îmi dezlegam papionul.

— Ăsta-i papionul, i-am spus. Îl țineam atârnat în fața ochilor lui de parcă ar fi fost un animal mort. Ia-l, ți-l dau ție!

— De ce-l scoți? s-a mirat el. I-ai dat gata pe toți cu ținuta asta. Cu toții sunt încântați de felul cum arăți.

— Nu, Johnny, doar *tu* ești încântat de ținuta mea. Nimeni altcineva nu se sinchisește, nimeni n-a observat nimic, fir-ar să fie! Nici măcar Snow n-a spus un cuvințel.

Chiar așa și era. De-a lungul întregii seri, nimeni nu catadicsise să-mi adreseze o vorbă amabilă sau să aprecieze felul meticulos în care mă costumasem. Îi lăsase indiferenți. Poate că la chinezi ținuta de seară cu capă de satin era monedă curentă. În orice caz, am reținut că nu trebuie să socot opinia bravilor cetățeni din Vale drept barometru al bunului-gust.

— Bine, dar tu ești... Ce cuvânt ai folosit mai adineauri?

— Epitom.

— Da, epitomul englezului!

— Nu, englezul de care pomenești e întruchipat de Frederick Honey. El e epitomul căutat de tine.

Johnny părea contrariat. Și-a clătinat capul mohorât.

— Ba nu, Frederick Honey nu e chiar nimic.

Inutil să-l conving de contrariu.

Am străbătut veranda lată care înconjura casa și ne-am întors în salon. M-am îndreptat spre pian, unde o tânără subțirică masacra *Rondo alla Turca*.

— Ce-ar fi să încercăm ceva la patru mâini? i-am propus și m-am și așezat pe marginea banchetei de la pian.

Mi-a aruncat un zâmbet cochet și mi-a făcut loc, înlăturând cu un gest spontan faldurile capei, de parcă era o insectă care se așezase lângă ea. Am găsit o partitură de Schubert, faimoasa *Fantezie*, și am izbutit să descifrăm primele portative.

— E prea repede pentru mine, s-a plâns fata, deși credeam că încetinisem.

— Îmi pare rău, i-am spus, înspăimântat că am comis un alt *faux pas*.

În jur se strânsese un mic grup, printre care înseși gazdele.

— Nu, nu, a fost foarte impresionant, a spus T.K. Soong. De ce nu cânți și altceva, Peter? Poate că de unul singur!

M-am simțit îngrozit ca un școlar la gândul unui examen. Am încuviințat și am pus degetele pe clape. Lemnul lucios al pianului reflecta vesta albă a lui Honey, care se alăturase grupului din jur. Am început cu Bach, o partită care-mi fusese întotdeauna dragă, însă mi-am dat repede seama că n-o să fiu în stare să termin: uitasem sfârșitul. N-am dat atenție valului de îngrijorare care mă inunda, am închis ochii și mi-am lăsat degetele în voia instinctului. Cu șiretenie, am repetat pasaje ici și colo, până ce n-am mai putut să mențin prefăcătoria. Am lăsat piesa să se stingă încet, în *pianissimo*, sperând că nu va observa nimeni, deși pentru urechile mele suna teribil de grosolan.

— Interesantă interpretare, a spus domnul Soong. Bach îmi place foarte mult. Continuă!

Am zâmbit și am cântat o mică sonată de Scarlatti, ceva mai puțin izbutit decât Bach, dar de care eram sigur. Am continuat cu transcripția veselă a lui Liszt a piesei *Die Forelle*, care

a fost întâmpinată cu câteva aplauze pe ici, pe colo. Am întors capul și l-am văzut pe domnul Soong instalat pe marginea voluminosului său fotoliu din lemn de trandafir; zâmbea și aplauda ușurel. I-am aruncat o privire lui Honey, al cărui chip împietrise într-o indiferență bine controlată. I-am prins privirea și mi-a zâmbit, adică buzele lui subțirele s-au strâmbat într-un rânjet crud. Toată vremea asta, Johnny rămăsese sprijinit de pianină cu ochii la degetele mele. Privea uneori la oaspeții strânși în spatele meu și zâmbea timid. Îi zâmbea poate lui Snow? Nu eram sigur. Apoi se uita din nou la mine cu un optimism debordant. Era pur și simplu încântat să fie de față, iar asta m-a făcut și pe mine să simt același lucru.

— V-ar deranja un cântec? l-am întrebat pe domnul Soong, știind că are să fie de acord.

Aveam vântul în pupă, nimic nu mai putea să-mi stea în cale. Am început cu un fragment din *Dichterliebe*, care a ieșit deosebit de bine după câte îmi închipui, dat fiind că mă acompaniam de unul singur. Am trecut apoi la niște cântece populare, franțuzești și englezești, melodii agreabile, rezistente și nostime.

— Foarte mulțumesc, a spus domnul Soong zâmbind și s-a ridicat. Apoi, îndepărtându-se râzând a exclamat: Ah, tinerii din ziua de azi!

Pe cei rămași în jurul pianului, i-am regalat cu niște cântecele recente de-ale lui Cole Porter și de-ale lui Ivor Novello și am fost tare plăcut surprins că unii cunoșteau cuvintele și au cântat împreună cu mine. Pot să jur că mi se urcase whisky-ul la cap. Cântam un vechi cântec popular englezesc, *I Know Where I'm Going*, când mi-am dat seama că nu mai rămăseseră decât două persoane care ascultau: Johnny și Snow. Toată seara mă uitasem după ea, pe de o parte, să-i mulțumesc pentru bunătatea arătată când fusesem mușcat de șarpe, pe de alta, pentru că aveam impresia că îi uitasem înfățișarea. Doream să mă asigur că de fapt nu e atât de ieșită din comun pe cât îmi aminteam, că otrava îmi jucase feste. Dar fusese tot timpul înconjurată de alți oaspeți, din care mare parte păreau să o admire. Nu avusesem cum să mă apropii destul să o văd, iar acum se afla în fața mea, urmărind atent cum cânt. Am devenit conștient de

vocea mea, de englezismul ei ridicol și de incongruitatea vocii de bariton alături de moliciunea tonurilor orientale.

— A fost o piesă foarte frumoasă. Tata apreciază și el, de fapt, vă admiră calitățile artistice, ca noi toți de altfel.

Avea o atitudine directă, deschisă, fără ocolișuri, spre deosebire de replicile voalate cu mult farmec ale celorlalte tinere din încăpere. Mi-a fost cu neputință să-i ghicesc vârsta. Un chip puber în mod vădit, dar cu trăsături mai aspre decât ale unei adolescente, cu o anume virilitate aș spune. Ținuta, de asemenea, o maturiza.

Am lăsat capul în jos ca să ascund roșeața care îmi invadase obrajii.

— Mulțumesc, am răspuns. Dumneata cânți la pian? Familia voastră pare să aibă un deosebit simț muzical.

— Având în vedere faptul că suntem chinezi, nu?

— Nu, nici vorbă, am protestat. Nu asta voiam să spun.

M-am simțit brusc mânjit cu aceeași bidinea care-l împroșcase și pe Frederick Honey. Valul de stinghereală continua să mă copleșească. Am încercat să mă ridic, însă capa mi se prinsese sub piciorul banchetei și m-am zbătut să mă eliberez.

— Nu voiam să spun decât că, după cât se vede, apreciați în mod deosebit muzica bună, iar asta nu se găsește pe toate drumurile.

Zâmbea, neîncrezătoare.

— Bineînțeles. Nu suntem ca toată lumea, ai dreptate. Cei mai mulți din Vale nu își îngăduie luxul muzicii.

S-a așezat și și-a pus degetele pe clape, lungi, puțin țepene, dar perfect formate. A cântat lent o melodie rustică, chiar aspră, cu totul străină pentru mine. Cel mai încântător lucru pe care l-am auzit vreodată.

— E un cântec popular malaez, a zis, un cântec de dragoste. Mi-e teamă că transcrierea mea nu e prea îngrijită.

A zis asta fără să se scuze, cu un zâmbet calm.

— E o minune! am exclamat.

S-a ridicat și s-a îndreptat spre bucătărie. Rochia ei, o tunică informă de mătase, purtată pe deasupra unor pantaloni la fel de voluminoși, îi ascundea formele. Am pornit după ea, însă

mi-a ieşit în cale Frederick Honey. În fiecare mână ţinea câte un pahar. Mi-a întins unul.

— Cum îţi pare petrecerea?

— Nu pot să sufăr alcoolul, am răspuns cu ochii la băutură.

— Nici eu nu m-am înnebunit după scotch până ce am ajuns la tropice. Continua să stea cu mâna întinsă. La mii de kilometri de casă mi s-au schimbat gusturile. Acum aproape că-mi place, beau de câte ori am ocazia. E mult mai bun decât apa scârboasă de pe-aici.

— Ce atitudine byroniană, să trăieşti doar cu alcool şi cu nimic altceva. E o şmecherie culeasă de pe la Şcoala de Studii Orientale? Mai ai cumva şi alte ponturi?

Chipul i s-a contorsionat încetişor până la schiţa unui zâmbet. Veselia nu o afişa cu uşurinţă. S-a aplecat spre mine şi m-a forţat să iau paharul.

— Aici totul e diferit. Uită de ţară, pe meleagurile astea nu se aplică aceleaşi reguli, să ţii minte asta!

I s-a şters zâmbetul şi m-a părăsit ca să o regaleze pe Una Madoc cu o serenadă beţivă, cântată fals şi întâmpinată de ea cu dezlănţuită veselie. S-au luat de mâini şi au făcut cu stângăcie câţiva paşi de gigă, de parcă erau dintr-odată transportaţi în munţii Scoţiei. Păreau nişte fraţi siamezi abia despărţiţi de scalpel, dornici să se retragă fiecare într-ale lui, dar încă incapabili să se părăsească. Ceilalţi oaspeţi priveau spectacolul nedumeriţi şi reticenţi, sporovăind cu glas scăzut ca şi până atunci. Unii dădeau impresia că nu remarcaseră aiureala aceea. Mi-a trecut atunci prin cap că dansul n-ar fi o activitate prea chinezească. M-am uitat împrejur după Snow, dar nu se vedea pe nicăieri.

Când totul s-a sfârşit, Johnny m-a însoţit la pensiune cu bicicleta. I-am înapoiat nenorocita aia de capă. S-a învelit cu ea şi a lăsat-o să-i fluture în întuneric.

— Tatăl lui Snow nu poate să creadă că eu aş putea fi prieten cu cineva atât de cultivat ca tine.

— Johnny, te rog!

Voiam să-i vorbesc, însă mi-am dat seama că nimic din ce i-aş spune nu i-ar schimba părerea. Eram nefiresc de obosit şi doream să fiu singur.

— În ochii lui, sunt un animal necivilizat, un nimic. Cum să-mi fie prieten un englez sofisticat? Fiică-sii, da, ea e educată și-așa mai departe. El e convins că mi-e cu neputință să comunic cu tine, știu sigur.

— Ce contează ce crede el?

— Când m-a privit astă-seară, am văzut pentru prima dată în ochii lui c-ar fi impresionat și-așa mai departe... Datorită ție, se uită altfel la mine, așa cred.

— N-are decât să creadă ce-o vrea. Asta nu schimbă nimic.

Am pedalat în continuare în tăcere. A început să mă doară capul, nici la ora asta din noapte nu se potolise căldura.

— Peter! Pot să te rog ceva? a spus.

Nu-mi dădusem seama că se oprise. Vocea lui, mai scăzută acum, ieșea parcă din întuneric, la ceva distanță în urmă. N-am răspuns.

— Dacă se întâmplă ceva rău din pricina japonezilor, o să-mi dai o mână de ajutor, nu-i așa? Mie și lui Snow. De ceilalți nu-mi pasă. Doar mie și lui Snow.

— Habar n-avem încă dacă o să se-ntâmple ceva sau nu, i-am răspuns.

— Dacă se întâmplă.

Prin beznă, mi-am amintit cum arăta când ne opriserăm acolo, pe deal. Cu ochii mijiți din cauza soarelui, întruchipa candoarea și credința. Sfântul Ioan. Prietenie. Iubire. Sacrificiu. Era prima oară că vorbele astea căpătau un sens pentru mine.

— Da, i-am spus. Îți promit.

*

În această după-amiază, am fost la Melaka să facem cumpărături. Ne-am înghesuit vreo șase într-o rablă de minibuz, în zgomotul bastoanelor și al scaunelor cu rotile care nu se lăsau pliate. Așezat confortabil pe bancheta din față, desprins de gălăgia imposibilă din spate, îmi spuneam că până și urcarea într-un vehicul ajunge să fie un câmp de bătălie. E de mirare că în aceste călătorii nu se întâmplă ceva mai des să se piardă ceva mâini sau picioare protetice.

— Să duci niște octogenari la plimbare e un act de mizericordie, a declarat Alvaro, luând loc în mașină.

— Nu e unul de mizericordie, ci unul de nebunie! am replicat, privindu-l pe sub ochelarii de soare.

Scopul plimbării a fost cumpărarea unor cadouri și a jalnicelor ornamente pentru pomul de Crăciun, cu toate că mai erau două luni bune până atunci, vreme berechet să fie uitate cine știe pe unde cutiile de ciocolată, sau poate golite, iar ornamentele să se rătăcească în dezordinea generală care domnește la Cămin. Ca mai întotdeauna, instigatorul a fost Alvaro, căruia i s-a năzărit că ar trebui să contribuim și noi cu ceva pentru festivitățile de Crăciun.

— Nu se poate să lăsăm Căminul să organizeze totul, a spus el când s-a aflat că la slujba de duminică se făcuse o colectă pentru noi.

— Doar nu suntem o adunătură de invalizi! a țipat el.

— Nu?

Mi-am rotit privirea de jur împrejur, însă nimic nu putea să-l oprească. Părerea mea e că îl ațâță posibilitatea de amenajare a grădinii. Presupun că e firesc să se aștepte ca interiorul să fie la înălțimea eventualului exterior. Slabă speranță.

Am fost depuși lângă Stadhuys. Călătoria n-a luat mai mult de un sfert de oră, deși, ca de obicei, s-ar fi spus că a durat mult mai mult, îndeosebi din pricina văicărelilor neîncetate din spatele minibuzului. Cei care aveau grijă de noi, trei onorabili voluntari, băieți în ultima clasă a școlii parohiale, ne-au întâmpinat și i-au preluat la repezeală pe nefericiții în scaune cu rotile. A urmat obișnuita cacofonie, cine ce vrea să facă și unde și când și-așa mai departe. Eu m-am ținut la distanță de meleul acela dizgrațios și am încercat să privesc atent Piața „Roșie". Eu, unul, când am văzut-o prima oară, acum mai bine de cincizeci de ani, n-am găsit că ar fi fost în mod special roșie. Îmi închipui că Stadhuys era pe vremea aceea mai aproape de culoarea originală, o teracotă decolorată de ploi, roșie doar așa cum o urnă etruscă poate fi numită roșie. În prezent, revopsită meticulos la cererea Consiliului Municipal, arată prea strălucitoare și prea portocalie. Ținând seamă de evanghelismul naționalist

al celor din Consiliu, sunt întru totul convins că această nuanță e de fapt un *hommage* subtil adus moștenirii olandeze. Biserica Mântuitorului e de bună seamă roșie, pentru că e construită din laterit. Prima oară am fost izbit de culoarea ei aprinsă, care exprima toată căldura acestor ținuturi tropicale, noi pentru mine. Abia de puțină vreme am descoperit că piatra roșie e doar o fațadă, un frumos veșmânt peste adevăratul material de construcție, cărămida roșie olandeză. Dintr-odată, mi-a apărut mai rece, mai străină, un fals. Asta e însă lipsit de importanță, îndeosebi pentru că nu suntem în nici un fel încurajați să vizităm acest bastion al protestantismului olandez, ba chiar dimpotrivă. Biserica *noastră*, de parcă mi s-ar face mie însumi în ciudă, e o monstruozitate posomorâtă, construită prin secolul al nouăsprezecelea, de bună seamă de un francez.

I-am urmat pe ceilalți, fără să opun vreo rezistență, în noul centru comercial, un ansamblu hidos de prăvălii luminate cu neon, care etalează o profuziune de mizerii de plastic pretinse obiecte de artă. Ca de obicei, adolescenți plictisiți m-au tratat drept „Mat Saleh", o insultă anostă și lipsită de imaginație. Am fost întotdeauna uluit de faptul că numele unui mărunt naționalist malaez, adversar al englezilor, a putut să devină o înjurătură aruncată prompt oricărui trecător caucazian. Dacă nu mă înșală memoria, Mat Saleh și-a pierdut viața cu totul fără rost, împușcat de armata engleză. Independența n-a fost câștigată decât la șaizeci de ani după moartea lui. Pentru un erou e cam puțin. Nu mi s-a întâmplat să fiu împroșcat cu vulgarități nici după obținerea independenței, când atâția și-atâția erau mândri de noua lor țară. Nu îmi amintesc prea bine când au început insultele, trebuie să fi fost prin anii '70. De vreo douăzeci de ani încoace sunt atât de deprins cu aceste abuzuri tâmpite, încât nu le mai dau nici o importanță. În schimb, am observat ce cumpărau ceilalți bătrâni de-ai noștri: îngerași îmbrăcați în costumul chinezesc tipic regiunii, pentru a fi atârnați în pomul de Crăciun; prăjituri cu un miros insuportabil, făcute din durian, ambalate în cutii legate cu fundulițe; *dodol*, un desert ca o gumă, din zahăr de palmier, o nenorocire pentru gingii; suluri de hârtie de un roșu aprins, „ca să decupeze forme de animale",

după câte mi-a spus Gecko. El a luat și un CD cu muzică de Crăciun. Pe carcasa de plastic e imaginea unui grup de adolescenți americani, zâmbind stupid ca să li se vadă dinții strălucitori datorită supraconsumului de calciu. Cântecele au titluri îmbietoare, cum ar fi *I Saw Mommy Kissing Santa Claus* sau *Mamasita, dónde está Santa Claus?*

— Și la ce-ai să-l asculți? l-a întrebat Alvaro.

— Am radio, a răspuns sigur pe el Gecko și s-a îndepărtat împingându-și scaunul cu rotile strălucitor de nou.

Am aranjat astfel încât să rămân în urma grupului și am așteptat ca adolescenții care se îngrijeau de noi să se lase distrași de un afiș unde figura o tânără îmbrăcată provocator și cu numele nepotrivit de Madonna. Când am fost sigur că nu mă observă nimeni, m-am strecurat pe cea mai apropiată ieșire de incendiu și am pornit în direcția de unde venisem, spre malul mării. Lângă Porta de Santiago mi-am cumpărat o sticlă de Fanta roz, băutură pentru care manifest o slăbiciune nefirească. Proprietara chioșcului, o tânără cu constituție atletică, mi-a surâs dulce, astfel încât m-am simțit obligat să cumpăr și o pungă de mango în saramură, pe care am aruncat-o într-un tufiș de îndată ce nu mai avea cum să mă zărească. Am pornit apoi pe sub salcâmii golași de pe chei, de-a lungul promenadei așternute cu frunzulițe ruginii, parcă erau niște confetti. Printre tufele umbroase se giugiuleau tineri și tinere, prea cufundați în iubirea lor juvenilă ca să se sinchisească de prezența mea șontâcăită. M-am așezat pe o bancă murdară de lemn cu fața la marea cenușie. O grămadă de mizerii care pluteau într-o rămășiță de plasă pescărească se legăna leneș pe apa slinoasă. N-a fost nevoie de prea multă așteptare ca să aud dinspre tufișuri un șuierat discret urmat de un gângurit.

— Aa-looo, domnuu'!

De copacul din spatele meu stătea rezemată o persoană ale cărei buze stacojii ieșeau în evidență pe fața acoperită cu pudră și cu ochelari de soare reflectorizanți. S-a apropiat de mine cu pași de balerină. Am priceput că era un travestit. Treptat, m-am destins și m-am lăsat inundat de valul bine-cunoscut de dorință, pe măsură ce se înfiripa sporovăiala obișnuită: cum mă cheamă,

de unde sunt, ce păr des și frumos am... Fetițele astea apar și dispar, însă pălăvrăgeala lor e mereu aceeași. De fiecare dată îmi născocesc răspunsurile. E mai lesne, atât pentru unul, cât și pentru celălalt. Cum aș putea să răspund sincer și complet când sunt întrebat unde mi-e casa? Nici vorbă măcar să încep. Singura locuință pe care-am avut-o cândva nu mai există, am ras-o de pe fața pământului cu ani și ani în urmă. Așa că, de-a lungul timpului, am căutat un refugiu provizoriu în brațele vreuneia dintre aceste fetițe cu păr lucios. Sunt îndemânatice și delicate, au buze răcoroase și eficiente. Nu le caut ca să mă eliberez de dorințele înflăcărate ale tinereții. Amintirile sunt bune de înmormântat. Ele mor ca și oamenii, iar la dispariția lor toate urmele trecutului sunt șterse, pentru totdeauna și cu totul. Pot să mai treacă mulți ani până la altă întâlnire, dar știu că următoarea se va purta aidoma cu fetița din această după-amiază. Are să se desprindă din brațele mele cu un zâmbet înțelegător la umila rugăminte de iertăciune, are să își primească neînsemnatul obol și să-l strecoare grabnic în poșetă, apoi are să se îndepărteze, lăsându-mă să scâncesc neputincios, singur în fața mării liniștite și noroioase.

*

Prima dată când l-am văzut pe Kunichika era așezat sub coroana unui pom și privea printr-un binoclu. Mă întorceam de la o plimbare cu Johnny și alesesem drumul care străbate creasta dealurilor înălțate în spatele pensiunii. Coboram poteca spre casă și cântam cu brio *La donna è mobile*, când mi-a atras atenția o ușoară sticlire, un licăr de lumină pe povârnișul de deasupra capului. Mi-a trebuit un moment să-i deslușesc silueta la umbra unui copăcel, al cărui trunchi strâmb părea încă și mai pitic și mai contorsionat față de statura lui neclintită. Ros de curiozitate și nestăpânit, după cum mi-e firea, am luat înapoi pieptiș poteca pietroasă printr-un desiș de arbori, până la locul unde se afla. La apropierea mea a continuat să scruteze depărtarea, o clipă mi-am spus că nici nu mă observase.

— Nu vă mișcați, a rostit, cu binoclul tot la ochi.

În mod curios, vocea lui așezată, egală, m-a silit să-i dau pe loc ascultare.

— Acolo, în copacii aceia, vedeți? m-a întrebat cu glas scăzut de bas-bariton.

— Ce? am întrebat la rândul meu în șoaptă.

— Un grangur. Ce pasăre superbă!

Am scrutat frunzișul des care ne acoperea, căutând strălucirea inconfundabilă a penelor aurii garnisite cu negru, dar n-am văzut nimic în bolta aceea umbrită.

— Unde? am întrebat.

— A zburat, a spus. A lăsat binoclul și mi-a întins mâna cu un zâmbet deschis. Mamoru Kunichika. Încântat să vă cunosc.

Am aflat îndată că sosise în Vale chiar în ziua aceea, că locuia la aceeași pensiune unde trăsesem și eu și că era profesor la Universitatea din Kyoto.

— Ce minunat, am răspuns. Care vă este domeniul de studiu?

— Antropologia, a răspuns fără ezitare. Dar și lingvistica, a adăugat o clipă mai târziu, de parcă-i trebuise un timp de gândire.

L-am studiat atent. Cămașă bine călcată, albă, cravată maro cu roșu, pantaloni care cădeau impecabil. Trebuie să recunosc că nu arăta rău deloc.

— Bănuiesc că cele două domenii merg mână în mână, i-am spus.

Am constatat că aveam cam aceeași înălțime. Până și părul îi era pieptănat întru câtva ca al meu, cu cărare pe dreapta, deși al lui arăta cumva mai îngrijit. Avea însă umeri mult mai lați și întreaga lui făptură sugera că era excelent alcătuit sub îmbrăcămintea impecabilă. Nimic nu părea să-i lipsească, totul era într-o înspăimântător de perfectă armonie. În comparație, m-am simțit dintr-odată slăbănog și famelic.

Deși camerele noastre se aflau în aripi opuse ale pensiunii, mă așteptam să ne încrucișăm din când în când, la micul dejun, de pildă, sau la ora ceaiului, pe verandă. Doi gentlemani, fiecare cu o formație care l-ar fi putut interesa pe celălalt: n-aveam în nici un fel de gând să-l evit, așa cum aș fi făcut-o dacă ar fi fost european. Însă nu l-am revăzut decât arareori. Uneori stătea închis îndelung în camera lui, alteori pleca pe nesimțite și devenise cu neputință să-mi dau seama dacă era acasă sau nu. Când eram convins că se afla în camera lui, trăgeam cu urechea să

capăt vreun indiciu cu ce se ocupă dincolo de ușa bine închisă. Nimic, nici măcar ușa vreunui dulap sau un scaun târât pe podea. Eram singurii clienți și, cu toate astea, rămâneam zdravăn ferecați fiecare în celula lui.

Într-o dimineață, l-am însoțit pe Johnny într-una dintre căutările lui permanente ale unei noi case. Am făcut ceva drum pe bicicletă, când mi-am dat seama că uitasem să-mi iau aparatul de fotografiat Leica, o minunăție cumpărată „la mâna a doua" pentru câțiva dolari de la un ricșar din Singapore, care îl furase cu siguranță de la vreun străin neatent. În apropierea casei am auzit muzică. Sunetul era excelent, iar prezența muzicii era atât de nepotrivită în decorul acela, încât mi-a trebuit un moment să-mi dau seama că imaginația mea n-o luase razna din pricina căldurii tropicale. Era ceva bine cunoscut și îndrăgit de mine, de fapt fredonasem aria aceea cu câteva zile înainte, *Porgi, amor* din *Le Nozze di Figaro*. Odată ajuns la pensiune, mi-am dat seama că sunetul venea din camera lui Kunichika. M-am simțit obligat să-mi manifest entuziasmul, așa că m-am dus la el și am ciocănit. Muzica s-a oprit imediat, iar după câteva clipe Kunichika a deschis ușa, perfect *soigné*, fără nici un fir de păr nelalocul lui.

— Ce muzică sublimă, am spus, și ce minunat să aud așa ceva aici. N-am mai ascultat aria de multă vreme, doar în cap, desigur, unde se repetă la nesfârșit.

Mi-a mulțumit simplu, dar a rămas în ușa întredeschisă. În spatele lui se vedeau doar câteva rafturi goale de bibliotecă.

— Aveți un gramofon? Trebuie că a fost complicat să-l aduceți aici.

— Da, a fost cam incomod.

— Tocmai din Japonia? Nu i-aș fi asociat pe japonezi cu muzica de operă, în afară de *Madama Butterfly*, desigur, și, ah, bineînțeles, de *Turandot*, nu, asta se petrece în China, nu-i așa? Înțeleg că ascultați multă muzică de operă? am tot continuat, deși simțeam cum mă dezumflu treptat sub privirea lui pătrunzătoare.

— Doar puțin. Am studiat în Europa o vreme.

Felul lui de a vorbi era pe cât se poate de *legato*, glasul îi urca fără efort din adâncul pieptului în gât, spre buzele perfect

desenate. Când a ridicat o mână să-și aranjeze părul și așa bine aranjat, am remarcat sclipirea discretă a unui inel cu pecete. Instinctiv, l-am atins pe al meu. Aveau aceeași formă și culoare, aș fi putut să jur că sunt identice.

— Atunci, schimbăm poate într-o bună zi niște idei despre Mozart, am zis tot mutându-mă de pe un picior pe altul.

— Da, poate, a încuviințat și a închis ușa.

Am plecat din nou și l-am întâlnit pe Johnny pe malul râului, la câțiva kilometri spre sud. Era nerăbdător să vadă o casă pe care o zăriserăm cu câteva zile mai înainte. Era încruntat și nu părea dispus să mă audă vorbind despre noul și ciudatul meu vecin. Când am ajuns la casa cu pricina, am constatat că era mai mică decât țineam minte, un cub văruit, cu o pereche de pilaștri pe fațadă drept ornamentație. Părea abandonată. N-am întâmpinat nici o dificultate să împingem ușile grele de lemn. Spațiul interior părea mult prea mare pentru cochilia care îl conținea; se desfăcea deasupra noastră într-o enormă cameră care constituia partea dinspre stradă a casei. Nu avea etaj, iar când am ridicat privirea spre tavan, abia am zărit bârnele prin întunericul de cerneală de deasupra. O ușă făcea trecerea din acea cavernă spre altă clădire, ascunsă de exteriorul neatrăgător. Le despărțea o curticică pe care mi-am și imaginat-o plină cu vase mari de argilă conținând ferigi și peștișori de aur, i-am văzut obloanele vopsite în verde *eau de Nil*, am auzit ciocnetele tigăilor și am adulmecat aroma înțepătoare a sosurilor de curry. Am urcat o scară îngustă și abruptă și am străbătut fiecare dintre camerele goale, deschizând obloanele ca să intre lumina. Una dintre camerele mai mici mi-a amintit de dormitorul meu de la Hemscott, tavanul ei jos mi-a adus în fața ochilor singuraticul meu refugiu din copilărie. M-am uitat pe fereastră. Râul imens și noroios se încolăcea molatic, apa se mișca atât de lent, încât părea că stă pe loc. Un copac uriaș, cu trunchiul masiv acoperit de o încâlceală de rădăcini aerofite, se apleca greoi peste apă lângă un ponton șubred. Copii drăgălași se atârnau goi de lianele groase și se lăsau să cadă în apă. Râsul lor umplea dimineața liniștită și mă umplea de o tristețe inexplicabilă. Când Johnny a venit după mine, m-a găsit la fereastră, clipind întruna cu ochii în depărtări. M-a întrebat dacă mă simțeam bine.

Am dat din cap în semn că da și am spus:
— Asta e. Asta-i casa pe care-o cauți.

*

Artemisia absinthum, denumită în mod comun pelin, *wormwood* în engleză, ca numele meu, e o plantă perenă cu frunze păroase verzui-argintii. Îi plac cele mai felurite condiții horticole. În răzoarele compozite, cum erau cele de la Hemscott, frunzele ei fine contrastează agreabil cu foi mai late, de culoare închisă. Până când grădina începea să se părăginească, *artemisia* rămânea viguroasă, iar verdele ei pal continua să strălucească în mijlocul hățișului de buruieni închise la culoare. Pelinul e renumit și datorită unor proprietăți halucinogene și e principalul ingredient în fabricarea absintului. Se deosebește însă de celelalte plante în primul rând prin gustul lui amar. E destul să fie strivită o frunză și pusă pe limbă, amărăciunea e de îndată resimțită. Aceste proprietăți i-au conferit un statut legendar, consfințit până și de Biblie: după Sfântul Ioan, sfârșitul lumii va fi anunțat de șapte îngeri. Cei dintre voi care au avut norocul să scape de o educație religioasă trebuie să știe că al treilea înger a azvârlit peste a treia parte dintre râuri și dintre izvoarele apelor o stea uriașă, care arsese ca o făclie în ceruri, iar numele stelei aceleia era Pelin. Și se făcu a treia parte ca pelinul și mulți din oameni au murit de la apă, căci s-au amărât.

Bravo. Am repetat totul *verbatim*, după aproape șaptezeci de ani. Părintele Anthony a avut dreptate că n-am să-l uit toată viața. Aveam nouă ani când am întâlnit pentru prima oară pasajul acesta. Făcusem prostia să mă las implicat într-un conflict incredibil cu un băiat spurcat la gură care zgâriase pe sufertașul meu PIZDA, și destul de rapid disputa noastră luase proporțiile unei jalnice încăierări, la drept vorbind, mai degrabă șuturi și ghionturi decât box adevărat. Am fost dus în fața uriașului părinte Anthony, profesorul responsabil de clasa mea, care, înaintea primei bătăi dintre nenumăratele pe care avea să mi le administreze, m-a privit disprețuitor și m-a tratat drept lucrare a diavolului.

— *Wormwood*, numele tău spune totul!

Mi-a pronunţat numele cu scârbă, de parcă îi intrase ceva dezgustător în gura lui de bestie.

A deschis sertarul şi a scos la iveală un băţ scurt şi o Biblie legată în piele ieftină neagră. M-a pus să mă aplec peste birou şi mi-a pus Biblia sub nas. Cu un deget gros pătat de nicotină, a bătut un loc de pe pagină şi mi-a cerut să citesc cu glas tare. Am început să citesc versetul. Mi-a dat o primă lovitură, iar eu am urlat.

— N-am zis să te opreşti, zurbagiu scârbos ce eşti!

Am continuat să citesc printre sughiţuri, iar ochii mi s-au umplut cu lacrimi fierbinţi. „Şi se făcu a treia parte ca pelinul şi mulţi din oameni au murit de la apă, căci s-au amărât."

— O să-ţi aminteşti versetul ăsta tot restul vieţii tale, Wormwood!

De câte ori mă pedepsea, eram pus să recitesc pasajul acela, ca şi cum, tot repetându-l, m-aş fi putut spăla de amărăciunea numelui şi a propriei mele făpturi. După destul de puţină vreme, puteam să-l recit fără să mai fac apel la Biblie, iar bătăile au devenit şi ele suportabile. Am încetat să-l mai urăsc pe bunul părinte Anthony, dar când am să-l întâlnesc în Purgatoriu o să fiu silit să-i spun că n-a mers: cuvintele mi le amintesc, însă amarul e tot acolo. Cu excepţia câtorva scurte zile din 1941, l-am purtat în mine toată viaţa.

Când a început amărăciunea pelinului să mă inunde după sosirea în Vale? Îmi închipuiam că scăpasem. Plimbările cu Johnny au fost o neîntreruptă fericire. Când îmi cercetam urmele de răutate din suflet, nu mai găseam nici una. Apoi, într-o seară, am gustat muşcătura nemulţumirii, ca o arsură înecăcioasă de boală, ceva ce nu mai simţisem de când venisem aici. Fusesem invitat de familia Soong să merg cu ei la un spectacol *wayang kulit*, un teatru de umbre, despre care înţelesesem că era un fel de poveste orientală de felul teatrului nostru de păpuşi, cu acompaniament de instrumente de suflat care scot sunete ascuţite asemănătoare cu ale cimpoiului. M-am îmbrăcat cum era potrivit cu o seară tropicală, cămaşă de mătase deschisă la gât, de culoare crem, şi pantaloni de flanel şi îmi răcorisem obrajii

cu colonie de lămâie verde. Am sosit la familia Soong proaspăt și binedispus. De-abia așteptam s-o revăd pe Snow.

Ea nu se afla în salon, printre oaspeții care sorbeau aperitivul. Era însă altcineva, insesizabilul meu vecin, Kunichika.

— Ce surpriză să vă văd aici, a spus el vesel, ascunzând sub un zâmbet cuceritor și o mică plecăciune, ceea ce mie mi s-a părut să fie doar o neplăcere.

Timp de câteva minute s-a comportat cu o bonomie exuberantă, dar falsă, glumind cu privire la lucruri felurite, cum ar fi mâncarea imposibilă de la pensiune, invidia resimțită din pricina aparatului meu de fotografiat, trupa de maimuțe care se aduna în copaci seară de seară, cerșind mâncare de la bucătărie.

— Nu știu cum face domnul Wormwood să își găsească odihna cu pălăvrăgeala lor! i-a spus el lui T.K. Soong.

Am zâmbit politicos și am răspuns doar că mă descurc.

În fine și-a făcut apariția și Snow. Purta o bluză de brocart peste niște pantaloni largi, de culoare închisă. Avea un aer foarte rafinat, ceva în genul consoartelor de la Curtea Imperială Manchu.

— La ce te tot uiți, Peter, e ceva cu ținuta mea? m-a întrebat ușor enervată.

— Nu, nici vorbă, absolut nimic! E minunată!

Am simțit că mă înroșisem până în vârful urechilor.

Pe Kunichika l-a salutat cu mai multă căldură și familiaritate, cam *prea* multă căldură și familiaritate, mi-am zis. El s-a înclinat foarte mult, iar ea i-a oferit mâna, pe care el a acceptat-o cu o mână și a acoperit-o cu cealaltă. Ea a zâmbit timid, alarmată, și i-a susținut privirea. Eu m-am uitat la părinții ei. Mă așteptam să găsesc o expresie de dezaprobare, dar ei stăteau și zâmbeau indescifrabil, ca întotdeauna. Doamna Soong s-a întors și mi-a spus:

— Nu știu dacă ați aflat că profesorul Kunichika este *marquis*.

La spectacol n-am fost prea atent. Noi stăteam pe scăunele aranjate în centrul unui spațiu amenajat în fața ecranului. De jur împrejur, ceilalți spectatori erau așezați turcește pe jos sau pe vine, după tradiția orientală, aproape cu fundul pe glezne. M-am simțit foarte încurcat; nu puteam să-mi întind aproape deloc picioarele, de teamă să nu lovesc vreun copil în spinare.

Eram așezat lângă Snow, care a rămas impasibilă tot timpul spectacolului. N-am fost în stare să-mi iau privirea de la bluza ei pală, luminiscentă, atât de bine potrivită cu tenul. Mi-a fost cu neputință să mă concentrez. Nu înțelegeam nimic din salturile neîncetate ale acelor stranii umbre spectrale. M-am aplecat spre Snow să-mi explice ce se întâmplă. Mi-a vorbit cam repezit, ca și cum îi displăcea faptul că e deranjată în timpul spectacolului. Totuși, doar la câteva momente, am observat cu coada ochiului cum vorbea în șoaptă cu Kunichika. Rapid, m-am aplecat iar spre ea.

— Cine-i personajul acela? Uite, cel de colo, am întins eu mâna.

Mi-a răspuns Kunichika, furnizându-mi chiar mai multe informații decât aș fi avut nevoie. N-am dat prea multă atenție disertației sale despre filozofia teatrului oriental, nici nu m-am risipit în mulțumiri și tot restul spectacolului am urmărit să anticipez orice schimb de cuvinte între Snow și Kunichika. Îndată ce simțeam că ea e pe punctul să-i spună ceva, întrebam ceva la întâmplare despre personaje, despre subiect, despre muzică, despre toate cele. N-am fost în stare să mă potolesc. Știam, desigur, că există riscul să mă considere teribil de copilăros, însă riscul de a nu mă comporta astfel mi se părea și mai mare. De câte ori Kunichika își apleca gâtul lui sculptat cu noblețe să-i șoptească lui Snow la ureche, panica mă izbea violent și dureros. Trebuia să fac ceva.

Spre sfârșitul spectacolului, Johnny m-a privit cu oarece îngrijorare. Fuseserăm separați tot timpul de părinții lui Snow, așezați între noi, nemișcați și tăcuți ca niște bolovani.

— E totul în regulă? m-a întrebat mai târziu Johnny.

— Da, da, i-am răspuns. Am stat cu sufletul la gură tot timpul. Extraordinar de captivant!

Întorși la casa Soong, Snow și-a luat rămas-bun înainte de-a se retrage. Lui Kunichika i-a întins iarăși mâna. De data asta, el s-a înclinat și i-a sărutat-o. Mie mi-a spus doar „Noapte bună, Peter!" și a dispărut în întunericul lungului coridor care ducea la camera ei. Sămânța amară fusese plantată. Gustul ei mi-a pătruns până în fundul gurii și i-am simțit rădăcinile negre,

otrăvite, care mi se târau încetişor prin tot corpul în căutarea locului celui mai vulnerabil.

Johnny m-a condus la pensiune pălăvrăgind întruna despre poeme, Shelley sau nu ştiu ce alte tâmpenii pe care tocmai le citise, despre planuri privind casa cea nouă, despre o călătorie în Europa într-o bună zi.

— Vrei să mă-nveţi să cânt la pian? m-a întrebat el vesel.

Am mormăit nu mai ştiu ce.

— E ceva în neregulă? Nu te simţi bine, Peter?

— Sunt obosit, am răspuns.

L-am părăsit lângă treptele pensiunii cu vaga promisiune a unei întâlniri pentru a doua zi. M-am dus în sala de baie şi am icnit dureros fără să pot vomita. N-am izbutit să adorm decât după ce am golit pe jumătate o sticlă de gin găsită în dulapul comun de băuturi. Visele mi-au fost bântuite de o singură imagine obsesivă: Kunichika împreunându-se cu Snow cu brutalitate. Trupurile lor se răsuceau şi străluceau şi mă urmăreau în tot locul. Cu siluetele proiectate pe cerul de iarnă, se împreunau cu frenezie lângă fereastra dormitorului meu de la Hemscott. În Biblioteca Bodleiană, se zbăteau printre rafturi de cărţi prăfuite. Aici, în pensiune, formau o singură fiinţă orbitor de albă care zvâcnea şi se zvârcolea şi leşina de plăcere în faţa ochilor mei. Nu puteam să scap de acel monstru. Am fugit în junglă, însă ei erau deasupra mea prin copaci, ţipând, gemând, plângând. Eram gol şi ei arătau spre penisul meu flasc, atârnând mizerabil, ca o cârpă, verde ca fierea, iar eu încercam furios să-i dau viaţă frământându-l cu amândouă mâinile. Iar animalul acela alb, cu două capete, urla şi îşi bătea joc de mine de prin frunzişul copacilor. N-aveam scăpare.

Nici măcar o clipă nu m-am gândit la Johnny, singurul meu prieten de pe lumea asta.

*

Un uliu şi-a făcut apariţia în pădăricea din spatele casei. Nimeni în afară de mine nu l-a văzut. Apare în momentele cele mai calme ale zilei, când sunt numai eu pe-afară. După ce se crapă de ziuă, când ultimele fuioare de ceaţă marină s-au risipit,

stă neclintit pe cerul de culoarea *gris-perle*, tremurând la pândă în briza rece. După-amiezile, când se lasă toți pradă siestei lor geriatrice, îl observ cum se repede ca o săgeată printre copaci, se rotește furios printre pinii australieni sau își întinde aripile tărcate când se năpustește deasupra orezăriilor. Uneori îl descopăr așezat cuminte pe o ramură, printre frunze. Mă privește cu ochii lui galbeni, imenși. Îi zâmbesc și îl salut. Știe că-i sunt aliat, așa că mi se arată numai mie. Pentru că doar eu știu că el e responsabil de vai-ce-groaznica decimare a populației locale de sfrâncioci maronii.

— Crezi că ar putea să fie de vină vreo mangustă? a ciripit îngrijorat Gecko.

Speculații pe tema asta au fost făcute la nesfârșit în zilele care au urmat primei descoperiri a unor fulgi de sfrâncioc de un roșu-cărămiziu. Asta era în patio, acolo unde păsăruicile astea nesuferite se hrănesc cu resturile de mâncare lăsate de Gecko și de alții. S-a făcut până și o listă de suspecți: zibete, șerpi, lilieci, câini, șobolani. Până și pisica bucătarului, care până la urmă a fost exonerată pe motivul că vârsta și talia nu-i permiteau să se aventureze dincolo de ușa bucătăriei.

— Tâmpenii, a zis părintele Rodney, un australian solid căruia îi place să se creadă mai cunoscător decât e. Avem de-a face cu un nenorocit de uliu căcăcios, a spus el.

— Ce încântător! am exclamat. Și ce-ar fi un uliu „căcăcios"?

— Unul care se găinățează peste tot, a zis el, de parcă era perfect evident. În acest anotimp există colonii imense colo, în insulele de pe partea cealaltă a strâmtorii. Îhâm, sunt cu miile și se spârcâie peste tot. E ceva de groază. Am văzut cu ochii mei. Unele insule devin enorme mormane de găinaț, nimic altceva decât găinaț cât cuprinzi cu ochii.

Am stat să privesc stolurile de păsări bătând leneș din aripi peste strâmtoare. Acolo își termină călătoria singuratică și teribil de lungă, vin tocmai din Manciuria și din Siberia. Unele acoperă o distanță în plus, până în Sumatra, unde e sigur că nu le deranjează tipi de felul lui Gecko, altele rămân aici. De ce? Presupun că nimeni n-are să cunoască vreodată misterele migrațiilor. Am îndrăgit întotdeauna ideea că aș putea fi o

pasăre migratoare, un uliu sau altă pasăre de pradă, călătorind pe curenții calzi peste continentele nesfârșite, cu toată Asia sub aripile mele. Mi-aș urmări prada spre sud, gata să mă arunc după ea, ca micuțul meu uliu căcăcios. N-aș urma nici un plan de călătorie, nici o hartă, puțin mi-ar păsa de latitudine și de longitudine. Dar mi-aș găsi drumul, ghidat de forțe prea puternice și prea străvechi pentru a le mai desluși. Mi-aș urma pur și simplu soarta.

Alvaro a format o poteră care să supravegheze hrana păsărilor. Ideea era să fie mai întâi identificat vinovatul, iar apoi să se pună frână crimelor acestora teribile, pe care le urâm cu toții, precum se știe.

— Eu nu mă ofer voluntar, i-am spus. Am alte lucruri de făcut, lucruri mai bune. Cu grădina, dacă n-ați uitat cumva cu toții, nu am terminat încă. Am de lucru din belșug. De ce nu sunteți voi în stare să acceptați regulile naturii? Unii mor, alții trăiesc. Prădătorii și prada, aranjamentul există dintotdeauna. Omul trebuie să stabilească un *rapprochement* cu Mama Natură.

Planul, desigur, n-a avut succes. Nimeni nu putea să rămână treaz pe tot timpul cartului. Nu s-a observat nimic. O dată, lui Gecko *i s-a părut* că vede un piton în fundul grădinii. Dar suntem în perioada musonului, așa că ploaia, când începe, devine o pânză de apă care estompează totul și transformă fiecare formă într-un soi de spectru fantomatic. Așadar, nu putea să fie sigur.

Păcătuind prin precauție, m-am furișat în bucătărie să fur bucățele de pui crud din frigider. Le-am dus în pădure și le-am pus pe crengile cele mai de sus la care puteam să ajung. Voiam să mă asigur că uliul rămâne.

*

Johnny a fost morocănos încă de la începutul călătoriei. Nici eu n-am reușit să-i schimb umoarea. Când am ajuns la Hotelul Formosa, nu mai scotea nici o vorbă.

— Nu se simte bine? m-a întrebat Snow după ce el pornise înainte spre camera lor.

Pentru un moment am rămas noi doi singuri în holul întunecos. Stăteam la distanță, ca niște piese de șah obligate să rămână fiecare în pătrățelul ei de pe eșichier.

— Nu știu, i-am răspuns, coborându-mi și eu glasul.

Faptul că șopteam a ascuns tremurul ușor care mi se strecurase în voce. Poate că avea în sfârșit încredere în mine. M-a privit cu un zâmbet de îngrijorare abia schițat, ca între conspiratori. Aș fi dorit să prelungesc această clipă de intimitate, însă a apărut Kunichika.

— Pot să vă duc lucrurile sus? a întrebat-o și i-a și ridicat valiza înainte să fi avut timp să răspundă.

Am urcat în camera mea și m-am înmuiat îndelung în cada enormă, așezată pe picioare de forma unor gheare pe bile. Unul lipsea și fusese înlocuit cu un buștean. Lungit în apa călduță, priveam vopseaua scorojită a tavanului și mușchiul verde-cenușiu așternut pe cornișe. Carpetele de pe podea erau uzate, cârpite și pline de smocuri, ca blana unui câine malaez râios. Cu toate astea, scalda mea părea de un lux supranatural după o zi obositoare pe drum; îmi potolea crampele și curăța praful roșu așternut ca o peliculă pe piele. Mi-am propus să țin minte: nici măcar un Rolls Royce nu e invulnerabil în fața forțelor naturii.

La capătul scării maiestuoase, dar prost luminate, m-am oprit să-mi îndrept cravata. Doream să fiu sigur că Snow avea să mă vadă în cea mai favorabilă lumină, proaspăt spălat și ras, îmbrăcat cu haine imaculate, bine odihnit, plin de *joie de vivre*. Vocile celor din restaurant pătrundeau până în hol, înăbușite și de neînțeles, abia audibile. Am încercat să prind vocea lui Snow, dar nu le-am deslușit decât pe cele ale lui Kunichika și Honey. Conversația lor era purtată cu voce scăzută, dar susținută, fiecare cuvânt era cumpănit și rostit cu grijă. Vreo două vorbe fuseseră accentuate, fără să fie totuși ridicate glasurile.

— Ah, ești dumneata, Wormwood, a oftat Honey când am intrat. Ce iei, whisky? La tropice nu-i bine să-l amesteci. Știi, contra microbilor!

— Știu, mi-ai spus asta. Drăguț din partea dumitale, am zis primind o țigară.

L-am privit pe Johnny. Purta o cămașă crem pe care i-o dădusem cu câteva zile mai înainte. Remarcasem că se uita la ea cu jind și m-am grăbit să-i spun că fusese făcută pe măsură la Paris. De fapt o cumpărasem la Tunbridge Wells. I-am oferit-o și mi-a spus: „Asta-i marfa pe care aș vrea s-o vând în noul meu magazin". În seara aceea o purta prima oară și arăta teribil. Platca era prea strâmtă peste umeri, mânecile prea lungi, iar culoarea prea ștearsă pentru tenul lui. Era congestionat și plin de broboane de sudoare, iar privirea îi rămăsese ațintită la cuburile de gheață care se topeau în pahar. Desena cu degetul pe abureala paharului, avea însă privirea pierdută.

Honey ne-a dominat tot restul serii. A luat rolul profesorului care ține o lecție unor tinerei de șaisprezece ani. Poveștile lui despre măruntele fapte eroice din viața celor din minele de cositor n-au impresionat pe nimeni. Adoptase o atitudine magistrală și vorbea cu un aer de superioritate studiată, fumând întruna. Semăna cu un copilandru care-și dă aere de om mare. I se adresa direct lui Johnny, își alesese victima cea mai vulnerabilă, ceilalți nu păreau interesați.

— Absurd, am spus, și i-am atacat rând pe rând toate afirmațiile.

Vorbeam pe cât posibil cu *sang-froid*. Între timp apăruse și Snow și era important să adopt un ton cât mai potrivit, inteligent, dar nu cinic, implicat, dar nu agresiv. Am întors o clipă capul spre ea și n-am fost surprins să constat că schimba priviri cu Kunichika.

— Nu cred nici o vorbuliță, am spus când Honey a terminat o poveste lungă și neverosimilă despre uciderea unui responsabil englez de mină de către un muncitor chinez.

Puținul control pe care-l avusesem asupra vocii mele părea să se fi evaporat brusc. Mi-am dat seama că țipam. Tonul îmi era irascibil, acid, adolescentin. Nu mai era nimic de făcut, așa că m-am năpustit asupra lipsei de coerență a poveștii. Am remarcat că mica mea izbucnire fusese primită de Snow cu un zâmbet, deși nu m-am putut dumiri dacă obiectul amuzamentului eram eu sau Honey.

Cina a fost execrabilă, compusă din *réchauffés*: o supă greu de identificat, adevărată cultură de bacterii al cărei component de bază trebuie să fi fost carnea de oaie, pui fără nici un gust și o budincă de orez plină de cocoloașe.

— Mie mi se pare că o masă ca asta prevestește sfârșitul Imperiului, am spus.

Un cvartet de coarde era instalat sub frunzele blegi și uscate ale unui enorm palmier plantat într-un hârdău. Asemenea pomului, membrii cvartetului păreau să fie cu un picior în groapă. Își mișcau fără vlagă arcușurile, cântau fals și fiecare piesă se transforma într-un jalnic adio etern. Chiar și cele mai recente melodii deveneau niște marșuri funerare învechite. *J'attendrais*, melodia aceea simplă și veselă, învățată fără îndoială de la vreun proprietar de plantație francez itinerant, era executată cu lungi note suspinate în registrul de sus, care cerșeau acompaniamentul bătăilor clopotului ortodox la înmormântare. Peste acest *continuo* abominabil, Honey îi dădea înainte pe orice temă cu putință. Se dădea un *soi-disant* expert în tot ce-avea de-a face cu tropicele, de la micoze până la politica sultanatului Malaysiei. Cacofonia era atât de zăpăcitoare, încât aproape că n-am remarcat plecarea lui Snow. Am așteptat un minut înainte de-a mă lua după ea, după ce le-am cerut în mod cuviincios celorlalți să mă scuze că mă ridic de la masă. Speram s-o prind din urmă înainte să fi urcat în camera ei. Aveam de gând să folosesc pretextul bolii lui Johnny ca să intru în vorbă.

M-am repezit pe scară, însă nici urmă de Snow. Am alergat pe culoare întunecate și m-am oprit din când în când să-i aud pașii. Nimic. Oarecum dezumflat, m-am întors spre holul principal, fredonând în gând *J'attendrais*, melodia aceea obsedantă, dulce-morbidă. Atunci am zărit-o. Se strecura ușurel în umbrele nopții căzute peste veranda cu balustradă. Am mers spre ea în vârful picioarelor ca să nu bocănesc. Am stat întâi ascuns în spatele unui paravan, apoi m-am adăpostit după o coloană în așteptarea momentului propice. Din semiprofil, trăsăturile ei păreau încă și mai fine, în ciuda unei note virile. Părul tăiat scurt îi lăsa liber gâtul neted – o pată de alb în întuneric la fiecare mișcare a capului. Se deplasa lent, însă cu siguranță, cu un

admirabil control al corpului. Disimulat în umbră, mă simțeam stângaci și nesăbuit. Mi-am îndreptat ținuta și am înaintat spre ea, călcând cu grijă pe plăcile de faianță. Nu făcusem decât câțiva pași dincolo de coloana după care fusesem ascuns, când s-a întors și mi-a aruncat o privire întunecată și fierbinte.

— Salut! am zis încet, încercând să am o atitudine cât mai calmă și în același timp cât mai masculină cu putință. Ce faci aici, afară?

— Privesc grădina, mi-a răspuns.

Am ciulit urechile.

— Grădină? Unde? am întrebat.

Ce noroc pe mine! Eram în elementul meu. Puteam să mă angajez într-o conversație pe tema grădinilor, care să dureze toată noaptea. Soarta îmi oferea o *entrée* perfectă în lumea ei. Tot ce-i plăcea sau ce nu-i plăcea, simțul ei estetic, amintirile din copilărie, tot ce era de descoperit îmi era la îndemână. M-am străduit să disting ceva în întuneric dincolo de lumina palidă a hotelului, dar n-am zărit decât formele amorfe ale junglei înconjurătoare. Unghiurile ascuțite ale unei ruine se detașau din masa aceea informă și se profilau pe cerul nopții, altfel nu era nimic, nimic în care să recunosc o *grădină*. Speranța că aș fi găsit Edenul era spulberată.

— Sunt niște straturi de flori, niște răzoare prin jur? am întrebat. Trebuie să fie măcar un bazin ornamental pe undeva, așa-i?

— Poate, mi-a răspuns ea. Aici a fost cândva cea mai renumită grădină din Federația Statelor Malaeze. Era o grădină de stil european, orice-ar fi însemnând asta. E încă pe-aici, doar că acum trebuie că a fost înghițită de junglă.

Se sprijinea cu mâinile de balustradă. Chipul îi era limpede și netulburat.

— Ce păcat, am zis eu și am sărit să mă așez pe bordura aceea lată de piatră.

Nu mă instalasem bine, că mi-a și urat „noapte bună" pe un ton abrupt și m-a lăsat cocoțat pe balustradă. Am rămas acolo multă vreme, cu stridulațiile cicadelor în urechi. Resturile neguroase ale acelei grădini renumite odinioară zăceau în fața ochilor mei, dar nu vedeam nimic.

Când m-am îndreptat în cele din urmă spre camera mea, sufrageria era goală. Cvartetul plecase, mesele fuseseră strânse, luminile stinse, frunzele de palmier lăsau umbre tigrate pe podea. Începusem să urc scara, când mi-am dat seama că era cineva pe palier, sprijinit de perete și cu paharul în mână. Honey, de bună seamă.

— Ai fost dat dispărut, Wormwood, mi-a zis.

— Aha, m-am gândit să pândesc o vreme în umbră, cum faci dumneata acum.

Și-am încercat să-mi văd de drum fără să-l privesc.

— Să-ți dau un sfat, m-a oprit el. Uită-te bine unde calci! Îți închipui că sosești așa în Vale, întâmpinat cu surle și trâmbițe? Să nu-ți treacă prin minte așa ceva! Nimeni nu apreciază felul în care te porți. Sunt lucruri pe care un englez poate să le facă și lucruri pe care nu poate să le facă, asta e! Ți-am mai spus. Pe-aici regulile sunt diferite de ce știi. Trebuie să ne purtăm într-un fel anume, altfel totul se duce de râpă. Crezi cumva că ești mai special? Nu ești. Nimeni nu e. Să-ți spun ceva: nu te place nimeni. Ia-o drept avertisment amabil din partea cuiva care e la curent.

— Mulțumesc, *sahib* e prea bun cu mine, i-am răspuns și mi-am continuat drumul.

Îmi ardea fața de furie și de rușine. Am mers înainte, închizând ochii căci mă podidea plânsul. Am respirat adânc o dată, apoi încă o dată și încă o dată, până ce am ajuns în capul scării. M-am întors spre el și i-am spus:

— Tipu' ăla de la mina de cositor de care vorbeai, cel care a fost ucis, a găsit ce-a căutat. Asta merita.

Mi-am continuat drumul spre cameră cu pași mărunți. Mă gândeam că, până la urmă, fiecare capătă ce i se cuvine.

A plouat toată ziua și nu s-a domolit decât noaptea târziu. Apa a transformat șanțurile de scurgere în râuri roșii și furioase, a spălat dealurile din jur, iar noroiul s-a prelins până pe lespezile de gresie de sub fereastra mea. Aici, la tropice, peisajul e modelat de ploaie, până într-atât încât orice lucru se schimbă în propria lui imagine înstrăinată. Paloarea cețoasă a ploii devine

opacă, șterge conturul formelor pe care le reflectă, astfel încât nu poți să fii sigur unde începe ceva și unde se termină. Dacă privești fix o vreme cernerea deasă a ploii, poți să te zărești reflectat la vreo zece pași depărtare. Asemenea furtuni tropicale nu lasă pe nimeni indiferent, ele înlătură apatia, electrizează gândurile. Se zice adesea că omul alb poate să își piardă mințile din pricina soarelui de aici, dar eu nu cred. Ploaia e cea care face una ca asta. Devii o altă persoană.

Mi se potrivește mai cu seamă singurătatea. Așa hotărâsem. Prin urmare, la sosirea noastră la pensiune m-am izolat într-o tăcere demnă. Mai întâi m-am baricadat în camera mea, apoi am plecat să mă plimb prin vastele și agreabilele împrejurimi, cântând de unul singur fără să pierd tonul just. Am fost eu însumi surprins la emiterea unui si de jos susținut din *Ich habe genug* în *molto espressivo*. Nu credeam că vocea mea era încă în stare de o asemenea performanță. Încurajat de acest cadou nesperat, am trecut la unele arii de Mozart și am constatat că toate cuvintele îmi reveneau cu ușurință. Credeam că le pierdusem străbătând mările spre aceste pământuri fierbinți. Unde se păstraseră atâta vreme, habar n-am, dar trebuie că își găsiseră singure culcușul, pentru că eu nu făcusem nici un efort să le păstrez în stare bună. Singur pe sub coroanele șoptitoare ale copacilor încărcați de rouă, vocea mea nu suna deloc înstrăinată, se întindea și dansa prin frunziș, tot atât de la locul ei în junglă, pe cât erau și lianele care atârnau și îmi mângâiau ușor fața. Vocea mea naturală era, desigur, de bariton, toată lumea spunea asta la Oxford. De ce trebuie să rămâi la ce e natural? mă întrebam eu. Dintotdeauna doream să fiu altist, să cânt toate rolurile – Cezar, Tamerlan, Orfeu, să fiu și Contele, și Contesa, și Cherubino, ființa aceea mică, amorfă și incandescentă. Voiam să cânt totul pentru toți bărbații și pentru toate femeile.

Mă pregăteam să îmi înalț vocea într-o interpretare violent sentimentală a ariei *Porgi, amor*, când am întrezărit o siluetă care se făcea nevăzută într-un crâng ceva mai departe. M-am aplecat și am înaintat cu grijă printre tufe, pătruns de mirosul înțepător al noroiului în care călcam. Persoana – era un bărbat, atâta puteam totuși să-mi dau seama – umbla tiptil, cu ușurința

unui animal tânăr, apărând și dispărând printre copaci, atingându-i cu delicatețe, de parcă fiecare îi era cunoscut pe nume. Se ținea printre umbre, nu se aventura nici o clipă prin locurile pe unde buchete de raze se strecurau prin frunziș până pe pământ. Cu coada ochiului am perceput încă două siluete care mergeau agale pe terenul deschis, spre un mic chioșc alb de pe coasta unui delușor. Erau Snow și Kunichika. M-am întors să mai zăresc silueta celui furișat prin pădure – pierise. M-am deplasat ușor să-i pot urmări mai bine pe Snow și pe Kunichika. Model de eleganță sigură pe sine, perfect relaxat, cu haine scumpe, bine croite pe măsură, Kunichika se rezema de un stâlp, cu mâinile pe balustrada fragilă a chioșcului. Discuta cu glas scăzut, capul i se mișca în sus și-n jos ca să marcheze afecțiune și înțelegere, delicat și atent, nu semăna nici pe departe cu omul pe care îl întâlnisem la umila noastră pensiune din Kampar. Tot acest timp, Snow a rămas întoarsă spre el. Nu-i vedeam chipul. Încordarea pretinsă de eroii mei händelieni și mozartieni mă umplea încă de o polifonie tumultuoasă, și deodată am început să gâfâi. Soarele dimineții ardea tot mai puternic și am simțit o bruscă ameteală. M-am rezemat de un buștean să-mi revin. Mi-am apăsat cu palmele globii ochilor și, în nuanțe fosforescente, am văzut silueta lui Snow care râdea împreună cu Kunichika în chioșc. Când am deschis ochii, plecaseră cu pas grăbit spre casă.

Am dat peste Johnny când ne pregăteam să plecăm de la pensiune.

— Salut, străine, pe unde-ai fost?

— M-am plimbat, a răspuns el.

Își ducea lucrurile în mașină. Se mișca greoi, fără entuziasm, iar când m-a privit nu i-am găsit în ochi obișnuita căldură. Tocmai traversa veranda și l-am prins de cot.

— S-a întâmplat ceva, Johnny?

— Absolut nimic, a zis el ridicând din umeri.

Deși își schimbase cămașa, arăta în continuare prost îmbrăcat și obosit.

— Ce-i cu tine? l-am întrebat. Uite în ce hal arăți. Ai pantofii plini de noroi!

Mi-a prins privirea o clipă, cu ochi mijiți din pricina luminii.
— Și tu.

*

Când, cu ani în urmă, am început să resimt ravagiile vârstei, m-am scuturat de stupoarea care mă înlănțuia și am început să călătoresc. Mi-am pus în mișcare membrele care anchilozau încetul cu încetul și am pornit să arunc o ultimă privire timidă asupra țării alese de mine drept cămin. În anii de după război, pasiunea mea pentru aventură secase, mă înfricoșa gândul autobuzului ori al trenului și hoarda corpurilor zdruncinate laolaltă. Drept care am făcut rost de o mașină și am plecat la drum. Departe, în nord, am văzut întinderile de smarald ale orezăriilor din Kedah și paragina satelor părăsite în urma exodului spre marile orașe în curs de dezvoltare ale noii națiii independente. Am trecut peste coama muntoasă care desparte peninsula în două și m-am oprit o vreme la Kota Baru, într-un motel numit New Tokyo. M-am învârtit prin îmbulzeala pieței, m-am uitat la argintarii care lucrau cu unelte primitive și complicate. Cutiile meșteșugite de ei se înșirau pe rogojini întinse pe dușumele de argilă. În bătaia soarelui, străluceau ca niște răzoare smălțate cu cioburi de sticlă. M-am dus și pe esplanada unde o mulțime de bărbați lansau mari sfârleze cu ajutorul unor frânghii încolăcite în jurul lor ca niște pitoni. Eliberau sfârlezele acelea pictate, smucind de frânghii ca să le dea viteză, iar ele se învârteau îndelung, învălmășind culorile pe pământul maroniu, uscat.

Pe când rămăsesem cu privirile la o întrecere locală de zmeie, am intrat în vorbă cu un englez încă mai în vârstă decât sunt eu acum, însă cu un surprinzător *panache*. Enormele zmeie tremurau în aer, priponite de sforile lor ornamentate cu fluturași de pânză. Galsworth, parcă așa îl chema, a ghicit zmeul victorios și mi l-a arătat cu un deget uscat de bătrânețe. Plutea docil, desenând un arc larg, iar cele două seceri care-i alcătuiau corpul se profilau mândru pe cerul de sineală. Ajuns deasupra capetelor noastre, a rămas să planeze fără să se sinchisească de vânt. Așa ceva nu mai văzusem niciodată.

Galsworth m-a invitat la el pentru un pahar. Ne-au servit băieți și fete în costume făcute din *songket*-ul auriu al nordului malaez. Rămăseserăm apoi în așteptare, în vreme ce ne instalaserăm confortabil cu băuturile în mână. Prezența lor zâmbitoare m-a stingherit. L-am întrebat pe Galsworth cum de se află aici.

— Am fost consilierul personal al sultanului, a răspuns el simplu în timp ce îndrepta cu o mână reptiliană costumul unuia dintre tinerii androgini.

M-a condus să-i vizitez casa. Camerele erau ornamentate cu puține obiecte, însă de bun-gust. Dormitorul avea o saltea pe un divan sculptat, iar pe jos o piele de leopard. De-a lungul coridorului umbros era doar un cap de Buddha așezat într-o nișă. Printr-o fereastră am zărit grădina unde se vedea un tufiș de trandafiri fără flori, cu câteva frunze pe ramurile fusiforme. Vântul cald de pe coastă nu-i priise, n-avea cum să supraviețuiască în clima asta. Galsworth a mormăit ceva despre amintiri, despre Anglia și m-a grăbit să trecem mai departe. Am zâmbit cum se cuvenea, i-am complimentat casa, i-am lăudat servitorii.

— Ce agreabil să-ți fie apreciate lucrurile de o persoană civilizată! mi-a spus cu un zâmbet care i-a dezgolit dinții mici și ascuțiți, ciopliți de vârstă și pătați de tutun.

I-am prezentat scuze și am plecat cât am putut mai repede. Am străbătut de unul singur plaja Iubirii Înflăcărate, cu ochii la valurile care sporeau la întâlnirea cu țărmul. Nisipul era cenușiu, nu alb. Nuanța chihlimbarie a cerului se stingea invadată de umbrele înserării.

M-am întors conștient că fusese ultima călătorie. Gata să mă las pradă morții, speram să sfârșesc grabnic. Cum să fi bănuit că treizeci de ani mai târziu aveam să fiu tot aici, tot în așteptare? Contemplarea sfârșitului e o ocupație fără rost. Plămânii încă mi se umflă, iar dimineața picioarele mă ajută mașinal să urc scările pentru micul dejun. Adevărul e însă că am murit cu mulți ani în urmă, sufocat de propriile mele mâini.

*

Numele vasului, *Puteri Bersiram*, era caligrafiat cu litere mici, abia vizibile pe lemnul prorei care începuse să putrezească. L-am

întrebat pe Johnny ce însemnau vorbele astea, mai degrabă ca să-l îndemn la vorbă.

— *Prințesa la scaldă*, mi-a răspuns scurt și a dispărut în cabina de sub punte.

Fusese bosumflat toată ziua, nici o glumă nu reușise să-l scoată din mutenia lui încăpățânată. În mașină, Snow se aplecase să mă întrebe din nou dacă știu ce se întâmplă cu el. Îmi vorbise la ureche și îi simțisem șoapta răcoroasă pe gât. Cu un tremur în glas, m-am întors și i-am spus:

— Nici o grijă, aflu eu de la ce i se trage!

A zâmbit și mi-a pus o clipă mâna pe braț. Am întors capul spre Johnny. Mă ațintea cu o privire neguroasă. Părea să fie amenințat de o boală fără nume. *Malaise en Malaisie.*

— Hai sus, Johnny, l-am strigat prin tambuchi. Aerul marin o să-ți facă cel mai mare bine!

Nici un răspuns.

— Te rog, nu știu cu ce ți-oi fi greșit, dar orice-ar fi fost, să știi că-mi pare rău. Ai înțeles? Dacă urci pe punte lângă noi, o să caut să-ți fiu pe plac.

Nici un răspuns. Apoi i-a apărut pe frunte o cută și colțurile gurii i s-au ridicat într-o schiță de zâmbet.

— Hai, aventura abia a început! am exclamat. Ei, ce-ai zice să recităm ceva din Shelley?

Vasul tăia lin apele verzi și sticloase. Snow și Kunichika stăteau împreună la cârmă. Fluturate de vânt, mânecile cămășilor li se atingeau. Păreau figuri ale unui basorelief cioplit pe un vechi monument, o ținută impozantă și expresii de nepătruns.

M-am așezat împreună cu Johnny pe punte, sprijiniți de scândurile crăpate ale cabinei care adăpostea cârma; ne uitam la soarele care se pregătea să apună.

M-am bucurat să văd că îi revenise ceva culoare în obraji. Privirea îi rămăsese însă goală și rece. Ca să-l întreb cum se simte, i-am atins brațul. El și l-a retras și a schițat un zâmbet. Mă năpădiseră dureroasele note ale ariei *Porgi, amor*, așa cum o auzisem răsunând din camera lui Kunichika. Mi-a fost cu neputință să le amuțesc. Vasul ieșise din adăpostul malurilor golfulețului și întinderea mării ni se desfășura calm în fața ochilor.

— „Și mulți au fost răniți de vajnicul băiat cu numele Plăcere, cum s-a spus", a mormăit Johnny, însă am reușit să înțeleg fiecare cuvânt.

— E Shelley? Ce nemaipomenit că ai reușit să reții! Din ce e?

— Nu știu, a dat el din umeri. Tocmai am dat peste asta în carte.

I-am căutat privirea, însă rămânea nepăsător, cu ochii în asfințit. O pală de vânt îi ciufulise părul fin, nu prea lung, îl înfoiase de părea să fie o coroană. Doar o șuviță îi căzuse peste ochi și, când am întins mâna să o dau la o parte el m-a respins cu palma, însă n-aș putea spune dacă forța loviturii fusese intenționată sau nu. O clipă îi atinsesem fruntea cu buricele degetelor: era fierbinte și lipicioasă de transpirație.

— Așa, vasăzică! *Noli me tangere*. Presupun că ești în așteptarea transcenderii la un plan superior al existenței! Mai bine spune-mi naibii cum te simți!

A râs scurt, cu un rictus neobișnuit la el, și a continuat să privească apatic în zare.

Cu coada ochiului, i-am privit pe Snow și pe Kunichika, o admirabilă pereche lascivă prinsă în mrejele vrăjii.

— Ascultă, Johnny, i-am șoptit. Știu ce se-ntâmplă. E Kunichika, nu-i așa?

S-a întors scurt, încruntat, întru totul nedumerit. Ochii îi erau congestionați și privirea sticloasă. Am continuat:

— Nu-i bine. Știu și eu că nu e bine, iar în ceea ce te privește trebuie să fie greu de suportat. Dar are să treacă, sunt convins. E noutatea, vreau să spun că așa se petrec lucrurile când apare cineva nou pe neașteptate. La urma urmelor, suntem toți la fel. Nou-venitul e întotdeauna mai fascinant decât cei pe care-i avem în preajmă. În cele din urmă însă ne dezmeticim. N-ai de ce să-ți faci griji!

Părea tulburat. Am coborât și mai mult glasul.

— Snow nu se poartă ca de obicei, pare să nu fie ea însăși, nu-i așa?

Chipul i s-a schimonosit într-un zâmbet urât.

— Și de unde știi tu cum e ea *însăși*?

Cu asta s-a înapoiat la tăcerea în care se baricadase și m-a lăsat iarăși pe dinafară. Orientul profund, impenetrabil. Parâma care mă ținea legat de limanul înțelegerii fusese retezată. Doar marea se mai așternea în fața ochilor mei până la vastul nimic al orizontului. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să mă apuc de cântat. Așa că am început să-mi înalț vocea spre cerul marmorat. Erau melodii pe care credeam că le uitasem de mult. Odată cu ultimele sclipiri ale după-amiezii tropicale am intonat *Drink to me only with thine eyes*. De ani de zile nu mai cântasem aceste cântece ale adolescenței. Totuși le purtam cu mine, singur pe mările astea calde.

N-am fost surprins când s-a oprit vasul. A început cu o hârâială scrâșnită a motorului care se plângea de bătrânețe și de neîngrijire cu niște horcăieli cumplite. Apoi a trecut dintr-odată la văicăreli scheunate și în cele din urmă a amuțit. În ce mă privește, am întâmpinat evenimentul cu încântare.

Înaintea acestei întâmplări neașteptate mă întinsesem să dorm lângă niște lăzi. Mă învelisem cu o pătură subțire, la adăpost de clarul de lună care vopsea puntea într-un alb de o intensitate tulburătoare. Stelele păleau în strălucirea aceea argintie. Mi-era cu neputință să privesc cerul. Am pus capul pe punte și m-am lăsat legănat de huruitul motorului. Complexitatea bătăii de inimă mecanice m-a surprins. Pulsa ritmic, urca și cobora asemenea respirației unei ființe sensibile. Ba vorbea bolborosit, ba cânta. Expresia era rudimentară, totuși inteligibilă. Cu urechea lipită de scândurile crăpate auzeam totul: pașii bocăniți ai lui Honey care își căuta culcușul, mișcările stăpânite ale lui Kunichika la cârmă, dedesubt, scârțâitul patului de lemn incomod al lui Snow. Numai Johnny nu era în comuniune cu această tăcută congregație. După o vreme zgomotele s-au potolit, știam însă că liniștea n-avea să dureze. Era instabilă și timidă, iar când a fost spartă n-am fost surprins. Am auzit pași grijulii sub punte, care au urcat nu departe de locul unde eram întins. Am știut că erau ai lui Snow, bineînțeles, și am știut unde au să o poarte. M-am prefăcut că dorm până ce a trecut de mine, apoi m-am târât încetișor pe punte până ce am zărit cârma. Hârșâitul hainelor frecate pe scândurile

aspre mi s-a părut asurzitor. M-am oprit, am rămas nemișcat o vreme și am așteptat să se restabilească liniștea firavă dinainte. Când am ridicat capul, am văzut-o pe Snow alături de Kunichika. Chiar dacă nu se atingeau, nu putea fi tăgăduită o respingătoare complicitate. Am simțit nevoia să mă reped la ei urlând și să-i despart cu violență. Apoi, cu o mișcare atât de lină, încât abia dacă am fost în stare să o remarc, cele două trupuri, lipite unul de celălalt, au devenit unul singur. Cu un braț o ținea de talie și o strângea lângă el. Am închis ochii și am așteptat să dispară imaginea aceea insuportabilă. I-am redeschis cu gândul că, în mod sigur, se vor fi desprins din îmbrățișare. Dar de câte ori îmi aruncam privirea spre ei, erau în continuare agățați unul de altul, ca niște naufragiați pe o plută, rupți de restul omenirii.

Mi-am lipit iar urechea de punte să ascult pulsația rudimentară și liniștitoare a motorului. Valurile se izbeau de coca vasului. Adâncul neștiut al mării are un glas al lui, un vuiet stors de sunet până când nu mai rămâne din el decât un ecou.

Nu multă vreme după ce Snow păși pe lângă trupul meu lungit și tremurând ca o frunză în vânt, am simțit primele trepidații nefirești ale motorului. Un ticăit aproape imperceptibil s-a transformat brusc într-un răget feroce și s-a oprit cu o vibrație violentă. Tăcerea de moarte l-a trezit numaidecât pe Honey, care i-a vorbit lui Kunichika pe un ton scăzut, dar furios. Când m-am apropiat de ei, Kunichika era lângă bord cu privirea la adâncurile de cerneală.

— Nu vă faceți griji, a spus și a început să își descheie nasturii cămășii pregătindu-se să plonjeze. Sunt convins că nu-i mare lucru!

Pluteam la voia-ntâmplării pe o mare calmă, fără o boare de vânt, încât aproape că n-am băgat de seamă că vasul se învârtea lent în loc. Întinderea netedă de apă se desfășura tăcută în jur, orizontul pustiu nu făgăduia nimic. După părerea lui Kunichika, absența pescărușilor era nefirească, pentru că n-am fi avut cum să fim prea departe de vreun țărm. Adevărul e că, să fi fost la trei sau la trei mii de kilometri depărtare de destinație, tot n-am fi avut cum să ne dăm seama de diferență.

După pârjolul soarelui din timpul zilei, noaptea ne-a mai alinat.

— Însă ațâță totodată animalul din om, i-am spus lui Snow. Iată o dovadă vie!

I l-am arătat pe Kunichika, ocupat să repare motorul. Trăgea de piese de parcă măcelărea o halcă de carne. Uneori folosea unelte, alteori doar mâinile goale. Când în fine a lăsat-o baltă și s-a așezat să cerceteze hărțile, lampa i-a luminat fața mânjită cu păcură.

— Arată ca un animal, una dintre vulpile alea despre care se crede că ar fi încarnări ale unor fantome.

— Te referi la zibeta musang, a zis ea.

— Chiar așa.

M-am uitat în zare căutând un punct luminos.

— Peter, a spus Snow coborând vocea. Mi-a pus o mână pe braț. Sunt îngrijorată. Pentru Johnny.

La atingerea ei neașteptată, brațul mi s-a încordat într-un gest reflex de apărare pe care mi l-am reprimat pe loc.

— Chiar așa?! am exclamat cu privirea tot ațintită în beznă. Probabil că nu-i decât rău de mare.

— Haide, Peter, știm amândoi la fel de bine că suferința lui nu e trupească.

— Nu? Cinstit să fiu, nu văd ce altceva ar putea să fie dacă nu-i rău de mare. Poate dor de casă?!

Mi-a căutat privirea, dar eu rămăsesem cu ochii pierduți în noaptea fără sfârșit.

— Știi bine că n-are o casă a lui, de care casă ar putea să-i fie dor? Cred că tu îl cunoști mai bine decât oricine, chiar decât mine. Și ții la el, nu-i așa?

— Eu vreau să cred că suntem buni prieteni.

— Ține mult la tine, doar știi asta.

— Adevărat? Mă-ntreb și eu de ce...

— Dacă se întâmplă ceva... S-a întrerupt o clipă din pricina unui râs nervos. Dacă se-ntâmplă ceva cu mine, cu noi, o să ai grijă de Johnny?

În bezna nopții, luna era doar o pată alburie pe cerul de smoală. I-am răspuns că da, firește.

Cum tăcea, am continuat cu inima ceva mai ușoară:

— Firește că da. *Dacă* e să se întâmple ceva, o să am desigur grijă. Vreau să spun că suntem departe de război și, cine știe, poate că nici n-ajunge vreodată până în Vale. Însă mă îndoiesc oricum că eu aș fi într-o poziție mai favorabilă decât a voastră dacă suntem invadați.

— Nu mă gândesc doar la război.

— Păi, atunci, la ce?

— Nu știu. La orice. Aș vrea să-ți pot vorbi despre Johnny! Aș vrea să poți cunoaște totul, Peter.

Și-a retras mâna și în aceeași clipă mi-am dorit să o pună la loc.

— Povestește-mi. Te rog!

— Promite-mi doar că ai să-i fii de ajutor. Fă-o pur și simplu, fără să pui întrebări, fără să știi de ce sau când sau orice altceva. Gândește-te doar la Johnny și promite-mi.

Și chiar așa am făcut. I-am promis.

Honey zăcea alături îmbibat de whisky ca un burete. A sforăit la răstimpuri, apoi a început să mormăie fără șir, ca un școlar usuz. Picioarele i se zbăteau, pumnii i se smuceau violent, vocea îi era înăbușită, prepuberă, pretențioasă. Mă umfla râsul, urca în pași de dans, până la urmă n-am fost în stare să-l împiedic să izbucnească. Snow s-a pornit de asemenea să râdă atât de puternic, încât i se zguduiau umerii. Doar când m-am oprit să-mi trag răsuflarea mi-am dat seama că ea nu mai râdea, ci plângea. N-am știut ce să fac. Am întins mâinile spre ea, dar m-am retras. Aș fi vrut să o iau în brațe, să-i spun că totul va fi bine, că o să ajungem în curând acasă și să nu fie mirată dacă o să avem o vacanță grozavă și o să ne întoarcem și cu ceva istorioare numai bune de povestit, nu-i așa c-ar fi teribil de amuzant? Dar n-am făcut altceva decât să-i pun timid o mână pe cap, de teamă să nu se sperie. Plângea fără să-și acopere fața. Ținea capul drept și mă privea în ochi, puternică, mândră, frumoasă. Iar eu, eu doar o priveam, mângâind-o timid pe păr, până ce s-a ridicat și m-a lăsat singur cu marea de smoală.

Promit promit promit. Vorbele veneau firesc și *de profundis* și cu o convingere de neclintit, așa cum îmi ceruse ea.

Însă nu la Johnny mă gândeam.

*

Buddha Gautama ar fi ajuns la iluminare așezat sub frunzele în formă de inimă ale copacului bodhi, *ficus religiosa.* Ramurile lui, nobil desfășurate în jurul unui trunchi scurt și noduros, sunt o podoabă pentru o grădină. Mai toate templele budiste au prin apropiere copacul lor bodhi. Se spune că în Birmania, la Amarapura, ar fi unul bătrân de două mii de ani. Prin anii '50, în peregrinările mele prin Siam, îmi făcusem o datorie de onoare să stau dedesubtul coroanei fiecăruia dintre copacii aceștia care îmi ieșeau în cale. Făceam ofrande pentru ceremonie la templu, apoi căutam smochinul și mă așezam în umbra lui străduindu-mă să încrucișez picioarele. Însă, să stau într-o adevărată poziție de lotus a fost din păcate dincolo de posibilitățile lungilor mele membre de occidental. Urma un moment de meditație în atmosfera senină din jurul templului. Mintea își lepăda de la sine toată stricăciunea acumulată. Cu mintea și cu sufletul purificate, o luam iarăși razna prin locuri de pierzanie să le umplu de mizerii, știind bine că voi găsi nu prea departe alt templu și alt copac bodhi. E neîndoielnic că specia asta de smochin favorizează contemplația.

Am încercat să mă așez sub alți copaci înrudiți, cum ar fi banyanul, *ficus benghalensis,* un uriaș impresionant care domnește peste drumurile și peste malurile râurilor de prin Asia de sud-est. Rădăcinile lui aeriene atârnă prin ramuri, groase ca niște funii și destul de rezistente să se legene cu ele un copil. Într-o după-amiază, pe timpuri, am stat să privesc joaca unor copii dintr-un târg de pe malul râului Perak. Prinși cu amândouă mâinile de lianele unui banyan aplecat deasupra apei, se legănau o vreme, apoi se aruncau în râul care înainta lenevos, parcă ar fi fost sirop. Cu toate că stăteam cu picioarele încrucișate sub copac, n-am izbutit să-mi împac sufletul. Vraja nu se revărsa peste mine. Se spune că în trunchiul lui masiv sălășluiesc spirite. Lângă asemenea copaci am văzut adesea fructe și flori, ofrande ale sătenilor panteiști, mă rog, superstițioși. Totuși banyanul nu oferă aceeași liniște ca smochinul lui Buddha. E prea mare și impersonal, mai degrabă loc de joacă decât altar.

Nu, nu, Buddha a ales cu înțelepciune, el cunoștea copacii, iar eu am să-l urmez întocmai. În colțul mai îndepărtat al grădinii, separat de celelalte plante și aranjamente, am însemnat un loc pentru copacul bodhi. E schițat pe plan și, trebuie s-o spun, e splendid!

Cât pentru miros, sufletul meu are alt favorit: arborele plumeria, pe care localnicii îl numesc *cempaka*. Nimic nu e pe lume ca aerul îmbălsămat al grădinii tropicale. Parfumul unei grădini englezești după o ploicică de iunie e tare timid alături de aroma îmbătătoare a unei singure flori tropicale, cum ar fi cea de plumeria. Pe vremuri, mi se-ntâmpla adesea să hoinăresc și să adulmec primele efluvii ale acestei flori la căderea nopții, când mireasma îi e mai abundentă ca nicicând. Plumeria și-a găsit locul în plan, ici-colo, de jur împrejurul grădinii mele, unde forma lui de balerină va fi la fel de admirată ca parfumul, de pildă lângă viitorul heleșteu plin de pești sau lângă veranda unde luăm adesea masa de seară. Imaginați-vă, numai, parfumul de plumeria amestecat cu mirosul pâinii prăjite unse cu unt și al feliuțelor de carne de vacă *rendang*! Ah! aromele astea care te fac să visezi! Pe de altă parte, eram încredințat că prezența unui plumeria în grădină nu va fi întâmpinată cu simpatie.

— *Cempaka?* Asta chiar nu se poate! a exclamat Alvaro profund îngrijorat.

Încruntarea îi alterase expresia de obicei impasibilă, asemenea unei statui de gresie.

— Și, mă rog frumos, de ce nu? l-am întrebat.

Dar cunoșteam răspunsul.

— E copacul morții! Musulmanii îl plantează în cimitire!

— Astea-s baliverne superstițioase! Toată țara asta e presărată cu astfel de nerozii! Mă mir că tocmai *dumneata*, D'Souza, le tolerezi!

— Nu e nici o superstiție, doar că îi nu le place. Nu le place în nici un chip!

Vorbea ponderat, cu seriozitate.

— Mofturi! Cei din Siam au cel puțin o scuză credibilă să nu-l îngăduie în grădina lor. *Cempaka* e la ei și numele tristeții. Asta nu-i împiedică însă să îl planteze în grădinile mănăstirilor și ale templelor. Călugării sunt deasupra superstițiilor. Dacă

e bun pentru cei mai credincioși budiști, e bun și pentru niște papistași bătrâni ca noi.

— Țara asta e musulmană. Dacă ei nu-l vor, cred că nici noi n-ar trebui.

— Am înnebunit, ori ce? E cazul să-ți aduc aminte că ești romano-catolic? Nu-i cu putință să crezi în toate prostiile astea!

— Cum ziceam, e o chestie culturală!

Știam că n-avea rost să polemizez cu el. Și mai e și cel mai rezonabil din tot Căminul. Ceilalți au să fie mai violenți și au să aducă argumente stupide. Astfel încât, cu durere în suflet, am pus între paranteze PROVIZORIU acolo unde fusese marcat cu un X: PLUMERIA. Sunt hotărât să șterg aceste paranteze nesuferite de îndată ce zarva se potolește și copacul morții e îngropat în uitarea senilă proprie locului. Ascunzișul e singura modalitate a supraviețuirii pe-aici, iar eu țin să am plumeria mea.

Cândva, în Penang, la puțină vreme după război, am stat pe malul bătut de vânt de lângă Templul Șarpelui cu ochii la apele răscolite. Începea noaptea, dar pe mare se mai zărea o geană de lumină. Am coborât pe niște trepte ciobite de piatră care treceau printr-un crâng și duceau de la drumul sinuos din deal până la plajă. M-am poticnit, am căzut și m-am dezorientat. Când am ieșit în cele din urmă într-un luminiș, m-am găsit înconjurat de trunchiuri zvelte, sinuoase, de bătrâni *cempaka*. M-am uitat împrejur și mi-am dat seama că nimerisem într-un cimitir musulman părăginit. M-am așezat pe ruina de zid fărâmicios care împrejmuia locul și am privit marea. Vântul s-a întețit ușurel și a adus aroma grea a copacilor, dulceagă, amețitoare, tristă. Am plâns tăcut, învelit în beznă, lacrimi fierbinți mi-au inundat fața. Nu mă gândeam la război. Nu mă gândeam la cei trei ani petrecuți în închisoarea din Changi, uitasem loviturile primite, terciul apos de orez, țigările rulate din hârtia ziarelor japoneze. Îmi aminteam cu greu de ochii holbați, de obrajii scofâlciți ai celor morți de dizenterie, de cangrene sau pur și simplu istoviți. Cum îi chema? Chapman? Le Fanu? Shepard? Oare am știut vreodată? Munceam din zori până-n noapte și înduram tortura ca toți ceilalți. Însă nu era numai asta. Mă propuneam voluntar să muncesc în plus, să iau locul

unui compatriot mai șubred. Le dădeam rația mea celor care piereau de foame. Făceam toate astea de bunăvoie și refuzam mulțumirile. Nu vorbeam cu nimeni. Suferința mea începea să mă roadă și era mai cumplită decât orice invenție a lagărului. Războiul era o pedeapsă mult prea blândă pentru păcatele mele, închisoarea nu putea să mă izbăvească. Abia dacă simțisem trecerea celor trei ani.

Din pricina asta am plâns de unul singur la marginea cimitirului încărcat de miresmele de plumeria. Nu suferisem destul. Nu ispășisem totul. În vecii vecilor, nimic nu putea să fie îndestul.

*

Când l-am văzut pe Johnny la lucru, reparând motorul stricat, m-a cuprins disperarea. După felul în care își mișca degetele pe piesele ruginite – le legăna, le alinta, le mângâia –, se simțea că salvarea era pe-aproape. În curând aveam să ne reluăm călătoria, iar strania intimitate efemeră pe care o împărtășisem seara precedentă cu Snow avea să fie pierdută pe veșnicie.

— Ești sigur că știi ce faci acolo, Johnny? l-am întrebat într-un moment când eram singuri. Pare o mașinărie teribil de complicată. Sper că nu dai din mâini la întâmplare. Să nu dăm cumva de vreun bucluc și mai mare!

Nu mai era palid, părea să se simtă iarăși bine. Drept răspuns, a ridicat din umărul drept și și-a continuat lucrul fără un cuvânt.

— Înțeleg, tot bosumflat! Excelent! La drept vorbind, puțin îmi pasă. Am încetat să mă mai îngrijorez de starea ta de spirit. Dar îmi pasă de a *mea* și de-a celorlalți de pe vas. Tot ce spun e să te oprești din rasoleală și să-l lași pe Kunichika să se ocupe.

A ridicat capul și s-a strâmbat urât. I-am spus:

— Nu-ți stă bine!

— Știu.

— Atunci nu te mai strâmba!

— Știu că nu mai poți de grijă pentru *ceilalți de pe vas.*

Era aspru, batjocoritor.

— Știi ce, m-am săturat de aiurelile tale. Te porți ca un copil fără minte. Ceva te-o fi tulburând. Dumnezeu știe ce, pentru

că refuzi să vorbești, te închizi în tine de zile-n șir și spargi tăcerea doar ca să arunci cu vitriol în fața celor mai apropiați. Ascultă ce-ți spun! Dacă nu mă-ngrijesc eu de tine, cine vrei s-o facă? Înțeleg ce are de gând Kunichika, firește că-nțeleg. Doar nu sunt orb.

Eram roșu de furie. Mi-a răspuns cu același râs aspru.

— Nu, nu ești, dar nu vezi nimic.

Apoi s-a întors la lucrul lui.

L-am lăsat și mi-am găsit un locșor în umbra triunghiulară a unui maldăr de lăzi. După câteva minute s-a așezat lângă mine Kunichika.

— Ciudat lucru, marea! a spus oftând de parcă era frânt de oboseală.

Părea prietenos și puțin comic, resemnat la perspectiva unei lungi așteptări.

— Cum așa?

— Da, are un efect deosebit asupra minților bărbaților. Le tulbură gândirea.

— Adevărat? Ce interesant! Dar asupra femeilor? Are și asupra lor asemenea efecte nostime?

— Așa aș zice, din nefericire n-am avut prilejul să observ multe femei pe mare.

— Ei bine, acum ai ocazia să observi una de la mică distanță. Pe deasupra un specimen superb, sunt convins că vei fi de acord. Eu, unul, însă nu voi fi în stare să-ți comunic ceva pe această nouă temă. Studenții dumitale de la universitate au să-ți citească amintirile cu cel mai mare interes, sunt convins.

— Despre ce era vorba adineauri? s-a interesat el cu un glas aspru și tăios.

— Adică?

— Îmi pare că ai avut o discuție foarte lungă cu Johnny.

— N-a prea fost o discuție, pot să te asigur.

— O dispută, poate!?

— Mi-e teamă că te dezamăgesc, n-a fost nici asta.

— Ce ți-a spus?

— Întreabă-l pe el!

S-a rezemat din nou de lăzi, lăsându-şi corpul moale, într-o poziţie neglijentă, obosită.

— Scuză-mă, te rog, n-aveam intenţia să mă amestec, eram doar curios.

— Ciudatele efecte ale mării, presupun.

A zâmbit.

— Sunteţi prieteni buni, nu-i aşa? Cred că însemni foarte mult pentru Johnny.

— Prieteni buni? Nu în mod special. Ai o ţigară?

— Mi-e teamă că nu. De ce s-ar certa prietenii?

— Ciudatele efecte ale mării, am repetat.

— Poate. Cred că suntem toţi foarte obosiţi.

— O să găsim într-adevăr Cele Şapte Fecioare, sau totul o să se termine cu o catastrofă?

— O să le găsim dacă punem vasul în mişcare.

— Pari foarte sigur de asta.

— Dumneata pari ciudat de pesimist, Peter!

— Hărţile dumitale, am aruncat şi eu o privire pe ele. Sunt foarte amănunţite, nu-i aşa? Nu credeam că există astfel de hărţi ale Strâmtorii.

S-a ridicat. Se aşezase între mine şi lumina soarelui.

— Hărţile astea sunt tot ce avem. Şi am să te rog să nu te mai atingi de lucrurile mele!

*

N-a avut dreptate. Nu noi am dat de Cele Şapte Fecioare, ele au dat de noi. Am intrat în apele nu prea adânci şi cristaline din jurul lor de parcă fuseserăm ademeniţi, purtaţi de vânt şi de curentul insesizabil spre maluri adăpostite, dincolo de a căror înfăţişare liniştită sălăşluia un pandemoniu. Ţărmurile şerpuitoare ale plajelor cu nisip alb ca pudra de talc, palmierii care se clătinau timizi, acoperişul boltit şi agreabil al pădurii, cum să fi bănuit că ascundeau principalul loc de adunare a Diavolului şi a părtaşilor lui? S-ar fi părut că eram salvaţi. Am mâncat, am dormit, ne-am spălat de sarea care ne ardea până şi sufletele. Am pornit din nou la drum, cu speranţă şi cu o nouă energie. Nu ştiam că pluteam pe un lac în flăcări. Ne închipuiam că aflaserăm paradisul, adevărul e că tocmai îl pierduserăm.

Presupun că uraganul m-a împins la început să cred că fusesem aruncat cu capul înainte într-un Eden tropical. Apăruse în depărtare, sublim și plin de prevestiri rele, năpustindu-se maiestuos peste noi. Sfinte Dumnezeule! am izbucnit eu împietrit de emoție în fața norului care înainta însoțit de un exuberant *feu de joie* de trăsnete și de fulgere care sfâșiau cerul. Ne-a cuprins frenezia căutării vestelor de salvare, cu toate că știam că n-o să găsim așa ceva. Eram cu fața spre cer, așteptând să fiu curățat de ape, când Snow a străbătut puntea în fugă și s-a lovit de mine. S-a oprit o clipă și mi-a aruncat o privire aprinsă. Știa și ea că s-ar fi putut să ne fi sosit ceasul de pe urmă. Eu, unul, nu mă ascundeam în fața destinului, îl priveam în față și mă lăsam în voia lui. Sub potopul de ploaie, am deschis gura și am început să cânt. L-am auzit pe Honey cum urla că sunt nebun de legat. Eu am rămas locului fără să încerc să mă adăpostesc în vreun fel. O clipă înainte de-a fi izbiți de uragan, am simțit că sunt tras de pe punte, iar aria din *Don Giovanni* mi-a rămas în gât. Era Johnny, care mă prinsese zdravăn și încerca să mă poarte spre scara care ducea sub punte, unde-am fi fost în siguranță. Era însă prea târziu.

Am văzut cândva un tablou de-al lui Jacob Epstein, un studiu delicat în peniță și acuarelă numit *Noi, doi băieți îmbrățișați*. Două personaje zvelte sunt aplecate asemenea trestiei în vânt, iar trupurile lor filiforme, asexuate, se topesc laolaltă și formează o singură siluetă arcuită pe albastrul spălăcit al cerului. Prima dată l-am contemplat intens vreme îndelungată, până când cerul acela devenise o întindere de apă unde cei doi înotau și mă chemau să-i însoțesc. Apa era atât de aproape, atât de reală, încât îi simțeam umezeala rece.

Când ne-am prăbușit în marea care clocotea, eram agățat de Johnny și el de mine. Nu ne-am zbătut să rămânem la suprafață, pur și simplu am rămas îmbrățișați. Acoperiți de un val, am fost trași spre adâncurile călduțe ale apei, unde urletele uraganului nu mai erau decât un murmur. Valurile ne-au rostogolit iarăși și iarăși. N-aș fi putut spune unde eram, oceanul și cerul se confundau. Eram agățat de Johnny și am încercat, ah, Doamne, am tot încercat să-l țin strâns în brațe, singurul meu prieten

și singura mea ancoră pe lumea asta. Însă l-am scăpat. M-am lăsat în voia apelor, dar nu m-au primit. Am fost respins, aruncat la suprafață, unde, cu ochii la cerul acela ameţitor, am sorbit cu nesaţ o gură de aer. Pieptul îmi ardea, am tușit și am scuipat apa sărată din plămâni. Uraganul trecea mai departe, însă valurile erau tot înalte și furioase. Am împins puternic apa cu mâinile și cu picioarele. L-am căutat pe Johnny, dar nu l-am mai văzut. Am strigat, am strigat, am strigat, nu mi-a răspuns nimeni. Doar dincolo de creasta unui val, Kunichika înota cu mișcări viguroase. L-am chemat, însă nu s-a oprit. Am pornit după el și am zărit-o pe Snow, care se zbătea să-și țină capul deasupra apei. Am strigat-o mai tare și mai clar decât aș fi putut să-mi închipui. Am înotat cu ușurință, marea m-a purtat spre ea val după val. Când am izbutit să o iau în spate, am început să cânt.

— Nu mă părăsi, a spus cu o voce slabă.

Mi-a încolăcit gâtul cu brațele și m-a ținut strâns pe tot drumul spre vas. Își ținea fața lipită de gâtul meu și am auzit-o rostind gâfâit: „De ce?"

N-aveam ce să-i spun. Cum să descâlcesc firele sorții? Eram menit să o salvez, să o port în spinare peste valuri. I-am cântat întruna, vocea îmi plutea peste apele care se potoleau. *Vieni, mio bel diletto.* Nu-i nimic de căutat, comoara mea. Așa a fost să fie.

*

Astă-seară după cină a avut loc o mică dezbatere aprinsă. Am dezvăluit ultima versiune a planului grădinii, completată cu desene ale plantelor, pe care am de gând să le folosesc. La început au manifestat, ca de obicei, o nedumerită lipsă de interes. Din întâmplare, Fratele Rodney a trecut pe lângă masa mea.

— Ce de chestii caraghioase ai acolo! Nu recunosc nimic! a zis *en passant*, cu voce ridicată și rostind cuvintele de parcă i s-ar fi adresat unui idiot surd.

N-am socotit necesar să-l onorez cu un răspuns. După plecarea lui, a intervenit Alvaro:

— Și eu cred la fel. Cele mai multe plante nu există pe-aici. N-ai putea folosi plante pe care să le cunoaștem?

În prostia lor, Gecko și ceilalți l-au aprobat. M-am străduit să-mi stăpânesc furia. De câteva săptămâni bune, sarcina asta îmi umpluse fiecare clipă de trezie, ba îmi invadase și somnul.

— Nu cred că ați putea afla vreodată cam ce eforturi a pretins grădina asta, am început eu calm. Reconstruirea unui loc paradiziac necesită o imaginație cu mult mai bogată decât a voastră. Cere credință, și pasiune, și pricepere, iar voi, îmi pare mie, nu le aveți.

— Ah, nu, nu, desigur că apreciem ce-ai făcut. Ne gândeam doar la aspectul practic al aranjamentului. Plantele astea mi se par cam prea exotice. Unde să le găsim? N-ar fi mai simplu să folosim niște simple plante de prin partea locului?

Alvaro adoptase tonul cel mai împăciuitor de care era în stare. Am respirat profund și m-am așezat mai bine pe scaun.

— De prin partea locului! Îngăduiți-mi să vă explic ce înseamnă asta, le-am spus cu blândețe autoritară, încercând să nu mă enervez. Mare parte dintre plantele socotite de obicei băștinașe în Arhipelagul Malaez au fost de fapt aduse aici de primii coloniști. Cristofor Columb a căpătat de la guadalupeeni, când i-a vizitat în secolul al cincisprezecelea, un fruct de forma unui con cu țepi. El l-a asemănat cu conurile de pin din Spania, așa că i-a zis *piña*, ei da, *pineapple*, mărul pinului, ananasul care acum ocupă zeci și zeci de acri de pământ sărăcăcios pe podișurile din jur. (Exclamații de surpriză și întrebări de genul „Ești sigur? Chiar a venit din... Cum ziceai că-i spune locului ăluia?") Mai recent, în secolul al nouăsprezecelea, *Hevea brasiliensis*, arborele de cauciuc, a venit din Brazilia prin Kew și a schimbat destinul acestei țărișoare de tinichea. (Strigăte de „Asta nu-i cinstit, aveam și alte chestii în afară de cauciuc, lua-v-ar naiba de britanici!") Palmierii de ulei, din Africa, chili din Mexic. Ce ar fi viața noastră fără plante *exotice*? Ardeiașii ăștia mititei cât ochișorul de pasăre, de la care, dacă îi mănânci, îți ia gura foc, ar putea să dispară fără nici un regret de pe masa mea până la sfârșitul zilelor mele, care sper că nu mai e departe. Îndrăznesc să spun însă că cea mai mare parte din arta culinară a acestei țări ar dispărea dacă chili ar fi retras complet din orice meniu. (Multe clătinări din cap și mormăit generalizat.) În privința florilor, cu ce doriți să încep?

— Bougainvillea e o floare frumoasă și cât se poate de băștinașă. De ce n-am putea avea pe verandă așa ceva în loc de... Oare ce mai poate să fie și asta? A tras planul mai aproape și a silabisit: *pas-si-flo-ra.*

— Bougainvillea, am reluat eu, apăsând cu forță pe fiecare vocală franțuzească. Vi se pare ăsta un nume malaez? A fost adusă din Brazilia de către Louis-Antoine de Bougainville. Îmi pare tare rău să vă dezamăgesc. Vreți să știți de ce-ar trebui să avem aici floarea-pasiunii? Pentru că se potrivește admirabil cu clima. E o plantă mai curajoasă decât bougainvillea și nici nu-și pierde petalele ca niște confetti. Și pentru că, la urma urmelor, trăim într-o casă administrată de Biserică, mi s-a părut potrivit să punem aici o floare care să aducă aminte de cununa de spini. Când bem ceaiul, o privim și ne gândim la suferințele lui Christos.

Priviri stăpânite, nesigure.

— *Bunga raya*, a propus Gecko. E floarea noastră națională, așa că, pentru numele lui Dumnezeu, n-o să spui că nici ea nu-i originară de-aici.

— Mulți botaniști consideră că genul acesta specific de hibiscus își are originea în China. De aceea i se și spune *trandafir chinezesc.* Nimeni nu știe sigur. Dar cui îi pasă!? Arată ciudat, ca părțile genitale ale unui hermafrodit pe jumătate evaginat, cu labii bine dotate și cu o stamină subțire, aplecată ca un falus ostenit. E de o vulgaritate dezolantă!

Vacarm.

— Bine, bine, bine, a intervenit Alvaro, împăciuitor, ca întotdeauna. Sunt convins că Peter glumește! Nu-i așa, Peter?

— Firește. Încercam doar să-mi ilustrez ideea!

— Care idee?

Am oftat.

— Că multe lucruri considerate *băștinașe* nu sunt ceea ce par. Și că n-ar trebui se ne preocupăm de stabilirea originii și a apartenențelor. Unii ar spune, de pildă, că deoarece am trăit aici aproape trei sferturi din viață, pot să mă considere și pe *mine* băștinaș!

S-a lăsat o tăcere profundă. Am crezut că în fine câștigasem bătălia. Apoi s-a auzit hârșâitul picioarelor unui scaun pe podea

și un gnom bătrân și obez s-a ridicat. Errol îl cheamă, abia dacă om fi schimbat vreodată o vorbă.

— Tu nu ești băștinaș, a declarat el cu o voce înecată în grăsime. Mai bine te-ai duce *în mă-ta* acasă la tine!

Când ieșeam, l-am auzit pe Alvaro încercând să arbitreze.

— Gata, gata, potoliți-vă.

Am pornit pe coridorul întunecat spre camera mea, unde m-am așezat în fața obloanelor deschise. Briza mării se potolise, aerul era nemișcat. Am aprins o spirală contra țânțarilor și am pus-o lângă pat să-i țină la distanță pe micuții vampiri înaripați. Prin întuneric n-aveam cum să văd mizeriile care pluteau la suprafață pe marea cenușie și noroioasă. Noaptea nu se văd decât luminițele de la bărcile de pescuit pe apele violacee, aproape negre, iar marea pare aproape frumoasă. M-am întins pe pat, și am privit punctele luminoase ca niște giuvaiere de pe orizontul care abia se mai distingea. Multă vreme n-am putut să adorm.

*

Nu era nimic de care să fi avut nevoie și să nu-l avem pe insulă. În pădure găseam mango, fructul arborelui de pâine, nuci de cocos și un fel de mere dulci-acrișoare cărora unii le zic inimă-de-bou. În apa nu prea adâncă sclipeau bancuri imense de peștișori argintii. Când aruncam plasa nu se îndepărtau, se mișcau leneș în alte direcții, împrăștiind reflexe irizante.

— E un loc tare ciudat. E o insulă, dar într-un fel nu pare să fie insulă, a spus Johnny.

Exploram împreună dealurile înălțate deasupra golfului unde ne era tabăra.

— Ce vrei să spui? l-am întrebat râzând.

— Nu știu, a ridicat el din umeri. Copacii, pârâiele, totul pare perfect, însă fals. Am impresia că am putea să trăim aici toată viața, cu toate astea... Uf, nu știu!

— Presupun că tot mai ești obosit după furtună... și toate celelalte.

Arăta ceva mai bine și avea și o dispoziție mult mai bună. Părea din nou în formă, pășea înaintea mea pe potecile răcoroase și umede de pădure. Ochii tot îi mai erau încercănați cu

umbre vineții de oboseală, însă își regăsise sprinteneala, mergea cu pași calmi și regulați.

— Nu-mi place marea. Nu știu să înot.

— Despre asta pot și eu să depun mărturie.

— Ultimul lucru pe care mi-l amintesc, a spus întorcându-se să mă privească cu un zâmbet abia schițat, e că nici tu nu te-ai dovedit mai breaz.

— Ah, ce nerușinare! i-am strigat, cum înaintam la deal pe o potecă alunecoasă. Ce nerușinare, ce nerușinare... Eu eram fericit acolo, pe punte. N-ai aflat că legile fizicii nu se aplică la persoana mea? Aș fi rezistat la orice provocare a uraganului. Chiar dacă naufragiam, eu scăpam ca Idomeneu. Reflexele mele ca de pisică m-ar fi ajutat să trec de orice. Ei bine, nu! A trebuit să vii tu să tragi de mine și să strici farmecul acelui moment!

— Sunt dezolat, a spus el într-un hohot de râs. Răcneai ca un nebun. Ce puteam să cred?

— Nu răcneam, drăguțule, *cântam*!

— Mie mi s-a părut că răcneai.

S-a întors să mă privească și s-a împiedicat de o piatră. A alunecat pe poteca noroioasă lăsând o urmă lungă, adâncă, apoi a căzut ca un buștean pe umărul drept.

— Doamne sfinte, n-ai pățit nimic, nu ți-ai sucit glezna?

M-am ghemuit lângă el.

— Nu, în schimb mă doare umărul. E caraghios... Am căzut prost.

Își ținea brațul lângă corp de parcă avea de-a face cu un animal pe moarte și vorbea gemând.

— Uită-te la tine! Așa cad cei puternici! Ai fi fost scutit de așa ceva dacă aveai sprinteneala mea de capră de munte. Hai, am face mai bine dacă ne-am întoarce la tabără.

— Nu, nu, n-am nimic. Hai, trebuie să încercăm să găsim un izvor de apă dulce. E important.

— Nu prea arăți în stare să continui drumul, i-am zis pe un ton care nu admitea replică.

Era în continuare așezat pe poteca noroioasă. Se vedea că e zdruncinat și fără puteri.

— Mă descurc eu. Şi-apoi, Kunichika şi Honey sunt şi ei în căutarea apei. Să nu ne-o ia cumva înainte!

S-a ridicat încercând să zâmbească şi eu am râs.

— Argumentul e bun, dar nu-i chiar atât de bun, încât să pleci la atac chiar acum. Ar trebui să fii înapoi în tabără, liniştit, cu un pahar de tărie în mână.

— Nu, n-am nimic. Vreau să continuăm.

Privirea lui îşi recăpătase sclipirea aceea familiară de încăpăţânare, dar îşi ţinea în continuare braţul cu grijă, ca şi cum orice mişcare i-ar fi produs dureri.

— Ce-ai zice să cădem la o înţelegere... Mă duc rapid în recunoaştere, până la coama dealului următor. Dacă văd ceva, vin înapoi să te iau. Dacă nu, ne întoarcem.

Părea să aibă ceva îndoieli, însă a aprobat cu oarece solemnitate.

— Priveşte atent, Peter. Apa e pe aproape, o simt!

— Bine, bine, am încuviinţat şi am pornit la drum. Intenţia mea era, de bună seamă, să ajung cât mai repede în vârful dealului, apoi să mă întorc cu vestea dezamăgitoare că nu mi-a ieşit în cale nici un pârâu. Drumul s-a dovedit însă mai greu decât îmi închipuiam. Poteca a dispărut printre rădăcini şi frunzişuri încâlcite. Cu toate că am regăsit-o ceva mai târziu, a dispărut iarăşi, spălată de ultimele ploi. Eram înconjurat de copaci, iar acoperişul de frunze s-a prefăcut treptat într-o pătură groasă. N-am intrat în panică şi am continuat să merg în linie dreaptă. Îmi fixasem în minte poziţia dealului alăturat şi mă lăsam în voia instinctului. Nici o clipă n-am simţit că aş fi întrerupt legătura cu Johnny.

Înconjurat de calmul junglei, m-am hotărât să uit ce se întâmplase înaintea sosirii pe insulă, uragan, salvare, totul. Marea îi *înnebuneşte* pe bărbaţi, dar şi pe femei. Dăduserăm toţi din gură aiurea, nu eram noi înşine. Acum, cu picioarele pe pământ, înţelegeam mai bine. Oare unde era Snow şi ce făcea în clipa asta? Habar n-aveam, nu mă gândisem la ea de când sosisem aici.

Eram atât de cufundat în gândurile mele, încât, atunci când am dat de primele blocuri printre copaci, abia dacă m-am oprit să le privesc. Erau vechi şi impozante, asta era limpede, însă tot nu m-am grăbit să trag concluzii despre ce vor fi fost mai

înainte. Mi-am păstrat măsura și calmul, mi-am pus simțurile la încercare pipăindu-le pe fiecare în parte. Am mers pe cărarea aceea presărată cu pietre, până când s-a dezvăluit în fața mea o admirabilă ruină tropicală, înălțată semeț din junglă așa cum ar fi ieșit la iveală dintre paginile prăfuite ale unei tipărituri litografiate de antichități. Am înconjurat zidul sfărâmicios care delimita perimetrul construcției posomorâte. *Che veduta*: Piranesi și-ar fi petrecut viața întreagă încercând s-o schițeze. Paragina o făcea greu de identificat. Templu, ori locuință? Vița sălbatică o stăpânea de mult. Plante parazite, unele cu flori ciudate, țâșneau din crăpăturile zidăriei ce fusese cândva magnifică. Nu-i Aldous Huxley cel care compară arhitectura gotică decadentă cu vegetația tropicală? Nu-l luasem în serios până acum. Rădăcini și tulpini și frunze arcuite acopereau structura de piatră, încât nu mai erau pur și simplu ornamente, fără sprijinul lor clădirea s-ar fi prăbușit.

Mi-am amintit de Johnny și am rezistat tentației de a explora clădirea. Am pornit înapoi. Căutarea propriilor urme s-a vădit imposibilă. Nimic nu-mi părea cunoscut, semnele dispăruseră în junglă. Ciotul înnegrit al unui copac trăsnit nu se mai vedea, bolovanul de forma unui ou se ascunsese sub tufe. Am căutat să urc mai la înălțime, crezând că cel puțin voi avea idee de cât de tare m-am rătăcit. Mi-am făcut loc printre copacii neclintiți, bice invizibile și tăioase ca lama de ras mi-au rănit brațele. Înaintarea nu m-a încurajat: topografia conspirase brusc ca terenul să fie plat și acoperit de pădure deasă. În cele din urmă, am dat peste un urcuș și am zărit o sclipire de soare pe vârful unui delușor. Când am ajuns la acest vârf, am descoperit că de jur împrejur aveam o vale nu prea adâncă. Prin valea asta curgea un râu cu malurile pline de țepușele moi ale ierbii-elefantului și de umbrelele bananierilor. Iar în apă erau două trupuri goale, Snow și Kunichika. M-am lăsat pe vine și i-am privit cum se bălăceau. El înainta prin apă ca un cuțit tăios, în vreme ce ea bătea apa timid cu brațele și își arcuia spatele la răstimpuri ca să simtă răcoarea apei pe cap. Se lăsa purtată de curent până în locul cel mai adânc și mai întunecos, se lăsa în voia lui molatică, apoi se întorcea stropind de jur împrejur. El nu se aventura

dincolo de apa puțin adâncă, unde curentul era cât se poate de blând. Pe fondul întunecat al apei, corpurile lor sclipeau cu o luminiscență sinistră. Alb imaculat? Nu, era și mai alb. S-au apropiat unul de altul, iar el și-a ridicat mâinile spre fața ei. M-am răsucit, cu obrajii arzând, cu tâmplele pulsând furios. Am fugit în jos, lăsând instinctul să mă conducă printre copaci. Trebuia să ajung înapoi la Johnny.

Era așezat pe o buturugă și privea cum alerg pe potecă.

— Ce mult a durat! Mi-am făcut griji. Cât pe-aci să pornesc în căutarea ta!

— Îmi pare rău, am zis tușind. M-am cam rătăcit la întoarcere. Mi-aș schimba agilitatea pe simțul tău de direcție.

— Ai văzut ceva?

— Nu. Nici urmă de apă. Dar am căutat, desigur, de-aia am și întârziat. Mi-am amintit ce mi-ai spus să fac. Dar nu, apă n-am găsit.

— Ciudat, a spus el, în vreme ce porneam la drum înapoi spre micuța noastră tabără spartană. Simt că-i pe aproape. Instinctul, asta-i tot.

— Da, bine, dar m-am uitat. În schimb am descoperit o ruină. Cred c-ar putea să fie un templu.

A ridicat o sprânceană, începuse să-mi imite acest tic.

— O ruină?

— O s-o vezi cu ochii tăi foarte curând.

Avansam încetișor printre copaci și priveam păsările, câte-un mic *calao* cu pene albe și negre ori muscari cu capă albastră și cu reflexe irizante. Johnny îmi vorbea despre cărțile pe care ar fi vrut să le citească.

— Aș vrea să pot citi Dickens, așa cum face Snow.

— Și de ce nu poți?

— Am încercat, e prea greu.

— Sunt convins că într-o bună zi ai să-l poți aprecia.

A zâmbit și a clătinat din cap. Părea iarăși obosit.

— M-am resemnat în privința anumitor lucruri.

Când ne-am apropiat de tabără i-am pus o mână pe umăr.

— Țineam să-ți mulțumesc. Uraganul. Vreau să zic, m-am purtat prostește, știu. Bun. Îți mulțumesc pentru...

A ridicat din umeri.

— Pentru ce? Uite cum s-a terminat!

Schița lui de zâmbet nu era prea convingătoare.

— Suntem aici, nu-i așa? Și în viață, ar trebui să adaug.

— Să zicem, a spus el când ajungeam în tabără.

Umbrele pinilor casuarina și ale badamierilor îi cădeau pe față și formau un desen ca o piele de șarpe. Vocea lui uscată aducea a foșnet de hârtie, ca frunzele veștede împrăștiate pe terenul nisipos.

Insula asta a abundenței are să șteargă amintirea evenimentelor din ultimele zile și o vom lua cu toții de la început. Așa îmi închipuiam, ba chiar am avut dreptate. Dar numai pentru scurtă vreme.

— Nu-i oare straniu, i-am spus lui Snow, cum se poate uita ceva atât de teribil ca uraganul care a dat peste noi? N-au trecut decât câteva zile și amintirea lui nu ne mai sperie. Întâmplările mi le amintesc, desigur, dar nu mai simt nimic. Ciudat poate să mai funcționeze mintea omului!

— Oamenii au o remarcabilă pricepere la tăinuirea emoțiilor. Ne înăbușim sentimentele, ne străduim să uităm anume întâmplări, până când ajungem să ne închipuim că nici n-au existat.

Rămăsesem în tabără după micul dejun și ne adăposteam de soare. Snow desena alene ceva în caietul ei. Eu eram întins pe nisip, ridicat în coate să stăm la palavre.

— Cât cinism la cineva atât de pur! Chiar așa gândești tu?

— Bineînțeles. Doar așa ajungem să supraviețuim, nu?

— Ai dreptate, desigur. Uite, să luăm de pildă uraganul. Îmi aduc aminte că am fost măturat de pe punte, îmi amintesc foarte limpede că m-au rostogolit valurile în toate direcțiile, că am înghițit tone de apă, încă mai simt gustul sărat în fundul gâtului, dar pot eu oare să-mi mai reprezint spaima pe care-am trăit-o? Nu prea. În același fel, țin minte că am ajuns la suprafață după ce a trecut peste mine talazul, știu că te-am zărit, dar ce simțeam eu atunci, chiar deloc! Exaltarea că rămăsesem în viață, oricât de intensă a fost, nu mi-a rămas. Am uitat-o, pur și simplu.

Ştiu, de bună seamă, că te-am purtat până la vas, dar mi-e teamă că emoţiile s-au şters.

Şi-a închis caietul.

— Şi eu am uitat.

— Aha!

— Dar când e vorba de moarte?

— Dacă uit un cunoscut, adică, după ce-a murit?

— Exact. Chipul lui, imaginea, asta rămâne, e adevărat. Poţi să-ţi reprezinţi felul în care arăta cineva. Amănuntele pot să fie tulburi, dar nu uiţi totul. E ca o fotografie. Poţi să reconstitui toate obiceiurile: cum dormea, cum mânca, totul. Dar mai poţi simţi ce simţeai? Sau ce sentimente avea persoana aceea pentru tine?

Am privit-o în ochi şi m-am străduit să nu clipesc.

— Nu, cred că nu.

— Nici eu, a spus ea. Cred că moartea şterge totul. Şterge orice urmă, orice amintire a celor care nu mai sunt printre noi, le şterge cu totul şi pentru totdeauna. Desigur, îi dăm şi noi o mână de ajutor, doar noi punem uitarea în practică.

— N-am cum să te contrazic!

Caietul îi rămăsese pe genunchi. Bătea în el cu stiloul uitându-se în zare.

— Scrii în fiecare zi, nu-i aşa? Faci asta cu religiozitate.

— Mâzgăleli fără rost, nu mare lucru. Frivolitate feminină!

A râs. Cu toate că stătea în voie pe nisip, îşi ţinea capul şi gâtul cu atâta distincţie, încât asta mă făcea să mă simt un cocoşat, un şcolar jegos, îmbrăcat ca vai de lume.

— Pe deasupra, a adăugat ea, mă distrează.

După care a apucat iar stiloul şi a deschis caietul.

Ajunsesem destul de departe când am auzit-o strigându-mă din urmă.

— Uitam să te întreb! Cum se mai simte Johnny?

— Foarte bine! Se simte foarte bine!

Am străbătut toată plaja şi m-am oprit lângă nişte stânci, în depărtare. Când m-am aşezat în sfârşit pe o piatră acoperită de scoici, ştiam că aveam să-i fur caietul.

*

Pe drumul de întoarcere de la ruina mea minunată am dat peste Johnny și Honey.

— Salut, a zis Johnny. Te-am căutat. Pe unde-ai umblat?

Vocea lui era egală, fără nici o inflexiune, întrebarea lui nici nu suna a întrebare.

— Am fost la ruină, am răspuns. Dar voi?

— Făceam conversație, a răspuns Honey. Plecaserăm, fiecare de capul lui, să căutăm câte ceva de mâncare pentru astă-seară. Eu, unul, m-am săturat până-n gât de conserve de carne. La un moment dat ne-am ciocnit, literalmente, unul de altul. Toate potecile din locul ăsta par să se intersecteze de o mie de ori. Tocmai îi spuneam lui Johnny că toate duc în același loc. Nu-i așa, Johnny?

— Da.

— Nu mi-a trecut niciodată prin minte că poți fi vânător-culegător, Honey, i-am spus eu. Ce-ai găsit?

— Deocamdată nimic, dar sunt convins c-o să dau peste ceva. Johnny tocmai mă învăța cum să fac lațuri pentru păsări.

— Pari să fii însetat de sânge, Honey, i-am spus. Nu e suficient peștele pentru cină?

— Peștele cu orez o fi perfect pentru ăia care se socotesc *băștinași*, a zis el, dar eu am poftă de-o felie cumsecade de carne! Oricum, am plecat. Să vânez și să culeg, cum ziceai.

A dispărut pe poteca îngustă care ducea înapoi spre tabără.

— Vino cu mine, i-am zis lui Johnny, vreau să-ți arăt ceva. La ruină.

— Poate altă dată, a zis el. Sunt puțin cam obosit.

— Nu erai prea obosit ca să te duci la vânătoare cu Frederick Honey.

N-a spus nimic. A clipit de câteva ori, dar privea în gol, de parcă nu era în stare să fixeze lucrurile din jur.

— Haide, l-am îndemnat, luându-l de braț. O plimbare ușoară n-o să-ți facă nici un rău. Aș vrea să vezi ceva. Nimeni nu știe încă de asta; vreau să rămână un secret, dar aș vrea ca *tu* să vezi despre ce e vorba.

A dat din cap și a încercat să zâmbească, dar se părea că încruntarea ușoară care i se instalase pe frunte îi ținea toți mușchii feței încordați; fruntea i-a rămas la fel, iar ochii îi păreau morți și întunecați, în vreme ce gura era doar o linie subțire, parcă batjocoritoare. Nici un zâmbet nu putea să străpungă acest blindaj; oboseala i se imprimase pe față. S-a luat după mine fără nici o vorbă până ce am ajuns la ruină.

— Nu văd ce-i atât de interesant aici, a spus el.

— S-ar părea că numai eu pe insula asta apreciez frumusețea unor construcții abandonate. O ruină răsună de vocile celor care-au trăit cândva în ea. Taci și vino după mine, ai înțeles?

— Doar o grămadă de pietroaie. De ce-ți pierzi atâta timp aici? a spus el în vreme ce coboram o coastă spre luminișul de la marginea pădurii din spatele ruinei.

A rămas mai sus, încăpățânat, cu mâinile pe șolduri.

Fără să-mi arăt enervarea i-am spus:

— Fiind un estet, sunt veșnic însetat de frumusețe. N-ai cum să înțelegi.

— Am observat eu setea asta.

— Toți au observat-o. Nu o ascund.

— Dar poate mai sunt și alte chestii la tine pe care ceilalți nu le-au observat?

— *Altele?* Cum ar fi chestia despre care vorbeai tu adineauri cu Honey?

A coborât poteca în cele din urmă și ne-am îndreptat spre copaci într-un pas. N-am mai scos nici o vorbă până când am ajuns în luminiș.

— Asta e!

Căldura după-amiezii îmi topise și mie entuziasmul. Eram în mijlocul unei poieniță de formă neregulată pe care o făcusem, o creasem eu, în cursul celor câteva după-amiezi trecute. Tăiasem lăstarii cu maceta, eliminasem tufele mai mici, retezasem chiar unele ramuri mai joase ca să creez un punct de unde să contemplu ruina și râulețul tulbure din spate. Muncisem din răsputeri. Cântasem, oftasem și transpirasem în hamamul junglei, acum toate păreau să fie zadarnicele chinuri ale dragostei. Luminișul nu mai arăta candid și pur așa cum era când îl

părăsisem. Limitele se estompaseră, invadate de plante crescute peste noapte. Pământul reavăn păstra încă urma funerară a trunchiurilor căzute, pe care le rostogolisem până sub copaci. Peste tot zăceau vreascuri, deşi muncisem din greu să curăţ locul, iar bolta de frunziş părea mai opacă decât oricând.

— Acolo ce-i? a arătat Johnny spre un colţ umbrit unde lăsasem un pachet.

— Câteva lucruri aduse de mine. Vin, cuţite, furculiţe şi câteva farfurii. Multe s-au spart în timpul uraganului.

— Peter, de ce le-ai adus după tine? Probabil că în bagaj nici n-ai avut loc pentru haine. Ce-i asta, de ce-ai adus *vin*? m-a întrebat Johnny.

Mă privea nedumerit.

Am ridicat din umeri privind colecţia aceea sordidă de argintărie nelustruită şi de farfurii crăpate. Pe fundalul frunzişului întunecat şi al solului noroios, părea să fie o natură moartă pe care pictorul a lăsat-o de multă vreme deoparte.

— Ce-ai făcut tu e minunat, Peter!

— E un efort zadarnic, nu-i aşa?

— Nici vorbă, e absolut magnific! a exclamat cu un accent puternic.

Mi-am dat seama că era întocmai felul în care îl pronunţam eu.

— Dar de ce ai făcut asta?

— Chiar că nu ştiu. Părea să fie o bună idee. Am avut viziunea unui vacanţe romantice, un decor de pădure tropicală, servitori impecabili, pahare de cristal, râsete şi veselie, muzică. Voiam o petrecere. Şi uite ce-avem în schimb, un eşec răsunător! De fapt, cred că aşa-i firesc. Vezi tu, mâine e ziua mea. Sau poate poimâine. Am pierdut şirul. Acum nu mai are importanţă.

Am rămas tăcuţi, obosiţi probabil din pricina căldurii greu de suportat a după-amiezii. După o vreme, Johnny a rupt tăcerea.

— Trebuie să-ţi vorbesc. Nu-mi pasă dacă mai spui cuiva sau nu, nimic nu mai pare important acum, sunt chiar vorbele tale. Oricum ar fi, vreau să ştii. E vorba de Kunichika. Mi-a oferit două căi. El ştie, Peter, ştie totul, ştie ce fac după ce părăsesc prăvălia. Ştie de cei cu care mă întâlnesc, unde mă duc, ce spun. Ştie în ce cred.

— Cum se face una ca asta? am întrebat cu voce stinsă.

— Nu știu. Cineva a vorbit. Am fost trădat. Aveai dreptate, Peter, n-o să știu niciodată cine mi-e prieten în Vale. A fost probabil cineva care vrea ceva de la Kunichika. Cine să fie? Nu știu! Poate să fie oricine. Kunichika poate să ofere orice oricui. Mie mi-a lăsat două soluții. E mai mult decât ar primi vreodată cineva de la el. Dacă-i ajut pe japonezi, o să capăt tot ce mi-am dorit eu vreodată. O să mă protejeze. O să fiu mai bogat decât T.K. Soong, mai bogat decât oricine altcineva din Vale, mai puternic decât toți. Dacă. Dacă nu, pierd totul. Cu siguranță prăvălia, dar pe deasupra și nevasta.

— Iar tu știi încă de pe-acum ce-ai să faci!

S-a așezat cu spatele sprijinit de un ciot de copac.

— În fața mea nu mai e nici o cale.

A zâmbit.

— Principiile sunt altceva decât supraviețuirea, i-am spus.

— Supraviețuirea, a repetat chicotind de parcă dăduse de o idee nouă. Știi cumva ce mi s-ar întâmpla dacă aș colabora cu japonezii?

— Nimeni nu trebuie să afle.

— Eu însă o să știu întotdeauna. O să știi și tu, Peter, a spus cu un zâmbet vag.

L-am privit și am încercat să-mi aduc aminte cum arăta când îl văzusem în Singapore. Nu se schimbase, era același, umbrit de îndoială și de teamă, dar același.

— Ascultă, când ne întoarcem în Vale ne ținem deoparte și-l lăsăm pe Kunichika să facă prima mișcare. Dacă ne invadează japonezii, vii cu mine la Singapore. Acolo o să ne îngropăm în luxul dezgustător al hotelului Raffles, de unde o să ascultăm tirul armelor britanice cu un pahar de *pink gin* în față.

A râs și a scuturat din cap.

— Poate să fie posibil pentru tine, dar nu pentru mine.

— De ce nu? N-ai chef să bei *pink gin*?

— N-am băut niciodată. E bun? Crezi că și chinezii au voie să bea așa ceva?

Acum era numai zâmbet.

— Tu eşti făcut pentru *pink gin*. În viaţa mea n-am fost mai sigur de ceva!

— Numai tu ai să fii de vină dacă n-o să-mi placă.

— Fii fără grijă, o să-ţi placă la nebunie!

— Mulţumesc.

— Serios, Johnny! Te iau cu mine, oriunde m-oi duce. O să fii în siguranţă. Ai totuşi, slavă Domnului, nişte avantaje când eşti britanic!

A râs şi a dat din cap.

— Săracul de tine, asta te-a îmbolnăvit atâta de cumplit, nu-i aşa?

Nu mi-a răspuns, dar s-a aplecat în faţă şi şi-a sprijinit fruntea pe braţ. Nu-i mai vedeam faţa.

— Johnny, nu merită să te chinui. Kunichika nu înseamnă nimic.

Respira greoi, dar când a vorbit, vocea îi era calmă.

— Nu de asta mi-e frică. Pentru Snow mă îngrijorez!

— Ce?

— M-am împăcat cu gândul că o pierd.

— Nu mai vorbi aiurea! Ţi-am spus să nu-ţi mai baţi capul cu Kunichika, curând o ia din loc! N-o să plece cu el!

— Nu cu el, cu tine! a spus *diminuendo*.

N-am mai zis nimic. M-am aşezat lângă el pe pământul reavăn, cu picioarele încrucişate incomod.

— La început am fost furios. Te-am văzut cum îi vorbeşti. Atât de liber, şi ea la fel. Am ştiut că n-o să fiu niciodată în stare să-i vorbesc aşa. Dar acum cred... Cred c-o să fie mai bine pentru ea. Ce femeie şi-ar dori să fie soţia unui comunist? La venirea japonezilor, n-o să am scăpare orice-ar fi. Iar dacă ea n-o să mai fie cu mine, cel puţin lângă tine o să fie în siguranţă, a zis el fără amărăciune.

— Te rog să încetezi cu aşa ceva!

— Promite-mi, Peter! Orice-aş face, sunt un om sfârşit. Te rog să ai grijă de ea.

— Nu eşti deloc sfârşit. N-o să se întâmple nimic cu nici unul din voi. Veniţi amândoi cu mine la Singapore.

— Ai grijă de ea. Promite-mi. Te rog să juri!

Am jurat și am rămas amândoi cu ochii la pădurea întunecată.

— Ăsta-i un loc numai bun pentru o petrecere, a zis el după o vreme.

— Nu crezi că-i prea strâmt?

— Nu, dar ar fi nevoie de ceva curățenie.

— Asta-i o nimica toată.

— Nu-mi pasă c-o iubești, mi-a spus liniștit.

Am tăcut, apoi l-am privit în ochi.

— Ah, Johnny, Johnny, țin foarte mult la Snow, dar n-o iubesc.

Nu știu ce mi-a venit să mint.

Cu fața în palme, l-a podidit plânsul. N-am fost în stare să-l potolesc. Umerii i se zguduiau, l-am luat în brațe, însă nu s-a oprit. Vaierul acela strident al hohotelor lui mi-a sfâșiat inima; se strecura printre copaci și umplea jungla. Până în ziua de azi am în urechi hohotele lui. Mă năpădește în liniștea nopții și tot ce simt e doar durere.

*

— Cel mai minunat lucru la tropice, am spus eu udând orhideele, e că anotimpul nu se schimbă niciodată. Ce-i drept, e schimbarea musonului, dar grădina nu se preface niciodată într-un cimitir înghețat. Nu ne îngrijorăm că minunatele noastre peluze s-ar așterne cu frunze veștede sau că apa din bazinul ornamental ar face pojghiță de gheață.

— Cred că toamna e foarte agreabil în Anglia, a spus Gecko fără să ridice ochii din ziar. Am văzut poze, munți acoperiți în întregime cu frunze roșii. Foarte plăcut.

— Cred că te referi la *Noua* Anglie. Asta-i în America, i-am spus, știind că ultimul număr din *National Geographic* publicase un articol despre Vermont, cu casele lor oribile de lemn în stil *faux-naïf*.

Tocmai atârnam ultimele orhidee de tavanul verandei. Le cumpărasem de la piață chiar în dimineața aia: zece ghivece mititele de lut, fiecare cu altă specie. Atârnate de cornișa joasă formau o jumătate de cortină care ameliora vederea spre peluza încă golașă. Alvaro și-a scos ochelarii și mi-a aruncat o privire.

— Trebuie să-ţi mărturisesc că dintotdeauna mi-am dorit să mă duc în Anglia iarna. În mărturisirea lui nu se simţea mai nimic din remuşcarea presupusă de o adevărată spovedanie într-un confesional. Nu ştiu de ce am fost mereu fascinat de clima rece. Aerul îngheţat îmi pare atât de misterios! Uneori aici se face teribil de cald, înţelegi, un adevărat cuptor. Tare mi-aş dori să merg undeva unde-i frig. Oamenii sunt mai simpatici în ţările reci, nu-i aşa? Mai civilizaţi!

— N-am să mă apuc eu să spulber asemenea iluzii. Dacă ai să ai vreodată ghinionul să te pomeneşti în Anglia în miezul iernii, n-o să-ţi trebuiască mult timp să te convingi singur care-i adevărul!

— Hei, ia te uită! A murit individul ăla despre care toată lumea zicea că-i un bandit, Johnny Lim. E un anunţ, ba chiar şi un articolaş, a ciripit Gecko îndreptându-şi cu emfază ziarul.

— Nu-l ponegri, e un erou de război, ştiai? Unde-i articolul? a întrebat Alvaro care era şi el cu ziarul în mână. „Binecunoscutul afacerist, personalitate a vieţii sociale, Johnny Lim, a decedat ieri la vârsta de şaptezeci şi şapte de ani. Domnul Lim a fost un membru foarte respectat al comunităţii din Ipoh şi din întreaga Vale Kinta. Firma lui comercială, Fabrica de mătase Armonia, e vestită în toată ţara. Cu toate că şi-a diversificat ramurile de activitate, întreprinderea a rămas întotdeauna credincioasă rădăcinilor. În cei cincizeci de ani în care domnul Lim a condus această întreprindere, ea nu şi-a părăsit niciodată locul de origine de pe malul râului Perak, unde se afla cândva centrul activităţilor comerciale din Valea Kinta. Domnul Lim a înfiinţat Fabrica Armonia în preajma sfârşitului celui de-al Doilea Război Mondial, sfidând autorităţile japoneze, şi a creat astfel ceea ce urma să devină repede cel mai important concern privat din Vale. Nici o altă companie nu a înflorit pe măsura Fabricii de mătase Armonia sub japonezi. Majoritatea observatorilor atribuie succesul întreprinderii remarcabilului curaj al domnului Lim, care a ştiut să ţină piept japonezilor, îndeosebi lui Kunichika Mamoru, supranumit « Demonul din Kampar », administratorul principal al poliţiei secrete, numită Kempeitai. Cei doi bărbaţi au avut numeroase întâlniri, în decursul cărora

se presupune că Mamoru Kunichika a încercat să obțină cu forța sprijinul respectatului șef al comunității pentru efortul militar japonez. Aceste întâlniri n-au fost fructuoase, iar cei doi au menținut între ei relații încordate, care au salvat Fabrica și pe numeroșii ei muncitori de la soarta multor altor întreprinderi chineze în timpul războiului. Au circulat multe zvonuri despre o colaborare a domnului Lim cu poliția secretă Kempeitai, dar ele n-au fost nicicând dovedite. Domnul Lim era ginerele învățatului și industriașului T.K. Soong, decedat în lagărul unde fusese închis de către japonezi. Mulți sunt convinși că a fost o victimă a execuțiilor sumare ordonate de Kunichika. Domnul Lim a fost căsătorit cu Snow, unica fiică a cuplului T.K. și Patti Soong. Aceasta a murit în 1942, dând naștere unui copil, Jasper, care îi supraviețuiește domnului Lim. Înmormântarea va avea loc la Fabrica de mătase Armonia luni, în ziua de luni, 17."

— Despre om nu se spune nimic. De pildă, c-a fost comunist, a spus Gecko.

— Nici detalii despre eroismul lui în război nu sunt, s-a opus Alvaro.

— Și nici c-a fost un ticălos de colaborator. Presupun că nu mai are importanță. Toate astea s-au petrecut de mult, a conchis Gecko.

— Peter, l-ai întâlnit vreodată pe Johnny Lim? Ai petrecut doar o mulțime de vreme la Perak înaintea războiului. Mi-aduc aminte să fi spus că ai cunoscut foarte bine Valea Kinta, nu-i așa? m-a întrebat Alvaro.

— El e englez. Englezii nu se amestecau pe atunci cu localnicii, a spus Gecko.

Udam o orhidee înflăcărată, cu ochii la stropii adunați pe frunzele ei suple.

— Nu, nu l-am cunoscut.

Am pus stropitoarea pe masă și m-am întors în camera mea.

*

Aveam ferma intenție ca petrecerea pentru aniversarea mea să fie un succes fulminant. Ore de-a rândul am curățat locul

de toate mizeriile împreună cu Johnny. Cu lopata și cu târnăcopul am netezit cele mai neînsemnate denivelări ale solului, am umplut gropile și am turnat nisip prin colțurile mai mlăștinoase. Am tăiat tufișurile încâlcite și buruienile cu parangul lui Johnny. Am montat o masă de campanie adusă de pe vas și am așezat-o astfel încât fiecare comesean să aibă ruina în fața ochilor. Cu o ușurință surprinzătoare, Johnny a construit din niște bușteni o bancă rudimentară, dar solidă. Am stat de vorbă despre ce ne-ar putea oferi jungla drept hrană: rădăcinoase, poate câteva flori comestibile, pește din abundență. Ne-am hotărât să nu punem altfel de specie animală pe meniu. Era prea complicat să ne apucăm de vânat păsări, a spus Johnny, iar singurul mamifer descoperit de noi era un macac anemic și bosumflat, cocoțat într-un copac în apropierea țărmului. În schimb, Johnny era convins că ar fi lesne să prindem șerpi și șopârle. A desenat pe nisip capcanele pe care le-ar folosi și m-a asigurat că astfel de pradă ar fi o delicatesă. Stomacul meu s-a răzvrătit însă de îndată la gândul unui dineu reptilian, *mon Dieu: civet de vipère*, așa că l-am lămurit că n-aveam nevoie de o carne atât de exotică. I-am arătat în schimb punga de făină găsită în rezerve.

— Ce-ai de gând să faci cu ea? a întrebat el.

— O să fac pâine, l-am anunțat.

— Cum?

— Să fiu cinstit, nu știu, i-am zis.

Era cât pe-aci să se sufoce de râs.

Tot timpul ăsta, n-am mai pomenit de Kunichika.

Cu o zi înainte de petrecere, l-am lăsat singur pe Johnny pe șantier.

— Am uitat ceva la tabără, ceva de care am nevoie, o față de masă de damasc pe care am pus-o în bagaj. Te superi dacă mă duc după ea? N-o să întârzii mult!

— Du-te, du-te. Oricum am și eu ceva de făcut pe-aici, a zis el ezitant.

O clipă am stat pe gânduri dacă n-ar trebui să-mi abandonez planul, dar am rămas hotărât. *Courage, mon brave.*

— Vin repede, am zis.

Am luat-o la goană spre tabără, mizând pe faptul că Snow n-o să fie acolo. Era un lucru complet idiot, însă voiam să am

cu orice preț acel jurnal. O văzusem plecând la plimbare ceva mai devreme împreună cu Kunichika. Pentru că se plimbau de obicei îndelung și agale, aveam toate șansele să nu se fi înapoiat încă. În apropiere de tabără am încetinit pasul, astfel încât să pară cât mai firesc cu putință. Cine știe, poate că Honey pândea pe undeva pe-acolo. M-am oprit și am încercat să surprind o mișcare. Nu era nimic. Am intrat în tabără de parcă m-aș fi întors de la plimbare, auzeam doar pașii mei ușori pe nisip.

Cineva m-a strigat. În genunchi, lângă patul de campanie al lui Snow, era Kunichika. Avea genunchii înfundați în nisip, se ținea însă drept, cu mâinile pe șolduri.

— Te credeam pe undeva cu Johnny, mi-a spus cu glas limpede și extrem de amical.

— Am uitat ceva. Dar tu ce faci aici?

— Și eu am uitat ceva. S-ar părea că s-a pierdut, caut degeaba.

— Unde-i Snow?

— E singură, se scaldă.

— Credeam că sunteți împreună la plimbare.

— Ne-am plimbat. De unde știi? Ne-ai spionat?

— Aș putea să întreb același lucru!

S-a ridicat și am observat iarăși că aveam aceeași statură.

— Știu ce-ai de gând! i-am spus.

A început să râdă cu capul în piept, parcă era topit de oboseală.

— Ești un glumeț și jumătate. N-am mai întâlnit o persoană la fel de amuzantă!

— Sunt cu ochii pe tine. Știu tot.

M-a țintuit cu o privire rece, două mărgele negre fixate în piatră albă.

— Ce-a mai îndrugat Johnny? Minte de stinge! Nici ai lui nu au încredere în el!

— Dacă ai chef să știi, Johnny abia dacă a scos o vorbă cu mine de când am început călătoria. Dar mi-ai stârnit curiozitatea. E ceva ce-ar fi trebuit să-mi spună?

— Nu, vreau doar să te previn că Johnny nu e deloc ceea ce pare să fie.

M-am apropiat cu un pas.

— Şi cine e? i-am retezat-o înainte de a pleca.

Aveam obrajii în flăcări, şi ochii inundaţi de culori strălucitoare.

Revenit poiana de lângă ruină, am rămas înlemnit.

— Doamne Sfinte! e tot ce am putut să spun.

Deasupra capului, o pânză albă în zbor suspendat, asemenea covorului fermecat dintr-o ciudată poveste orientală, capta razele subţiratice strecurate prin frunziş, le întetea şi le proiecta pe o mică suprafaţă deasupra mesei.

— Îţi place? m-a întrebat.

Chipul lui Johnny era iluminat de un surâs abia perceptibil. Decorul sumbru al pădurii îl încadra într-un peisaj fermecător, de vis cu ochii deschişi, o pânză de Giorgione.

— Cuvântul „paradis" vine din vechea persană, unde însemna „grădină". Ştiai?

— Nu, dar e uşor de înţeles de ce se foloseşte cuvântul lor.

— Crezi? Eu, unul, n-am văzut niciodată vreo asemănare între loturile de pământ din spatele caselor şi grădina raiului. Nu m-au convins niciodată.

— Aha!

— Dar ce-i aici e deosebit. Asta e cu adevărat o grădină!

Mi-am ridicat iarăşi privirea. Voiam să-i spun „Mulţumesc, Johnny!" N-am spus nimic. N-avea rost.

Vinul m-a dat gata. Ajutat de atmosfera toridă, mi-a pătruns insidios în sânge şi s-a amestecat cu otrava care mi se scurgea în valuri groase prin vine. Mâinile şi picioarele îmi erau grele ca plumbul, iar capul uşor ca un firicel pe fusul ţesătoarei. Culori asemănătoare apelor ameţitoare ale mătăsii îmi împăienjeneau privirea. Cerul era un incert baldachin alb. Când întorceam capul spre Kunichika, îl vedeam aplecându-se la urechea lui Snow, şoptindu-i dulci nimicuri şi căutând spre mine pieziş, perfid, potrivnic. Pe masă zăceau resturile scârboase ale festinului, răspândind mirosuri fetide. În mijlocul dezastrului aceluia erau jumătăţile pâinii coapte în aşa-zisul cuptor „mongol", de fapt un cuptoraş de lut înjghebat de Johnny. În aerul fierbinte, miezul umed şi gloduros începuse să se usuce.

— A fost delicioasă, a spus Snow.

— Nu, a fost de nemâncat. Avea gust de oțet și de mentă, m-am grăbit să spun ca să i-o iau înainte lui Honey. E mai ușor de suportat să te umilești pe tine însuți.

— Deloc, a fost o surpriză foarte plăcută! a spus Kunichika și a zâmbit atât de larg, încât fața i s-a împărțit în două.

Mi-am înclinat capul și am început să-mi frec tâmplele. Fără să-mi dau bine seama, mormăiam ceva cu jumătate de glas. Ce oare încercam să spun? Nu mai era nimic altceva de făcut, mi-am zis, decât să cânt.

Là ci darem la mano,
là mi dirai di sì.
Vedi, non è lontano;
partiam, ben mio, da qui.

Da, scumpa mea, vino cu mine, hai să plecăm de-aici. Am ridicat ochii și am văzut că Snow zâmbea cu toată fața. Ochii ei, strălucitori din pricina vinului, erau umezi și ușor injectați, avea obrajii împurpurați și umezi de sudoare. Kunichika continua să-i vorbească, vocea lui murmurată cânta *sostenuto*. Am continuat aria: *„Să nu fiu înșelată"*.

— De ce cânți și rolul Zerlinei, Peter? De ce cânți rolul femeii? m-a întrebat politicos Kunichika.

— Ca să-ți cânți și tu rolul, rolul tău adevărat. Haide, cântă, doar știi cuvintele!

Snow a râs. Kunichika a rostit vorbele fără accent italian, dar inteligibil.

— *Io cangierò tua sorte*, a spus. „Eu am să îți schimb soarta."

Am continuat să cânt, acum în falset, cu voce spartă, urâtă. „Nu mai pot să rezist".

El a continuat la rândul lui, îndemnându-ne pe toți să-i intrăm în vizuină.

M-am ridicat de la masă și m-am îndepărtat, cu poticneli, spre ruină. *Misera me, misera me.*

M-am așezat pe treptele crăpate și am început să plâng. Am închis ochii. Sub pleoape mi se întindea o mare mătăsoasă multicoloră. Am pășit în apa asta și am început să mă cufund în voluptatea ei. Eram vlăguit, nu mai eram în stare de nimic.

Când m-am trezit era întuneric. După vin și mâncare, gura îmi era coclită, amară. Umărul pe care căzusem îmi era amorțit și mă durea. Încă mai simțeam otrava alcoolului. M-am prăbușit din nou pe jos. M-a trezit o voce.

— Te simți rău? Așa și trebuie. Ce spectacol penibil ai putut să ne oferi!

Era Honey. Se așezase pe o treaptă mai sus și fuma.

— Pleacă și lasă-mă-n pace!

— Nu, chiar îmi place aici! Noaptea sunt tot felul de ciudățenii în junglă!

— Ia-ți mai bine tălpășița!

Și-a aprins altă țigară.

— Fii atent cum te exprimi! Abia acum descopăr ce caracter vicios poți să ai. Un mic vulpoi, nici mai mult, nici mai puțin, așa-i? Ce jalnic! Un copil prost crescut care vrea să i se dea atenție, asta ești! Și ce-ți închipui că gândește despre tine? Crezi cumva că a băgat măcar de seamă cum îți curg balele după ea?

M-am chinuit să mă ridic de unde eram lungit și să stau așezat. Îmi plesnea capul de durere.

— Nu pricep despre ce vorbești. Te rog să mă lași în pace. Nu mă simt bine!

— Îi e scârbă de tine. Te consideră oarecum amuzant, ca o pocitanie dintr-un circ ambulant. Ea vrea un bărbat. Un bărbat adevărat, nu un școlar aiurit ca tine. Vorbele astea mi le-a spus cu gura ei.

— Ești un mincinos. Inventezi pe măsură ce dai din gură, așa cum fac toți cei de teapa ta!

Glasul îmi era mai puternic decât mă așteptam, iar gâtul fierbinte și umflat. A coborât o treaptă și s-a așezat lângă mine.

— De teapa mea? Teapa mea e și teapa ta! Iar teapa asta nu e în nici un caz teapa ei! Vai de capul tău de prost! Nu-ți dai seama că ăștia ne urăsc? O să fie întotdeauna de partea celor de aceeași culoare cu ei, chiar dacă asta înseamnă să se coboare la unul ca țăranul ăla de Johnny. Chiar îți închipui că i-ar trece prin minte să se încurce cu un englez ca tine? Ca să plodească niște corcituri pe care le-ar ocoli toți prietenii lor? N-ai nici

o șansă! Pe Kunichika îl vrea. Până și tu trebuie să-ți dai seama de asta!

N-am răspuns. Simțeam fierbințeala țigării. A continuat:

— Și nu-i numai ea. Tot asta vor și părinții ei. De-aia au și trimis-o în amărâta asta de croazieră!

— Nici vorbă, e aici pentru că ea și Johnny n-au avut luna lor de miere!

S-a tras foarte aproape de mine, cu capul înclinat spre al meu. Își suflecase mânecile cămășii, astfel încât îi ghiceam pielea lipicioasă, de parcă durerea cumplită de cap nu-mi era destul.

— Nu-i decât un morcov drăguț prezentat, și vai, cât de apetisant! E o nadă pentru domnul profesor, care s-ar putea să accepte bucățica asta gustoasă, după cum s-ar putea și să n-o accepte. Pentru că pe el nu-l interesează decât Johnny, împuțitul ăla de comunist din gherilă. Pentru care motiv îți imaginezi că l-a salvat dumnealui pe Johnny, și nu pe Snow? Toată excursia asta a fost aranjată pentru ca domnul Kunichika să ajungă cel mai bun prieten al viitorului său informator-șef!

— Nu pot să ascult minciunile astea revoltătoare!

A aruncat în aer un vălătuc de fum roșiatic râzând.

— Ascultă. Îți vorbesc despre astea doar pentru că ești de-ai noștri, iar rolul meu e să am grijă chiar și de nesăbuiți ca tine. Ești într-adevăr tare de cap, trebuie să ți-o spun, că nu te-ai dumirit și singur. Presupun că ăsta-i rezultatul dragostei, mai bine zis al dorinței. Taică-su-i isteț. Știe că vin japonezii. Cum știu și eu. Și când o să vină, vrea să fie pe lista cea bună, să profite de favoruri. Dar ce poate el să le dea ca să fie sigur că profită? Minele, firește. Informații despre scârba asta de bolșevic de ginere, cu plăcere. Și, bineînțeles, e și fiică-sa. Ei, da! Nu, nu-i nimic revoltător, e vorba de supraviețuire! Fiecare-și vede de treaba lui.

— Dar tu? Care-i treaba ta?

— Să mențin pacea. Să mă asigur că fiecare e în stare să-și vadă de treaba lui. Să pun deoparte ce se poate pentru ai noștri.

— Nu ți-e teamă că se poate întoarce împotriva ta?

S-a pus pe râs.

— Nici o teamă! De asta sunt cu voi, să pară că totul e normal. Câtă vreme sunt aici, nimic nu răstoarnă barca!

— Deci eşti aici pe post de damă de companie, dacă înţeleg eu bine!

— Presupun că da, a spus el trăgându-se şi mai aproape.

I-am simţit fumul ţigării pe gât.

Dar, cum ţi-am spus, mă-ngrijesc şi de ai noştri.

— Toate astea nu-s decât nişte minciuni sfruntate!

Şi-a aruncat chiştocul spre o încâlceală de tufe.

— Aşa crezi? Scoate-ţi-o pe femeia asta din cap. Dacă te dai la o parte, în câteva luni nici n-ai să mai ştii c-a existat vreodată!

A întins o mână, mi-a pus-o pe pulpă şi m-a strâns cu degetele lui cărnoase. Mi-am simţit muşchii braţelor zvâcnind şi l-am împins. A căzut pe treapta următoare şi m-a privit nedumerit.

— N-am s-o uit niciodată!

S-a întins indolent şi mi-a zâmbit batjocoritor. Îi străluceau dinţii prin întuneric.

— Las-o baltă, drăguţă. Te porţi prosteşte. Nu poate să te înghită, pentru ea eşti o pocitanie de circ. Până şi Johnny te urăşte. Nimeni nu te poate suferi în afară de mine. Vino încoace!

M-am aruncat asupra lui, l-am lovit, l-am zgâriat, l-am călcat în picioare. Când i-am pus mâinile în jurul gâtului, era fleşcăit ca noroiul şi am strâns şi am strâns, şi am strâns până nu s-a mai zbătut. Pe faţă avea gravat un zâmbet batjocoritor pe care l-am tot privit când l-am târât până pe ţărmul mării şi i-am lăsat corpul în voia valurilor. Se făcuse aproape dimineaţă şi mă simţeam foarte puternic.

*

Niciodată nu mi-am jurat să nu-l mai văd pe Johnny. Un jurământ atât de dramatic era fără rost. Am ştiut însă că drumurile noastre n-aveau să se mai încrucişeze.

După război am hoinărit între Singapore şi Kuala Lumpur, apoi am luat-o razna prin ţară. N-am rămas pe nicăieri vreme îndelungată. Am străbătut dealurile împădurite care căptuşesc spinarea peninsulei, însă jungla mă umplea de spaime, astfel încât a trebuit s-o iau din loc. Am fost la Port Dickson şi am

privit tinere familii jucându-se pe plajă; însă m-am temut de valurile umflate și am plecat iarăși în pământuri, departe de coastă. Peste tot pe unde umblam, vedeam scene care mă tulburau. În Kuantan a fost o tânără care scriba luia într-un caiet. La Terengganu, sub un cer indigo într-o după-amiază mohorâtă, era un tânăr lat în umeri pe bicicletă. Nu știam bine dacă aveam ceva de uitat sau ceva de aflat, îmi părea că fac și una, și alta, sau nici una.

Într-o bună zi am fost pus față-n față cu realitatea, cea de care voiam să scap sau cea pe care o căutam și n-avea încă un nume pentru mine. Am plecat spre Kuala Lumpur cu intenția nedesluşită de-a face cale întoarsă la Singapore. La drept vorbind, prea puțin îmi păsa unde mergeam. Mă mulțumeam să mă duc unde mă conduceau șubredele mele instincte. În ziua aceea, m-au condus pe peronul din gara de la Kuala Lumpur. Am coborât din tren și mi-am luat o oranjadă călâie. Dusesem sticla la buze, când, așezat pe o bancă din fața mea, l-am văzut pe Johnny. Stătea cu spatele, iar umerii lui lați, atât de bine cunoscuți de mine, se înclinau de parcă ar fi ținut ceva la piept. Prin aerul greu și prăfos, raze de soare i se întretăiau pe spate, iar motivele de pe cămașa lui de batik se rostogoleau ca niște valuri pe fondul bleumarin. M-am ascuns după un stâlp și l-am privit de la distanță. La intervale regulate, își lăsa capul spre piept, s-ar fi zis că moțăie. Doar după ce mi-am schimbat poziția am descoperit că ținea în brațe un copil adormit, îl strângea la piept. L-am văzut când și-a aplecat gâtul și l-a sărutat pe creștet, apoi și-a tras ușurel brațul drept ca să-l mângâie pe părul lucios, să îl dezmierde prin somn. Copilul n-avea mai mult de doi-trei ani, era un băiețel cu piele roz. Se ținea agățat de cămașa lui Johnny, strângând în pumnișori pânza colorată. Prin somn, dădea din picioare la răstimpuri, iar Johnny îl săruta pe cap de fiecare dată și îi sufla blând pe față să-l răcorească. Copilul s-a trezit cu ochii încețoșați de somn, cu mișcări nesigure, a descoperit peronul, pe cei care își vindeau marfa, puii închiși în cuști, trăgătorii de ricșă și hamalii. S-a ridicat apoi în picioare pe bancă, alături de Johnny, însă nu și-a luat mâinile de pe umerii lui. Privirea îi era luminoasă, intensă, catifelată.

S-a uitat de jur împrejur, pe fruntea lui fragedă s-a iţit o cută pe care o ştiam atât de bine. Am ieşit de după stâlpul unde mă ţinusem ascuns, am sperat să se uite spre mine. Nu s-a uitat. Când m-am retras din nou în umbră, el s-a întors în braţele protectoare ale lui Johnny. Şi-a pus capul pe gâtul lui. Au rămas agăţaţi unul de altul în după-amiaza aceea prăfuită şi fierbinte, până când le-a sosit trenul care îi purta departe de mine. I-am zărit şi lui Johnny ochii o clipă, numai o clipă, la plecarea trenului din gară. Stătea la fereastră şi a trecut atât de aproape de locul unde stăteam, încât mi-a fost teamă să nu mă fi văzut. Dar privirea îi era posomorâtă şi goală, n-a văzut nimic.

Multă vreme după plecarea trenului lor, m-am trezit aşezat pe peron, singur în mijlocul vacarmului. Am căutat în rucsac şi am scos de acolo o fotografie care mă însoţea pretutindeni. Am rupt-o în două fără ezitare şi m-am despărţit de Snow şi de Johnny. Până să-mi pierd curajul, m-am dus la poştă şi am pus într-un plic soţul şi soţia lui. Apoi i-am lăsat să plece şi am aşteptat să mi se şteargă amintirea lor cu totul şi pentru totdeauna. Pe când ieşeau din viaţa mea şi intrau în cutia de scrisori, am zărit ultima oară ce scrisesem pe plic: Fabrica de mătase Armonia, Kampar. De restul adresei nu-mi aduceam aminte, dar asta nu părea să aibă vreo importanţă.

*

— Nu-i oare straniu faptul că minunatul tău profesor-marchiz a încetat să mai scoată vreo vorbă?

— E tulburat de moartea lui Honey, mi-a răspuns ea.

— S-ar părea că a încetat până să-ţi şi vorbească! Ce ciudat că un om care a trecut prin tot ce a trecut el, care a participat la măcelul acela sălbatic din Manciuria, poate să fie atât de impresionat de un înec accidental!

Eram aşezaţi în apropierea unor cărbuni care mai licăreau timid după masa de seară. Ea îşi ţinea caietul în echilibru pe genunchi.

— Te-am rugat să nu pomeneşti niciodată ce ţi-am spus despre Mamoru. Se presupune că nu ştii nimic.

— Numai tu și cu mine mai deținem acum roluri vorbitoare. Kunichika și Johnny stau în umbră, dincolo de lumina reflectoarelor, Honey zace fără viață în cabina de machiaj.

— Nu-mi pare rău pentru Honey, nu mi-a plăcut niciodată.

— Nici mie.

În lumina aceea ezitantă părea obosită și abătută, iar eu aș fi vrut să-mi așez capul pe pieptul ei.

— Probabil că știi că nu e îndrăgostit de tine, i-am spus. (Nici o reacție.) Vorbesc despre Johnny.

— De unde știi că nu mă iubește?

— N-am spus că nu te iubește. Am spus că nu e *îndrăgostit* de tine.

— Nu-i același lucru. Ai dreptate. Dar tu, Peter? Tu ești în stare să iubești?

— Bineînțeles.

— Serios? Spune-mi numele unei persoane pe care ai iubit-o.

Am stat pe gânduri o clipă. Un val de sânge mi-a aprins obrajii, mi-am simțit gâtul uscat, incapabil să scoată vreun sunet. Am fost bucuros de întuneric, nu-și putea da seama că mă sufocam. A trecut o vreme până când am reușit să articulez prima vorbă.

— Nu doar o persoană. Eu sunt îndrăgostit de tot ce e aici. De Orient și de toți cei de pe-aici.

A râs, un râs generos, din tot sufletul.

— Fără nici o îndoială că asta nu e dragoste.

— Ba da, este!

— Cum așa?

— Pentru că dorința și goana după realizarea întregului se numește Dragoste.

— Nu știu niciodată din cine citezi când vorbești, Peter.

M-am ridicat și mi-am scuturat nisipul de pe picioare.

— Asta n-are importanță. Fii atentă la Kunichika.

— Doar ți-am mai spus, Peter. Nu am de ce să mă tem.

Vocea i se stinsese. Despre așa ceva nu voia să vorbească. Asta cel puțin era limpede.

— N-ai de unde să știi.

N-a mai spus nimic.

Am plecat, păşind pe linia unde copacii se întâlneau cu nisipul. Pădurea tăcuse, marea se zbătea domol la mal. Simţeam cum îmi pulsează sângele în mâini. Le-am văzut cum îi strângeau gâtul grăsuliu al lui Honey. N-aveam de ales. Ştiam ce-mi rămânea de făcut.

Am să-ţi comunic ceva, i-am spus lui Kunichika. Un secret pentru care n-ai ezita să omori. Ne întâlnim la ruină. O să-ţi dezvălui un lucru care o să-ţi schimbe viaţa. Care are să ne schimbe tuturor viaţa şi să ne conducă spre adevăratele noastre destine. El a râs şi-a zis: Orice, dacă asta te face fericit. Te rog să n-o iei în glumă, i-am spus, sunt serios ca moartea. Eu sunt prietenul cel mai bun al lui Johnny, sper că pricepi ce vreau să spun. Ştiu multe despre el. Înţeleg, a spus, o să fiu acolo. De bună seamă că m-am dus înaintea lui, m-am ascuns în tufe şi am stat la pândă. Baldachinul alb făcut de Johnny se prăbuşise. Era agăţat de o ramură ruptă. Tremura delicat în noapte, iar paloarea lui de o remarcabilă frumuseţe prindea lumina lunii. Însă n-am întins mâna după el, eram adăpostit în umbră. Nu voiam să mă aventurez la lumină. Foarte curând însă aveam să fiu nevoit s-o fac. Mi-am pipăit buzunarul unde ţineam cuţitul. Îmi părea întru totul de prisos, la fel de fără trebuinţă în acel moment ca un ou Fabergé sau o cutie de bomboane de ciocolată. Nu ştiam de ce mă ostenisem să-l iau; nu-mi trebuiau decât mâinile, numai ele aveau să-mi modeleze destinul. Cine a pretins că jungla e tăcută şi misterioasă? Nu e. Mie îmi vorbea pe o mie de voci, îmi urla în urechi povestea ei în întunericul acela conştient de el însuşi. Limbajul acelei polifonii tumultuoase nu-l înţelegeam, nu eram decât un spectator mut în aşteptarea poveştii. Apoi a început spectacolul. Primul actor a intrat agale în scenă, trecând pe lângă splendidul decor pictat. (O ruină! Spectatorii sunt surprinşi. Le vine greu să se abţină şi să nu aplaude.) Cu mâinile în buzunare, el contemplă împrejurimile, visător ca orice îndrăgostit. Noi, spectatorii, care până în acel moment nu pricepuserăm mai nimic, presimţim deodată sfârşitul tragic. Dar ce se petrece sub ochii noştri? Apare încă o persoană, care nu e ticălosul ucigaş pe care îl aşteptam, înverşunatul adversar al îndrăgostitului îndrăzneţ al piesei noastre.

Nou-venitul e o femeie. Cum arată ea nu se spune în scenariu. Silueta zveltă şi siguranţa pasului par să aparţină unei persoane tinere: să fie un *castrato*, sau poate o eroină elizabetană? Ah, înţeleg acum spectatorii, ea este amorul amorezului, cea a cărei stea s-a încrucişat cu a lui în mod absolut şi ireversibil. (Orchestra atacă o melodie tremurătoare, convulsivă; corul scoate un ţipăt discordant.) Dar ce se va întâmpla oare? Cei doi amorezi îşi vorbesc, se ţin de mână, îşi mângâie unul altuia pletele fermecătoare, juvenile. Eroul nostru e şovăitor, tulburat, reţinut. Nu îşi îngăduie să răspundă rugăminţilor făcute de *bella donna* lui. Se retrage cu sufletul chinuit, pentru că el ştie că nu le este lor dat să trăiască împreună fericiţi până la adânci bătrâneţi. Unul dintre ei Montague, celălalt e Capulet. Prăpastia care îi desparte nu va dispărea nicicând. Ea e deznădăjduită: De ce? De ce? De ce? se tot întreabă. Oare ce-am făcut, oare ce a intervenit între noi? O, zei neînduplecaţi şi răzbunători, de ce mi-aţi dus iubitul departe? (Corul tace, din orchestră nu se mai aud decât coardele în *dolcissimo*, iar noi ne simţim inimile sfâşiate. Sala e scăldată în lacrimi, pentru că noi, *voyeurs* tăcuţi, am descoperit ceea ce ea încă nu aflase: anume că el îi ascunde ceva.) Ea îşi uneşte încă o dată buzele cu ale lui, se vede însă respinsă de eroul nostru cu conştiinţă torturată. Apoi, pe neaşteptate, se năpusteşte asupra ei, o sărută sălbatic pe faţă şi pe gât, îi striveşte trupul sub trupul lui pe acele minunate pietre reci. Scandal. Oare ce se întâmplă? Îi smulge veşmântul, îi dezvăluie pielea palidă în lumina care cade peste capetele lor. Ea e înmărmurită, uluită, şi ca dânsa suntem noi. El îi desface picioarele. Pulpele ei suple, agile şi androgine lucesc în noapte. Iar noi, spectatorii, suntem năuciţi, căci abia acum înţelegem că acesta este crâncenul deznodământ: eroul nu este eroul, ci ticălosul! O, Melpomene, muză a tragediei, cât poţi să fii de crudă! Antieroul nostru se străduieşte acum stângaci să îşi scoată pantalonii. Dar nu reuşeşte, gâfâie şi tremură de nerăbdare. Spectatorii urlă în tăcere, însă eroina noastră nu se manifestă. Trebuie să rezişti, trebuie, o implorăm noi. Suntem însă lipsiţi de putere. Aşteptaţi însă! Dacă eroul se dovedeşte să fie nemernicul, atunci acel pe care până acum l-am crezut un nemernic, el este adevăratul erou! O, bucurie! O, extaz! Dar unde oare

este el? O să ajungă oare la vreme pentru a descurca ițele intrigii? Dar el nu dă semn de viață, e încă ascuns în pădure. Povestea noastră e sortită să se sfârșească în disperare. Un țipăt. Eroina noastră își dă seama că a fost înșelată. *Scellerato!* Bestie! Ea se zbate sub greutatea acestui demon, a acestei canalii cu două fețe. El o zdrobește sub corpul lui superb și vânjos, dar încă nu izbutește să se elibereze de constrângerea veșmintelor. Ea dă cu piciorul și țipă și zgârie, însă e lipsită de puteri în lupta contra agresorului. Abia atunci sosește un alt bărbat, urlând de furie. În sfârșit, el e aici, eroul nostru a ieșit la lumină. A părăsit pădurea ca să ne ofere deznodământul dorit. Zgomotul pe care îl face îi distrage atenția ticălosului un moment, însă atât îi e suficient eroinei. Se eliberează din ghearele celui care o chinuise și fuge, fuge din scena trădării. (Adevăratul ticălos dispare, se strecoară printre umbre. Spectatorilor nu le mai pasă de-aci înainte de el.) Profund tulburată, eroina noastră e scăldată în lacrimi, noul nostru erou o urmează, străduindu-se să-i ofere o alinare. Lăsă-te în voia adevăratei iubiri, o implorăm noi! El o prinde în cele din urmă, o strânge în brațe. Crezusem despre el că ar fi o făptură nevolnică, acum știm adevărul. Cu eroina noastră la piept pare mai puternic decât oricând. Înțelegem în cele din urmă că numai prin ea va fi cu adevărat el însuși. Doar alături de ea se dezvăluie drept un om bun și iubitor, așa cum e el cu adevărat. Ne dăm seama că toată viața a căutat o ființă pe care să o iubească, iar acum a găsit-o. Nu-l mai socotim o jalnică întruchipare a rătăcitorului singuratic, despuiat de demnitate. Eroina noastră e cea care transformă viețile bărbaților asupra cărora își coboară privirile. Ciudat, nu-i așa, cum poate deveni cineva dintr-odată atât de diferit, de parcă i-ar fi fost dăruite două vieți cu totul deosebite. Muzica, în *smorzando*, devine tot mai dulce până ce auzim vocea eroului, care îi cântă iubitei calm, *molto molto tranquillo*. Decorul e acum diferit, ruina rămâne în depărtare. Ne aflăm într-o poiană, o grădină stranie, de o frumusețe sobră, împodobită cu un singur arbore plumeria. Rămân în scenă doar cei doi adevărați iubiți, care alunecă la pământ într-o îmbrățișare disperată. El o sărută pe frunte. Doar acum își dau seama că fiecare a întâlnit ființa care-l iubește. E singurul moment de adevăr de care vor

avea parte în viaţa lor. Reflectorul se stinge, iar imaginea amanţilor se destramă în tenebrele insondabile ale nopţii.

În zori am privit-o cum se spăla în pârâul rece. Din dealuri coborâse o ceaţă care se prindea de copacii din jur. Apele de cobalt abia dacă au unduit când s-a scufundat. Eu am rămas gol pe iarba de pe mal, cu pielea udă înfiorată de rouă. Nu puteam să-i privesc chipul, ochii tăcuţi. S-a ridicat şi a traversat cu paşi mici nămolul de la mal. Stropi de apă îi împodobeau trupul cu mii de diamante mărunte. Chiar de atunci am ştiut că, de bună seamă, nu aveam să mai fim niciodată împreună. Aveam să ne întoarcem la ce mai rămăsese din tabăra de care uitasem, unde Johnny era probabil în aşteptare, învăluit în indescifrabila lui tăcere, în vreme ce Kunichika avea să ne întâmpine tot calm şi cuceritor. Despre noaptea asta n-aveam să mai vorbim vreodată, nici să ne mai atingem, decât poate mâinile, când vom trece o farfurie cu mâncare de la unul la altul, sau apă, gesturi prozaice ale vieţii de zi cu zi. Numai noi vom şti ce s-a petrecut între noi. Aş fi vrut să cred că această ghindă secretă o să crească în locul acela ascuns şi că într-o bună zi o să iasă din ea un măreţ stejar invizibil, însă chiar mergând împreună spre tabără în dimineaţa aceea care se lumina treptat, am ştiut că n-avea să se întâmple aşa. Soarta secretului nostru era să se umple de puroi şi să se încarce de nefericire zi după zi, căci asta e amărăciunea pelinului: otrăveşte totul.

M-a doborât un somn greu, fără vise, iar când m-am trezit nu mai era nimeni în jur. Prelatele fuseseră demontate, bagajele făcute erau puse unele peste altele ca trupurile unor animale moarte. M-am dus fără grabă la lucrurile lui Snow şi am căutat jurnalul. L-am găsit, un caiet simplu înfăşurat într-o pânză, cu un scris ordonat pe foi neliniate. L-am luat şi l-am pus în rucsacul meu.

Marea era la reflux când am dus lucrurile printre copaci şi peste plaja largă şi plată. Apele se retrăseseră, erau departe, vasul era ancorat pe un banc de nisip. Am trecut prin băltoacele sărate şi calde transportând la bord ce mai rămăsese din tabără. Apoi am rămas pe punte aşteptând să vină fluxul şi să plecăm. Cerul se umplea de nori de ploaie, iar aerul era neclintit.

M-am îmbolnăvit la puțină vreme după ce am ajuns la Kampar. M-am prăbușit în pat și am încuiat ușa, după ce am cerut cu strictețe să nu fiu deranjat. Camera mirosea a naftalină și a pipi de pisică. Am zăcut cu febră, cearșafurile umede se dezlipeau de pe pielea mea goală ca niște bandaje la fiece mișcare. Apoi m-au apucat frigurile, friguri teribile care m-au făcut să mă văicăresc fără glas printre cearșafurile ude. Nu puteam scăpa de pedeapsa asta, așa că am închis ochii și am răbdat. Am lăsat febra să-mi ardă rărunchii, apoi frigurile să mă sfârtece, până ce a intervenit o ușurare în regularitatea acestui ciclu. Febră sudoare friguri febră sudoare friguri. Johnny a venit de câteva ori până la ușă, m-a implorat să ies. Vocea lui îngrijorată mă amăgea, mă ruga, se dezlănțuia. Eu am rămas însă în cușca mea împuțită. Eram mai în siguranță acolo; chinul îmi devenise tovarăș și nu mai voiam nimic pe lume. Apoi, după câteva zile (săptămâni? Cine știe?), când starea mi s-a „îmbunătățit", iar tremuratul nu mă mai zguduia, m-am așezat pe pat și am constatat că sunt singur într-o cameră goală și fără aer. Singurul zgomot sâsâit pe care-l auzeam venea de la radio. Se anunța că fusese scufundat vasul *Prince of Wales*. Împreună cu vasul pereche *Repulse*, acest faimos vas imposibil de scufundat fusese distrus de avioanele kamikaze ale japonezilor în Marea Chinei de Sud, pe lângă coasta Kuantan. Am aflat și că fusese atacat Pearl Harbor. Hong Kongul și Filipinele căzuseră, Siamul avea să urmeze în curând. Aterizaseră în nordul țării, la Kota Baru, în curând aveau să vină și peste noi în Vale. M-am ridicat nesigur pe picioare și-am luat-o spre ușă.

Drumul până la casa Soong a fost foarte dificil. Arsura soarelui era prea puternică pentru constituția mea slăbită, imediat am amețit. Nu eram sigur pe picioare, m-am tot împiedicat, până și de pietricele. Am continuat să merg, cu cămașa atârnând jalnic. În căldura aceea a după-amiezii din Vale, mi-am dat seama că eram slab ca o trestie și sfârșit. Mă băteau pantofii și am simțit că fac bășici. Am traversat plantația și am intrat în curtea casei Soong. Un grup de bărbați, îmbrăcați cu grijă, în haine curate, elegante, se sprijineau de un automobil fumând. Toți semănau cu Kunichika, aveau trăsăturile lui ascuțite, de vultur,

corpurile musculoase. Am trecut pe lângă ei fără să le adresez vreo vorbă şi mi-am continuat drumul pe scări spre uşa principală. Când am ajuns pe verandă în capătul scărilor, a ieşit din casă Kunichika, avea fruntea brăzdată de cute adânci. S-a oprit când m-a văzut, faţa i s-a destins şi a zâmbit. M-a privit cu ochi mijiţi languros, apoi, fără o vorbă, a coborât scara şi s-a alăturat grupului de fumători.

Casa era întunecoasă şi răcoroasă. Am trecut prin anticameră şi am intrat în salonul mare. T.K. Soong era la pian, îşi mişca cu agilitate degetele pe clape. Cânta o nocturnă de Chopin, delicat, cu uşurinţă, fără ezitări sau reţinere.

— Credeam că nu cântaţi la pian.

Nu s-a întors.

— Doar puţin. Fiecare om are secretele lui.

Am rămas nemişcat, ascultând. El nu şi-a ridicat privirea de pe lemnul negru şi lucios al pianinei.

— Aş putea să o văd pe fiica dumneavoastră?

— Snow nu e aici, a răspuns el pe deasupra notelor trist-jucăuşe.

A terminat nocturna şi a continuat cu următoarea fără să facă vreo pauză. Apoi am ieşit. Am coborât treptele şi am traversat curtea prăfoasă şi plantaţia. În după-amiaza aceea fără adiere de vânt, arborii de cauciuc stăteau neclintiţi de-o parte şi de alta a potecii. Am trecut prin umbra lor şi am privit în sus. Nici măcar o frunză nu tremura. Pe unde era vreo spărtură, razele cădeau şi formau băltoace strălucitoare şi adânci care mă inundau cu lumină albă. Am tot mers aşa, printre umbre şi raze de soare, până la drumul principal pe care am pornit spre pensiune.

— Ce bine c-ai apărut! a strigat o voce şi o maşină s-a oprit lângă mine.

Erau Gerald şi Una Madoc, cuplul pe care-l cunoscusem la petrecere.

— Auzisem că te-ai întors, dar nimeni nu ştia unde eşti! a spus Gerald, gâfâind, de parcă tocmai se întorsese dintr-o lungă plimbare pe jos.

— Am fost... Nu m-am simţit prea bine.

— Ai fi putut să anunți pe careva dintre noi, despre tot ce se-ntâmplă în jur!...

— Îmi pare rău, am zis. Nu știam că se întâmplă ceva ieșit din comun.

— Ieșit din comun? a zis el. Doamne sfinte, omule, n-ai auzit ce se întâmplă?

— Ba da, ba da.

— Hai cu noi, urcă-n mașină. Trebuie se ne grăbim! a strigat Una, aprinsă la față și agitată din pricina căldurii.

— Bravo, a spus Madoc când am urcat. Îi adunăm pe cei răzleți și mergem cu toții la Kuala Lumpur. Planul e să ajungem la Singapore. O să găsim acolo ambarcațiuni care să ne ducă la Blighty. Ne oprim să-ți iei lucrurile. Dar nu lua tot, doar strictul necesar. Hai, grăbește-te!

Am știut exact ce să iau cu mine și în scurt timp plecam de la pensiune. Prăvăliile erau toate închise, obloanele vopsite trase până jos. Câțiva se grăbeau, un camion era încărcat cu saci de orez, încolo strada principală era moartă. Pe la marginea orașului ne-a prins în mijlocul ei o cireadă de vaci. Se mișcau fără să se sinchisească de îndemnurile aspre ale micului văcar. Ne-am târât în urma lor. Madoc nu înceta să gesticuleze ca un apucat la băiatul aproape gol, care lovea jalnic vitele cu un baston de trestie.

— Nu mi-a venit să cred, *Prince of Wales*, Doamne! Pur și simplu n-am crezut! Dar dumneata? se lamenta Una încetișor.

— Nu, nu.

Continuam să-mi strâng sacul la piept.

Drumul s-a apropiat de râu, a început să se lărgească, iar vacile au pornit ceva mai repejor.

— Mulți dintre noi au fost șocați la auzul știrilor, a spus Madoc. Nu ne-a venit să credem că japonezii au putut să ne facă una ca asta. Unul dintre amicii noștri era la baza din Singapore când a acostat acolo *Prince of Wales.* El ne-a spus că un asemenea vapor ***nu putea*** să fie scufundat.

În fața noastră a apărut un mic șir de case date cu var, ocrotite de un enorm banyan. Îmi aminteam că mai fusesem pe-acolo împreună cu Johnny. Rămăseserăm împreună pe malul râului

să discutăm despre instalarea în noua lui casă. Mi-a spus unde o să-şi pună patul, lângă fereastră, cu vedere la râul lat în faţă, astfel încât să-l vadă Snow în fiecare dimineaţă. I-au strălucit ochii când l-am sfătuit să îşi umple curtea cu ghivece mari de argilă ornamentate cu dragoni, cu crini sau cu peştişori de aur. A râs când l-am întrebat de copii.

— Când voi avea un fiu, a spus el, el va moşteni locul ăsta. El va moşteni casa pe care o s-o construiesc. Nu, casa pe care ai să mi-o construieşti *tu*.

Apoi şi-a dat capul pe spate şi a râs de parcă ciripea.

Johnny era în faţa casei când s-a târât maşina noastră pe lângă ea. N-am fost surprins să-l văd. La drept vorbind, mă cam aşteptam să fie acolo. La intrare erau stivuite tot felul de cutii, iar uşile şi ferestrele erau toate larg deschise. Johnny era doar în cămaşă şi discuta cu lucrătorii, ferindu-şi ochii de soare.

Maşina s-a oprit din pricina vacilor.

— Animale nenorocite! a mormăit Madoc pe sub mustaţă.

Johnny arăta un punct pe faţada casei, făcând cercuri mari în aer cu braţele, iar lucrătorii dădeau din cap aprobator. S-a întors, a văzut maşina şi timp de o teribilă clipă mi-a prins privirea. S-a oprit din ce spunea cu gura deschisă, iar luminiţa surprinsă din ochi i s-a stins la fel de repede cum se aprinsese. Eu mi-am plimbat privirea pe deasupra lui, fixând un punct în depărtare, ca şi cum nu l-aş fi văzut. Apoi am înclinat capul şi l-am întors.

— În sfârşit, a zis Una.

Vacile au început să se împrăştie pe drumul lat şi am reînceput să avansăm.

Aş fi vrut să privesc în urmă, dar n-am făcut-o. Vacile ne-au mai însoţit o vreme grăbind pasul, până ce cireada s-a împărţit în două şi drumul s-a deschis în faţa noastră. A început să burniţeze. În aer sclipeau minuscule giuvaiere de apă pe fundalul cerului unde soarele mai strălucea. Mi-am apropiat faţa de geamul deschis, să simt curentul de aer, acum că maşina gonea prin amiaza aceea sclipitoare. Una a continuat să se lamenteze.

— Când au intrat vasele noastre în Singapore, era atât de multă lume venită să le întâmpine! Parc-am fi fost la Portsmouth, la sărbătoarea Marinei. Nu-i aşa, Gerald? Iar acum totul e pierdut.

*

Taxiul întârzie și eu mi-am pierdut răbdarea. Când m-am dus să mă plâng acum câteva minute, omul nostru de serviciu-bucătar-hamal mi-a spus ridicând umerii a neputință: *Hujan*, ploaie. Asta explică totul, ploaia. Se întrerupe curentul? *Hujan*. Nu vine poștașul? *Hujan*. N-avem legume la masă? *Hujan*. De ce ești azi așa de trist? *Hujan*. Picură fără încetare de pe streașina de deasupra ferestrei mele și pe gresia de pe jos se adună băltoace care tremură întruna. În depărtare, peste marea tăcută, ploaia cade cu fâlfâiri ritmice, închipuind enorme perdele transparente care se fugăresc pe cerul larg și gol în bătaia vântului până ce sunt sfâșiate și scufundate în mare.

Stau la birou și îmi cercetez camera. Totul e la locul lui. Patul e bine făcut, pe mese nu se vede nici un *objet*. În dulapuri și sertare au rămas doar câteva lucruri de îmbrăcat și două perechi de pantofi. Sunt încredințat că își vor găsi în curând alți proprietari printre oameni de serviciu nevoiași, cu ochii după câte ceva. Din fericire, nu par să fie impresionați de tendințele modei. Când mă vor scoate de-aici, nimeni n-o să poată spune că a trăit cineva aici. Tot ce va rămâne va fi o cameră mare cu mobilier spartan. Noul locatar se va muta și o va umple cu bietele lui obiecte efemere, iar urmele mele se vor șterge cu desăvârșire și foarte repede.

Nu iau nimic cu mine la Kampar. Doar o cutie mică, înfășurată cu grijă într-o bucată de pânză de un albastru clar-de-lună. Înainte să fi legat elegant pachetul cu o sforicică, am stat să-i privesc o ultimă oară conținutul. Desenele mele pentru grădină, împăturite și puse la fundul cutiei. Deasupra, un caiet ale cărui pagini șifonate, îngălbenite, le-am citit de o mie de ori, încât cuvintele scrise acolo îmi apar întruna în timpul nopților. L-am mai deschis o dată ca să privesc scrisul de mână egal, cu litere rotunjite. Apoi l-am așezat la loc împreună cu ultimul obiect, un fragment dintr-o fotografie. Sunt eu, în picioare. Din poză îmi lipsește mâna dreaptă. Ruptura îmi taie antebrațul și mă lasă abandonat și handicapat în inima junglei. O completez în minte cu chipul lui Snow. Imaginea ei se formează din nimic, așa

cum s-a tot întâmplat de nenumărate ori, până când fotografia se întregește ca de la sine. Pot să o văd șezând alături de mine. Mi-am pus mâna pe umărul ei. Nu se ferește de atingerea mea, dimpotrivă, își mișcă gâtul în așteptare. E ziua mea. Deși nu ne dăm seama încă, suntem un pic îndrăgostiți unul de altul. Eu sunt încruntat, dar teribil de tânăr; ea e liniștită, surâde ușor, obrajii îi sunt învăpăiați, fierbinți. La oarecare distanță, se înalță dintre copaci o clădire în ruine. Ruina mea minunată, cam ștearsă din imaginea sepia, asemenea mie.

Am ezitat un moment după ce împachetasem cutia în pânza mătăsoasă. Voiam s-o arunc pe fereastră, pe peluza plină de apă, apoi să mă arunc și eu. Am tras însă adânc aer în piept și șoapta îndoielii s-a stins curând. Sunt hotărât. O să iau lucrurile astea cu mine la Kampar și după ceremonia de înmormântare am să i le ofer fiului despre care se spune în ziare că i-a supraviețuit tatălui. Se spune că s-ar numi Jasper. N-am nimic altceva pentru el în afara acestei mici cutii. Câte vieți am schimbat sau am distrus! Acum nu mai are mare importanță, Wormwood!

Au trecut patruzeci de ani de când l-am văzut pe Jasper ultima oară. Trupul a început să mi se dizolve în aerul care mustește de apa celor patruzeci de musoane interminabile și de căldura înăbușitoare a celor patruzeci de anotimpuri secetoase. Sunt totuși încredințat că am să-l recunosc. Trebuie că s-a schimbat puțin de la ultima întâlnire, când am dat peste un grup de copii care se jucau pe malul râului. O să fie mai în vârstă acum, poate că are chiar părul încărunțit pe alocuri. Chipul lui trebuie să poarte însemnele trecerii timpului, dar are să fie tot atât de vesel și de lipsit de griji ca în ziua în care mi-a vorbit, ziua în care hălăduiala mea prin țară m-a condus cu nevinovăție până la el.

Corecție: n-am fost niciodată nevinovat. Până și în ziua aceea, când mă hotărâsem să petrec câteva momente într-o izolare meditativă și monastică în aerul purificator de pe dealul Fraser, puritatea intențiilor a fost degrabă mânjită de amărăciunea primordială care rezidă adânc în mine. Curând m-am trezit conducând spre inima Văii, unde platourile sunt despărțite de marele râu. Am fost atras de cursul lent al apei noroioase. O

vreme, râul a rămas paralel cu drumul, apărând printre copaci, apoi a făcut o curbă și a dispărut. Mi-am continuat drumul fără gânduri, până ce am ajuns la marginea unui orășel unde râul putea fi privit dintr-un unghi mai larg, îndemnând astfel călătorul obosit să rămână locului câteva momente. Cunoșteam regiunea. Știusem eu oare că excursia mă va aduce acolo? Cred că știam. Am lăsat mașina și m-am dus până pe mal. Peste tăcerea după-amiezii se auzeau țipetele fără griji ale copiilor la joacă, plescăitul apei unde se bălăceau. M-am așezat la umbra unui imens banyan și am privit copiii. Se balansau agățați de o liană groasă, se arcuiau cât mai sus, iarăși și iarăși, de parcă doreau să se elibereze de povara trupului și să se azvârle în cer. Au tăcut brusc, neliniștiți din pricina mea, și s-au regrupat în apa puțin adâncă de la mal. Eu mi-am schimbat stingherit poziția și m-am pregătit de plecare, când unul dintre băieți a înotat spre malul lunecos și a venit spre mine. Avea vreo zece ani și își purta goliciunea trupului zvelt fără grijă, neîntinat încă de grozăviile vieții. Îndrăzneala cu care pășea m-a făcut să mă închid în mine. N-am cutezat să-l privesc în față. Am știut cine e, de îndată și fără șovăire. Am auzit cum îi plescăia noroiul sub tălpi în vreme ce se apropia de mine fugind. I-am simțit privirea, însă am continuat să mă uit în depărtare, de parcă nici nu l-aș fi zărit. L-am văzut cu coada ochiului cum îmi scruta fiecare zbârcitură, fiecare amănunt nelalocul lui de pe față. Am simțit că roșesc. Ce simplu ar fi să întorc capul spre el, mi-am spus, să-i zâmbesc. Ce simplu. Dar n-am făcut-o. Am privit tufele nemișcate de iarba-elefantului de pe celălalt mal al râului, cu săgețile albe ale florilor lor ca de bumbac ridicate mândru peste covorul verde-închis. În cele din urmă a luat-o spre trunchiul copacului și a început să se cațere. Apoi s-a oprit, a întors capul spre mine, pentru o ultimă oară.

— Parc-ați fi tata. Tot așa de trist, a spus el cu o voce jucăușă, provocatoare.

A plecat hohotind de râs și s-a cățărat pe o creangă groasă. S-a întins după o liană și cu o mișcare elastică s-a lansat. A urcat atât de sus, încât mi-a fost teamă că liana se va rupe. Când a ajuns la zenitul zborului său neînfrânat, a înclinat capul și a ridicat

bărbia spre soare. Pentru o clipă, o clipă împietrită în amintire, a rămas nemișcat în cerul senin, cu brațele întinse ca în delir, cu fața gata să înfrunte lumea. Jasper. Limpede ca un cristal de jasp, fundament al noului Ierusalim. Doar eu rămăsesem părăsit dincolo de zidurile orașului. Apoi a căzut cu capul în jos și s-a cufundat în apele râului. M-am sculat și am fugit spre mașină, gâfâind din pricina aerului umed al după-amiezii. O clipă, am simțit că mi se umplu ochii de lacrimi, dar am strâns din pleoape o dată, de două ori, și mi-am dat seama că nu fusese decât praf. În curând eram din nou pe drum, îndepărtându-mă de Vale. Cred că fredonam ceva, nu-mi aduc aminte ce.

Atât. Iată-mă. Bătrânul Mat Saleh în așteptarea sfârșitului, cântând cu voce spartă. *Dove sono i bei momenti?* Plasa contra țânțarilor tremură în vânt. Afară, ploaia. *Hujan, hujan.* Nimic altceva de făcut. *Consummatum est.*

La preţul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, Bucureşti.

Tehnoredactor
MANUELA MĂXINEANU

DTP
FLORINA VASILIU
CARMEN PETRESCU

Corectori
ANGELA ŞTEFĂNESCU
CRISTINA JELESCU

Apărut 2008
BUCUREŞTI – ROMÂNIA

Lucrare executată la C.N.I. „CORESI" S.A.

În colecția **Raftul Denisei** au apărut

Arthur Golden, *Memoriile unei gheișe*
Sarah Hall, *Michelangelo Electric*
Kurt Vonnegut, *Pianul mecanic*
Stefan Heym, *Relatare despre regele David*
John Fante, *Întreabă praful*
Nick Hornby, *Turnul sinucigașilor*
L.P. Hartley, *Mesagerul*
Salman Rushdie, *Furie*
Raymond Queneau, *Florile albastre*
Marguerite Duras, *Stăvilar la Pacific*
Laura Restrepo, *Delir*
Anaïs Nin, *Incest*
Nikos Kazantzakis, *Zorba Grecul*
Almudena Grandes, *Castele de carton*
Mitch Albom, *Marți cu Morrie*
D.M. Thomas, *Hotelul alb*
Guillermo Martínez, *Crimele din Oxford*
Christopher Isherwood, *Adio, Berlin*
Kurt Vonnegut, *Bufoniada*
Anthony Burgess, *Portocala mecanică*
Irvin D. Yalom, *Plânsul lui Nietzsche*
Anaïs Nin, *Foc*
Andrew Sean Greer, *Confesiunile lui Max Tivoli*
Leo Perutz, *Călărețul suedez*
Jeanette Winterson, *Pasiunea*
Naghib Mahfuz, *Akhenaton, cel ce sălășluiește în adevăr*
Jim Crace, *În clipa morții*
António Lobo Antunes, *Bună seara lucrurilor de pe-aici*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Milarepa*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Domnul Ibrahim și florile din Coran*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Oscar și Tanti Roz*
William Golding, *Împăratul mușchilor*
Pascal Quignard, *Vila Amalia*

Almudena Grandes, *Vârstele lui Lulú*
Ismail Kadare, *Palatul Viselor*
Jesús Díaz, *Spune-mi ceva despre Cuba*
Paul Auster, *Palatul lunii*
Nicole Krauss, *Istoria iubirii*
Carlos Fuentes, *O companie neliniștitoare*
Alessandro Baricco, *Castele de furie*
Taichi Yamada, *Străini*
Leonid Țîpkin, *O vară la Baden-Baden*
Yasunari Kawabata, *Maestrul de go*
Ingeborg Bachmann, *Malina*
Dave Eggers, *Să te ții alergătură!*
Jonathan Safran Foer, *Extrem de tare și incredibil de aproape*
Richard Zimler, *Ultimul cabalist din Lisabona*
Sarah Dunant, *În compania curtezanei*
Jan Koneffke, *O iubire la Tibru*
Péter Esterházy, *Un strop de pornografie maghiară*
John Fante, *Drumul spre Los Angeles*
John Updike, *Teroristul*
Anaïs Nin, *Delta lui Venus. Povestiri erotice*
Julio Cortázar, *Armele secrete*
James Meek, *Un gest de iubire*
Jeanette Winterson, *Scris pe trup*
John Berendt, *Miezul nopții în grădina binelui și a răului*
Hanif Kureishi, *Buddha din suburbie*
Daniel Kehlmann, *Măsurarea lumii*
Anne Tyler, *Căsătorie de amatori*
Joey Goebel, *Torturați-l pe artist*
Ann Patchett, *Belcanto*
John Updike, *Vrăjitoarele din Eastwick*
James Frey, *O mie de fărâme*
Arnon Grunberg, *Istoria calviției mele*
Mihail Bulgakov, *Maestrul și Margareta*
Sarah Dunant, *Nașterea lui Venus*
Gonzalo Torrente Ballester, *Cronica regelui aiurit*
Friedrich Dürrenmatt, *Justiție*
Kurt Vonnegut, *Sirenele de pe Titan*

Douglas Carlton Abrams, *Jurnalul pierdut al lui Don Juan*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Viaţa mea cu Mozart*
Will Self, *Cum trăiesc morţii*
Kelly Jones, *Al şaptelea licorn*
Peter Carey, *Furtul. O poveste de iubire*
Hubert Selby Jr., *Recviem pentru un vis*
Fumiko Enchi, *Măştile*
Jonathan Safran Foer, *Totul e iluminat*
Ismail Kadare, *Umbra*
Anaïs Nin, *Henry şi June*
Rachel Cusk, *Arlington Park*
Jesús Díaz, *Cele patru fugi ale lui Manuel*
John Fante, *O să vină şi primăvara, Bandini*
Douglas Coupland, *Toate familiile sunt psihotice*
Mitch Albom, *Încă o zi*
Diane Setterfield, *A treisprezecea poveste*
Nikos Kazantzakis, *Hristos răstignit din nou*
Milorad Pavić, *Mantia de stele*
Sarah Dunant, *Transgresiuni*
Joey Goebel, *Anomalii*
Andreï Makine, *Fiica unui Erou al Uniunii Sovietice*
Ellis Avery, *Foc în pavilionul de ceai*
Ludmila Ulițkaia, *Al dumneavoastră sincer, Şurik*
Yasunari Kawabata, *Dansatoarea din Izu*
Didier van Cauwelaert, *Evanghelia după Jimmy*
Gregor von Rezzori, *Memoriile unui antisemit*
Alessandro Perissinotto, *Celei care mă judecă*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Copilul lui Noe*
James Frey, *Prietenul meu Leonard*
Alessandro Perissinotto, *Celei care mă judecă*
Douglas Coupland, *Generaţia X*
Pablo De Santis, *Caligraful lui Voltaire*
John Updike, *Fugi, Rabbit*
David Mitchell, *Atlasul norilor*
Sawako Ariyoshi, *Soţia doctorului*
Laura Restrepo, *Dulce companie*
Leo Perutz, *Iuda lui Leonardo*

Kurt Vonnegut, *Bun venit printre maimuțe*
Martin Suter, *Diavolul din Milano*
Carol Shields, *Jurnal în piatră*
Amos Oz, *Poveste despre dragoste și întuneric*
Michael Chabon, *Băieți teribili*
Rick Moody, *Furtuna de gheață*
Gary Shteyngart, *Absurdistan*
Richard Ford, *Cronicarul sportiv*
Gonçalo M. Tavares, *Ierusalim*
Tash Aw, *Fabrica de mătase*

În pregătire

Arnon Grunberg, *Nesuferitele zile de luni*

În seria de autor **Isabel Allende** au apărut

Zorro
Fiica norocului
Casa spiritelor
Portret în sepia
Eva Luna
Povestirile Evei Luna
Țara mea inventată
Paula
Despre dragoste și umbră

Tash Aw s-a născut în 1973 în Taiwan din părinți malaezi. Urmează școala catolică din Kuala Lumpur. În 1990 se mută în Marea Britanie, unde studiază dreptul la Cambridge University și *creative writing* la University of East Anglia, tot acum începând să scrie proză scurtă. După ce practică avocatura vreme de patru ani, în 2002 renunță la această carieră pentru a se dedica literaturii. Primul său roman, ***Fabrica de mătase*** (*The Harmony Silk Factory*, 2005) apare după o gestație de cinci ani, din nevoia autorului de a spune o poveste interesantă despre Malaysia: „În afară de Burgess și Conrad nimeni nu a scris ceva substanțial despre Asia de Sud-Est", declară Tash Aw într-un interviu. Romanul ***Fabrica de mătase*** se bucură încă de la apariție de un succes răsunător, câștigă Whitbread First Novel Award (2005) și Commonwealth Writer's Prize for Best First Novel (2006) și se numără printre finalistele la Man Booker Prize (2005), Guardian First Book Award (2005) și International IMPAC Dublin Award (2007). Acțiunea celui de-al doilea roman al său, *Map of the Invisible World*, care va apărea în Marea Britanie și în S.U.A. în primăvara anului 2009, se petrece în perioada de după dobândirea independenței de către Malaysia și Indonezia. Romanul va fi publicat în colecția „Raftul Denisei."

Comparat cu *Pacientul englez*, romanul *Fabrica de mătase*, publicat deja în douăzeci și cinci de țări, a fost distins cu Whitbread First Novel Award (2005), Commonwealth Writer's Prize (2006) și nominalizat la Man Booker Prize (2005).

Malaysia anilor '40 – un teritoriu al contrastelor extreme și un decor perfect pentru o poveste despre dragoste și prietenie, dorință și trădare, născută la întretăierea a trei narațiuni ca trei voiaje inițiatice spre inima aceleiași realități. Prima incursiune, rocambolescă, ne deschide ușa spre viața secretă a infamului Johnny Lim, negustorul de țesături îndrăgostit fără speranță de frumoasa Snow. A doua, politică, pune sub lupă iubirea într-o societate care își caută identitatea istorică pe fundalul celui de-al Doilea Război Mondial. A treia, cea mai senzuală, își găsește ecou în miturile și legendele malaeze. Trei povești și tot atâtea piste pentru un roman în care se reflectă nenumăratele chipuri ale țării enigmatice de la răscrucea civilizațiilor.

„O carte ca un vis, emoționantă și intensă, care își seduce cititorii pentru totdeauna."

Chang-rae Lee

„Tash Aw orchestrează cu grație inegalabilă un balet al volutelor narative. Provocator, intens și captivant, romanul se metamorfozează cu fiecare pagină, îmbiindu-te să-l recitești de îndată ce l-ai terminat."

Times Literary Supplement

„***Fabrica de mătase*** e o construcție la fel de complexă și de luxuriantă ca arhipelagul care-i servește drept scenă. În acest decor de o inegalabilă fascinație, personaje puternice, cu istorii personale tăinuite în spatele aparențelor, intră într-un joc al măștilor subtil și penetrant."

Lire

ISBN 978-973-689-263-9